

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Burcu DAMA

PATARA LİMAN CADDESİ SİKKELERİ

Arkeoloji Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2023

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Burcu DAMA

PATARA LİMAN CADDESİ SİKKELERİ

Danışman

Prof. Dr. Havva Işık

Doç. Dr. Dinçer Savaş Lenger

Arkeoloji Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2023

T.C.
Akdeniz Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Burcu Dama'nın bu çalışması, jürimiz tarafından Arkeoloji Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan	:Dr. Öğr. Üyesi Şevket Aktaş	(İmza)
Üye (Danışman)	: Prof. Dr. Havva Işık	(İmza)
Üye	:Doç. Dr. Mustafa Koçak	(İmza)

Tez Başlığı: Patara Liman Caddesi Sikkeleri

Onay: Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Tez Savunma Tarihi :09/01/2023

Mezuniyet Tarihi :19/03/2023

AKADEMİK BEYAN

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Patara Liman Caddesi Sikkeleri” adlı bu çalışmanın, akademik kural ve etik değerlere uygun bir biçimde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım bütün eserlerin kaynakçada gösterildiğini ve çalışma içerisinde bu eserlere atıf yapıldığını belirtir; bunu şerefimle doğrularım.

(İmza)

Burcu Dama

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

.... / / 20...

TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU BEYAN BELGESİ

Öğrenci Bilgileri		
Adı-Soyadı	Burcu Dama	
Öğrenci Numarası	201952001002	
Anabilim Dalı	Arkeoloji	
Programı	Yüksek Lisans	
Danışman Öğretim Üyesi Bilgileri		
Unvanı, Adı-Soyadı	Prof. Dr. Havva Işık	
Yüksek Lisans Tez Başlığı	Patara Liman Caddesi Sikkeleri	
Turnitin Bilgileri		
Ödev Numarası	1990660039	
Rapor Tarihi	10.01.2023	
Benzerlik Oranı	Alıntılar hariç: %3	Alıntılar dahil: %3
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE,		
Yukarıda bilgileri bulunan öğrenciye ait tez çalışmasının a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana Bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 128 sayfalık kısmına ilişkin olarak Turnitin adlı intihal tespit programından Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esaslarında belirlenen filtrelemeler uygulanarak yukarıdaki detayları verilen ve ekte sunulan rapor alınmıştır. Danışman tarafından uygun olan seçenek işaretlenmelidir: (X) Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşmıyor ise: Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporunun doğruluğunu onaylarım. () Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşıyor, ancak tez/dönem projesi danışmanı intihal yapılmadığı kanısında ise: Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporunun doğruluğunu onaylar ve Uygulama Esaslarında öngörülen yüzdelik sınırlarının aşılmasına karşın, aşağıda belirtilen gerekçe ile intihal yapılmadığı kanısında olduğumu beyan ederim.		
Gerekçe:		
Benzerlik taraması yukarıda verilen ölçütlere uygun olarak tarafımda yapılmıştır. İlgili tezin orijinallik raporunun uygun olduğunu beyan ederim. Danışman Öğretim Üyesi Prof. Dr. Havva IŞIK İmza		

Babam Kamuran Dama'ya ve Dedem Behçet Kılıçaslan'a...

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR LİSTESİ	iv
TABLolar LİSTESİ	v
GRAFİKLER LİSTESİ	vi
HARİTALAR VE RESİMLER LİSTESİ	vii
YAYIN KISALTMALARI	viii
ÖZET	ix
SUMMARY	x
ÖNSÖZ.....	xi
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM LİKYA VE PATARA

1.1 Coğrafyası ve Tarihi	4
--------------------------------	---

İKİNCİ BÖLÜM

LİKYA BÖLGESİ'NDE YAPILAN NÜMİSMATİK ÇALIŞMALAR

2.1. Kazılar.....	8
2.1.1. Arykanda.....	8
2.1.2. Andriake	10
2.1.3. Demre Aziz Nikolaos Kilisesi	11
2.1.4. Letoon Kutsal Alanı.....	11
2.1.5. Limyra.....	12
2.1.6. Olympos.....	12
2.1.7. Patara	13
2.2. Yüzey Araştırmaları.....	14
2.2.1. Dereağzı Yüzey Araştırmaları	14
2.2.2. Korba Yüzey Araştırmaları.....	14
2.2.3. Kyaneai Yüzey Araştırmaları	15

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

LİMAN CADDESİ ve BAĞLANTILI YAPILAR

3.1. Kazı Tarihçesi	16
3.2. Patara Liman Caddesi	21
3.2.1. Batı Portik ve Mekanlar	22
3.2.1.1. Batı Portik.....	22
3.2.1.2. I. Mekân	23

3.2.1.3. II. Mekân.....	23
3.2.1.4. Üst Kat Mekânı.....	24
3.2.1.5. III. Mekân	24
3.2.1.6. IV. Mekân:.....	25
3.2.1.7. V. Mekân:	25
3.2.1.8. VI. Mekân:	25
3.2.1.9. VII. Mekân:.....	25
3.2.1.10.VIII. Mekân:	26
3.2.1.11. IX. Mekân:	26
3.2.2. Doğu Portik.....	26
3.2.3. Agora Batı Stoa Kuzey Kapısı.....	27
3.2.4. Palaestra / Gymnasium Propylonu.....	27

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ARKEOLOJİK KAZI-SİKKE İLİŞKİSİ

4.1. Sikke, Dolaşım ve Kronoloji	28
4.2. Sikke Kaybı ve İstif	30
4.3. Münferit Sikkeler ve Toplu Sikkeler	31
4.4. Sikke ve Statigrafi İlişkisi.....	32
4.5. Sikkeyi Tarihleme, Sikkeyle Tarihleme	33
4.6. Kontrmark ve Sürfrap	40

BEŞİNCİ BÖLÜM

KATALOG

ALTINCI BÖLÜM

DEĞERLENDİRME

6.1. Katalog Değerlendirme.....	77
6.2. Patara Liman Caddesi Kazılarında Ele Geçen Sikkelerin Alanlara Değerlendirmesi ...	85
6.2.1 Batı Portik ve Mekânlar	85
6.2.1.1. Batı Portik	85
6.2.1.2. I. Mekân	86
6.2.1.3. II. Mekân.....	86
6.2.1.4. Haçlı Oda/Üst Kat Mekânı.....	88
6.2.1.5. III. Mekân	88
6.2.1.6. IV. Mekân	88
6.2.1.7. V. Mekân.....	89
6.2.1.8. VI. Mekân	89

6.2.1.9. VII. Mekân.....	90
6.2.1.10. VIII. Mekân.....	91
6.2.1.11. IX. Mekân	92
6.2.1.12. VII-VIII mekân arası sokak altından Geçen Kanal.....	94
6.2.1.13. Sur -Batı Portik Arasından Geçen Kanal	94
6.2.2. Doğu Portik.....	94
6.2.3. Cadde	95
6.2.4. Agora Batı Stoa Kuzey Kapısı.....	95
6.2.5. Gymnasium / Palaestra Propylonu.....	95
6.2.6. Liman Caddesi Yüzey Sikkeleri	95
SONUÇ.....	97
KAYNAKÇA	100
LEVHALAR.....	116
TABLolar.....	127
GRAFİKLER.....	157
HARİTALAR VE RESİMLER.....	165
ÖZGEÇMİŞ.....	173

KISALTMALAR LİSTESİ

ABSKK: Agora Batı Stoa Kuzey Kapısı

AE: Bronz

AR: Gümüş

AV: Altın

Ay: Arka Yüz

Bkz: bakınız

BP: Batı Portik

Cm: santimetre

Çev.: Çeviren

Env.No: Envanter Numarası

gr: Gram

Kat.No: Katalog Numarası

LC: Liman Caddesi

LCBP: Liman Caddesi Batı Portik

LBDP: Liman Caddesi Doğu Portik

mm: Milimetre

m: metre

Öy: Ön yüz

Yy: yüzyıl

MÖ: Milattan Önce

MS: Milattan Sonra

Vd.: ve diğerleri

Vb.: ve benzeri

TABLOLAR LİSTESİ

- Tablo 1. Batı Portik’te ele geçen sikkelerin stratigrafik birimlere göre sıralaması.
- Tablo 2. Batı Portik I.mekân ’da ele geçen sikkelerin stratigrafik birimlere göre sıralaması.
- Tablo 3. Batı Portik II. mekân ’da ele geçen sikkelerin stratigrafik birimlere göre sıralaması.
- Tablo 4. Batı Portik Haçlı Oda Üst Kat Mekânın ’da ele geçen sikkelerin stratigrafik birimlere göre sıralaması.
- Tablo 5. Batı Portik III.mekân ’da ele geçen sikkelerin stratigrafik birimlere göre sıralaması
- Tablo 6. Batı Portik IV.mekân ’da ele geçen sikkelerin stratigrafik birimlere göre sıralaması
- Tablo 7. Batı Portik V.mekân ’da ele geçen sikkelerin stratigrafik birimlere göre sıralaması.
- Tablo 8. Batı Portik VI.mekân ’da ele geçen sikkelerin stratigrafik birimlere göre sıralaması.
- Tablo 9. Batı Portik VII.mekân ’da ele geçen sikkelerin stratigrafik birimlere göre sıralaması.
- Tablo 10. Batı Portik VIII.mekân ’da ele geçen sikkelerin stratigrafik birimlere göre sıralaması.
- Tablo 11a. Batı Portik IX.mekân ’da ele geçen sikkelerin stratigrafik birimlere göre sıralaması.
- Tablo 11b. Batı Portik IX.mekân ’da ele geçen sikkelerin stratigrafik birimlere göre sıralaması.
- Tablo 12. Batı Portik VII.mekân-VIII.mekân arası kanal ’da ele geçen sikkelerin stratigrafik birimlere göre sıralaması.
- Tablo 13. Batı Portik Sur-1.mekân arası kanal ’da ele geçen sikkelerin stratigrafik birimlere göre sıralaması.
- Tablo 14. Batı Portik Cadde’de ele geçen sikkelerin stratigrafik birimlere göre sıralaması.
- Tablo 15. Sur- Batı Portik I.mekân arasında ele geçen sikkelerin stratigrafik birimlere göre sıralaması.
- Tablo 16. Batı Portik teras sondajında ele geçen sikkelerin stratigrafik birimlere göre sıralaması.
- Tablo 17. Doğu Portik’te ele geçen sikkelerin stratigrafik birimlere göre sıralaması.
- Tablo 18. ABSKK’da ele geçen sikkelerin stratigrafik birimlere göre sıralaması.
- Tablo 19. Gymnasium Propylonu’nda ele geçen sikkelerin stratigrafik birimlere göre sıralaması.

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1. Liman Caddesi'nde ele geçen sikkelerin alanlara göre dağılımı.

Grafik 2. Liman Caddesi'nde ele geçen sikkelerin dönemlere göre dağılımı.

Grafik 3. Liman Caddesi'nde ele geçen sikkelerin metal oranı.

Grafik 4. Hellenistik Dönem sikkelerinin dağılımı.

Grafik 5. Hellenistik Dönem Sikkelerinin birimlerine göre dağılımı.

Grafik 6. Hellenistik Dönem Sikkelerinin darphanelere göre dağılımı.

Grafik 7. Roma Dönemi sikkelerinin imparatorlara göre dağılımı.

Grafik 8. Roma Dönemi sikkelerinin darphanelere göre dağılımı.

Grafik 9. Roma Dönemi sikkelerinin birimlerine göre dağılımı.

Grafik 10. Geç Roma Dönemi sikkelerinin imparatorlara göre dağılımı.

Grafik 11. Geç Roma Dönemi sikkelerinin darphanelere göre dağılımı.

Grafik 12. Geç Roma Dönemi sikkelerinin birimlerine göre dağılımı.

Grafik 13. Bizans Dönemi sikkelerinin imparatorlara göre dağılımı.

Grafik 14. Bizans Dönemi sikkelerinin darphanelere göre dağılımı.

Grafik 15. Bizans Dönemi sikkelerinin birimlerine göre dağılımı.

HARİTALAR VE RESİMLER LİSTESİ

Harita 1. Patara Kent Planı

Harita 2. Liman Caddesi Planı

Harita 3. Sikkelerin Bulunduğu Alanlara Göre Dağılımı

Resim 1. Liman Caddesi ve Bağlantılı Yapılar

Resim 2. Liman Caddesi Üstten Görünüm

Resim 3. Liman Caddesi

Resim 4. Portikler ve Mekanlar

YAYIN KISALTMALARI

Adalya	Suna-İnan Kırac Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü Yıllığı.
AJA	American Journal of Archaeology. New York.
AJN	American Journal of Numismatics. New York.
BMC	A Catalogue The Greek Coins The British Museum.
Collan	Colloquium Anatolicum.
CPE	Coins of the Ptolemaic Empire.
DOC	Catalogue of the Byzantine Coins in the Dumbarton Oaks Collection and in the Whittemore Collection.
KST	Kazı Sonuçları Toplantısı.
Olba	Mersin Üniversitesi Kilikia Arkeolojisini Araştırma Merkezi (KAAM)Yayınları.
RIC	Roman Imperial Coins.
RPC	Roman Provincial Coinage.
SC	Seleucid Coins.
SNG	Sylloge Nummorum Graecorum.
SNRIS	Sylloge Nummorum Religionis Isiacae et Sarapiacae.
TAM	Tutuli Asia Minoris.

ÖZET

Patara Antik Kenti'nin en işlek yerinde konumlanan Liman Caddesi'nde 1989-2020 arası kazılarda ele geçen tüm sikkelerin incelenerek, kronolojik olarak kataloglanması, alanın mimari yapı evreleri ile karşılaştırılarak kullanım ömrüne ilişkin değerlendirme yapılması bu tezin temel amacıdır. Bu kapsamda gerçekleşen çalışmalarda toplamda 425 adet sikke katalogda yer almıştır.

Bu çalışmada öncelikli olarak Patara'nın tarihi ve coğrafyası hakkında öz bir bilgi sunulmuştur. Daha sonra, Likya genelinde gerçekleştirilen arkeolojik kazılarda ele geçen sikkeleri konu edinen nümismatik araştırmalar ve yayınlar tanıtılmıştır. Ardından malzemenin bulunduğu alanda gerçekleşen kazı ve araştırmalar ile mimarisi hakkında bilgiler aktarılmıştır. Tezin dördüncü bölümüne tekabül eden kısımda ise arkeolojik kazılarda ele geçen sikkelerin değerlendirilmesine yönelik kuramsal bilgiler aktarılmıştır. Bu bilgiler doğrultusunda ele geçen sikkelerin, aynı bağlamlarda bulunanların analizi yapılarak bulunduğu yerlere göre yoğunlukları tespit edilmiştir. Stratigrafik birimlerde ele geçen sikkeler bütüncül olarak değerlendirilerek son kullanım ömrüne göre alt tarihleri belirlenmiştir.

Liman Cadde'si sikkeleri, Helenistik Dönem'den Selçuklu Dönemine kadar uzanan zaman dilimini kapsamaktadır. Sayısal olarak Geç Roma sikkeleri ağırlıktadır. MS 7. yüzyıla kadar kullanımı devam eden alanda, daha geç döneme tarihlenen sikkeler yüzeyde ele geçmiş olup, alandan ziyade kentin devam eden yaşantısıyla ilgilidir. Stratigrafik birimlere göre değerlendirilen alanda yoğun olan sikke grubu Geç Roma Dönemi'ne aittir ancak en geç tarihli sikkeler MS 6.-7. yüzyıl aralığına tarihlenmektedir.

Sonuç olarak, bu çalışma ile Liman Cadde'sinde ele geçen sikkeler ilk defa bütüncül olarak ele alınmış ve değerlendirilmiştir. Bu doğrultuda, nümismatik buluntuların sunduğu veriler ışığında bir alt tarihin belirlenmesi, çalışma aşamasında olan diğer arkeolojik buluntular ile karşılaştırma yapılmasına olanak sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Nümismatik, Sikke, Stratigrafi.

SUMMARY

PATARA HARBOR STREET COINS

The main purpose of this thesis is to examine and chronologically catalog all the coins found during the excavations between 1989 and 2020 on Harbor Street, which is in the busiest part of Patara, and to evaluate their span of usage by comparing them with the architectural phases of the area. As a result of the work carried out in line with this purpose, a total of 425 coins were included in the catalog.

In this study, first of all, a concise information about the history and geography of Patara is presented. Then, numismatic research and publications about the coins found in archaeological excavations throughout Lycia are introduced. Then, information was given about the excavations and research in the area where the material was found and the architecture of this area. In the part corresponding to the fourth part of the thesis, theoretical information about the evaluation of the coins found in archaeological excavations is given. In the light of this information, the coins found in the same contexts are examined and the densities of the coins are determined in accordance with the places they were found. Coins recovered in stratigraphic units are evaluated holistically and their date of last use is determined.

Harbor Street coins cover the issues from Hellenistic Period to the Seljuk Period. Numerically, Late Roman coins dominate. In the area, which continued to be used until the 7th century AD, coins dating to a later period were found on the surface. However, it is related to the ongoing life of the city rather than the activity in the area. The most concentrated coin group in the area evaluated according to stratigraphic units is those belonging to the Late Roman Period. However, the latest dated coins are dated to the 6th-7th century AD. As a result, with this study, the coins found in Harbor Street are discussed and evaluated holistically for the first time. In this direction, finding a sub-history containing the remains of numismatic finds will provide the opportunity to compare with other archaeological finds studied.

Keywords: Numismatics, Coin, Stratigraphy.

ÖNSÖZ

1989 yılında bilimsel arkeolojik kazıların başladığı ve günümüze kadar çalışmaların aralıksız devam ettiği Patara Antik Kenti'nde bulunan sikkeler üzerine bugüne kadar bir adet yüksek lisans tezi yapılmış ve üç adet makale kaleme alınmıştır. Prof. Dr. Havva Işık danışmanlığında Şükrü Özudoğru tarafından hazırlanan yüksek lisans tezinde 2002 yılına kadar kazı çalışmaları sırasında ele geçen sikkelerin bir değerlendirmesi yapılmıştır. Özudoğru'nun tezinden tam 20 yıl sonra yine sayın hocam Prof. Dr. Havva Işık danışmanlığında Patara'da, Liman Caddesi'nde ele geçen sikkeler üzerine bir yüksek lisans tezi kaleme almak bana nasip oldu. Hellenistik Dönem'e ışık tutan Tepecik Yerleşimi'nden sonra, Tiyatronun ve Meclis Binası'nın kuzeyinde, Nero ve Merkez Hamamlarının batısında konumlanan Liman Caddesi kentin en işlek noktası olarak ön plana çıkmaktadır. Söz konusu süreçte burada pek çok yeni sikkenin ele geçmesi, yeni bir kapsamlı çalışmanın yapılmasını da kentin geçmişinin daha iyi anlaşılması açısından gerekli kılmıştı. Bu çalışma neticesinde elde edilen verilerin, Liman Caddesi özelinde Patara'da sikke tedavülünün anlaşılmasına yardımcı olması arzu edilmiştir. Ayrıca, çalışmayı salt bir kataloglama çalışması niteliğinden çıkartarak zenginleştirmek adına Liman Caddesi alanının mimari yapısı ve evreleri de ele alınmıştır. Dahası, bir arkeolojik buluntu olarak sikkenin ele alınması ve değerlendirilmesi, kontekst içerisinde yorumlanması gibi hususlara dair Türkçe literatür eksikliği göz önünde bulundurularak sikke-kazı ilişkisinin kuramsal arka plan ile tanıtılarak örneklerle açıklandığı bilgi verici bir kısım da okuyucuya faydalı olması gayesiyle ayrı bir bölümde sunulmuştur.

Çalışma sürem boyunca, bana her türlü desteğini gösteren, çalışmaya teşvik eden, bilgi ve tecrübelerini benimle her daim paylaşan ve malzemeyi çalışmam için bana izin veren değerli danışman hocam aynı zamanda Patara Kazı Başkanı Prof. Dr. Havva Işık'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Her zaman yanımda olan, konunun uzmanı olarak beni yönlere, bilgi ve birikimini benimle paylaşan, beni yetiştiren ve manevi desteğini esirgemeyen kıymetli hocam ve eş danışmanım Doç. Dr. Dinçer Savaş Lenger'e ne kadar teşekkür etsem azdır. Liman Caddesi'nde gerçekleşen kazılarda ilk gününden beri bulunan, aynı zamanda doktora tez konusunda alanı çalışan değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Şevket Aktaş'a tüm bilgilerini paylaşıp, önemli öneri ve eleştirilerde bulunup beni desteklediği için teşekkürü borç bilirim. Tez çalışmasının en yoğun grubunu oluşturan Geç Roma Dönemi'ne tarihlendirilen sikkeler konusunda beni yetiştiren, yönlendiren ve hiçbir zaman yardımını esirgemeyen Doç. Dr. Hacer Sancaktar hocama teşekkür ederim. Çalışma sürem boyunca eleştiri, fikir ve önerilerini benimle

paylaşan Doç. Dr. Mustafa Koçak hocama teşekkür ederim. Bu sürecin en başından bitimine kadar her daim destek olan ve önerilerde bulunan Dr. Ömer Tatar'a yardımları için çok teşekkür ederim.

Geniş Dönem aralığını kapsayan nümismatik verilerde bana konunun uzmanı olarak yardımcı olan Prof. Dr. Ceren Ünal'a, Prof. Dr. Laurent Bricault'a, Prof. Dr. Andrea Saccocci'ye, Dr. Samuele Rannucci'ye ve Öğr. Görev. Betül Teoman'a teşekkür ederim. Çalışmamda bana gösterdiği tüm destekler için Doç. Dr. Erkan Dünder hocama teşekkür ederim. Çalışma sürecim boyunca bana fikir ve önerilerde bulunan ve her zaman yardımcı olan Dr. Şeniz Yener'e teşekkür ederim. Tezimin tamamlanması için her türlü desteği gösteren meslektaşlarım; Emrullah Can'a, Şafak Türkoğlu'na, Neslihan Ağluç'a Semih Orhan'a, Saadet Kaymaz Bayramoğulları'na, ve Ertuğrul Akış'a teşekkür ederim. Harita, plan ve çizimlerde bana yardımcı olan Yüksek Mimar Berna Katmer'e teşekkür ederim. Teknik konularda destek olan Aykut Ertaş ve T. Müh. Kemal İskifoğlu'na yardımları için çok teşekkür ederim. Eserlerin restorasyon ve konservasyonunu yapan ve çalışma sürecimde malzemenin teşhis edilmesi için gayret gösteren restoratör Sedat Aktoga'ya teşekkür ederim. Literatür araştırmalarımı sunduğu imkanlar ile gerçekleştirdiğim ve bana çalışmalarım için maddi destek sağlayan Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü'ne içtenlikle teşekkür ederim. Kazıların ilk gününden itibaren malzemeyi gün yüzüne çıkarıp bu çalışmanın gerçekleşmesine olanak sağlayan tüm Patara Kazı Ekibi'ne teşekkür ederim.

En önemlisi, bu süreçte her zaman yanımda olan, hayatım boyunca beni her konuda destekleyen inandığım gibi yaşamayı öğreten annem ve babama, destekleriyle ve sevgileriyle beni güçlendiren canım ablam ve canım kardeşime, bu hayatta en değerli varlıklarım olan teyzesi olmaktan mutluluk duyduğum Yağmur'uma ve Damla'ma, hayatıma girdiği günden beri üzerimde bir çok emeği olan Saadet teyzeme, bana her gün desteğini hissettiren, çalışmam konusunda teşvik eden, öğrencisi olmaktan mutluluk duyduğum Prof. Dr. Fahri Işık hocama sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

GİRİŞ

Patara kazılarında ele geçen sikkeler ilk olarak Ş. Özudoğru tarafından yüksek lisans tezi olarak çalışılmıştır. Prof. Dr. H. Işık danışmanlığında tamamlanan *Patara Sikke Basımları ve Patara Kazıları ’ndan (1989-2001) Ele Geçen Sikkeler* başlıklı bu çalışmada Lykia ve Patara sikkeleri üzerine bilgi verildikten sonra 1989-2001 arasında tüm sektörlerde ele geçen toplam 274 adet sikke kataloglanmıştır. Bu nümismatik buluntuların sunduğu veriler işığında genel bir katalog değerlendirmesi yapılarak kronolojik bir analiz sunulmuştur. Bu ilk alışma Patara’nın tarihçesi, siyasi, sosyo-ekonomik ve sosyo kültürel yapısına nümismatik verilerden elde edilen bilgilerle işık tutmuştur. Çok yazarlı *Patara: Kent, Liman, Kült* kitabında Doç. Dr. Dinçer Savaş Lenger tarafından kaleme alınan “Patara Kazılarında Bulunan Sikkeler” isimli, tüm verileri bütüncül bir düzeyde derleyen genel rapor niteliğindeki makaleyi bir kenara koyacak olursak, doğrudan kazı malzemesi üzerine yazılan diğer iki makale yine Doç. Dr. D. S. Lenger ve Doç. Dr. Erkan Dündar tarafından kaleme alınmıştır ve konusunu Tepecik Yerleşimi’nde ele geçen Ptolemaios krallığı sikkeleri oluşturur. Bunlardan, “Attestation of a Ptolemaic Garrison in the Light of Coins: Tepecik Settlement at Patara, Lycia” başlıklı ilkinde Tepecik’te ele geçen krali Ptolemaios darpları işığında yerleşimin garnizon olarak kullanımı nümismatik olarak da teyit edilmiştir. İki araştırmacının diğer ortak alışması “A Ptolemaic Hoard from Patara” 2022 yılında yayınlanmış olup 2018 yılında Tepecik’te ele geçen ve altın Ptolemaios sikkelerinden oluşan define bilim dünyasına tanıtılmıştır.

Bu tez çalışmasının temel konusunu teşkil eden ve Liman Caddesi olarak adlandırılan alanın güncel verileri ise henüz herhangi bir bilimsel yayının konusu olmamıştır. Tiyatronun ve Meclis Binası’nın kuzeyinde, Nero ve Merkez Hamamlarının batısında konumlanan Liman Caddesi kentin en işlek noktasıdır. Ticari hareketin en yoğun olduğu Liman Caddesi’nde ele geçen sikkelerin yoğunluğu da bunu göstermektedir. Bu çalışmada 2020 yılı kazı çalışmalarına kadar olan süreçte alandan ele geçen sikkelerin tamamı etüt edilmiştir. Tez kapsamında oluşturulan katalogda toplam 425 adet sikke yer almaktadır. Gymnasium Propylonu ve Agora Batı Stoa Kuzey Kapısı’nda ele geçen sikkeler, söz konusu yapıların son evresinde alan ile olan ilişkisinden dolayı tez kapsamında kısaca değerlendirilmiştir.

Patara Liman Caddesi’nde 2020 yılına kadar olan süreçte bulunan sikkelerin tamamı değerlendirmeye alınmıştır. Çalışmanın ilk etabında sikkelerin darp tarihlerinin belirlenerek kronolojik olarak sıralanması amaçlanmıştır. Ayrıca sikkelerin stratigrafik birimlere göre tablolarının oluşturulup kullanım evreleri ile karşılaştırmasının yapılması da amaçlanmıştır. Bu doğrultuda kronolojik ve stratigrafik birimlere göre değerlendirmede oluşan boşlukları tespit

ederek, sikkelerin uzun kullanım ömrüne yönelik çıkarım yapmak hedeflenmiştir. Bu hedef doğrultusunda yaşanan dönemsel karışıklıkların (doğal afet, savaş, salgın hastalık vb.) ekonomiye nasıl yansıdığını, bir belge niteliğinde olan nümismatik veriler üzerinden göstermek amaçlanmıştır. Bu nedenle toplamda 425 adet sikkenin teşhis edilemeyen 143 adedi de uzun süre sikke kullanımını gösterdiği için katalogda yer almıştır.

Tezin birinci bölümünde, Patara kentinin Likya ile birlikte tarihi ve coğrafyası özet bir bilgi olarak aktarılmıştır. Likya'nın başkenti olan Patara'nın konumunun getirdiği avantajlar ile Geç Antik Çağ'a kadar tercih edildiğini, aynı zamanda bu konumu nedeniyle sürekli kuşatma altında olduğu için, kronolojik olarak kısaca kenti etkileyen önemli olaylar aktarılmaya çalışılmıştır.

İkinci bölümde, Lykia Bölgesi'nde gerçekleşen nümismatik araştırma ve çalışmaların tanıtımı yapılmıştır. Bölgede 19. yüzyılda araştırma ve kazıların başlamasıyla birlikte nümismatik çalışmalar başlamıştır. Kazılarda Arykanda, Andirake, Demre Aziz Nikolaos Kilisesi, Letoon Kutsal Alanı, Limyra, Olympos, Patara kentleri; yüzey araştırması olarak, Dereagzı, Korba ve Kyaneai kentlerinde tespit edilen sikkelerle ilgili bilimsel yayın çalışmaları gerçekleşmiştir. Söz konusu kentlerde gerçekleşen araştırma ve çalışmalarda ele geçen sikkeler ile ilgili yapılan tüm yayınlar bu bölümde aktarılmıştır.

Çalışmanın üçüncü bölümde Liman Caddesi'nde yapılan çalışmalardan bahsedilmiş ve ardından alanın mimari yapısı ve evrelerine değinilmiştir. Liman Caddesi'nin doğusunda ve batısında portikler bulunmaktadır. Batı Portik'in arka bölümünde ise birbirinden farklı ölçülerde olan dükkanlar/mekanlar yer almaktadır. Limandan Merkezi Agora'ya geçişi ise Agora Batı Stoa Kuzey Kapısı sağlamaktadır. Söz konusu yapıların her biri alanın daha iyi anlaşılabilmesi için alt başlık olarak kendi özelinde aktarılmıştır.

Dördüncü bölümde, tez çalışmasının temel amacı olan bir alanda ele geçen sikkelerin bütüncül olarak değerlendirilmesine yönelik, şimdiye kadar gerçekleşen çalışmaların da örneklendiği kuramsal bilgiler aktarılmıştır. Sikkelerin dolaşım süreleri, kayıplar ve istiflerin stratigrafik birimlerde değerlendirilmesi üzerine sorunlar ve yöntemlerden bahsedilmiştir. Bir kazı buluntusu olarak sikkenin nasıl ele alınması gerektiği, sikkeyi tarihlerken ve sikke kullanılarak tarihlendirme yapılırken nelere dikkat edilmesinin elzem olduğu hususları bu bölümün odak noktası olmuştur.

Beşinci bölümde katalog bulunmaktadır. Liman Caddesi'nde ele geçen nümismatik veriler 7 ayrı dönemi kapsamaktadır. Bu nedenle her dönem kendi başlığı altında kronolojik olarak sıralanmıştır. Her bir sikkenin üst başlığı; darp ettiren otorite, darphane, birim ve tarih olarak verilmiştir. Ardından ön yüz ve arka yüz tanımlamaları yapılarak temel referans

kaynakları paylaşılmıştır. Son olarak ise Katalog numarası, metali, çapı, ağırlığı, kalıp yönü, buluntu yeri ve kazı envanter numarasına yer verilmiştir.

Altıncı bölümde değerlendirme ve sonuç bölümü yer almaktadır. Bunlardan değerlendirme bölümünde ilk olarak katalogda yer alan sikkelerin genel bir değerlendirmesi yapılmıştır. Ele geçen sikkelerin dönemsel yoğunluğu ve kronolojik olarak değerlendirmesi yer almaktadır ve her dönem kendi özelinde birimleri ve darphaneleri ile değerlendirilmiştir. Diğer alt başlık ise ele geçen sikkelerin bulunduğu alanlara göre değerlendirilmesidir. Bu alt başlıkta ele geçen tüm sikkeler, bulunduğu yer ile tabakaya göre ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Dördüncü bölümde yer alan kuramsal bilgiler ışığında sikkelerin uzun süre kullanımına ilişkin çıkarımlar yapılmış, kapalı kontekslerde bulunan sikkeler ile *terminus post quem* oluşturularak alt tarih belirlenmiştir. Bu çalışma doğrultusunda alanın değerlendirilmesine yeni öneriler getirmiştir. Sonuç bölümünde ise, eldeki veriler ışığında tespit edilen önemli bilgiler özet olarak sunulmuştur.

BİRİNCİ BÖLÜM

LİKYA VE PATARA

1.1 Coğrafyası ve Tarihi

Günümüzde Teke Yarımadası olarak bilinen batı sınırı Fethiye Körfezi, doğu sınırı ise Akdeniz Körfezi olan bölge Antik Çağ'da Likya olarak adlandırılmıştır. Güney'de Akdeniz'e açılan bölge kuzeyde Torosların batısına kadar devam etmektedir¹. Coğrafi konumu nedeniyle bir tarafta engebeli arazide kurulmuş 'Dağlık Likya', diğer tarafta ise Akdeniz kıyısında verimli ovalar üzerine kurulmuş 'Kıyı Likya' yer almaktadır.

Likya Bölgesi sınırları içerisinde yer alan Patara antik kenti ise, Teke Yarımadasının güneybatısında konumlanmaktadır. Bugünkü Antalya-Muğla il sınırına yakın bir noktada kurulmuş olan kentin kuzeyinde Akdağlar ve Eşen Vadisi, güneyinde Akdeniz, batısında ise Eşen Çayı bulunmaktadır². Antik dönemde korunaklı bir iç limana sahip olması ile doğu-batı ve kuzey-güney doğrultulu deniz yolları üzerinde yer almaktadır. Dolayısıyla Patara, Akdeniz ticareti ve egemenliği için stratejik bir konumdadır ve jeopolitik açıdan oldukça önemlidir. Patara, güvenli limana sahip olmasıyla özellikle Ksanthos vadisi üzerindeki kentlerin dış dünyaya açılmasını sağlayan yegâne limandır³.

Kent, bulunduğu coğrafi konumunun sağladığı avantajlarla, Geç Antik Dönem'e kadar Akdeniz'in önemli liman kentlerinden biri olarak kalmıştır⁴. Limanın Eşen Çayı'nın getirdiği alüvyonlarla kapanarak zaman içerisinde işlevini yitirmesine paralel olarak kentte de bir düşüş yaşanmıştır. Bugün limanın bulunduğu alan alüvyonla dolmuş ve yer yer bataklığa dönüşmüştür⁵.

Patara'da Geç Antik Çağ'a kadar yoğun ve kesintisiz yerleşim olması, sürekli imar ve yenilenme olduğunu da göstermektedir. Bu nedenle kentin erken dönemi hakkında çok fazla veri günümüze ulaşamamıştır. Ancak limanın hemen kuzeyinde yer alan, Tepecik olarak adlandırılan yerleşim alanında yapılan kazılarda ele geçen bulgular, kentin MÖ 8.bin'de var

¹ Bölgenin kuzey sınırı bazı dönemlerde değişmektedir. Detaylı bilgi için bkz. Kalinka, 1900: 37-68 Bölge hakkında bakınız; Ruge, 1927; Zimmermann, 1999; Bean, 1997; Çevik, 2015; İşkan, 2020: 11

² Radke, 1949: 2555-2561; Bean, 1976: 679-680; Bean, 1997: 85-93; Hellenkemper- Hild 2004: 780-788; Işık, 2011: 11; Çevik 2015: 222-233; İşkan, 2019: 16-17.

³ Işık, 2011: 16; Koçak-Dündar, 2019.

⁴ Kentteki çöküşün MS 8. Yüzyıldaki Arap akınlarıyla bağlantılı olduğu hususunda bkz. Schuler-Zimmermann, 2019: 100; İşkan, 2016: 147. Kentin Orta Çağ'ı için bkz. Işık, 2011: 23-24; Duggan, 2010.

⁵ Bkz. Öner, 1997a: 89; Öner, 1997b: 203; Öner, 1998a: 207; Öner, 1998b: 419; Öner, 1999a: 51; Öner, 1999b: Dündar, 2020: 87

olduğuna işaret etmektedir⁶. Kentin mimari olarak günümüze ulaşmış en erken yapı kalıntısı, yine Tepecik Yerleşimi'nde bulunan MÖ 7. yüzyıla tarihlendirilmiş olan 'Bey Konağı'dır⁷.

Patara ismine yazılı kaynaklarda ilk defa Yalburt yazıtında rastlamaktayız⁸. Hitit Kralı IV. Tuthaliya'nın Lukka seferini anlatan yazıt kentin MÖ 13. yüzyıldaki varlığını göstermektedir⁹.

MÖ 6. yüzyılda Anadolu'da Pers hâkimiyetinin ilerlemesiyle Likya'da Pers egemenliği altına girmiştir. Yerel beyler tarafından yönetim biçimini koruyan Likyalılar¹⁰, Herodotos'a (VII.92) göre MÖ 480 yılında gerçekleşen Salamis Deniz Savaşı'nda Pers donanmasına 50 gemi vermiştir¹¹. MÖ 466'da ise Attika Delos Deniz Birliğine ağır vergiler ödeyen Likyalılar, MÖ 430/429 itibariyle birlikten ayrılarak, MÖ 404'te tekrar Pers egemenliği altına girmiştir¹².

Sürekli işgal altında olan Likyalılar bağımsızlıklarını geri almak için II.Arktakserkses karşı yapılan Büyük Satrap Ayaklanması'nda Perslerin karşısında olmuştur. II.Arktakserkses, isyanı bastırınca Likya'yı kendisinin yanında yer alan Karia satrapı Mausolos'a vermiş ve böylece Likya'da Hekatomnidler Dönemi başlamıştır¹³. Bu Dönem Büyük İskender'in Anadolu seferleriyle birlikte (MÖ 334/333) sona ermiştir¹⁴. İskender'in haleflerinden Antigonos Monophtalmos'un¹⁵ bölgeye hâkim oluşunun ardından Patara ve limanı da ana üsleri olmuştur. Bölge MÖ 309-308 yıllarında kısa süreliğine Ptolemaios egemenliğine girmiştir¹⁶. Antigonos'un 301 yılındaki ölümünün ardından bölgenin yönetimi önce Lysimakhoslara¹⁷ ardından da MÖ 283-280 arasında Ptolemaioslara geçmiştir¹⁸. MÖ 197'de ise bölge Seleukos kralı III. Antiokhos'un hakimiyeti altına girmiştir¹⁹.

Patara güçlü bir deniz üssü konumunda olması nedeniyle, Roma amirali Livius ve Aemillius Regillus tarafından kuşatılır fakat başarısızlıkla sonuçlanır²⁰. Patara kenti ve tüm Likya Bölgesi, MÖ 190 yılındaki Magnesia Savaşı sonrasında (MÖ 188'de) imzalanan Apameia barışının bir sonucu olarak Roma İmparatorluğu tarafından müttefiki Rhodos'un

⁶ Kazılar esnasında ele geçen taş baltalar ve obsidyenler, MÖ 8. binde kentin var olduğunu göstermektedir. Detaylı bilgi için bkz. Işık, 1999: 479; Işık, 2000: 5; Işık, 2011: 17 ; İşkan, 2020:12

⁷ Işın, 2010a; Işın, 2010b; İşkan, 2020: 13. Kentin Arkaik Dönem'i için bkz. Schuler-Zimmermann, 2019: 68-69.

⁸ Akşit, 1967: 20. Des Courtils, 2001: 128. Yalburt yazıtı için bkz. Poetto, 1993.

⁹ Işık, 1999: 478; Işık, 2000: 2 vd; Işık, 2011: 17; İşkan, 2020: 12-13.

¹⁰ Kolb, 2016: 38-39, 44-45.

¹¹ Kolb, 2020: 37

¹² Diodoros, 11.60.4 ayrıca bkz. Bean, 1997: 26; Çevik, 2015: 37; Schuler, 2019: 69; Kolb, 2016: 44-45.

¹³ Çevik, 2015: 38-39; Kolb, 2016: 45; Schuler, 2016: 46; Schuler, 2019b: 70-71.

¹⁴ Plut. Alex. XVII.3; Arr. Anab. 1.24.; Bean, 1997: 27; Schuler, 2016: 47.

¹⁵ III. Aleksandros'un ölümünden sonra, Lykia idaresi Antigonos Monophtalmos'a verilmiştir bkz. Diod. 18.3.; Sartre, 2003: 25-26; Capdetrey, 2022: 32.

¹⁶ Diod. 20.27; Bagnall, 1976: 89-91; Capdetrey, 2022: 108-112; Tatar, 2022: 12.

¹⁷ Ayrıntılı bilgi için bkz. Lund, 1992: 80-106; Capdetrey, 2022.

¹⁸ Bagnall, 1976: 105-110; Capdetray, 2022: 147-150; Tatar, 2022: 12.

¹⁹ Polyb. XXXI. 7; Liv. XXXIII.19; Bean, 1997: 27; Sartre, 2003: 49-50; Schuler, 2019: 46.

²⁰ Livius, XXXVII, 16, I ; Livius XXXVII, 17, 1-2; Akşit, 1971: 53-55.

himayesine bırakılır²¹. Ağır vergilerden yakının ve bağımsız olmayı arzulayan Likyalıların Rodos'a karşı isyanları sonucu MÖ 168/167 yılında Roma Senatosu bölgenin otonomisi konusunda yeni bir karar alır ve Likya'ya 210 yıl sürecek bağımsızlık dönemini verir. Bağımsızlığını geri alan Likya kentleri 'Likya Birliğini' kurar²².

Likya'nın Roma İmparatorluğu ile olan yakın ilişkileri Mitridates savaşları esnasında da devam eder. MÖ 88 yılında Pontus Kralı Mithridates güney seferine çıktığı zaman Rodos'u ele geçirmeye çalışır ancak başarılı olamayınca Patara'yı kuşatır. Mithridates'in güney Likya'da yenilgiye uğraması ve Likyalıların Roma İmparatorluğu'nun yanında yer almış olması "Roma dostları" olarak kabul edilmelerini sağlamıştır²³. MÖ 62 yıllarında Romalı L. Flaccus'un proconsul olarak Patara'da oturması iyi ilişkilerin bir diğer göstergesidir.

MÖ 1. yüzyılın sonlarında Roma İmparatorluğu'nda patlak veren iktidar çatışmaları ve iç savaşlardan Likya bölgesi de etkilenir. Iulius Caesar ile Pompeius arasındaki, Caesarın ölümü sonrası Caesar yandaşları ile Brutus ve daha sonrasında Octavianus ile Antonius'un arasındaki mücadelelerde birlik hep kazanan tarafta yer aldığından uzunca bir süre otonom yapısını korumayı başarır²⁴. MS 43 yılında Claudius, Likya'yı başkenti Patara olan bir Roma eyaletine çevirir ve ardından MS 73-74 yıllarında Vespasianus Döneminde Likya ve Pamphylia birleştirilerek tek bir eyalet haline getirilir. Bu yeni eyaletin de başkenti Patara'dır.²⁵

Patara ve Likya bölgesinin geneli en parlak çağlarını imparatorluğun her konuda zirveye ulaştığı MS 2. yüzyılda yaşar²⁶. MS 3. yüzyıl ise Roma İmparatorluğu'nun genelinde olduğu gibi Likya için de sıkıntılı bir dönemdir. Siyasi, politik ve ekonomik kriz Likya'da da hissedilir. Çözüm olarak imparatorluk yeni bir sistem olan Tetrarşi idaresini benimser ve eyaletler yeniden şekillendirilir²⁷. İmparatorluğun başkentinin Constantinopolis olmasıyla birlikte MS 4. yüzyılda özellikle Küçük Asya'da ve yakın coğrafyalarda kent yaşamında gözle görülür bir aydınlanma ve refah yaşanır²⁸. Aynı zamanda MS 4. yüzyılın ilk yarısında, Constantinler sülalesi zamanı Likya – Pamphylia'dan tekrar ayrılmıştır²⁹. MS 5. yüzyılda da artık başkent Myra olmuştur³⁰. MS 6. yüzyılda yaşanan depremler ve salgın hastalıklar ile ardından gelen Arap Akınları Likya Bölgesi'nin tamamını etkilemiştir. Likya Bölgesi, MS 4. yüzyılda imparatorluğun yeniden idari açıdan organize edilmesinin bir sonucu olarak *Anatolikon*

²¹ Polyb. XXX.5; Strabon XIV.3.10. Bean, 1997: 27-28; Sartre, 2003: 58-59; Schuler, 2019: 55-56.

²² Akşit, 1971: 57-67. Behrwald, 2000; Schuler 2019; İşkan 2019: 147.

²³ Arslan, 2002: 121-123; Schuler 2016: 53-54.

²⁴ Schuler, 2016: 56-58.

²⁵ Schuler, 2016: 58; İplikçioğlu, 2016; Kolb 2019; Zimmermann, 2019: 84-86.

²⁶ Çevik, 2015: 44.

²⁷ Mitchell, 2019: 360-361; Zimmermann, 2016: 68-69.

²⁸ Mitchell, 2019: 362-364. MS. IV. yüzyıldaki Roma toplumu için bkz. Brawn, 2000: 19-26.

²⁹ Brandt-Kolb, 2005: 26; Zimmermann, 2016: 69.

³⁰ Çevik, 2015:45.

themasına bağlanmıştır³¹ . İdari yapı, MS. 7. yüzyılda Küçük Asya'ya yönelik Arap akınlarından korunma adına III. Leon tarafından tekrar değiştirilir. Likya bölgesi artık merkezi Attaleia olan *Cibyrrhaeots themasına* Karia'nın güneyi, Pamphylia ve Kilikya'nın batısıyla birlikte bağlanır³². Likya bölgesinin Müslümanların eline kalıcı olarak geçişi ise 11. yüzyılın 2. yarısından itibaren yarımadanın Türklerin eline geçişiyle olur. Bu süreçte giderek küçülen Patara'da son olarak 1906 yılında Sultan II. Abdülhamit tarafından ilk Telsiz-Telgraf İstasyonu yaptırılmıştır³³.

³¹ Zimmermann, 2016: 70.

³² Zimmermann, 2016: 70.

³³ Çakıcı-İşkan, 2020: 129-132.

İKİNCİ BÖLÜM

LİKYA BÖLGESİ'NDE YAPILAN NÜMİSMATİK ÇALIŞMALAR

Likya Bölgesi'nde ilk nümismatik çalışmalar, 19. ve 20. yüzyılın birinci yarısında bölgeyi ziyaret eden ve seyahatleri boyunca hem kendi koleksiyonları hem de uluslararası piyasa için sikke toplayan bilim adamları, koleksiyoner ve seyyahları tarafından kaleme alınmıştır³⁴. Likya sikkelerinin bu yolla tanınmasıyla beraber bölge nümizmatikliğine ilişkin ilk bilimsel yayınlar da yapılmaya başlamıştır³⁵. Çoğu zaman içlerinde sikkelerin nerede bulunduklarına dair en ufak bir bilgiye sahip olamadığımız bu eserler dışında, bölgede bilimsel arkeolojik kazı ve yüzey araştırmalarının başlamasıyla, ele geçen nümismatik eserler üzerine yapılan kapsamlı çalışmalarda 20. yüzyılın ikinci yarısında başlamıştır.

Bu bölümde bilimsel arkeolojik kazı ve yüzey araştırmalarında ele geçen nümismatik buluntular; rapor, makale, kitap ve tezlere konu olmuş eserler ile tanıtılacaktır.

2.1. Kazılar³⁶

2.1.1. Arykanda

Arykanda kazılarına, 1971'de Prof. Dr. Cevdet Bayburtluoğlu başkanlığında bir ekiple başlanmıştır. Bayburtluoğlu idaresinde kazılar 2010 yılına kadar aralıksız sürdürülmüştür. 2011 yılından itibaren ise Doç. Dr. V. Macit Tekinalp başkanlığında kazı çalışmaları devam etmektedir³⁷.

Arykanda kazılarında ele geçen sikkeler ile ilgili ilk olarak 1996 yılında, Cevdet Bayburtluoğlu danışmanlığında, A. T. Tek tarafından *Arykanda Kazılarında Bulunan Antik Sikkeler* adlı yüksek lisans tezi hazırlanmıştır. 1500'ün üzerinde değerlendirilmeye alınan sikkenin 838 adedi tez kataloğuna dahil edilmiştir³⁸. Çalışmada değerlendirilen sikkelerin büyük bir kısmı Roma Dönemi'ne aittir. Klasik Dönem'den başlayarak İslami Dönem'e kadar uzanan tarih aralığını kapsayan eserde sikkelerin dönemlere göre sayısal dağılımı şu şekildedir: 11 adet Klasik Dönem, 140 adet Helenistik Dönem, 657 adet Roma Dönemi, 21 adet Bizans Dönemi ve 2 adet İslami Dönem'dir³⁹. Eserde tarih aralığı çok geniş olduğu için her dönem

³⁴ Örn. Pinder-Friedlaender, 1851; Waddington, 1853; Fellows, 1841; Fellows, 1853; Davies, 1895; Woodard-Ormerod, 1909-1910; Robinson, 1914. Ayrıca bkz. Tatar 2022: 38-39.

³⁵ Likya Bölge'sinde yapılan nümismatik çalışmalarla ilgili erken dönem literatürü için bkz. Bosch 1949: 149-155.

³⁶ Likya Bölgesinde gerçekleştirilen kazılar genel bilgi için bkz. Çevik, 2015:14; Tatar, 2022: 14-31.

³⁷ Genel bilgi için bkz. Gökay, 2012. Ayrıca kentte yapılan kazılar her yıl KST bildirisi olarak yayınlanmıştır.

³⁸ Tek, 1996.

³⁹ Tatar, 2022: 32.

kendi bölümünde değerlendirilmiştir. 1960 ve 1994 yıllarında kazı çalışmaları esnasında tespit edilen iki defineden de bazı sikke örnekleri tez çalışması kapsamında değerlendirilmiştir.

Yamaç Hamamı yakınlarındaki sarnıç içinde ele geçen nadir bir III. Gordianus Dönemi Myra sikkesi ise yine A. T. Tek tarafından, “Arykanda Kazılarında Bulunan Bir Myra Sikkesi”, başlığı altında 2001 yılında yayınlanmıştır⁴⁰.

Kentte 1971 den 2000 yılına kadar bulunan 3800’ü aşkın örnekten seçilen 2174 sikke, C. Bayburtluoğlu’nun danışmanlığında, A. T. Tek tarafından 2002 yılında, *Arykanda Kazılarında Bulunan Antik Sikkeler Üzerinde Yeni İncelemeler: 1971-2000 Sezonları* adlı doktora tezinde değerlendirilmiştir⁴¹. Büyük bir kısmını Roma Dönemi sikkelerinin oluşturduğu buluntuların sayısal dağılımı şu şekildedir; 20 adet Likya Beylik Dönemi, 86 adet Lykia otonom şehir sikkesi (MÖ 221-MS 25 tarih aralığında), 646 adet Lykia Birlik Dönemi, 157 adet Hellenistik Dönem, 1193 adet Roma Dönemi, 29 adet Bizans Dönemi, 42 adet İslami Dönem, 1 adet Büyük Britanya İmparatorluğu’dur⁴².

A. T. Tek, 2002 yılında; 2 Menteşe Beyliği parasıyla birlikte kazılarda bulunan Osmanlı sikkelerini ve Doğu Villa olarak adlandırılan yapıda ele geçen 2 gümüş Osmanlı definesini yayınlamıştır. Doğu Villa A definesinde 11, Doğu Villa B definesinde ise 23 adet sikke yer almaktadır⁴³.

2005 yılında, A.T. Tek; “The coins of Gordianus III found at Arykanda. Evidence for an Earthquake Relief found in Lycia?” adlı yayında kazı çalışmalarında ele geçen III. Gordianus Dönemi’ne ait sikkeler ile, Likya kentlerine deprem sonrası bölgenin kalkınması adına, imparator tarafından yeniden sikke basım hakkının verilmesi üzerine çalışmıştır⁴⁴.

A. T. Tek; 2009 yılında da “1971-2002 Yılları Arasında Arykanda Kazılarında Bulunan Pamphylia Bölgesine Ait Sikkeler” adıyla yayınladığı makalesinde, Arykanda buluntularından yola çıkarak Likya Bölgesi’nde dolaşımda olan Pamphylia sikkeleri üzerine çalışmasını gerçekleştirmiştir⁴⁵.

2011 yılında, H. Sancaktar, Roma Dönemi’nde konut olarak kullanılan bir mekân içerisinde ele geçen defineyi, “2011 Yılı Arykanda Kazısı TK3 Definesi: Bir Ön Değerlendirme” isimli çalışması ile yayınlamıştır⁴⁶. Toplamda 259 adet olan sikkenin, 218

⁴⁰ Tek, 2001.

⁴¹ Tek, 2002a.

⁴² Tek, 2002a: 277-405; Tatar, 2022: 33.

⁴³ Tek, 2002b.

⁴⁴ Tek, 2005.

⁴⁵ Tek, 2009.

⁴⁶ Sancaktar, 2012.

adedi tanımlanabilmiştir. Tanımlanan sikkelerden 4 adedi MÖ 1. yüzyıl, 214 adedi ise MS 305-457 yılları arasına tarihlendirilmiştir.

2016 yılında, 2004 yılı kazı sezonunda ele geçen bir diğer define H. Sancaktar tarafından “Arykanda VI. Hamam Tahliye Kanalındaki Ele Geçen Sikkeler” adlı makalede yayınlanmıştır⁴⁷. Ele geçen 261 adet sikkenin yalnızca 143 adedi tanımlanabilmiştir. 2 adet Likya Birlik Dönemi dışındaki tüm sikkeler Geç Roma Dönemi’ne (MS 4. yüzyıl - 5.yüzyıl) aittir. 2018 yılında, Sancaktar’ın aynı defineyle ilgili “Analysis of the Coins Found at the Excavations of the 6th Bath Complex in Arycanda” isimli makalesi yayınlanmıştır⁴⁸.

2020 yılında, H. Sancaktar, “Arykanda-Arif Kale’deki (Lykia) Geç Antik ve Bizans Sikkeleri” isimli makalesini yayınlamıştır⁴⁹. Çalışmaya konu olan toplam 58 adet sikke içerisinde kondisyonu iyi durumda olanlar MS 4.-8. yüzyıl aralığına tarihlendirilmektedir.

2.1.2. Andriake

Myra ve limanı Andriake’de bilimsel kazı çalışmaları 2009 yılında Prof. Dr. N. Çevik tarafından başlatılmış olup 2013 yılına kadar devam etmiştir. 2014-2015 yılları arasında Prof. Dr. Nurettin Öztürk başkanlığında yürütülen kazılar 2015 yılından sonra tekrar Prof. Dr. N. Çevik başkanlığına sürdürülmeye devam etmiştir.

Andriake ’de ele geçen sikkeler ile ilgili 2 adet yayın çalışması gerçekleştirilmiştir. 2010 yılında, “2009-2010 Yılı Andriake Kazılarında Bulunan Sikkeler Üzerine Ön Rapor” isimli makale S. Bulut ve M. Şengül tarafından yayınlanmıştır. Eserde 1617 adet sikke değerlendirilmiştir⁵⁰. Sikkelerin dönemlere göre sayısal dağılımı şu şekildedir; 26 adet Hellenistik Dönem, 211 adet Roma İmparatorluk Dönemi ve 91 adedi Bizans Dönemi’dir⁵¹. 1289 adet sikke ise tanımlanamamıştır.

2014 yılında, “2009-2012 Yılları Andriake Kazı Sikkeleri ve Yerleşim Tarihine Katkıları” isimli makale yine aynı yazarlar tarafından kaleme alınmıştır⁵². Söz konusu eserde Granarium kazılarında ele geçen 2895 sikkeden 2410’u katalogda yer almıştır. Tanımlanabilen sikkelerin dönemlere göre sayısal dağılımı şu şekildedir; 62 adet Hellenistik Dönem, 345 adet Roma Dönemi, 110 adet ise Bizans Dönemi’dir.

⁴⁷ Sancaktar, 2016.

⁴⁸ Sancaktar, 2018.

⁴⁹ Sancaktar, 2020.

⁵⁰ Bulut-Şengül, 2010.

⁵¹ Tatar, 2022: 32.

⁵² Bulut-Şengül, 2014.

2.1.3. Demre Aziz Nikolaos Kilisesi

Aziz Nikolaos kilisesinde kazı çalışmaları; 1989-1990 yılları arasında Prof. Dr. S. Yıldız Ötüken danışmanlığında Antalya Müzesi tarafından, 1992-2009 yılları arasında da arasında Prof. Dr. S. Yıldız Ötüken başkanlığında gerçekleştirilmiştir⁵³.

Aziz Nikolaos Kilisesi'nde ele geçen sikkelerle ilgili bugüne kadar 2 adet yayın çalışması yapılmıştır. V. Bulgurlu tarafından çalışılan “Demre Aziz Nikolaos Kazısında Bulunan Sikkeler Hakkında Notlar” isimli eser 2007 yılında yayınlanmıştır⁵⁴. Çalışmada toplam 94 sikke değerlendirmeye alınmıştır. Yayınlanan sikkelerin büyük çoğunluğu MS 4.-5. yüzyıllar arasına tarihlenmektedir. Buluntular arasında yer alan az sayıda Likya Birlik Dönemi'ne ait sikkede katalogda yer almaktadır.

2000-2009 yılları arasında ele geçen 95 adet sikke V. Bulgurlu tarafından yayınlanmıştır⁵⁵. Sikkelerin dönemlere göre sayısal dağılımı şu şekildedir; 1 adet Hellenistik Dönem, 1 adet Roma Dönemi, 53 adet Bizans Dönemi, 5 adet Feodal sikke, 4 adet İslami Dönem'dir. Eserde 31 adet sikke ise tanımlanamamıştır.

2018 yılında, M. Acara Eser, 1989-1999 tarih aralığında kazılarda tespit edilen sikkeleri değerlendirilmiştir⁵⁶. Toplamda 32 adet olan sikkelerin dönemlere göre sayısal dağılımı şu şekildedir; 1 adet Hellenistik Dönem, 2 adet Erken Bizans Dönemi, 8 adet Bizans Dönemi'dir. Çalışmada 12 adet sikke ise tanımlanamamıştır.

2.1.4. Letoon Kutsal Alanı

Ksanthos kazıları dahilinde Letoon kutsal alanında kazı çalışmaları 1962 yılında H. Metzger tarafından başlatılmıştır. 1979-1996 yılları arasında Prof. Dr. C. Le Roy, 1997-2005 yılları arasında Prof. Dr. J. Des Courtis, 2005-2006 yılları arasında Prof. Dr. Didier Laroche, 2011-2018 yılları arasında Doç. Dr. Laurence Cavalier başkanlığında, 2011-2018 yılları arasında ise Prof. Dr. S. Atik Korkmaz başkanlığında kazı çalışmaları yürütülmüştür.

Letoon kutsal alanında gerçekleştirilen kazılarda ele geçen sikkeler ile ilgili 1 adet yayın bulunmaktadır. 2007 yılında, M. Ch. Marcellesi, 1975, 2001 ve 2002 yıllarında ele geçen 3 ayrı defineyi çalışmıştır. “Le “trésor” du Temple du Létôon de Xanthos (1975-2002). Les monnaies rhodiennes et la circulation monétaire en Lycie à la basse époque hellénistique” isimli makalede toplamda 135 adet sikke değerlendirmeye alınmıştır⁵⁷. Sikkelerin dönemlere göre sayısal dağılımı şu şekildedir: 1 adet Lykia Beylik Dönemi, 88 adet Rhodos Sikkesi, 33 adet Lykia

⁵³ Doğan vdd. 2014: 113.

⁵⁴ Bulgurlu, 2007.

⁵⁵ Bulgurlu, 2018.

⁵⁶ Acara Eser, 2018.

⁵⁷ Marcellesi, 2007. Ayrıca bkz. Çizmeli Ögün – Marcellesi, 2011: 322-323.

Birlik Dönemi, 1 Antiphellos otonom darp ve 4 adet Roma Dönemi'dir. Marcellesi bu makalede defineden yola çıkarak Likya Birlik sikkeleri için yeni bir tarih önerisinde bulunmuştur. 2008 yılında R. H. J. Ashton ve A. R. Meadows Letoon'da ele geçen defineyi "The Letoon deposit: Lycian league coinage, Rhodian Plinthophori, and pseudo-rhodian drachms from Haliartos (yet again) and Asia Minor" isimli makalesinde tekrar değerlendirmiş ve yeni önerilerde bulunmuştur⁵⁸.

2.1.5. Limyra

Limyra'da kazı çalışmaları, 1969 yılında Prof. Dr. Jürgen Borchhardt tarafından başlatılmış, 2002 yılına kadar devam etmiştir. 2002-2007 yılları arasında çalışmalar Prof. T. Marksteiner, 2008 yılından itibaren ise Dr. Martin Seyer başkanlığında yürütülmektedir.

Kentte yapılan kazı çalışmalarında ele geçen nümismatik veriler ilk kez 1984 yılında J. Gorecki tarafından KST bildirisi olarak yayınlanmıştır⁵⁹. Yayınlanan eserde sikke sayısı toplamda 471 adet olup dönemlere göre sayısal dağılımı ise şu şekildedir; 131 adet Hellenistik Dönem, 146 adet Roma Dönemi, 36 adet Bizans Dönemi, 121 adet İslami Dönem'dir. 37 adet sikke ise düşük kondisyonları nedeniyle tanımlanamamıştır⁶⁰.

1991-1992 yılında, 1970 ile 1990 yılları arasında ele geçen toplamda 772 adet sikke Gorecki tarafından çalışılmıştır⁶¹. Sikkelerin dönemlere göre sayısal dağılımı şu şekildedir; 74 adet Klasik Dönem, 229 adet Helenistik Dönem, 232 adet Roma Dönemi, 45 adet Bizans Dönemi, 155 adet İslami Dönem ve 37 adet tanımsız sikkeden oluşmaktadır⁶².

Son olarak 1992 yılında, *Die Steine von Zêhuri. Archäologische Forschungen an den verborgenen Wassern von Limyra* adlı eserde J. Gorecki tarafından nümismatik bulguların değerlendirmesi gerçekleştirilmiştir⁶³.

2.1.6. Olympos

Olympos Antik kentinde ilk kazı çalışmaları 1990 yılında Antalya Arkeoloji Müzesi Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilmiştir. 1992 yılında çevre düzenlemesi kapsamında yine müze tarafından kurtarma kazıları yapılmıştır. Kentte 1999-2000 yılları arasında çalışmalar Prof. Dr. Ebru Parman başkanlığında yürütülmüştür. 2006 yılından itibaren ise Prof. Dr. Yelda Olcay Uçkan başkanlığında kazı çalışmaları başlamış ve günümüzde halen devam etmektedir.

⁵⁸ Ashton-Meadows, 2008.

⁵⁹ Gorecki, 1986: 479.

⁶⁰ Tatar, 2022: 36.

⁶¹ Gorecki, 1991-1992.

⁶² Tatar, 2022: 37.

⁶³ Gorecki, 1999.

Kazının nümismatik bulguları ilk olarak 2016 yılında Z. Demirel Gökalp tarafından yayınlanmıştır. “Olympos Kazısı 2009-2012 Yılları Bizans Sikke Buluntuları” başlıklı makalede toplamda 35 adet sikke değerlendirilmiştir. Çalışılan sikkelerin tamamı Bizans Dönemi’ne aittir⁶⁴.

2022 yılında ise kazı sikkeleri, Muradiye Öztaşkın denetiminde S. Kara tarafından hazırlanan; *Olympos Antik Kenti Kazılarında Bulunan Roma ve Bizans Sikkeleri (2008-2019 yılları)* isimli yüksek lisans tez çalışmasına konu olmuştur⁶⁵. Tez kapsamında toplamda 578 adet sikke değerlendirilmiş, 110 adet sikke katalogda yer almıştır. Kataloğa dahil edilmeyen 468 adet sikke ise istatistik değerlendirmeye alınmıştır. Sikkelerin dönemlere göre sayısal dağılımı şu şekildedir: 2 adet Hellenistik Dönem, 68 adet Roma Dönemi ve 40 adet Bizans Dönemi’dir.

2.1.7. Patara

Patara’da bilimsel kazılar, 1988-2009 yılları arasında Prof. Dr. Fahri Işık başkanlığında gerçekleştirilmiştir. 2009 yılından itibaren ise çalışmalar Prof. Dr. Havva Işık başkanlığında sürdürülmektedir⁶⁶.

Patara kazılarında ele geçen sikkeler ile ilgili ilk çalışma 2002 yılında Ş. Özüdoğru tarafından gerçekleştirilmiştir. Ş. Özüdoğru, H. Işık danışmanlığında 1988-2001 yılları arasında kazılarda ele geçen sikkeleri değerlendirerek yüksek lisans tez çalışmasını gerçekleştirmiştir. *Patara sikke basımları ve Patara kazılarından (1989-2001) ele geçen sikkeler* başlıklı tezde toplamda 1200 adet sikkeden 274 adet tanımlanabilir durumda olan sikke değerlendirilmiştir. Tanımlanabilir sikkelerin dönemlere göre sayısal dağılımı şu şekildedir; 1 adet Likya Beylik Dönemi, 11 adet Hellenistik Dönem, 55 adet Lykia Birlik Dönemi, 17 adet otonom kent sikkesi, 129 adet Roma Dönemi, 11 adet Bizans Dönemi, 38 adet Feodal/Orta Çağ ve 2 adet İslami Dönem’dir⁶⁷.

Kazı malzemesi üzerine yüksek lisans tezinden sonra yapılan ilk çalışma ise 2019 yılında gerçekleşmiştir. D. S. Lenger, “Patara Kazılarında Bulunan Sikkeler” isimli yayında kazı buluntularını bir bütün olarak ele alan rapor niteliğinde bir makale kaleme almıştır⁶⁸.

2020 yılında ise Tepecik Yerleşimi’nde ele geçen Ptolemaios kraliyet sikkeleri , D. S. Lenger ve E. Dünder tarafından “Attestation of a Ptolemaic Garrison in the Light of Coins:

⁶⁴ Demirel Gökalp, 2016.

⁶⁵ Kara, 2022.

⁶⁶ Genel bilgi için bkz. İşkan, 2019: 16-23; ayrıca Patara’da yapılan kazılar her yıl KST bildirilerinde yayınlanmıştır.

⁶⁷ Özüdoğru, 2002.

⁶⁸ Lenger, 2019.

Tepecik Settlement at Patara, Lycia” isimli makalede yayınlanmıştır. Makalede, 1999-2019 yılında gerçekleştirilen kazı çalışmalarında tespit edilen 102 adet Ptolemaios kraliyet sikkesi değerlendirilmiştir⁶⁹.

2022 yılında yine Tepecik Yerleşimi’nde, 2018 yılında gerçekleşen kazı çalışmalarında tespit edilen 19 adet altın sikkeden oluşan Ptolemaios definesi, “A Ptolemaic Hoard from Patara” adlı makaleyle E. Dünder ve D. S. Lenger tarafından yayınlanmıştır.⁷⁰

2.2. Yüzey Araştırmaları⁷¹

2.2.1. Dereağzı Yüzey Araştırmaları

Dereağzında yapılan ilk araştırmalar James Morganstern tarafından 1967-1968 yılları arasında gerçekleştirilmiştir. Daha sonra James Morganstern başkanlığında 1974-1975 ve 1971-1981 yılları aralığında tekrar yüzey araştırması yapılmıştır.

Kentte gerçekleştirilen yüzey araştırmaları esnasında toplamda 54 adet sikke tespit edilmiştir. T. Gregory, 1993 yılında “The ancient and Byzantine coins” isimli çalışmasıyla sikkelerin tümünü yayınlamıştır⁷². Yayımlanan eserde sikkelerin dönemlere göre sayısal dağılımı şu şekildedir; 3 adet Klasik Dönem, 3 adet Hellenistik Dönem, 17 adet Lykia Birlik Dönemi, 15 adet Roma Dönemi ve 10 adet Bizans Dönemi’dir⁷³.

2.2.2. Korba Yüzey Araştırmaları

Korba Antik Kenti’nde ilk araştırma 1975 yılında Wolfgang Wurster tarafından gerçekleştirilmiştir. 1995 yılında yüzey araştırması, 2013 yılında ise Antalya Arkeoloji Müzesi tarafından kurtarma kazısı yapılmıştır.

Kentte yapılan yüzey araştırmaları esnasında ele geçen 6 adet sikke W. Tietz tarafından 2006 yılında yayınlanmıştır⁷⁴. “Die Fundmünzen aus Korba auf dem Territorium von Kyaneai” isimli eserde sikkelerin dönemlere göre sayısal dağılımı şu şekildedir: 3 adet Hellenistik Dönem ve 3 Adet Roma Dönemi’dir.

⁶⁹ Dünder-Lenger, 2021.

⁷⁰ Dünder-Lenger, 2022.

⁷¹ Likya Bölgesinde gerçekleştirilen yüzey araştırmaları için bkz. Çevik, 2015: 15; Tatar, 2022: 14-31.

⁷² Gregory, 1993.

⁷³ Tatar, 2022: 35.

⁷⁴ Tietz, 2006.

2.2.3. Kyaneai Yüzey Araştırmaları

Kyaneai antik kentinde ilk yüzey araştırması Prof. Dr. Frank Kolb tarafından 1989 yılında gerçekleştirilmiştir. 1999-2000 yıllarında Dr. Andreas Thomsen, 2001’de Prof. Dr. M. Zimmermann başkanlığında araştırmalar devam etmiştir.

Kyanea sikkelerinin konu olduğu ilk yayın çalışması W. Tietz tarafından 2008 yılında gerçekleştirilmiştir. 1991-2000 yıllarında arasında ele geçen sikkeler; “Fundmünzen aus dem Territorium von Kyaneai” adlı makalede yer almıştır⁷⁵. Sikkelerin dönemlere göre sayısal dağılımı şu şekildedir: 3 adet Klasik Dönem, 3 adet Hellenistik Dönem, 3 adet Roma Dönemi, 2 adet tanımsız sikkedir⁷⁶.

Kentte ele geçen sikkeler ile ilgili ikinci yayında W. Tietz tarafından, “Die Fundmünzen aus dem Stadtgebiet von Kyaneai” adlı eserde değerlendirilmiştir⁷⁷. Söz konusu eserde yer alan sikkelerin dönemlere göre sayısal dağılımı şu şekildedir: 6 adet Hellenistik Dönem, 4 adet Roma Dönemi, 2 adet Bizans Dönemi’dir. Aynı eser içerisinde 2001 yılında ele geçen bir gümüş sikke “Eine Fundmünze aus dem Landgebiet von Kyaneai” isimli çalışmada yer almıştır⁷⁸. Lykia Dynastik Dönem’e ait olan sikke yazar tarafından tekil örnek olarak değerlendirilmiştir.

⁷⁵ Tietz, 2008.

⁷⁶ Tatar, 2022: 35

⁷⁷ Tietz, 2010a.

⁷⁸ Tietz, 2010b.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

LİMAN CADDESİ ve BAĞLANTILI YAPILAR

3.1. Kazı Tarihçesi

Patara Kazıları 1988-2008 yılları arasında T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı adına Prof. Dr. Fahri IŞIK, 2009 yılından itibaren de Prof. Dr. Havva Işık başkanlığındaki bilimsel bir ekip tarafından sürdürülmektedir. Kazı çalışmaları ilk yıllarda kent ile Nekropol arasında önemli bir noktada bulunan Kent Kapısı'nda gerçekleştirilmiş⁷⁹ ve daha sonraki yıllarda diğer alanlarda sürdürülmüştür⁸⁰.

Liman Caddesi kazılarına 1992 yılında başlanmış, aralıklarla 2010 yılına kadar devam etmiştir. 2019 yılında alanda 3 adet tarihlendirme sondajı kazısı gerçekleştirilmiştir. 2007 yılında kısmi restorasyon çalışmaları başlayan alanda çalışmalar devam etmektedir⁸¹.

Kazı çalışmaları, alana 'Ana Cadde' ismi verilerek başlamıştır. Aynı zamanda Agora Batı Stoa Kuzey Kapısı, ilk olarak Roma Kapısı, daha sonra Güney Kapı olarak isimlendirilmiştir. Ancak çalışmalar sonucunda caddenin liman ile bağlantısı ortaya çıkmış ve Liman Caddesi olarak isimlendirilmiştir. Aynı zamanda caddenin agoraya açılan kapısının Agora Batı Stoa Kuzey Kapısı olduğu kazı çalışmaları sonrasında tespit edilmiştir. Bu sebeple tez çalışmasında yer alan başlıklar, kazı çalışması gerçekleştirilen alanların son değerlendirilen isimlerine göre verilmiştir.

Liman Caddesi'nde gerçekleştirilen kazı çalışmaları, 1992 yılında başlatılmış ve Agora Batı Stoa Kuzey Kapıdan kuzeye doğru devam ettiği düşünülen caddenin bir kısmının ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. 12 ayrı açma oluşturulmuş, yoğun taş dolgusu planlı bir şekilde kaldırıldıktan sonra caddenin 12 m'lik bölümü açılmıştır⁸². Sistemli kazı çalışmaları sonrasında caddenin altında devam eden bir kanalizasyon sisteminin var olduğu tespit edilmiştir. Caddenin genişliği ve döşemi hakkında bilgiler elde edilerek çalışmalara 1993 yılında yol güzergahında devam edilmiştir⁸³. Kazılar sonucunda ortaya çıkarılan cadde uzunluğu 42 m'ye ulaşmıştır. Batı Portik'e basamakla geçişin sağlandığı üç giriş açılmıştır. Cadde ve portik üzerinde çok yoğun devşirme malzeme olması ve geç döneme ait yoğun seramiklerin ele geçmesi alanın geç dönemde kullanımını göstermiştir. 1994 yılında yapılan çalışmalarla caddenin ortaya çıkarılan

⁷⁹ Işık-Yılmaz, 1990: 6-8

⁸⁰ Genel bilgi için bkz. Işkan, 2019: 16-23; ayrıca Patara'da yapılan kazılar her yıl KST bildirilerinde yayınlanmıştır.

⁸¹ Aktaş, 2013: 8.

⁸² Aktaş-Gülşen, 1992: 287.

⁸³ Aktaş-Gülşen, 1995: 256-257.

uzunluğu 98 m'ye ulaşmıştır⁸⁴. 1992 yılında tespit edilen döşemin altında yer alan kanalizasyonun devam ettiği görülmüştür. Çalışmalar esnasında yoğun miktarda mimari parçalar ele geçmiştir ve Batı Portik'teki IX. mekân girişi açığa çıkartılmıştır ve caddenin yönünün iç limana doğru olduğu netleşmiştir. Çalışmaların tamamlanmasının ardından caddenin güneyden-kuzeye (limana) doğru 90 m mesafede 1,10 m eğimli olduğu belirlenmiştir⁸⁵.

1995 yılında caddede herhangi bir kazı yapılmamış, 1996 yılında Batı Portik'te yer alan VII. mekânda çalışma yapılmıştır⁸⁶. *In situ* olarak korunmuş iki kapı sövesinin açığa çıkarılması için 8.75x4.25 ölçülerinde açma oluşturulmuştur. Çalışmalar esnasında kapı sövelerine ait parçaların ele geçmesiyle kapı yüksekliğinin 3m olduğu anlaşılmıştır. Batı Portik'e girişi sağlayan basamaklar ile kapı arasında bulunan yürüme alanının 6,30 m olduğu tespit edilmiştir⁸⁷.

2000 yılında Doğu Portik'te, 55,50x11,75 m alanda yaklaşık 0,60 m yüksekliğindeki dolgu kaldırılmış ve portüğün kaldırımı açılmıştır⁸⁸. Çalışmalar sırasında Doğu Portik'in güneyinde eğim olmasından kaynaklı olarak kaldırıma çıkışı sağlamak amacıyla tek sıra basamak eklendiği tespit edilmiştir. Üçüncü çalışma alanında ele geçen *in situ* iki sütun altlığı ile sütun ve arşitrav parçaları buradaki mimari düzenleme hakkında bilgi vermiştir. Doğu portikte gerçekleştirilen çalışmalar, bazı alanların, zemin de dahil olmak üzere söküldüğünü ve onarım gördüğünü göstermiştir. Çalışmalar esnasında dolgu tabaka içinden çok az sayıda Bizans Dönemi'ne ait seramik parçaları tespit edilmiştir⁸⁹.

2001 yılında Batı Portik'te gerçekleştirilen kazı çalışmaları ile 8.50x6,50 m genişliğinde bir mekân açığa çıkarılmıştır. Çalışmalar esnasında mekânın birden fazla kullanım evresi olduğu, geç dönemde yapının orijinal zemininin söküldüğü tespit edilmiştir. Zemin döşeminde kullanılan taşların düzenlemesine göre, bu bölümün bir yol döşemi olduğu anlaşılmıştır. Ancak zemin taşlarının duvardan bağımsız olması, aynı zamanda tespit edilen buluntular ile, bu ayrı bölümün son evrede işlik olarak kullanıldığını göstermiştir. Çalışmalar sonucunda mekânın doğu ve kuzey sınırı açığa çıkarılmış ve alanda seramik ve sikkelerin yanı sıra mimari parçalar da ele geçen buluntular arasında yer almaktadır.⁹⁰

⁸⁴ Aktaş-Gülşen, 1996: 164-165.

⁸⁵ Aktaş, 2013: 8-10.

⁸⁶ Aktaş-Coşkun, 1998: 60.

⁸⁷ Aktaş, 2013: 9.

⁸⁸ Aktaş, 2002: 401.

⁸⁹ Aktaş, 2013: 9-10.

⁹⁰ Aktaş-Gülşen, 2003: 3-4; Aktaş, 2013: 10.

2002 yılında ara verilen kazı çalışmalarına 2003 yılında Agora Batı Stoa Kuzey Kapı'da devam edilmiştir. Böylece kapının batı ve orta ayakları tespit edilmiş ve Geç Antik Sur'a ait 475 blok açığa çıkarılmıştır. Agora Batı Stoa Kuzey Kapısı'nın batı ve orta ayağının 4. sıraya kadar *in situ* olarak korunduğu gözlemlenmiştir. Orta ayağa kuzey-güney doğrultusunda yaslanmış, batı yönünde caddeye doğru açılan, 2,90x7,00 m ölçülerinde sütunlu bir yapı yer almaktadır. Söz konusu alanın köşelerinde kare formlu kaideler, orta bölümde ise iki yuvarlak İon sütun kaidesi bulunmaktadır. Sütunlu ön alanın arkasına ahşap kapıyla geçildiği eşik üzerindeki izlerden anlaşılmaktadır. Kazılar esnasında bulunan, mermerden, portre özellikleri taşıyan baş önemli buluntular arasındadır⁹¹.

2004 yılında, Batı Portik'te ve Agora Batı Stoa Kuzey Kapısı'nın batı bölümünde kazı çalışmalarına devam edilmiştir⁹². Bu kapının iki geçitli olduğu tespit edildikten sonra çalışmalara Batı Portik'in stoa bölümünde devam edilmiştir. Caddenin 100üncü metresinden sonra, bataklıkta kalan alanda çalışmalar, güneye doğru yönelerek geç dönem duvarının sınırına kadar devam etmiştir. Toplamda 23,50x6,75 m alanda zemin seviyesine kadar inilmiştir⁹³.

2005 yılında ise, Agora Batı Stoa Kuzey Kapısı, Doğu Portik ve Batı Portik'te çalışılmıştır⁹⁴. Doğu Portik'te 69,00x9,50 m boyutlarında bir alan açılmıştır. Bu alanda geç dönem duvarına ait devşirme malzeme olarak kullanılan Artemis kabartması çıkarılmıştır. Batı Portikte ise çalışmalar stoada güneye doğru devam etmiştir. Toplamda 22.00x3,00 m boyutlarında bir alanda dolgu toprak kaldırılmıştır. Batı Portik'in başlangıç noktasında, batı-doğu doğrultulu ve cadde döşemesi altına giren, eğimli bir kanalizasyon kanalı tespit edilmiştir⁹⁵. Nitekim yukarıda bahsedilen kanalizasyon sisteminin, daha önceki yıllarda açığa çıkarılan ve caddede tespit edilen kanalizasyon sistemine bağlandığı böylece kesinleşmiştir⁹⁶.

2006 yılında kazı çalışmaları her ne kadar Batı Portik'in kuzeyinde devam etmiş olsa da bataklık suyu nedeniyle sınırlandırılmak zorunda kalınmıştır⁹⁷. Ancak 2006 yılında yaşanan mevsimsel kuraklık, bahsedilen bölümde kazı yapmaya olanak sağlamış ve gezi yoluna kadar devam ettirilebilmiştir. Önceki yıllarda tespit edilen bulgularla ve belirli aralıklarla stoaya açılan basamaklı düzenleme ile caddenin kuzeye doğru devam ettiği doğrulanmıştır⁹⁸.

⁹¹ Aktaş, 2004: 39; Aktaş, 2013: 10.

⁹² Aktaş, 2005: 57-58.

⁹³ Aktaş, 2013: 10-11.

⁹⁴ Aktaş, 2007: 15.

⁹⁵ Aktaş, 2013: 11.

⁹⁶ Aktaş, 2013: 11.

⁹⁷ Aktaş, 2008: 62.

⁹⁸ Aktaş, 2013: 11.

2007 yılında Batı Portik'te kazı ve Doğu Portik'te ise anastylosis çalışmaları yapılmıştır⁹⁹. Batı Portik'in kuzey ucunda yer alan 13,00x6,00 m boyutlarındaki son bölümde zemin seviyesine kadar ulaşılmıştır. Açılan alanda üç giriş gözlemlenmiştir. Batı Portik mekanlarının cephelerinde görülen işçilik, Doğu Roma İmparatorluğu Dönemi'ne kadar kullanımı göstermektedir. Alanda dönem özelliklerini gösteren seramikler ve bezemeli bir antefix ele geçmiştir¹⁰⁰.

2008 yılında gerçekleştirilen kazı çalışmalarının öncelikli amacı, eski yıllarda yapılan çalışmaların stratigrafisini kontrol etmek üzere 6 ayrı sondajların açılması olmuştur ve bunlar Palaestra Propylonu, Agora Batı Stoa Kuzey Kapısı ve Batı Portik'te gerçekleştirilmiştir¹⁰¹. Sondaj 1; 1x1 m boyutlarında olup Palaestra Propylon olarak isimlendirilen yapının güneydoğu köşesinde, Sondaj 2; 1x1 m ölçülerinde Agora Batı Stoa Kuzey Kapısı doğu ayağı arkasında, Sondaj 3; 1x1 m boyutlarında Palaestra Propylonu güneybatı köşesinde, Sondaj 4; 1x1 m ölçülerinde Agora Batı Stoa Kuzey Kapısı doğu ayağı arkasında, Sondaj 5: Liman Caddesi Batı Portik IX. mekân üzerinde, Sondaj 6; Cadde'nin yaklaşık 50 m güneyinde 2x1 m ölçülerinde ve Sondaj 6A; Sondaj 6'nın bitişiğinde yer almaktadır¹⁰².

2009 yılında çalışmalara Batı Portik'te devam edilmiştir¹⁰³. IX. mekânın ölçülerinin 8.55x8 m, duvar kalınlığının ise 0,60 m olduğu tespit edilmiştir. Mekân içerisinde herhangi bir mimari düzenleme yoktur, sadece kuzey bölümünde bir ocak yer almaktadır. Arka-batı bölümünde ise geç dönem evresine ait, 2.40x3.0 m ölçülerinde kuzeyden girişi olan bir mekân daha yer almaktadır. VIII. mekânın ölçüleri 9.45x11 m, duvar kalınlığı ise 0,60 m'dir. İlk evresinde tek bölümden oluşan mekân, sonraki evrelerinde altı bölüme ayrılmıştır. Dönemsel farklılıklar duvar işçilikleri ve kalınlıkları üzerinden açık bir biçimde görünmektedir. VIII. mekân içinde bir su kuyusu ve önünde bir seki yer almaktadır. IX. mekânda yer alan ocak ve bu su kuyusu bu mekanların geç dönemde işlik olarak kullanıldığını göstermektedir¹⁰⁴.

2010 yılında çalışmalar Batı Portik'te devam etmiştir¹⁰⁵. Yirmi dokuz açma ile mekanların tümü açılmış olup, aynı zamanda Geç Antik Sur ve I. mekân arasında bulunan kanal ve ara sokak da tamamen açılarak ortaya çıkarılmıştır. Bir önceki yılda yapılan çalışmalarla birlikte toplam 11 mekânın bulunduğu Batı Portikte üç evre tespit edilmiştir. Yapılan onarımlar ve stratigrafik verilerle mekanların son evresine kadar kullanımında süreklilik tespit edilmiştir.

⁹⁹ Aktaş, 2009: 339, 343.

¹⁰⁰ Aktaş, 2013: 11.

¹⁰¹ Aktaş, 2010: 229, 230.

¹⁰² Detaylı bilgi için bkz. Aktaş, 2010: 229-230 ve Aktaş, 2013: 12-14.

¹⁰³ Aktaş, 2011: 5-6.

¹⁰⁴ Aktaş, 2013: 14.

¹⁰⁵ Aktaş, 2012: 16-17.

VII. ve IX. mekânlarda gözlemlenen yangın tahribatına diğerlerinde de rastlanmıştır. Genel olarak tüm mekanlardaki yangın tabakalarında ele geçen buluntular MS 5 ve 7. yüzyıllar arasına tarihlendirilmektedir. Agora Batı Stoadan yapılan kazı çalışmaları, buradaki mimari düzenlemenin Liman Caddesi Doğu Portikle aynı olduğunu göstermiştir. Doğu Portik'te yapılan düzenleme ikinci evreye ait olduğundan Agora Batı Stoadan önce olması gerekmektedir¹⁰⁶.

2019 yılında, Liman caddesinin kullanım evlerini belirlemek amacıyla üç ayrı sondaj çalışması gerçekleştirilmiştir.¹⁰⁷

Sondaj 1: Liman Caddesi'nin güneybatı köşesinde ve 1,50x2.10 m ölçülerindedir. Çalışmalarda dört adet stratigrafik birim tespit edilmiştir. Sondajın kuzeydoğusunda yer alan caddenin döşeme taşı açığa çıkarılmıştır. Döşeme taşının, ana kaya üzerine, büyük boyutlu taş ve kireç harçla oluşturulmuş taş blokaj üzerine oturduğu tespit edilmiştir. Yüzeyden 0,94 m indikten sonra çalışmalar sonlandırılmıştır. Çalışmalar esnasında çok az sayıda amorf nitelikte seramik metal parçalar ele geçmiştir.

Sondaj 2: Liman Caddesi Batı Portik I. mekân içi kuzeydoğu köşede açılan sondajdır. Ölçüleri 1,50x1,50m'dir. Çalışmalar esnasında ele geçen büyük molozlar ve çatı kiremidi parçaları, yapının duvarının ve çatısının çökmüş olduğunu göstermektedir. Doğu duvar temelini kuzey duvar temeliyle birleştirdiği tespit edilmiştir. Ayrıca doğu duvarın sonraki evrelerde yeniden inşa edildiği gözlemlenmiştir. Yapının temelleri ana kaya üzerine oturmaktadır. Alanda 7 adet stratigrafik birim bulunmaktadır. Ana kaya üzerinde bir adet sikkeler ele geçmiştir.

Sondaj 3: Liman Caddesi Batı Portik içerisinde II. ve III. mekanlarının birleştiği noktadadır. Ölçüleri; 1,50x1,50m'dir. Yapılan çalışmada kireç ve harç katkılı zemin blokaj açığa çıkarılmıştır. Çalışmalarda 3 adet stratigrafik birim tespit edilmiş ve çok az sayıda amorf nitelikte seramik ve metal buluntu ele geçmiştir.

¹⁰⁶ Aktaş, 2013: 14-5.

¹⁰⁷ Bahsedilen değerlendirmeler Patara Kazı Başkanlığının izni ile kullanılmıştır. Patara Kazılarının tüm altyapı olanaklarından faydalanmamı sağlayan ve her konuda geniş bilgi birikimlerinden faydalandığım hocam Prof. Dr. Havva Işkan Işık'a teşekkürlerimi sunarım.

3.2. Patara Liman Caddesi

Patara, stratejik konumu nedeniyle Ksanthos vadisinin Akdeniz'e açılan kapısıdır. Kente ulaşım hem denizden hem de karadan sağlanmaktadır. Karadan ulaşımı sağlayan ana yollardan biri Kısık mevkisinden geçmektedir. Bu yol, Tepecik yükseltisinin kuzeyinde ikiye ayrılmaktadır. Yollardan birisi limana doğru gitmektedir¹⁰⁸. Diğeri ise kentin ana girişi olan Kent Kapısı'na, oradan da kent içine ulaşmaktadır. Ayrıca, kara yollarından bir diğerrinin de Kent Kapısı'ndan, M52 ve M53 mezarlarının olduğu tarafa doğru yönelip doğuya doğru devam ettiği düşünülmektedir¹⁰⁹.

Cadde ve sokaklar, kent içi ulaşımı sağlayan en önemli faktörlerdir. Patara'da Liman Caddesi hem iç limandan hem de kendisine bağlanan yan sokaklarla kent içinden kamusal yapılara ve Merkezi Agoraya ulaşımı sağlamaktaydı¹¹⁰. Liman Caddesi'nin hali hazırda açığa çıkarılan kısmının doğusunda Nero ve Merkez Hamamları, kuzeyinde ise Merkezi Agora, Tiyatro ve Meclis Binası yer almaktadır¹¹¹.

Antik kentlerde yer alan caddelerle ilgili W. MacDonald'ın yapmış olduğu tipolojiye göre VI. Tipe giren Liman Caddesi kuzey-güney doğrultuludur¹¹². 12,60 m genişliğindedir, tam uzunluğu henüz tespit edilememiştir. Sadece 100 metrelik bir bölümü açığa çıkarılan Caddenin güneyinde bataklık bulunmaktadır¹¹³. Ancak kuzeyinde yapılan sondajlar ile caddenin limana doğru devam ettiği kesinleşmiştir¹¹⁴. Caddenin güney sınırı ise Agora Batı Stoa Kuzey Kapısı'dır.

Liman Caddesi, araç trafiğine kapalıdır ve altından limana doğru eğimli kanalizasyon hattı¹¹⁵ geçmektedir. Cadde döşemesinde kesme blok taşlar kullanılmış olup üzerlerinde tamirat izleri mevcuttur¹¹⁶. Güney bölümdeki döşemede iri boyutlarda taşlar kullanılırken, kuzeyinde daha küçük ebatlarda taşlar kullanılmıştır.

Liman Caddesi, güneyde Agora Batı Stoa'nın Kuzey Kapısı ve Gymnasium/Palaesrta Propylonu ile sınırlanmaktadır. Caddenin doğusunda ve batısında, yol boyunca portikler uzanmaktadır. Caddeden üç basamaklı merdivenle geçişin sağlandığı portiklerde İon ve Dor

¹⁰⁸ İşkan-Aktaş, 2019: 200-201; Türkoğlu, 2022: 59-60.

¹⁰⁹ Türkoğlu, 2022: 14.

¹¹⁰ Işık, 2011: 32-33, Aktaş, 2013:132.

¹¹¹ Aktaş, 2013: 55 ; Aktaş, 2019: 252

¹¹² MacDonalds'a göre caddeler 6 ana tipe ayrılmaktadır. Bkz. MacDonalds,1986: 33; Aktaş; 2013: 44, 56, 133, 134.

¹¹³ Patara Limanı, Eşen Çayı'nın getirdiği alüvyonların koy ağzını kapatmasıyla işlevini yitirmiştir. Bu durumun sonucu olarak deniz kotundan 2m yüksek su birikintileri oluşmuş ve caddenin sadece yaklaşık olarak 100m olan bölümü açılabilmiştir bkz. Işık, 2011: 14 ; Dünder, 2020: 87 ; Aktaş, 2019: 253.

¹¹⁴ Ş. Aktaş, 2013: 55; Aktaş, 2020: 63.

¹¹⁵ Caddenin altından geçen ana kanalizasyon hattına Doğu Portik ve Batı Portik'ten gelen kanallar bağlanmaktadır. Detaylı bilgi için bkz. Aktaş 2013 : 56-57.

¹¹⁶ Aktaş, 2013: 56.

düzeninde sütunlar kullanılmıştır. Üst kısmı kapalı olan portiklerin arkasında izlenen, portik boyunca devam eden farklı boyutlarda mekanlar/dükkanlar bulunmaktadır¹¹⁷.

Bugün, Roma Dönemi mimari özellikleriyle gördüğümüz Liman Caddesi'nin ilk evresi hakkındaki bilgiler oldukça sınırlıdır. Karşılaşılan bulgular ile erken evrenin, en geç Hellenistik Döneme ait olabileceğine dair verilere ulaşılmıştır. Hellenistik Dönem'de kent merkezinde var olan Meclis Binası ve Tiyatronun bulunduğu nokta ile akslarına bakıldığında, Kent Kapısı'nın doğusundan geçen yola bağlandıklarını düşündürmektedir¹¹⁸. Liman Caddesi'nin Agora'ya açılan güney kısmında korunmuş döşemenin yönünün aynı aksta olması bu yolun ve caddenin Hellenistik Dönemdeki varlığını göstermektedir¹¹⁹. Erken evreleri hakkında açık bilgiler olmasa da caddenin güneyinde tespit edilen yol aksının Traianus Dönemi'ne kadar değişmediği, etrafındaki yapıların konumu ile takip edilebilmektedir. Bu bağlamda Nero Hamamı'nın konumu ve Yol Anıtının Liman Agora'sında bulunması caddenin aksının Traianus Dönemine kadar değişmeden kullanıldığını kanıtlamaktadır¹²⁰. Caddenin Traianus Dönemi'nde aksının değişmesi ile üç mimari yapı evresi bulgular ışığında takip edilebilmektedir. İlk evrede, cadde güzergahı değiştirilmiş ve Portikler eklenmiştir¹²¹. Bu evrede aynı zamanda MS 141/142 yılında yaşanan deprem sonrası onarım yapılmıştır. İkinci evrede ise, mekanlar içerisinde geç dönem yapılaşmaları karşımıza çıkmaktadır. Son evre ise üst kat mekânı olan haçlı giriş ile takip edilebilmektedir¹²². Cadde son evresinden sonra küçük tamirat ve tanzimler ile MS 7. yüzyıla kadar kullanılmıştır¹²³.

3.2.1. Batı Portik ve Mekanlar

3.2.1.1. Batı Portik

Liman Caddesi'nin batısında, kuzey-güney doğrultulu olan Batı Portik'in açılabilen kısmı yaklaşık 65 x 6,0 m ölçülerindedir. Bulgular ışığında MS 2. yüzyıl başlarında caddeye eklendiği bilinen Batı Portik'in sütun düzenlenmesi ilk evresinde İon düzenindedir. Sonraki evrelerinde Korinth başlıkları ve farklı malzemedan yapılmış mimari yapı elemanları ile tamirat görmüştür¹²⁴. MS 7. yüzyıllara kadar kullanım gören Portiğin zemin malzemesi tam olarak bilinmemektedir. Ancak kazılar esnasında güney bölümde ele geçen çok az korunabilmiş

¹¹⁷ Aktaş, 2019: 254; Aktaş, 2020: 63.

¹¹⁸ Aktaş, 2020: 64-65.

¹¹⁹ Aktaş, 2013: 59 ; Aktaş, 2020: 64,65.

¹²⁰ Detaylı bilgi için bkz. Aktaş, 2013: 59 ; Aktaş, 2020: 65 ; Yol Anıtı için; Işık-İşkan-Çevik, 2001.

¹²¹ Aktaş, 2013: 59-60; Aktaş, 2020: 65.

¹²² IV. evre, üst kat mekânı olan haçlı giriş ve diğer mekân içlerinde yapılan düzenlemeler ile takip edilmektedir. Detaylı bilgi için bkz. Aktaş, 2022.

¹²³ Aktaş, 2013: 60 ; Aktaş 2020: 65 ; Aktaş, 2022: 22.

¹²⁴ Aktaş, 2013: 80.

mozaik parçaları zeminin mozaik ile kaplı olduğunu düşündürmektedir¹²⁵. Son evresinde ise sıkıştırılmış sert toprak zemin ile oluşturulmuştur.

Portik' in arka bölümünde kuzey-güney doğrultulu, bazıları iki katlı ve limana kadar devam ettiği düşünülen sıralı mekânlar bulunmaktadır. Mekânlar kazı çalışmaları esnasında güneyden kuzeye doğru; üst kat mekânı (haçlı oda), I. mekân, II. mekân, III. mekân, IV. mekân, V. mekân, VI. mekân, VII. mekân, VIII. mekân, IX. mekân olarak isimlendirilmiştir¹²⁶. VII. ile VIII. mekânların arasında geçen sokak bize planlamada parselizasyon sistemi olduğunu göstermektedir¹²⁷.

3.2.1.2. I. Mekân

Tek girişli olan mekân 5,65 x3,5 m ölçülerindedir. Mekânın korunabilen en yüksek duvarı 3,52 m'dir. Duvar kalınlıkları 0,70x90m aralığındaki ölçülerdedir. Batı duvarında bir niş ve kiler yer almaktadır¹²⁸. Mekânın iki yapı evresi vardır. I. evresi MS 2. yüzyıl başlarına tarihlenmektedir. Bu evre duvarlar ve stylobatla aynı kotta olan zeminden takip edilmektedir. II. evresinde ise zemin seviyesinden daha yüksek kotta olan ve kiler ile nişi kullanım dışı bırakan kuzey-güney doğrultulu geç dönem duvarı karşımıza çıkmaktadır. Statik olarak tehlikeli olan duvar kazı çalışmaları esnasında kaldırılmıştır¹²⁹.

3.2.1.3. II. Mekân

Üç girişe sahip bu mekân, I. mekânın kuzey yanında konumlanmaktadır. 34x18m ölçülerinde olan mekânın korunabilen en yüksek duvarı 3,52 m ölçüsünde, duvar kalınlıkları 0,70m x 0,90m aralığındadır. Üç bölümlü mekân içerisinde Ş. Aktaş üç evre olduğunu saptamıştır¹³⁰. Ancak III. katmanda bir üst kata ait mozaik dağınık bir şekilde açığa çıkarılmıştır. Yıkım sonrası çöken mozaikğin sadece kuzeydoğu bölümünde olan kısmı korunabilmiştir. Diğer bölümlerdeki mozaikler büyük bir olasılıkla mekânın onarım evresinde tamamen kaldırılmıştır¹³¹.

Mekânın ilk evresi MS. 2.yy. başındadır. Orijinal olan zemin stylobat ile aynı kotta ve mermer kaplamalıdır. II. evre mermer döşemin yerine sıkıştırılmış sert toprak zemin ve taş duvarlar üzerine kerpiç örgü ile karşımıza çıkmaktadır. Son evre ise güneydoğudaki odanın

¹²⁵ Aktaş, 2013: 73.

¹²⁶ Aktaş, 2013: 81.

¹²⁷ Aktaş, 2013: 87.

¹²⁸ Aktaş, 2013: 81-82.

¹²⁹ Mimari olarak iki yapı evresinde düzenlenmiş olan mekânın, caddenin son yapı evresinde de kullanılmış olduğu, üst kat mekanının kullanımından anlaşılmaktadır.

¹³⁰ Aktaş, 2013: 82.

¹³¹ Aktaş, 2022: 19.

kapısından ve gevşek zemin yapısından takip edilmektedir. Ş. Aktaş; “mekânın mimari unsurları göz önüne alındığında, anıtsal girişi ve mermer kaplı duvarları ile ticari amaçlı kullanılan mekândan ziyade kamu yapısı ya da kutsal bir mekân”¹³² olduğu kanısına varmıştır.

Yıkım sonucu I. ve II. Mekânın üst katında kullanılan mozaikli tabanın çökmesi son yapı evresine denk gelmektedir. Burada ele geçen seramiklerin MS 5.-7. yüzyıllara tarihlenmesi ve çöken taban altında ele geçen en geç sikkenin MS 527-565 tarihli olması kullanımın MS 6. yüzyılın ikinci yarısına kadar sürdüğüne işaret etmektedir. Mozaik üzerinde ele geçen seramiklerin de MS 5-7. yüzyıllar arasına tarihlenmesi ve diğer mimari bulgular ile alanın MS 7. yüzyıldan sonra kullanımda olduğunu gösteren bir arkeolojik veri yoktur¹³³.

3.2.1.4. Üst Kat Mekânı

I. ve II. mekânın üstünde bulunmaktadır. Diğer mekanlardan farklı olarak girişi güneydedir. Üzerinde haç kabartması yer alan kapı lentosu ile Batı Portikte yer alan kanal üzerinden geçen yoldan giriş sağlanmaktadır. Mekânın günümüzde korunan ölçüsü 2.60m x 2.80m x 0.60m’dir¹³⁴. Mekânın mozaikli olan bölümüne geçiş kuzey duvarda bulunan eşik üzerinden sağlanmaktadır¹³⁵. Mekânın kullanımının MS 7. yüzyıllara kadar devam ettiği ele geçen bulgular ışığında bilinmektedir. Ancak yapımı ve yapı evreleri hakkında net veriler bulunmamaktadır. II. mekânda ele geçen mozaik ile, kapı lentosunda bulunan Haç motifi odanın, caddenin son evresinde yapılmış olduğunu göstermektedir¹³⁶.

3.2.1.5. III. Mekân

III. mekân, kuzeye doğru II. mekânın yanında konumlanmaktadır. Mekân ölçüleri 14,20x11,10m’dir. Korunabilen en yüksek duvarı 2,50m ölçüsünde, duvar kalınlığı 0,90m’dir. Mekânda üç giriş bulunmaktadır. Doğuda ana giriş, kuzeybatıda IV. mekâna açılan giriş ve batı duvarında ise bir giriş daha yer almaktadır.

Mekân içerisinde yapılan kazı çalışmalarının ardından iki mimari yapı evresi tespit edilmiştir¹³⁷. Birinci evresi MÖ 2. yüzyıl başlarında stylobat seviyesinde olan zemindir. İkinci evrede ise ilk evreye ait olan kapı/giriş ve taban değiştirilmiştir. Aynı zamanda bu evrede mekâna su kanalı ve mekân ortasına kareye yakın planlı bir yapı eklenmiştir.

¹³² Aktaş, 2013: 82

¹³³ Aktaş, 2022: 23

¹³⁴ Aktaş, 2013: 86-87

¹³⁵ Aktaş, 2022: 22

¹³⁶ Detaylı bilgi için bkz. Aktaş, 2022.

¹³⁷ Aktaş, 2013: 83

3.2.1.6. IV. Mekân:

IV. mekân Kuzeye doğru III. mekânın yanında konumlanmaktadır. Mekân ölçüleri 4,60m x 7,50m x 2,40m'dir. Korunabilen en yüksek duvarı 2,40m ölçülerinde, duvar kalınlıkları ise 0,70m x 0,90m aralığındadır. Mekân içerisinde evreleri tespit edilebilecek bir mimari oluşum sadece III. mekân ile geçişi sağlayan kapıda görülmektedir¹³⁸.

3.2.1.7. V. Mekân:

V. Mekân kuzeye doğru IV. mekânın yanında konumlanmaktadır. Mekân ölçüleri 4,60m x 7,50m x 2,40m'dir. Korunabilen en yüksek duvarı 2,40m yüksekliğinde, duvar kalınlıkları ise 0,70m x 0,90m'dir. Mekân içerisinde iki giriş yer almaktadır. İlk evresinde sadece doğudan giriş sağlanırken sonraki evresinde batıdan da bir giriş açılmıştır¹³⁹. Ş. Aktaş'ın yaptığı değerlendirmelere göre bu oluşum mekânın III. evresine ait olmalıdır. Aynı zamanda diğer mekanlarda olduğu gibi mimari evreler MS 2. ve MS 5. yüzyıllar aralığında değildir.

3.2.1.8. VI. Mekân:

VI. mekân kuzeye doğru V. mekânın yanında konumlanmaktadır. Mekân ölçüleri 4,70m x 11,0m x 1,20m'dir. Korunabilen en yüksek duvarı 1,30m ve duvar kalınlığı 0,55m x 0,75m aralığındadır. İçerisinden, mekânı doğu ve batı olarak ikiye bölen kuzey-güney doğrultulu 0,50m kalınlığında bir duvar geçmektedir. Mekânın ana girişi doğudan olup kuzey duvarında VII. mekân ile geçişi sağlayan ikinci bir kapı daha yer almaktadır.

Mekân içerisinde yapılan çalışmalar sonucu üç mimari yapı evresi olduğu tespit edilmiştir¹⁴⁰. İlk yapı evresi MS 2. yüzyıl başına ait olan taş döşeme zemin, II. Evresi olan kuzey- güney doğrultulu zemin, III. Evresi işlik (?) olarak kullanımıdır.

3.2.1.9. VII. Mekân:

VII. Mekân kuzeye doğru VI. Mekânın yanında konumlanmaktadır. Mekân ölçüleri 13,0m x 5,0m x 1,0m'dir. Korunabilen en yüksek duvarı 1,61m, duvar kalınlıkları ise 0,65m x 0,80m aralarındadır. VI. mekânın kuzey duvarından bir giriş ile birbirine bağlanmaktadır.

Mekân; içerisinde başka bir mekân varmış gibi bölümlenmiştir. Toplamda dört yapı evresinin olduğu saptatılan mekân içerisinde farklı oluşumlar da söz konusudur. Mekânın ilk evresinin olduğu saptatılan mekân içerisinde farklı oluşumlar da söz konusudur. Mekânın ilk evresi MS 2. yüzyıl başlarındadır. II. evresi zeminden anlaşılmaktadır. III. evresi mekân içerisinde stylobat ile aynı kotta yer alan kuyudan anlaşılmaktadır. IV. evresinde mekânın

¹³⁸ Aktaş, 2013: 83.

¹³⁹ Aktaş, 2013: 83-84.

¹⁴⁰ Aktaş, 2013: 84.

güneybatısında zeminden daha üst kotta kireç ocağı karşımıza çıkmaktadır. Daha sonra batıya eklenen bir kapının karşımıza çıkması ise Portik'in fonksiyonunu kaybetmesi ile mekân kullanımının devam ettiğini göstermektedir. Aynı zamanda bu kapı eşiği üzerinde haç motifi yer almaktadır¹⁴¹.

3.2.1.10.VIII. Mekân:

9,45mx11,0m ölçülerinde olan mekân, Batı Portik'te yer alan sokağın kuzeyinde konumlanmaktadır. İlk evresi sadece bir bölümden oluşmuştur. Mekân daha sonraki kullanımda altı bölüme ayrılmış ve diğer mekanlara geçişi sağlama işlevi gören eşik orta bölüme eklenmiştir. Batı duvarda bir su kuyusu ve seki yer almaktadır. Alanda ele geçen buluntuların değerlendirilmesi ile mekânın, MS 2.-6. yüzyıllar arasında onarım ve değişiklikler yapılarak kullanılmış olduğu saptanmıştır¹⁴².

3.2.1.11. IX. Mekân:

VIII. Mekânın kuzey batısında konumlanmaktadır. Mekân ölçüleri 8,55m x 8,00m'dir. Duvar kalınlığı 0,60m'dir. Mekân içerisinde 4 mimari yapı evresi bulunmaktadır. Alanda kazı ve araştırmaların tamamlanması ile mekânın ticari amaçlı değil, dini amaçla kullanıldığı düşünülmektedir¹⁴³.

Mekânın batısında son evresinde ayrılmış, 2,40x3,05m ölçülerinde bir oda bulunmaktadır¹⁴⁴. Son evrede eklenen odanın ana mekân ile ilişkisi tamamen kesilmiş olup girişi de kuzeye bakmaktadır.

3.2.2. Doğu Portik

Liman Caddesi'nin doğusunda, caddeye paralel konumlanmaktadır. Kuzey-güney doğrultulu olan Portiğin sadece 65 m uzunluğa sahip bir bölümü saptanabilmiştir¹⁴⁵. 6m genişliğinde olan Portik İon tarzında yapılmıştır¹⁴⁶.

Batı Portiğin arkasında izlenen mekanlar, Doğu Portikte bulunmamaktadır. Kazılar esnasında mimari bulgular ışığında kullanım evreleri tespit edilmeye çalışılmıştır¹⁴⁷. Doğu

¹⁴¹ Aktaş, 2013: 84-85.

¹⁴² Aktaş, 2013: 85-86.

¹⁴³ Dinsel içerikli bulguların mekâna yakın noktalarda yoğunlaşması ve mimari yapılaşmasından dolayı böyle düşünülmüştür. Detaylı bilgi için bkz. Aktaş, 2013: 86.

¹⁴⁴ Aktaş, 2013: 86.

¹⁴⁵ Liman Caddesi kazılarına engel olan bataklık nedeniyle, Doğu Portik kuzeye kadar sadece 65m uzunluğunda açılabilmiştir.

¹⁴⁶ Aktaş, 2013: 90.

¹⁴⁷ Kazı çalışmalarının kısıtlı alanda yapılması ve ele geçen buluntuların az olması nedeniyle, sadece alanda ele geçen seramikler ve mimari yapı elamanları değerlendirilebilmiştir, detaylı bilgi için bkz. Aktaş, 2013: 97.

Portikte iki yapı evresi tespit edilebilmiştir. İlk yapım evresinin caddenin aksının değişmesiyle MS 2. yüzyılın başlarında olduğu düşünülmektedir. II. Evrenin ise MS 3. yüzyıl ortasından daha geç olduğu düşünülmektedir¹⁴⁸.

3.2.3. Agora Batı Stoa Kuzey Kapısı

Agora Batı Stoa Kuzey Kapısı, Liman Caddesi'nden Agora'ya geçişi sağlamaktadır. Dikdörtgen planlı olup, ön yüzü doğudadır. Çift sıra sütun düzenlemesi mevcuttur. Ön bölümde yer alan sütunlar İon düzeninde, arka bölümde olanlar ise Korinth düzeninde yapılmıştır¹⁴⁹. Kapının iki yapım evresi saptanabilmiştir. İlk evresi güney bölümde korunmuş olan duvar örgüsünden anlaşılmaktadır. Olasılıkla bu anıtsal kapının ilk evresi caddenin II. evresinde yapılmış olmalıdır¹⁵⁰. II. evrede ise duvarların tümü revizyon edilerek mermer kaplama levhaları yerleştirilmiştir¹⁵¹.

3.2.4. Palaestra / Gymnasium Propylonu¹⁵²

Doğusunda Nero Hamamı bulunan Propylon, Geç Antik surun kuzeyinde, Liman Caddesi'nin Merkezi Agoraya Açılan kapısının önünde konumlanmaktadır¹⁵³. Alanın ölçüleri 10x7,47 m'dir. İn antis planda olan yapının Agora Batı Stoa Kapısı'nın hemen önünde yer alması, kapıdan daha geç yapıldığını göstermektedir¹⁵⁴. Yapının bulunduğu konum itibariye Nero Hamamı'na çok yakın olan anıtsal giriş, olasıyla Hamam Gymnasiumu'nun sınırını oluşturmaktaydı. Ancak yapının tam olarak inşa tarihini tespit etmeye olanak sağlayacak herhangi bir bulgu ele geçmemiştir. Sadece bulunduğu konum itibariyle alt sınırı MS 2. yüzyılın ortası olarak değerlendirilmiştir¹⁵⁵.

¹⁴⁸Doğu Portik'in II. evresinde devşirme malzemelerin olması nedeniyle tamirat olduğu anlaşılmaktadır, bkz. Aktaş, 2013: 97.

¹⁴⁹ Aktaş, 2013: 98.

¹⁵⁰ Aktaş, 2019: 262-268.

¹⁵¹ Aktaş, 2013: 99.

¹⁵² Alana Gymnasium Propylonu olarak isim verilmiş olmasının nedeni; Cadde'nin Batısında yer alan Nero Hamamı ile ilişkisi ve cadde üzerinde ele geçen yazıtlarda gymnasium yöneticilerinin adları geçmesinden kaynaklanmaktadır. Ancak alanda kazı çalışmaları tamamlanmadığı için kesin bir isimlendirme yapılamamaktadır. Bütün mimari ve epigrafik malzemeler ile alana şimdilik bu isim verilmiştir. Detaylı bilgi için bkz. Aktaş, 2016: 1-6.

¹⁵³ Aktaş, 2013: 114.

¹⁵⁴ Aktaş, 2013: 116, 119, 121.

¹⁵⁵ Agora Batı Stoa Kuzey Kapısı'nın hemen önünde yer alması, anıtsal girişin kapıdan daha sonra yapıldığını göstermektedir; detaylı bilgi için bkz. Aktaş, 2016: 1-6; Aktaş 2013:121.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ARKEOLOJİK KAZI-SİKKE İLİŞKİSİ

Sikke darbı bir otoriteye bağılıken kullanımı toplumun tüm mensuplarını kapsar ve bu nedenle yalnızca tarih biliminde tercih edilen büyük olaylar ya da kişiler için değil, aynı zamanda arkeoloji sayesinde giderek daha fazla incelenen küçük tarihler için de son derece önemli bir kaynaktır¹⁵⁶. Bir sikkenin kazıda yorumlanabileceği, potansiyel olarak çıkarımların yapılabileceği stratigrafik birimler ile kontekstler de vardır ve ele geçen sikkelerin incelenmesi, sikkenin ne kadar süre dolaşımda olduğunu, sikkelerin tedavüle çıktıktan sonra ne kadar süre içerisinde yayılım gösterdiğini, nerede ve kimler tarafından kullanıldığını, sikkelerin ne şekilde biriktirildiğini göstermektedir¹⁵⁷. Arkeolojik manada tüm bu hususların dikkate alınması, kazı sikkelerinin yayına dönüştürülmesi aşamasında oldukça önemlidir¹⁵⁸. Öte yandan, arkeoloji disiplini tarafından tarihlendirmeye yardımcı bir materyal olarak kullanımı açısından da bu hususlar büyük önem taşır. Dolayısıyla, arkeolojik kazılarda ele geçen nümismatik buluntuları yorumlamaya tabi tutmak için tedavüle çıkışı, dolaşımı ve uzatılmış kullanımı hususlarına, buna bağlı olarak da tarihlendirme yaparken çıkacak neticeyi göz önünde bulundurmak gerekmektedir.

Arkeolojik kazılarda ele geçen sikkeleri diğer buluntulardan ayıran bir özellik resmî belge niteliğinde olmasıdır. Ancak, yukarıda bahsedildiği üzere, sikkenin ayrıntılı olarak değerlendirilmesi için 3 önemli faktör bulunmaktadır. İlk faktör sikkenin darp yılı, ikinci faktör sikkenin dolaşımda kalma süresi, üçüncü faktör ise kayıp tarihidir¹⁵⁹. İkinci ve üçüncü faktörler karmaşık gibi görünse de kazılarda stratigrafiden ele geçen sikkeler bizlere sikkelerin dolaşım süreleri ile bilgiler aktarmaktadır. Bu bölümde sikkelerin kazılar ile olan ilişkisine, sorunlar ve örnekler üzerinde; Sikke, Dolaşım ve Kronoloji, Sikke Kaybı ve İstif, Münferit Sikkeler ve Toplu Sikkeler, Sikke ve Stratigrafi İlişkisi, Sikkeyi Tarihleme ve Sikkeyle Tarihleme başlıkları altında değerlendirilecektir.

4.1. Sikke, Dolaşım ve Kronoloji

Kazılarda ele geçen sikkeler söz konusu olduğunda bronzun sayısı gümüş ve altına göre her daim daha fazladır. Kullanımdan kalkmış olsalar dahi altın ve gümüş sikkeler metalinden dolayı her zaman değerli olmuştur ve bu sebeple çok az sayıda ele geçmelerinin nedeni değerli

¹⁵⁶ Collis, 1974: 173-175; Kemmers-Mryberg, 2011: 89; Lockyear, 2012: 191-192.

¹⁵⁷ Kemmers-Mryberg, 2011: 91.

¹⁵⁸ Duyrat, 2016. Kazı sikkelerinin tanımlanması ve tasnifi üzerine ayrıca bkz. Lockyear, 2007.

¹⁵⁹ Lockyear, 2012: 195.

madenden darp edilmiş olmalarıdır¹⁶⁰. F. Callataÿ otuzun üzerinde bilimsel kazıda ele geçen Hellen sikkesini metal cinslerine göre gruplayarak bir araya getirmiş, oran hesabına tabi tutmuş ve yaptığı çalışmada kazılarda ele geçen sikkelerin %97,2'sinin bronz olduğunu tespit etmiştir¹⁶¹. Bronzun her daim sayıca baskın geldiğini açık bir biçimde ortaya koyan bu çalışmada sunulan tablo, altın ve gümüş sikkenin, metalinden dolayı her zaman değerli olduğunu kanıtlamaktadır¹⁶².

Darp edilen ilk sikkeler, elektron, altın ve gümüş gibi değerli madenden iken, Ege havzasında MÖ 5. yüzyılın son çeyreğinde bronz sikkeler piyasaya sürülmeye başlamıştır ve kısa sürede geniş bir yayılım göstermiştir¹⁶³. Bronz sikkelerin piyasaya sürülmesi ile gümüşe olan bağıllık ve ihtiyaç da azalmıştır¹⁶⁴. Bu nedene de bağlı olarak kazılarda ele geçen sikkeler MÖ 4. yüzyıldan sonraki dönemlerde %97 civarında bronz olarak karşımıza çıkmaktadır¹⁶⁵. Dolayısıyla bir arkeolojik kazıda, nümismatik buluntu olarak karşılaşılabilecek olan esas itibari ile düşük alım gücü olan bronz sikkelerdir.

Sikkenin üretimi ile dolaşımı ise birbirinden farklıdır ve kazılarda ele geçen sikkeler, sirkülasyon hakkında daha gerçekçi verilere ulaşılmasına olanak sağlar. Öte yandan, darp edilme maksadına uygun olarak bronz sikkeler genellikle kendi ülkesinin sınırları içerisinde dolaşım gösterirken, coğrafyaya yabancı bronz sikke intikali de çok düşük oranda gerçekleşir¹⁶⁶. Örneğin, F. Callataÿ ve Z. Çizmeli Öğün – Marcellesi tarafından sikke sirkülasyonu ile ilgili resmi kazılarda yapılmış olan yayınlarda, ele geçen yerel ve yabancı sikke oranları hesaplanmış ve birbirinden farklı kentlerde aynı ve ortak bir durum olduğu anlaşılmıştır¹⁶⁷. Farklı nedenler ile kente giren sikkeler bize kimi zaman ticareti, alışverişi ve

¹⁶⁰ Collis, 1974: 176; Callataÿ, 2006: 181.

¹⁶¹ Callataÿ, 2006: 179. Benzer bir analizi definelerde ele geçen sikkeler için de tatbik eden Callataÿ (2016: 246), yak. %74'ünün gümüş, %21'inin bronz, %4'ünün altın ve %0,7'sinin elektron olduğunu tespit etmiştir.

¹⁶² Callataÿ, 2006: 178-183.

¹⁶³ Hellen dünyasında ilk bronz sikke örnekleri MÖ 5. yüzyılın ikinci yarısında Güney İtalya ve Sicilya'da darp edilmiştir, bkz. Brousseau, 2010: 28-30, 34; 2013: 81-88, 95. Eş zamanlı olarak Karadeniz'in batı ve kuzey batı kıyılarındaki Hellen kentlerinde de bronz sikke darbının varlığı bilinmektedir, bkz. Grandjean, 2013. Ege havzasında en erken bronz darpları ise Kara Yunanistan'da Korinthos, Salamis ve Sikyon'da başlar. Küçük Asya'da ise Samos MÖ 5. yüzyılın sonuna gelinmeden bronz darbına başlayan kentlerdir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Barron, 1966: 99-101; Picard, 2007: 117-118; Brousseau, 2010: 33; Grandjean, 2013: 100.

¹⁶⁴ Bronz sikkenin ortaya çıkışı ve kısa sürede yaygınlaşmasındaki en temel etken düşük değerde sikke ihtiyacı ve en alt birim gümüşlerin dahi bu ihtiyacı karşılayamaması olmuştur. Bu hususta bkz. Price 1968: 92-93; Psoma, 2012: 11-12.

¹⁶⁵ Callataÿ, 2016: 242. MÖ 4. yüzyılda bronz sikkelerin oranının hızlı artışı için örneklerle dair bkz. Callataÿ, 2006: 181-183.

¹⁶⁶ Robert, 1966: 113-114; Callataÿ, 2006: 184-187; Callataÿ, 2016: 259-260. Roma Dönemi'nde de aynı durum geçerliliğini korumuştur. Merkezi darphanelerden bir bölgeye intikal eden darplar orada dolaşım göstermiştir, konu üzerine bkz. Kemmers, 2009: 138-139. Küçük Asya'dan benzer neticeleri ortaya koyan bir analiz için bkz. Tek, 2009.

¹⁶⁷ Callataÿ, 2006: 184-185; Çizmeli Öğün-Marcellesi, 2011: 294-341.

askeri hareketliliği kimi zaman ise bireylerin seyahatlerini göstermektedir¹⁶⁸. Kesin olan ise bronz sikkenin insan ile birlikte dolaştığıdır¹⁶⁹.

Dolaşım ile ilgili bir diğer konu ise yeni darp edilen sikkelerin eski sikkelere göre daha az oranda ele geçmesi ile ilgilidir. Sikke darp edildikten sonra dolaşımda yaygınlaşması belirli bir zaman içinde gerçekleşmektedir ve bu nedenle en son darp edilen sikke ondan önce darp edilen sikkelere göre daha az oranlarda karşımıza çıkmaktadır. Özellikle kazılarda ele geçen sikkelerde en geç tarihli sikkelerin oranının az olması aslında dolaşıma yeni çıkmış olan sikkenin henüz kentte çok sayıda ulaşmamış olmasının nedenlerindendir¹⁷⁰. Buradan yapılabilecek temel çıkarımlardan biri, aşağıda ayrıntılarıyla bahsedileceği üzere, bronz sikkenin otorite değişikliklerinde yenilenmesinin vakit aldığı ve buna bağlı olarak da uzun süreli kullanımıdır.

4.2. Sikke Kaybı ve İstif

Kazılarda ele geçen tüm buluntular önemlidir ancak sikkeleri diğer materyallerden ayıran özelliklerden birisi resmi bir kimliğinin olmasıdır¹⁷¹. Sikke kayıplarında sikkenin buluntu yeri ve kondisyonu beraber değerlendirilirse neden kayıp olduğu hakkında da fikir sunar ve bazen tesadüfi kayıplar (kişilerin düşürdükleri), bazen tedavülden kalktığı için bilinçli atılma, biriktirme, bilinçli saklama, inşaat ritüellerinde (temele uğur getirsin diye koymak vb.), ya da ölü gömme adetleri içerisinde sikkenin kullanılması gibi pek çok neden ile arkeolojik kazılarda sikke ele geçmektedir¹⁷². Öte yandan, tedavülden çekilen sikkeler de zaman içerisinde terk edilmiş olmalıdır¹⁷³. Bu faktörlerin tespit edilmesi, sikkenin kullanım ömrü ile kaybolma tarihi konusunda oldukça önemlidir. Ayrıca, daha geniş perspektifte baktığımızda bir

¹⁶⁸ Touratsoglou, 2000: 149. Özellikle Hellenistik Dönem ile bronz sikke çoğunlukla askerlere yapılan günlük ödemelerde kullanılmaya başlanmıştır. Sikkenin askeri maksatlı kullanımı üzerine bkz. Callataÿ, 2019: 123-143. Ele geçirilen bir yerleşimde sikke basacak düzen tesis edilmeden evvel askerlerin geldikleri yerin sikkesini beraberinde getirmesi söz konusudur. Buna en güzel örnek III. Aleksandros'un Küçük Asya seferidir. Zira, Küçük Asya'da çok sayıda MÖ 336-334 arasına tarihlenen krali bronz sikke ele geçmektedir. Küçük Asya'da krali darphaneler faaliyet göstermeye başladıktan sonra bu akış sona ermiştir. Bu hususta bkz. Tatar, 2016: 132.

¹⁶⁹ Robert, 1966: 113-114.

¹⁷⁰ Collis, 1974:173-183. Kimi zaman bu durumun temel nedeni dolaşımdaki sikkenin pazar için yeterli olmasıdır. Bu tip durumlarda yeni tedavüle çıkan paranın bir kente gelişi uzayabilir. İmparator Zeno Dönemi'nden bir örnek için bkz. Lockyear, 2012: 202. Tedavüle yönelik reformlar da bu gecikmenin sebeplerindendir. Anastasius'un sikke reformu sonrası imparatorluğun kuzeyinde yaşanan durum için bkz. Gândilă, 2009.

¹⁷¹ Kent, 1974: 184-185.

¹⁷² Ayrıntılı bilgi için bkz. Reece, 1996. Biriktirme ve sikkenin bilinçli olarak saklanması üzerine ayrıca bkz. Aitchison, 1988; Buttrey, 1993: 345-347. Roma Dönemi özelinde sikkelerin ritualistik saklanmasına dair bkz. Wigg Wolf, 2018.

¹⁷³ Reece, 1981: 80-81; Howgego, 1992: 3 ve dn. 20.

yerleşimin ekonomik tarihinin anlaşılmasında da kaybedilmesi ve/veya saklanması noktaları dikkate alındığında kıymetli veriler sunar¹⁷⁴.

Bir kap içerisinde ele geçen gümüş sikkelerin tesadüfi kayıp olarak değil de bilinçli olarak tekrar almak üzere saklanması daha doğru bir yorum olacaktır. Ancak MS 3. yüzyıl ve 4. yüzyılda düşük değerdeki sikkelerin kazara kayıplar olması muhtemeldir¹⁷⁵. Böylesi kayıplarda sikkenin değeri ve nerede kaybolduğu önemlidir¹⁷⁶. Örneğin sert zeminli mekân ya da odada düşürülen bir paranın tekrar bulunması, toprağa düşen bir paradan çok daha kolay olacaktır¹⁷⁷. Sikke kaybının nedenlerini anlamak için nerede ve nasıl ele geçtiği en önemli etmenlerdir. Mekânsal bazda sikke kaybı ile sikke kullanımı arasında da bir doğru orantı açıktır. Örneğin, paranın daha sık kullanıldığı pazar yerleri diğer kazı alanlarına kıyasla daha fazla sikkenin ele geçtiği yerlerdir¹⁷⁸.

Yukarıda temel sebepleriyle birlikte bahsedildiği üzere değerli madenden sikke kazılarda nadiren karşımıza çıkar. Sikke kaybı özelinde değerlendirilecek olursa, arkeolojik kazılarda nadiren altın ve gümüş sikke ele geçmesi dolaşım gösteren ve kaybedilen sikke sayısının azlığı ile doğrudan ilişkilendirilmemelidir. Tıpkı bugün bekleneceği gibi antik dönem insanları da alım gücü yüksek olan değerli madenden sikkeyi yanlarında yalnızca gerektiğinde taşımış ve bu hususta çok daha dikkatli davranmış olmalıdır¹⁷⁹. Öte yandan, kazara kayıplar söz konusu olduğunda küçük boyuttaki sikkelerin büyük olanlara kıyasla kaybedilme ihtimali daha yüksektir ve bu doğrultuda sayıca daha fazla ele geçmeleri olağandır¹⁸⁰.

4.3. Münferit Sikkeler ve Toplu Sikkeler

Yukarıda bahsedildiği üzere sikke kaybını etkileyen faktörler için tesadüf kayıplar, kısa vadede biriktirme ve uzun vadede biriktirme şeklinde gruplandırma yapmak mümkündür. Bu gruplamada da ele geçen sikkelerin tek ve bağımsız olarak mı ele mi geçtiği ya da birden fazla sikke var mı, gibi sorular sikke kaybının yorumlanmasında temel kurallar arasında yer almaktadır¹⁸¹. Burada, münferit ve toplu sikke buluntuları ele alınacaktır.

¹⁷⁴ Konu üzerine ayrıntılı bilgi için bkz. Reece, 1982.

¹⁷⁵ Lockyear, 2012: 196.

¹⁷⁶ Reece, 1996; Lockyear, 2012: 196-197.

¹⁷⁷ Lockyear, 2012: 196.

¹⁷⁸ Howgego, 1992: 3-4; Newton, 2006: 213. Avustralya'da yapılan deneysel bir gözlem çalışması bu durumun günümüzde de aynı şekilde gerçekleştiğini ortaya koymuştur. Söz konusu araştırma için bkz. Frazer-Van der Touw, 2010.

¹⁷⁹ Howgego, 1992: 4; Reece, 1996; Callataÿ, 2016: 242. Konu üzerine Pompeii ve Herculaneum buluntuları üzerinden bir analiz için bkz. Jimenez, 2019: 335-337.

¹⁸⁰ Newton, 2006: 215 vd.

¹⁸¹ Lockyear, 2012: 196.

Münferit sikke, alanda bulunan bir adet sikkeye verilen isim olmakla beraber ele geçen tek bir sikkenin değerlendirilmesi daha zordur ve tesadüf kayıp ya da bilinçli olarak tedavülden kalktığı için atılmış olabilir ancak bu durumu sikkenin bulunduğu alanla ilişkilendirmek oldukça güçtür¹⁸². Sikkenin ne zaman kaybedildiği konusunda birçok soruda beraberinde getirebilir. Tedavülden kalktığı için atılmış olabilir, cebinden düşürmüş olabilir ya da doğal olaylarla toprağın hareketi sonucu yakın bir yerden gelmiş olabilir¹⁸³.

Tek olarak ele geçen sikkenin genel tabloya bakılarak değerlendirilmesi çok daha doğrudur. Örneğin altın ve gümüş sikkeler genelde istiflenerek büyük işlemler için nadiren el değiştirmektedir¹⁸⁴. Bu nedenle altın ve gümüş sikkelerin hem dolaşıma çıkması hem de kaybedilmesi çok daha zordur. Ancak altın ve gümüşten daha az değeri olan bronz sikkelerin sık sık el değiştirmesi ve kaybedilmesi daha yüksek bir ihtimaldir¹⁸⁵. Bu ne nedenle tek olarak ele geçen sikkeleri, alanın tümüne, kentin siyasi ve ekonomik yapısına bakarak değerlendirmek gerekmektedir.

Toplu halde ele geçen sikkeler ise birden fazla sikkenin yan yana ele geçmesiyle oluşmaktadır. Eğer sikke topluluğumuz varsa katmanların tarihlendirilmesi daha sağlam bir zemine oturacaktır ve bu bağlamda buluntu grubunda ne kadar fazla sikke varsa elde edilen veri de o kadar güçlü olacaktır¹⁸⁶. Toplu buluntulara istinaden katmanın tarihlendirilmesi aşamasında kimi zaman sikke darbu ya da teminin neden olduğu zaman boşlukları karşımıza çıkar. Üretim ve temin hususlarına dair örüntüyü iyi analiz edebilmek, bu boşlukların neden olabileceği tarihlendirme problemlerini de ortadan kaldıracaktır¹⁸⁷.

4.4. Sikke ve Statigrafi İlişkisi

Sikkeler darp eden otoritenin gücünü, diğer devletlerle olan ticari ilişkilerini, ekonomisini, ekonomik dalgalanmayı gösteren ve yorumlanmasına olanak sağlayan önemli materyallerdir. Ancak bir diğer önemli konu ise antik bir yerleşimde yapılan kazılarda alanda ele geçen sikkelerin yorumlanmasıdır; stratigrafik birimlerde ele geçen sikkeler, diğer

¹⁸² Lockyear, 2012: 195.

¹⁸³ Collis, 1974: 176; Evans, 2013: 137.

¹⁸⁴ Collis, 1974: 176. Kimi zaman değerli madenden olan sikke tedavülden kalksa dahi manevi değer atfedilmesi ya da ileride işe yarayabileceği düşüncesi ile saklanır. MS 3. yüzyıl Roma sikkeler özelinde bu hususa dair bkz. Reece, 1981.

¹⁸⁵ Collis, 1974: 176; Howgego, 1992: 4.

¹⁸⁶ Lockyear, 2012: 203. Sikkelerin tarihlendirmede kullanımı üzerine istatistiki bir çalışma için bkz. Bellanger-Tomassone-Husi, 2008. Definelerin tarihlendirme dışında farklı izahatları ve kullanımları üzerine bkz. Myrberg, 2009.

¹⁸⁷ Lockyear'ın (2012: 203) ifade ettiği üzere büyük sikke grupları incelenirken açık bir biçimde ortaya çıkan bu problemin temelinde darphanelerin her daim eşit miktarda darp gerçekleştirmemesi ya da hâkim olunan her coğrafyaya eşit miktarda ve/veya zaman diliminde sikke ulaşmaması hususları yatmaktadır. Belirli bir tarih aralığındaki sikke darp hacmini tespit etmek ise çoğu zaman oldukça zordur. Bu hususta yapılan çalışmalar ışığında bir analiz için bkz. Lockyear, 2012: 203-206.

bulgularla bütüncül değerlendirildiğinde alanın kullanım amacının ve evrelerinin tarihlendirilmesine büyük katkı sağlamaktadır¹⁸⁸. Ancak katman değerlendirmesi sadece sikkelerden elde edilen bilgi ile yapılırsa birçok sorunu da beraberinde getirecektir zira stratigrafik birimde ele geçen sikkelerin darp yılı ile dolaşıma çıkmaları, tedavülde kalma süreleri ve kaybolma tarihlerinin arasındaki farkı göz ardı etmemek gerekir¹⁸⁹. Atina Agorası'nda yapılan çalışmalarda aynı tabakada ele geçen I.Artaxerxes ve III. Alexander strateri ile bir Arcadius sikkesi, sikkelerin yüzlerce yıl sonra da geç bağlamda ele geçebileceğinin örneklerinden birisidir ve bu örnekten anlaşılaacağı üzere katmanın yorumlanması için ele geçen tüm bulgularda en geç tarihli olan ile *terminus post quem* aranmalıdır zira kullanım evrelerini yorumlamak tüm kentin bütüncül olarak yorumlaması üzerinde önemli bir etkiye sahiptir¹⁹⁰. Küçük Asya'dan bir diğer önemli örnek, sikkenin darp tarihi ile kullanım ömrünün karşılaştırmalı bir biçimde ele alınması, diğer arkeolojik materyallerin de analize dahil edilmesine dairdir. Nif (Olympos) Dağı, Karamattepe Nekropol alanında bir mezar içerisinde iskeletin ağzında ele geçen gümüş III. Aleksandros drahmisi basım tarihi MÖ 334-323 olsa da aşınmışlık payı, mezara bırakılmış olan unguentarium ve tek kulplu testinin sunduğu tarih de göz önüne alınarak mezara yüzyılın sonunda konulduğu anlaşılmıştır¹⁹¹. Patara kenti Tepecik Yerleşimi'nde yapılan kazılarda bulguların stratigrafik değerlendirilmesi bunun önemli örneklerinden bir diğeridir. Kazılar esnasında ele geçen seramik, savaş aletleri ve diğer buluntuların yorumlanmasında, ele geçen çok sayıdaki krali Ptolemaios sikkesinin rolü büyük olmuştur. Sikkelerden elde edilen veri, varlığı antik kaynaklardan bilinen, önceleri Makedon askerlerinin konuşlandırıldığı, ardından Ptolemaiosların burayı aynı maksatla kullandıklarının kanıtı olmuştur¹⁹². Dolayısıyla, bir açmada ele geçen diğer buluntularla sikkelerin entegre bir biçimde analiz edilmesi, alanın kullanım amacına ve kullanım evrelerine ışık tutacaktır¹⁹³.

4.5. Sikkeyi Tarihleme, Sikkeyle Tarihleme

Yukarıda ele alınan sikkenin metali, dolaşımı, buna bağlı oluşan kronoloji, dolaşımdaki sikke kaybı ve sikke-stratigrafi ilişkisi hususlarının tümü bir arkeoloji materyal olarak sikkeyi yorumlamada, farklı biçimlerde ele almada mutlaka dikkate alınması gereken noktalardır. Her ne kadar bunların müşterek bir biçimde değerlendirilmesi sikke vasıtasıyla bir yerleşimin

¹⁸⁸ Rotroff, 1997: 15; Kemmers-Mryberg, 2011: 91.

¹⁸⁹ Rotroff, 1997: 9; Lockyear, 2012: 196-197; Callataÿ, 2016: 243.

¹⁹⁰ Rotroff, 1997: 9. Ayrıca bkz. Callataÿ, 2016: 244.

¹⁹¹ Bilgin-Lenger, 2019.

¹⁹² Lenger-Dündar, 2020.

¹⁹³ Benzer bir biçimde sikkenin ele geçtiği kontekstteki diğer arkeolojik buluntuların dikkate alınması da sikkeyi daha iyi tahlil etmemizi sağlayacaktır, bu hususta bkz. Kemmers, 2009: 140 vd; Callataÿ, 2016: 245.

geçmişine dair pek çok farklı noktayı aydınlatmada fayda sağlayacaksa da mevcut yaklaşımda nümismatik buluntuların birinci derecede kullanım maksadı tarihlemedir. Bahsedildiği üzere arkeoloji biliminin nümismatik materyalden beklentisi temel olarak tarihlendirmede sunacağı veri olmuştur. Her ne kadar son dönem kuramsal nümismatik çalışmalar ile disiplin içerisinde farklı bir gidişata girilmişse de arkeolojik bir materyal olarak temel beklenti hala tarihlendirilen sikkenin tarihlendirmede kullanılmasıdır¹⁹⁴.

Sikkenin tarihlendirmede kullanımı için ise evvela sikkenin güncel veriler ışığında tarihlendirilmesi, kullanım ömrünün hesaplanması ardından sikke ile tarihlendirme aşamasına geçilmesi gerekmektedir. Bunu yaparken, başka bir arkeolojik buluntunun bulunmadığı istisnai durumlar hariç, sikkenin diğer buluntular ile ortak bir biçimde ele alınması gerekmektedir.

Her şeyden önce, bir sikkenin ön ve arka yüzünde, darp ettiren otoriteye ait, doğrudan onu betimleyen ya da çağrıştıran, bu bağlamda sikkeyi piyasaya süreni kullanıcıya gösteren ana tasvir, lejant, sembol, harf ve/veya monogram gibi unsurlar yer alır. Nümismatik terminolojisinde ‘tip’ olarak geçen betimler, sikkenin darp edildiği dönemi anlamamıza ya da darp ettiren devleti ve/veya kenti tanımamıza olanak sağlar¹⁹⁵. Ancak bu nitelikler bize sikkenin kabaca hangi döneme ait olduğu bilgisini verir. 19. yüzyıldan itibaren bir disiplin olarak bilim dünyasında yerini alan nümismatik üzerine ayrıntılı çalışmalar, özellikle de defnelerden elde edilen veriler daha limitli tarih aralıklarına ve spesifik tarihlere erişmemizi sağlar. Yine de nümismatik araştırmaların, tıpkı diğer bilim dalları gibi, yeni veriler ortaya koyduğu unutulmamalıdır.

Büyük çoğunluğu 19. yüzyılın sonu ve 20. yüzyılın ilk yarısına tesadüf eden kapsamlı kataloglama çalışmaları sonucu sikkelerin tanımlanabileceği ve tarihlendirilebileceği çok önemli kataloglar hazırlanmıştır¹⁹⁶. Hellen sikkeleri için *A Catalogue of the Greek Coins in the British Museum (BMC)* bantları, *Sylloge Nummorum Graecorum (SNG)* serisinde yayınlanan Danimarka Kraliyet Koleksiyonu ve A.von.Aulock koleksiyonu gibi erken dönem temel katalogları ve katalog bantları bunların en bilinenleridir.¹⁹⁷ Bunlarda bölgesel olarak Hellen ve Roma eyalet darpları üzerine kataloglama çalışması yapılmıştır. Öte yandan Roma İmparatorluk darpları için temel referans kaynağı; on ciltlik *Roman Imperial Coins (RIC)*

¹⁹⁴Sikkelerin böylesi bir işlevin ötesinde, ayrı bir ihtisas alanı değil arkeolojinin bir parçası olarak değerlendirilmesi üzerine tartışma için bkz. Kemmers-Mryberg, 2011. Nümismatik buluntular tarihi yorumlamada arkeolojik katman tarihlendirmenin dışında bir yerleşimin ne kadar süre belirli bir otoritenin yönetimi altında kaldığını, ticari ilişkileri ve askeri hareketliliği de gösterir. Konu üzerine bkz. Callataÿ, 2005: 120-121.

¹⁹⁵Kraay, 1976: 2-5; Tekin, 2008: 26. Hellen sikkelerinde ikonografya üzerine güncel bir analiz için bkz. Callataÿ, 2018.

¹⁹⁶Küçük Asya ile alakalı literatür için bkz. Bosch, 1949; Tekin, 1989.

¹⁹⁷Tekin, 1993: 6-12.

serisidir. 1992 yılından itibaren yayınlanan ve hala kimi bölümler üzerinde çalışılan *Roman Provincial Coinage (RPC)* bantları ise Roma Eyalet Sikkelerinin temel referans kaynağı konumundadır. Bizans sikkeleri için genel geçer kaynak ise *Dumbarton Oaks Collection and in the Wittemore Collection Catalogue of the Byzantine Coins (DOC)* beş ciltlik eserdir. Bunlardan *RPC*, nümizmatik dijitalleşmesi sürecine erken adapte edilmiş ve sürekli güncellenen bir proje halini alması açısından araştırmacıya çoğu zaman güncel ve güvenilir tarihlendirmeyi sunacaktır¹⁹⁸. Ancak aşağıda ayrıntılarıyla değinileceği üzere, pek çoğu nümismatik biliminin ilerlemesinde temel taşı olan ve bu nedenle büyük kıymete haiz koleksiyon kataloglarının göz ardı edilmeden pek çoğu monografik nitelikteki güncel yayınların takip edilmesi sikkeyi tarihleme ve sikkeyle tarihleme hususunda olmazsa olmazdır.

Her şeyden önce tarihlendirmede kullanılan sikkelerin sabit bir tarihe sahip olduğu, genel geçer kaynaklarda ve kataloglarda verilen tarihin hiç değişmediği, farklı bir kronolojik düzleme oturtulmayacağı en büyük yanılgıdır. Arkeolojik bir materyal olarak sikkeye dair bir diğer büyük yanlış, nümismatik çalışmalarda önerilen tarihin yalnızca darp tarihini verdiğinin çoğu zaman farkına varılmamasıdır. İlk yanlış, konu üzerine yeni araştırmaların göz ardı edilmesine neden olurken söz konusu ikinci yanlış yaklaşım hem kazıda ele geçen sikkeyi tarihlemeye hem de sikke kullanılarak yapılan diğer tarihlendirmelerde hataya düşülmesine neden olmaktadır.

Yukarıda bahsi edilen ilk hususa dair yapılması gereken, değinildiği üzere, nümismatik katalogların, kitapların ve monografik eserlerin her birinin sunduğu tarihlendirmenin yeni bir çalışma neticesinde, özellikle de define, stratigrafi ya da kapalı bir konteksten gelen bilgilerle değişebileceğini her daim göz önünde bulundurularak konu üzerine güncel literatürün yakından takip edilmesidir. Örneğin, İonia'da küçük bir kent olan Phygela ya ait bir grup sikke 1892'de yayınlanan *BMC Ionia* kataloğunda MÖ 350-300? arasına tarihlenmektedir. 1960 yılında yayınlanan *SNG v.Aulock* bandında ve 1999 da basılan *Klein* kataloğunda da karşımıza aynı tarih çıkmaktadır. Fakat bugün söz konusu sikkelerin MÖ 380-350? arasına tarihlendiğini bilmekteyiz¹⁹⁹.

Önerilen tarihlendirmeyi değerlendirmeye tabi tutmak meselesinde dikkat edilmesi gereken ise sikkenin darp tarihinin araştırmacıya basım sürecine dair üst ve alt tarih verdiğinin unutulmamasıdır. Bu bağlamda uzun süreli ve farklı maksatlarla kullanımın her daim göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Zira, son dönem çalışmalar açık bir biçimde

¹⁹⁸ Bkz. <https://rpc.ashmus.ox.ac.uk>.

¹⁹⁹ BMC Ionia 1-3; SNG v.Aulock Ionien 2149; Klein 458; SNG Kayhan 584.

göstermektedir ki sikkeler, değersiz madenden bile olsalar, uzun süre tedavülde görülebilmektedir²⁰⁰.

Arkeolojik kazılarda ele geçen sikkelerin çoğunluğunun kondisyonları oldukça kötüdür. Korozyon toprakta bulunan kimyasallar ile metalin etkileşimi sonucu meydana gelmektedir. Bozulma kabarcıklar ve çukurluklar oluşturur. Zamanla sikkenin yüzeyi pul pul dökülmeye başlar. Toprakta başlayan bozulma kazı sonrası hava ile temas etmeye başladığında ise konservasyon işlemi yapılmazsa sikkenin kaybına bile yol açabilir. Bu sebeple önemli bir kısmın kesin bir tanımlamaya tabi tutulmaması da arkeolojik alanların tarihlendirme aşamalarında sikkelerin rolü kazı sonrası sürecin önemli bir parçasıdır. Sikkeler aynı kontekstte ele geçen diğer buluntulardan ayıran özelliklere sahip olmakla beraber bu özelliklerin en önemlisi ilk olarak resmî niteliği ve ikinci olarak belgesel niteliğidir²⁰¹. Toprak altında bozulmaya bağlı olarak kötü kondisyonda olsalar dahi kazılarda ele geçen sikkeler hem tarihlendirme hem de yorumlama hususlarında materyal olarak özel bir yere sahiptir. Kazılarda ele geçen bu tip nümismatik buluntular, kesin bir biçimde tanım ve tasnifi yapılamasa da sahip oldukları çap, gramaj ve yapısı itibarı ile belirli bir gruba dahil edilebilirler. Sadece çap ve boyutuna göre geniş bir tarih aralığına ('Hellenistik', 'Roma Dönemi'...vb.) verilebilir²⁰². Örneğin MS 1. ve 2. yüzyıla ait Roma Eyalet darplarında büyük sikke pulları tercih edilmiştir. MS 4. ve 5. yüzyılın Geç Roma darpları ise tam aksi bir yapıya sahiptir. Bu bağlamda, kötü kondisyona sahip sikkeler de göz ardı edilmeden yapılan değerlendirmeye mümkün mertebe dahil edilmelidir. Çoğu zaman böylesi bir sınıflandırma dahi hem çalışılan alanın tarihinin anlaşılmasında hem de yayına dönüşmesi halinde buluntudan istifade edecek olan araştırmacı açısından faydalı olacaktır.

Sikkeyi tarihlemeye ve buna bağlı olarak bir alanı tarihlendirmede bir diğer önemli mesele sikkelerin kullanım ömrüdür. Tedavül süresi önceleri düşünülenin aksine son derece karmaşıktır ve sikkeler uzun süre dolaşımda kalabilir. Değeri düşürülerek tekrar kullanımda kalabilir ya da yeniden tedavüle sokularak hem zamansal hem de mekânsal olarak kullanım ömrü uzatılabilir²⁰³. Lockyear tarafından örneklendirildiği üzere *denarius* birimli gümüş Roma sikkeleri basımına MÖ 211'de başlanmış, MS 3. yüzyıl ortalarına kadar kullanılmaya devam etmiştir. MS 238'de içinde *denarius*un bir buçuk katı gümüş içeren sikkeler piyasaya sürülmüştür. Bu sistem de bu tarihten itibaren *denarius*un çöküşünü hızlandırmıştır. MS 3. yüzyılda metalin saflığındaki değişim enflasyona ve dolayısıyla da sistemin bozulmasına yol

²⁰⁰ Rotroff, 1997: 9; Lockyear, 2012: 196-197; Callataÿ, 2016: 243.

²⁰¹ Kent, 1974: 184-185.

²⁰² Walker, 2006: 329.

²⁰³ Lockyear, 2012: 195.

açmıştır. MS 270'te ise %1 gümüş içeren *billon*lar darp edilmeye başlamıştır. MS 4. yüzyılda ise reform ve değer kaybıyla değerli metaller ayırıcı özelliğini ortaya koymuştur²⁰⁴. Ekonomik olarak feraha çıkma adına gerçekleştirilen her bir para reformu ve bu bağlamda değerinde yapılan değişiklikler sikkenin kullanım ömrü konusunda etkili ve belirleyici olmuştur. Sikkelerin istiflenmesi ile ilgili K. Lockyear'ın hazırladığı tablo bu durumu açıkça gözler önüne sermektedir²⁰⁵. Sikkelerin değerinin düşmesi, tedavülünden kaldırılması sikke istiflerini de büyük oranda etkilemektedir. Yazar, aynı bağlamda ele geçen sikkelerin diğer buluntular ile karşılaştırmalı analizlerini yapmıştır. Ancak bu tablo hazırlanırken unutulmaması gereken önemli bir konu darp yılı ile kayıp tarihi ve buluntu durumudur²⁰⁶.

J. Collis'in çalışmasının ortaya koyduğu üzere, tabloya göre kazılarda ele geçen toplu buluntular çok önemlidir ve kuramsal olarak sikkelerin dolaşıma çıkması üzerine verdiği örnekler ve kaybedilme oranları yıllara göre analiz edilmesi gerekir²⁰⁷. Bu nedenle toplu halde ele geçen sikkeler ve definelerde bir arada bulunan sikkeler, tarihlemek için daha sağlam verilere ulaşmamıza olanak sağlamaktadır. Toplu sikke grubunda ele geçen en geç tarihli sikke bu istifin o tarihten önce olmadığını göstermektedir²⁰⁸. Ancak sikkelerin ne kadar süre dolaşımda kaldığı dikkat edilmesi gereken en önemli noktadır.

Son yıllarda kazı sikkelerinin yeni metodoloji ve bakış açısına uygun olarak çalışılması kullanım ömürleri ile ilgili daha somut verilere ulaşmamıza olanak sağlamaktadır. Bunlar arasında, örneğin, Atina Agorası ve Sardes kazılarında ele geçen nümismatik buluntular üzerine yapılan çalışmalar bu bağlamda çok önemli verilere sunmuştur. Sardes kazılarında ele geçen yayınlanmış 5 adet define Evans tarafından dolaşım ve sikkenin kullanım ömrü bağlamında tekrar çalışılmıştır²⁰⁹. Ele geçen definelerde özellikle MS 4. yüzyıla ait sikkelerin MS 5. yüzyıl hatta MS 6. yüzyıl başlarına kadar kullanıldığını gözler önüne sermektedir²¹⁰. Atina Agorası'nda aynı bağlamda ele geçen Kyzikos, I. Artaxerxes ve III. Alexandros strateri ile Arcadius adına basılmış bir sikke ise, bize yüzlerce yıl sonra da söz konusu paraların geç bir bağlamda karşımıza çıkabileceğini göstermiştir²¹¹.

²⁰⁴ Lockyear, 2012: 197.

²⁰⁵ Lockyear, Roma Cumhuriyet Dönemi istiflerinde daha erken sikkelerden oluştuğunu ancak denariusun düşmeye başlamasıyla istiflerdeki sayısının azaldığını, MS 3.yy da denariusun çökmesiyle ve eski sikkelerin dolaşımdan kaldırılmasının MS 4.yy'da istiflerin sınırlı zaman aralığında olduğunu grafik ile göstermiştir: bkz. Lockyear, 2012: Şekil 3.

²⁰⁶ Lockyear, 2012: 195.

²⁰⁷ Collis, 1974: 179-180.

²⁰⁸ Metcalf, 2012: 7.

²⁰⁹ Evans, 2013.

²¹⁰ MS 4. ve 5. yüzyıllarda sikkeler üzerinde büyük reformlar yapılmıştır. Sikkenin gümüş oranı, ağırlıkları ve çapları azaltılmıştır. MS 335'e kadar dolaşımda olan sikkelerin çoğu bronz olarak en küçük birimlerde basılmaya başlamıştır. MS 425 yılına kadar ise AE4 biriminde sikkeler basılmıştır.

²¹¹ Rotroff, 1997: 9.

Toplu buluntularda ele geçen sikkelere örnekler üzerinden devam edecek olursak; Korinthos kenti Roma hamam yapısında bir kap içerisinde ele geçen definede en erken sikke MÖ 1. yüzyıla ait Likya Birlik sikkesi iken, en geç olanı ise I. Justinianus Dönemine tarihlenmektedir²¹². Küçük Asya'dan bir diğer örneği Arykanda sunar. 2004 yılı kazılarında, VI. Hamam tahliye kanalında toplu olarak ele geçen sikke grubu içerisinde en erken sikkeler MÖ 2.-1.yy'a ait 2 adet Likya Birlik Sikkesi, en geç olanı ise MS 425-455 tarihlerine ait III. Valentinianus sikkesidir²¹³. Her iki definede de ele geçen sikkelerin büyük bölümü 10 mm çaplarına yakın ve 1 gr. civarında ağırlıktadırlar. MS 4.ve 5. yüzyıllarda hatta MS 6. yüzyıl da dahil olmak üzere resmi olarak tedavülde olmayan sikkelerin kullanımını görmekteyiz. Bu durum, yerel dolaşım maksatlı darp edilen bronz sikkelerin sanılandan daha uzun bir kullanım ömrü olduğunu açık bir biçimde göstermektedir. Tüm bu veriler ışığında sikkeyle tarihlendirme yapabilmek için öncelikli olarak sikkenin darp tarihi ve kullanım ömrü hususları dikkate alınarak tarihlendirilmesi, belirli bir kronolojik düzene oturtulması gerekir. Bir sikke darp edildikten yüzyıllarca sonra da geç tarihli bir kontekste ele geçebilir. Sikkeyi tarihlemek için alanda ele geçen en geç sikke ile diğerlerinin yoğunluğuna bakmak ve kazı yapılan alanda ele geçen diğer buluntularla (seramik, cam, metal, vb.) karşılaştırmalı analizlerinde yapılması gerekir²¹⁴.

Bu noktada, sikke kullanılarak yapılacak tarihlendirmede eldeki materyalin aşınmışlığı ve korozyona uğraması hususlarına mutlaka dikkat etmek gerekir. Yukarıda da bahis açıldığı üzere kazılarda ele geçen sikkelerin büyük bir oranı ne yazık ki tanımlanamamaktadır. Sikkeleri tanımsız yapan faktörlerin başında ise aşınma ve korozyona gelmektedir. İkisi de birbirinden çok farklı olan faktörlerin sikkeler üzerindeki etkisini anlamak ve yorumlamak oldukça önemlidir. Yukarıda değinildiği üzere toprak ya da su ile uzun süreli temas neticesinde yaşanan bozulmalar çoğu zaman düzeltilemeyen, sikkenin kesin bir tanım ve tasnife tabi tutmayı engelleyen bir sorundur ve sikkenin ne kadar dolaşımda kaldığına dair bilgi vermez. Yapılması gereken ise belirli bir gruba ayrılarak dönemlendirilmeleridir. Aşınma ise benzer yapıya sahip ancak farklı neticeler sunan bir sorundur. Aşınmış sikke, uzun süre dolaşımda kalmış demektir. Tıpkı korozyona uğrayanlar gibi kesin bir tanım ve tasnifi çoğu zaman mümkün olmasa da kullanımdan kaynaklı böylesi aşınmalar bize sikkenin ne kadar süre dolaşımda olduğu hakkında bilgi verirken tarihlendirme noktasında ilave bilgi sunacaktır.

²¹² Waner-Safrai, 2001: 307; Burrell, 2007: 259 ; Evans, 2013: 140.

²¹³ Sancaktar, 2016.

²¹⁴ Callataÿ'ın (2016: 256) ifade ettiği üzere kazıda ele geçen sikke, yalnızca kaybedilenler ile sınırlıdır, kaybedilen ise dolaşım göstermiş olanın yalnızca bir kısmıdır. Bu bağlamda araştırmacıya bütüncül bir resim sunmaktan pek çok zaman uzaktır. Bu doğrultuda bir alanda ele geçen materyalin hem tarihlendirme hem de diğer hususlar için toptan ele alınması büyük önem taşır.

Aşınma sikkenin çok fazla dolaşımında kalması sonucu yüzeyin düzleşerek silüet şeklinde görünmesine neden olur. Aşınmış sikkelerde ön ve arka yüzde yer alan betimler ve lejantlar ya tamamen silinir ya da kullanım süresine bağlı olarak fazla silinmediyse okunabilir. Yani sikke üzerindeki aşınma dolaşım süresi ile paralellik göstermektedir. Dolayısıyla, üst tarih veren materyal ile tarihlenen geç dönem katmanında ele geçen erken dönem sikkenin aşınmışlığı uzun süreli kullanımı hakkında yorum yapmamızı sağlar²¹⁵. Öte yandan, değersiz madenden olması, küçük birim değerlerine tekabül etmesi ve buna bağlı olarak da daha fazla kişiden kişiye aktarılması nedeniyle olasılıkla bronz sikkeler değerli madenden darp edilenlere kıyasla daha fazla dolaşım göstermiştir²¹⁶.

A. Walker, sikkeler üzerindeki aşınmanın kronolojik sıra oluşturmaya yardımcı olduğunu vurgularken aslında aşınmanın ne kadar değerli bilgiler verdiğini de örnekler üzerinden göstermiştir. Ele geçen sikkeler iyi durumdaysa bunun başlıca nedenleri; dolaşıma çıktıktan kısa bir süre sonra alan terk edilmiş, kaybedilmiş olmaları ya da ekonomik nedenlerle sikkelerin kısa sürede tedavülden geri çekilmiş olması olabilir.²¹⁷ A. Walker, bu durumun en güzel örneğini, Atina Agorasında yapılan çalışmalar üzerinden vermiştir. MÖ 86-87 yıllarında VI. Mithradates'in hilal ve yıldızını taşıyan sikkeleri, MÖ 86'da Sulla'nın galibiyetinden hemen sonra siyasi ve politik nedenlerle dolaşımdan çekilmiştir. Bu o dönemde darp edilen sikkelerin iyi durumda olmasının nedenlerinden birisidir²¹⁸. A. Walker, aşırı aşınma üzerindeki örnekleri ise yine Atina Agorasından göstermiştir. Aşırı aşınmış durumda olan Roma Dönemi bronz sikkelerinin, aynı bağlamda ele geçen diğer veriler ile MS 3. yüzyıl krizine kadar kullanılmış olduğunu göstermektedir²¹⁹. Aşınmışlık ile uzun süreli kullanım arasındaki doğrudan ilişkiye dair bir diğer örneği Thasos kazıları sunar. Roma Dönemi'ne tarihlenen katmanlarda ele geçen sikkeler içerisinde MÖ 2. ve 1. yüzyıla ait sikkeler, dönem darplarına kıyasla çok daha fazla aşınmış vaziyette bulunmuştur²²⁰.

A. Walker'ın yapmış olduğu bu önemli çalışma tanımsız olan sikkelerin öncelikli olarak hangi faktörden kaynaklı olarak tanımlanmadığının farkına varmamız açısından oldukça önemlidir. Çünkü katmanlarda ele geçen aşınmış sikkeler, sikkenin kullanım ömrü ile o dönemin ekonomik ve politik koşulları gibi çok önemli bilgiler vermektedir.

Kazıda ele geçen sikkenin yorumlanmasında bir diğer nokta ön ve arka yüz arasında görülen bariz aşınmışlık ve/veya korozyon farkıdır. Bilindiği üzere Roma Dönemi'nde sikke

²¹⁵ Callataj, 2016: 243-244.

²¹⁶ Altın ve gümüş sikkelerin sirkülasyonu ve aşınma payı üzerine bkz. Howgego, 1991: 12-16.

²¹⁷ Walker, 2006: 333. Ayrıca bkz. Kent, 1974: 185.

²¹⁸ Walker, 2006: 330-331.

²¹⁹ Walker, 2006: 333.

²²⁰ Ayrıntılı bilgi için bkz. Picard, 2002.

ikonografyası ön yüzde imparator ya da imparatoriçe arka yüzde dini ya da askeri tasvir gibi düzenli bir yapıya oturtulurken politik ve ideolojik kavramlara yer verilmiştir²²¹. Kimi zaman ön yüzde yer alan portelerin ve arka yüz tiplerinin silindiği örneklerde karşımıza çıkabilir. Bu bazen sikke üzerinde yer alan imparatorun sevilmemesi ya da anısının lanetlenmesiyle,²²² bazen de objeyi bir koruyucu amulete dönüştürmeyle alakalıdır²²³ ve onu silmeye çalışan kişinin çoğu zaman kişisel duygularını yansıtmaktadır²²⁴.

Öte yandan, A. Walker sadece bir yüzün tanımsız olması üzerine yeni dolaşımda olan bir sikkenin kayıp olduktan sonraki süreçte, diğer yüzünün toprakta bozulabileceğine dair örnekler vermiştir²²⁵. Bu nedenle bu tip örneklerde sikkenin bir yüzünün tanımsız olmasının nedeninin korozyondan mı kaynaklı olduğunu yoksa bilinçli bir işleme mi tabi tutulduğunu anlamak için dönemin politik olaylarını ve sikkenin nerede ve nasıl ele geçtiğini çok iyi incelemek gerekir.

4.6. Kontrmark ve Sürfrap

Kazılarda ele geçen sikke ya da sikkeleri yorumlarken ve bir tarih elde etmeye çalışırken yukarıda bahsedilen hususlar büyük önem arz eder. Bunun dışında, eldeki nümismatik materyale dair ilave bilgi edinilebilecek diğer hususlar kontrmark ve sürfraptır. Her iki darp sonrası işaret de sikkenin daha uzun kullanımına işaret eder.

Kontrmark, sikke darp edildikten ve dolaşım gördükten sonra “ikinci vurulan damga”ya verilen isimdir²²⁶. Bir harf, monogram ya da sembol olabilen bu işaretin temel gayesi sikkeyi yeniden geçerli kılmak, başka bir bölgede dolaşıma sokmak veya değerindeki değişikliği belirtmektir²²⁷. Sürfrap ise çapları ve ağırlıkları aynı standartta olan tedavülden kalkmış ya da o kentte dolaşımda olmayan sikkelerin yeniden üzerine farklı otorite tarafından darp yapılması işlemine verilen isimdir²²⁸. Hali hazırda var olan sikke üzerine yeni otorite tarafından darp yapılması, sikkenin metalinin dökülerek, çapının ve gramajının ayarlanması zahmetini ortadan kaldırmıştır. Sürfrap sikkeler ilk defa Hellen sikkeleri ile karşımıza çıkmaktadır²²⁹. İkinci kez darp edilen sikkelerde genelde ilk darba ait izler takip edilmektedir. Ancak çapı ve ağırlığı aynı olan sikkelerde ilk tip tamamen silinirse bazen bu izleri takip etmemiz zorlaşır. Çap ve

²²¹ Elkins, 2009: 25-26.

²²² Sikkelerde uygulanan Damnatio için bkz. Hostein, 2004.

²²³ Perassi, 2011: 314, tablo 7, resim 8. Sikkenin amulet ve talisman olarak kullanımı için bkz. Lenger, 2018; Lenger, 2021.

²²⁴ Elkins, 2009: 45-46.

²²⁵ Walker, 2006: 229.

²²⁶ Jones, 1986: 60; Tulay, 2001: 121.

²²⁷ Kontrmark ve işlevi üzerine ayrıntılı bilgi için bkz. Le Rider, 1975; Forestier, 2006.

²²⁸ Jones, 1990: 76.

²²⁹ Jones, 1986: 229.

ağırlıkları genelde birbirine yakın olan sikkeler üzerinde gerçekleşen ikinci baskı, ölçüler tutmadığı zaman bazen kesilmelerde olmaktadır²³⁰.

Her iki işlem de sikkenin ilk tedavüle çıkışından daha uzun süre varlığını sürdürdüğünü gösterir. Kontrmark neticesinde sikke ufak bir müdahale ile dolaşım göstermeye devam ederken, sürfraplı sikke artık başka bir darp olarak kullanılmaya başlar. Öncül ikonografyanın korunması nedeniyle bilhassa kontrmark arkeolojik bir materyal olarak tarihlendirilmesinde ve tarihlendirilmede kullanılmasında önemli veriler sunar.

²³⁰ Rider, 1975: 47.

BEŞİNCİ BÖLÜM

KATALOG

LİKYA BÖLGESİ

Likya Birlik (Genel)

I. Period, Seri B

Æ Birim, Yak. MÖ 167- MÖ geç 2.yy

Öy. Apollon büstü cepheden.

Ay. ΑΥΚΙΩΝ. Dik duran sadak ve yay.

Troxell 1982, s.18, no:4.

1. AE 10,2mm 1,29gr 12h Buluntu Yeri: LC yüzey Kazı Env. No: 003/14 (Ay. Lejant okunaksız).
2. AE 10mm 1,02gr 12h Buluntu Yeri: LC taş tarlası yüzey Kazı Env. No: 052/08.
3. AE 10mm 0.89gr 12h Buluntu Yeri: LCBP 8. mekân 5.açma yüzey Kazı Env. No: 266/09 (Öy. Belirsiz).
4. AE 9,5mm 0,83gr 12h Buluntu Yeri: LC Yüzey Kazı Env. No: 005/15 (Ay. Lejant okunaksız)
5. AE 9mm 1,30gr 12h Buluntu Yeri: LCBP 8.mekân 4.açma 2.tabaka Kazı Env. No:233/09 (Ay. Lejant okunaksız)
6. AE 10mm 1.17gr ? Buluntu Yeri: LCBP 9.mekân üst bölüm 6.açma 3.tabaka -81 Kazı Env. No: 456/09

Likya Birlik (Kent Darpları)

Tlos

III. Period, Batı

Æ Birim, MÖ 1.yy

Öy. Apollon başı sağa dönük.

Ay. ΑΥΚΙΩΝ, ΤΑ. Quadratum incusum içinde sadak ve yay.

Troxell 1982, s.101, Lev.13 no:67

7. AE 11mm 1.62gr 6h Buluntu Yeri: LCBP Kanal İçİ -165 Kazı Env. No:013c/07 (Ay. [.] Λ)
Æ Quadruple Birim, MÖ. 1. yüzyıl
Öy. Ayakta Artemis, sola dönük.
Ay. Lejant okunaksız. [.] Λ. Quadratum incusum içerisinde kithara.
Troxell 1982, s. 101, no:65.
8. AE 17mm 3.86gr 6h Buluntu Yeri: LCBP 8.mekân 3.açma 2.tabaka -54 Kazı Env. No:050/09

Patara

III. Period, Batı

Æ Quadruple Birim, MÖ 100-48

Öy. Ayakta Apollon Patroos sola dönük.

Ay. ΑΥΚΙ(ΩΝ) Π(Α) Quadratum incusum içerisinde kithara.

Troxell 1983, s.101, no:68.

9. AE 17,9mm 2,89gr 12h Buluntu Yeri: LC Yol üzeri Kazı Env. No:008/02.

Kyaneai?**III. Period, Güney****Æ Birim, MÖ. 1. yüzyıl**

Öy. Defne çelenkli Apollon başı, sağa dönük.

Ay. Lejant okunaksız, [.] Y. Quadratum incusum içinde sadak ve yay.

Krş. Troxell 1982, s.103, no:77.

10. AE 11mm 1.64gr 6h Buluntu Yeri: LCBP zemin üzeri Kazı Env. No:011/15
 11. AE 10.5 mm 0.99gr 6h Buluntu Yeri: LC Yüzey Kazı Env. No:004/15

Limyra**III. Period, Güney****Æ Birim, MÖ. 1. yüzyıl**

Öy. Apollon başı, sağa dönük.

Ay. ΛΥΚΙΩΝ, ΛΙ. Quadratum incusum içinde sadak ve yay.

Troxell 1982, s.104, no:82.

12. AE 10mm 1.35gr 12h Buluntu Yeri: LCBP Sur zemin Kazı Env. No:064/05 (**Ay.** ΛΥΚΙ[ΩΝ?] Λ [.])
 13. AE 10mm 1.01gr 12h Buluntu Yeri: LCBP 9.mekân önü yüzey Kazı Env. No:227/09 (**Ay.** [ΛΥΚΙΩΝ])

Kragos**V.Dönem, Seri A****Æ Yarım Birim, yak. MÖ. 30-27**

Öy. Lejand okunaksız. Apollon başı, sağa dönük.

Ay. ΛΥΚΙ, ΚΡ. Quadratum incusum içinde sadak ve yay.

Troxell 1982, s. 189-190, no:161-162 .

14. AE 16mm 2.25gr 12h Buluntu Yeri: LCBP 8.mekân 4.açma 4.tabaka -54/-64 Kazı Env. No:236/09

Dönem V, Seri E**Æ Yarım Birim, yak. MÖ 23- MS 14**

Öy. Lejand okunaksız Hermes başı sağa dönük.

Ay. Lejand okunaksız. Quadratum incusum içinde sembol belirsiz.

Krş. Troxell 1982, 215, no:211.

15. AE 15 mm 2.26gr 12h Buluntu Yeri: LCBP 9.mekân 6.açma 3.tabaka Kazı Env. No:391/09

Tlos, Kragos yada Masikytos**Dönem V, Seri F ya da Seri G****Æ Belirsiz Birim, yak. MS 15-43**

Öy. Lejand okunaksız. Sağa dönük Apollon başı.

Ay. Lejand okunaksız. Sağa dönük Artemis başı

Krş. Troxell, 1982, s 218-219; 221, no:220 (Tlos); 223(Kragos); 224 (Masikytos)

16. AE 16mm 2.52gr 12h Buluntu Yeri: LCBP 8.mekân 5.açma 4.tabaka Kazı Env. No:385/09

Masikytos

V.Dönem, Seri A

Æ Yarım Birim, yak. MÖ 30-27

Öy. Lejand okunaksız. Apollon başı, sağa dönük.

Ay. M [A]. Quadratum incusum içinde dik duran sadak ve yay.

Troxell 1982, s. 191-192, no:170.

17. AE 11mm 1.20gr 9h Buluntu Yeri: LCBP 8.mekân 4.açma 7.tabaka -145 Kazı Env. No:262/09

Tlos-Kragos, Ksanthos-Kragos ya da Masikytos

Dönem V, Seri C

Æ Çift Birim, yak. MÖ 30-MS 18

Öy. Lejand okunaksız. Apollon başı, sağa dönük.

Ay. Lejand okunaksız. Defne çelengi içerisinde kithara.

Krş. Troxell 1982, s. 188; 200-201; no:165; no:200, 202.

18. AE 24mm 8.49gr 12h Buluntu Yeri: LCBP 8.mekân 5.açma 4.katman -50 Kazı Env. No:267/09

Tanımlanamayan Lykia Birlik Sikkeleri

Period III ya da V

Æ, MÖ 1.yy -MS 1.yy

Öy. Apollon başı, sağa dönük.

Ay. Lejant ve ethnicon okunaksız. Quadratum incusum içerisinde sadak ve yay.

19. AE 14mm 1.49gr 9h Buluntu Yeri: LCBP I-B-1 kanal içi -270 Kazı Env. No:023/01
 20. AE 13,3mm 1,43gr 12h Buluntu Yeri: LCBP 8.mekân 6.açma 4.tabaka Kazı Env. No:428/09
 21. AE 12mm 0.97gr 6h Buluntu Yeri: ABSKK öñü geç dönem yapısı üstü Kazı Env. No:057/05
 22. AE 11mm 1.50gr 6h Buluntu Yeri: LCBP 2.mekân 5.tabaka -18 Kazı Env. No:77/10
 23. AE 11mm 1.45gr 12h Buluntu Yeri: LCDP yüzey Kazı Env. No:038/07 (Ay.[ΛΥΚΙ])
 24. AE 11mm 1,57gr 12h Buluntu Yeri: LCBP 8.mekân yüzey Kazı Env. No:792/17 (Ay: LUKIWN)
 25. AE 11mm 1,29gr 6h Buluntu Yeri: LCBP 2.mekân 16.açma 5.tabaka-85 Kazı Env. No:502/10
 26. AE 11mm 1,07gr ?h Buluntu Yeri: LCBP Zemin Kazı Env. No:585/18
 27. AE 10,7mm 1,03gr 12h Buluntu Yeri: LCBP 2.mekân kuzey duvar içi Kazı Env. No:308/13
 28. AE 10,6mm 2,28gr 6h Buluntu Yeri: LCBP 6.mekân 4.açma 4.tabaka Kazı Env. No: 071/10
 29. AE 10mm 1,06gr 3h Buluntu Yeri: LC yüzey Kazı Env. No:035/19
 30. AE 10mm 0.53gr 6h Buluntu Yeri: LCBP Zemin Kazı Env. No:026/09
 31. AE 9mm 0,90gr 12h Buluntu Yeri: LCDP yüzey Kazı Env. No:030/20
 32. AE 9mm 0,65gr h? Buluntu Yeri: LCBP 2.mekân 18.açma kuzey kesit Kazı Env. No:461/10
 33. AE 10mm 1,21gr 6h Buluntu Yeri: LCDP yüzey Kazı Env. No: 070/20
 34. AE 7mm 0.60 gr 12h Buluntu Yeri: LCBP 8. mekân 5.açma 4.tabaka Kazı Env. No:377/09

Æ, MÖ. 2.yy -MS 1.yy

Öy. Tanımsız.

Ay. Tanımsız Kare çukurluk içerisinde sembol belirsiz.

35. AE 15mm 2.60gr 6h Buluntu Yeri: LCDP yüzey Kazı Env. No:021/10
 36. AE 11,8 mm 1,64gr ? Buluntu Yeri: LC mekanlar üzeri yüzey Kazı Env. No:226b/11
 37. AE 11mm 1.64gr ? Buluntu Yeri: LCBP 5.mekân yüzey Kazı Env. No:036e/07
 38. AE 10mm 1,86gr 6h Buluntu Yeri: LC Yüzey Kazı Env. No:793/17
 39. AE 9 mm 1,52gr ? Buluntu Yeri: LC Yüzey Kazı Env. No: 036/19
 40. AE 9 mm 1,41 gr ? Buluntu Yeri: LCBP Zemin Kazı Env. No: 625/19
 41. AE 9 mm 1,48 gr ? Buluntu Yeri: LCBP Zemin Kazı Env. No: 622/19

Öy. Sağa dönük baş

Ay. Tanımsız

42. AE 18mm 3,20gr ? Buluntu Yeri: Buluntu Yeri: LCBP 6.mekân 21.açma 2.katman -12 Kazı
Env.No:499/10
43. AE 9,5mm 1,64gr ?h Buluntu Yeri: LCBP Zemin Kazı Env. No:221a/11
44. AE 8,9mm 0,90gr ?h Buluntu Yeri: LCBBP 5.mekân 5.açma K/D-B doğrultulu Kazı Env. No:494/10

PHRYGIA BÖLGESİ

Kibyra

Æ, Dikhalkou MÖ 167-88

Öy. Miğferli Kibyras başı sağa dönük

Ay. [KIBYPATΩN]. Quadratum incusum içerisinde, sağa dönük toslayan boğa.

SNG Cop Phrygia 270; Robert-Robert 1954: s.135.

45. AE 13mm 2,10gr 12h Buluntu Yeri: LCBP 3.mekân 7.açma 6.tabaka k. duvar üstü Kazı
Env.No:475/10

KRALİYET SİKKELERİ

SELEUKOSLAR

III. ANTIOKHOS

Antiokheia

Æ, Birim D, MÖ 223-210

Öy. Defne çelenkli Apollon başı, sağa dönük.

Ay. [ΒΑΣΙΛΕΩΣ ANTIOXOY]. Apollon ayakta ve sola dönük, sadak ve yay taşımakta, monogram belirsiz.

Karş. SC 1052; 1055-1056; 1058.

46. AE 11mm 1.69gr 5h Buluntu Yeri: LCDP yüzey Kazı Env. No:038/09

PTOLEMAIOSLAR

III. PTOLEMAIOS EUERGETES

Kaunos?

Æ Khalkous, MÖ 246-222

Öy. Taenialı, boynuzlu Zeus-Ammon başı, sağa dönük.

Ay. PTO[LEMAIOY] BASILEΩS. Kartal sola dönük ve kanatları kapalı, şimşek demeti üzerinde durmakta, sol boşlukta trident.

Svoronos, s.117, no:840; CPE, no:B435.

47. AE 13mm 2.37gr 12h Buluntu Yeri: LCBP 8.mekân 5.açma 1.tabaka Kazı Env. No:389/09 (Aktaş 2013, s.315, no:18; Tatar 2022, s.319, no:293)

Tanımlanamayan Kent ya da Kraliyet Sikkeleri

Öy. Baş sağa dönük.

Ay. Tanımsız

- 48. AE 21,3mm 8,57 gr ? Buluntu Yeri :LCBP 7.mekân 1.katman IB açması güney kesit dolgu Kazı Env.No:5 5/01
- 49. AE 20,5 mm 3,56gr ? Buluntu Yeri: LCBP 2.açma -188 Kazı Env. No: 028/07
- 50. AE 16mm 2.76gr ?h Buluntu Yeri: LCBP 8.mekân 4.açma 2.tabaka -48 Kazı Env. No: 234/09 (Öy. Sakallı Baş sağa dönük.)
- 51. AE 12mm 0.66gr ?h Buluntu Yeri: LCBP 2.açma Kazı Env. No:030/07
- 52. AE 11mm 1.30gr ?h Buluntu Yeri: LCBP Yüzey Kazı Env. No:704/10
- 53. AE 10,5mm 0,97gr ? Buluntu Yeri: LCBP 8.mekân 5.açma 4.tabaka Kazı Env. No:264/09
- 54. AE 9,1mm 1,13gr ? Buluntu Yeri: LC yüzey Kazı Env. No:003/15
- 55. AE 8, mm 0,89gr ? Buluntu Yeri: LCBP 9.mekân 7.açma 3. Tabaka (-75/-100) Kazı Env. No:534 /09

Öy. Baş sola dönük.

Ay. Tanımsız.

- 56. AE 10mm 1,06gr ? Buluntu Yeri: LCBP 8.mekân 6.açma 4.tabaka Kazı Env. No:432/09
- 57. AE 9mm 1,02gr ? Buluntu Yeri: LCBP 9.mekân sond.1 1.tabaka Kazı Env. No: 057 /08

Öy. Baş sağa dönük.

Ay. Ayakta figür sola dönük?

- 58. AE 14mm 2.16gr ? Buluntu Yeri: LCBP 8.mekân 6.açma 4.katman Kazı Env. No:427/09
- 59. AE 13mm 0,95gr ? Buluntu Yeri: LCBP 7.mekân IB açması 3.katman Kazı Env. No:062/01
- 60. AE 9mm 1,10gr KY? Buluntu Yeri: LCDP Yüzey Kazı Env. No:032/20
- 61. AE 11mm 1,62gr ? Buluntu Yeri: LCBP 2.mekân 19.açma -87 Kazı En56v.No:473/10

Öy. Pruva?.

Ay. Pruva?.

- 62. AE 13.7 mm 1.98gr ? Buluntu Yeri: LCBP 4. mekân 20.açma güney zemin Kazı Env. No:501/10
- 63. AE 10,9mm 10,9g ? Buluntu Yeri: LCBP Mekanlar üzeri yüzey Kazı Env. No:226a/11

ROMA DÖNEMİ

KENT SİKKELERİ

HADRIANUS (MS 117 - 138)

Perge

Æ, MS 117-138

Öy. [A]ΔPIA [KAIC] Defne çelenkli, paludamentumlu ve zırlı büst sağa dönük.

Ay. ΠΕΡΓΑ. Geyik sola dönük. Üzerinde hilal.

RPC III/I, s.342, no:2705.

- 64. AE 13,2mm 1,52gr 6h Buluntu Yeri: LC Yüzey Kazı Env. No:164/11.

AURELIANUS (MS 270-275)

Side

Æ, MS 270-275

Öy. [AYT K] Λ ΔOM A[YPHA]IANOC [CEB]. Şua taçlı, drapeli ve zırlı büst, sağa dönük, sağ boşlukta değer işareti IA.

Ay. CΙΔΗΤΩΝ Γ ΝΕΩΚΟΡΩΝ. Defne çelenkli taçlı, chiton giyimli Apollon ayakta ve sola dönük, sol elinde asa sağ elinde patera tutmakta.

SNG von Aulock, Pamphylien, no:4864.

65. AE 29mm 12,4gr 6h Buluntu Yeri: LCBP 8.mekân 6.açma 4.tabaka -155/-162 Kazı Env. No:429/09

İmparatoru Okunamayan Kent Sikkeleri

Rhodos

Æ, MÖ 31-MS 60

Öy. [ΠΟΔΙΩΝ]. Drapeli Dionysos başı sağa dönük.

Ay. [ΠΟΔΙΩΝ]. Tamamen açılmış gül üstten.

RPC I, s.457, no:2769.

66. AE14 mm 1.43gr 12h Buluntu Yeri: LCBP 8.mekân 5.açma 4.tabaka Kazı Env. No: 268/09

Iasos

Æ, MS 2.yy sonu- 3.yy başı

Öy. Defne çelenkli baş sağa dönük (Septimius Severus özellikleriyle), sol boşlukta asa.

Ay. ΙΑΧΕΩΝ. Globus etrafında iki buğday başaklı Isis başlığı.

Karş. SNRIS, Iasos no:3.

67. AE 18mm 3.05gr 12h Buluntu Yeri: LCBP 8.mekân 3.açma 6.tabaka Kazı Env. No:229/09

PAMPHYLIA

Aspendos

Æ, MS 2-3. yy

Öy. Büst sağa dönük.

Ay. ΑΚ [...] Ayakta figür cepheden sola dönük.

68. AE 27,7mm 6,96gr 12h Buluntu Yeri: LCBP 8.mekân 3.açma 3.katman -75 Kazı Env. No: 043/09

LIDYA?

Apollonis?

Æ, MS 1.yy-2.yy

Öy. [] Λ[] Defne çelenkli baş sağa dönük.

Ay. ΑΠ[...] ΝΙΔΟΚ. Chiton giyimli Dionysos? ayakta ve sola dönük sağ elinde kantharos, sol elinde thyrsus taşımakta.

69. AE 20,8mm 4,28gr 12h Buluntu Yeri: LCBP 7.mekân IB açması GB Kesit Dolgu Kazı Env. No:012/01

İmparatoru ve kenti okunamayan sikkeler

Æ, MS 1.yy-2.yy

Öy. Baş sağa dönük.

Ay. ΑΤ[...] İki sütunlu tapınak cepheden, sütunların arasında kaide üzerinde duran bir heykel.

70. AE 22 mm 7,64 gr 12h Buluntu Yeri: LCBP 2.mekân yüzey Kazı Env. No:740 /17

İMPARATORLUK SİKKELERİ

TRAIANUS (MS 98 - 117)

Roma

AR, Denarius, MS 103-111

Öy. IMP TRAIANO [AVG G]ER DA[C P M TR P]. Defne çelenkli, sol omuz drapeli büst sağa dönük.

Ay. COS V P P SPQR OPTIMO PRINC. Spes sola doğru ilerlemekte, sağ elinde çiçek, sol eli ile elbisesinin etek ucunu kaldırmakta.

RIC II, Tarajan Rome s.253, no.127

71. AR 17mm 3,0gr 12h Buluntu Yeri: LCBP 8.mekân 4.açma 4.tabaka -54/-64 Kazı Env. No:237/09

Æ, MS 98-117

Öy. [...] A TRAIAN AVGG [...]. Defne çelenkli büst sağa dönük.

Ay. Tanımsız.

72. AE 34,1mm 22,19gr ?h Buluntu Yeri: LC Güney Sur Duvarı 14. Açma -68 Kazı Env. No: 217/10

SEVERUS ALEXANDER (Augustus, MS 222-235)

Roma

Æ, Sestertius, MS 228

Öy. IMP CAES M AVR SEV ALEXANDER AVG. Defne çelenkli ve drapeli ve zırlı giyimli büstü sağa dönük.

Ay. P M TR P VII COS II P P / S-C. İmparator, üç ayaklı altın önünde ayakta ve sola dönük, kurban ediyor, sağ elinde patera, sol elinde bir rulo tutmakta.

RIC IV/II, Severus Alexander s.109, no.484.

73. AE 29 mm 22,83gr 12h Buluntu Yeri: LCBP 9.mekân 2.açma 3.tabaka -99 Kazı Env. No:035/09

III. GORDIANUS (MS 238 - 244)

Roma

Æ, Sestertius, MS 238-244

Öy. IMP GORDIANVS PIVS FEL AVG. Defne çelenkli, drapeli ve zırlı büst, sağa dönük.

Ay. LIBERTAS AVG. Liberitas ayakta, cepheden sola dönük, sol elinde asa, sağ elinde pileus tutmakta ; sol ve sağda SC.

RIC IV/III, III.Gordianus Roma s.50, no.318.

74. AE 31mm 23.86gr 12h Buluntu Yeri: LCBP 1.mekân yüzey Kazı Env. No:006/15

I. PHILIPPUS (MS 244 –249)

Roma

Æ, Sestertius, MS 245

Öy. [IMP M] IVL PHILIPPVS AVG. Defne çelenkli, baş sağa dönük.

Ay. [P M TR P II] COS P P [S-C]. İmparator sella curulis üzerinde oturmakta, bir elinde golobus diğer elinde parazonium tutuyor.

RIC IV/III, I.Philip Roma s.87, no.148a.

75. AE 29,3mm 14,01gr 12h Buluntu Yeri: LCBP 8.mekân 5.açma 4.tabaka Kazı Env. No: 384/09

Æ, Sestertius, MS 244-249

Öy. IMP M IVL PHILIPVS AVG. Defne çelenkli ve drapeli büst sağa dönük.

Ay. AEQVITAS AVG SC. Ayakta Aequitas sola dönük, sol elinde cornucopiae sağ elinde terazi tutmakta.

RIC IV/III, I.Philip Roma s.89, no.166a-b.

76. AE 31,4mm 16,63gr 12h Buluntu Yeri: LCBP Kanal içi 8.açma Kazı Env. No:678/09

LUCIUS DOMITIUS AURELIANUS (MS 270-275)

Roma

Æ, Antoninianus, II. Period, officina 5, MS 270-275

Öy. [I]MP AV[R]ELIAN[VS A]VG. Şua taşlı ve zırhlı büst sağa dönük.

Ay. VIR[T MI]LITVM. İmparator ayakta ve sağa dönük, sol elinde globus, sağ elinde mızrak tutmakta, Virtus sola dönük, sağ elinde Victoria, sol elinde mızrak tutmakta; kesimde officina T.

RIC V, Rome s.271, no: 56.

77. AE 22 mm 3,07 gr 12h Buluntu Yeri: LCBP 9.mekân üst bölüm 6.açma 3.katman Kazı Env. No:460/09

Tanımlamayan Kent ya da İmparatorluk Sikkeleri

Æ, MS 2.– 3.yy

Öy. İmparator büstü sağa dönük.

Ay. İmparator altın önünde ayakta ve sola dönük, sağ elinde patera tutmakta, sağ ve sol boşlukta;S-C.

78. AE 28,8 mm 14,12gr 12h Buluntu Yeri: LCBP 8.mekân 3.açma -170 Kazı Env. No:62/09

Öy. Defne çelenkli imparator büstü.

Ay. Tanımsız

79. AE 37,4mm 3,37gr ? Buluntu Yeri: LCBP 9.mekân 6.açma 3.tabaka Kazı Env. No:392/09 (Öy. Baş sağa dönük)
80. AE 32,5mm 12,79gr ?h Buluntu Yeri: LCBP 9.mekân 2.açma 4.tabaka -109 Kazı Env. No:036/09
81. AE 32mm 19,57gr ? Buluntu Yeri: LCBP 4IA açması Kazı Env. No:005/07
82. AE 25,8mm 7,09gr ? Buluntu Yeri: LCBP 6.açma I.tabaka 9.mekân üst bölüm Kazı Env. No:386/09 (Öy. Baş sola dönük)
83. AE 25,7mm 6,26gr ?h Buluntu Yeri: LCBP IB-1 Açması (kanal) -50 Kazı Env. No:040/01 (Öy.[...] DA?L [...] NC?O.)
84. AE 23,3mm 8,38gr ? Buluntu Yeri: LCBP 8.mekân 6.açma 5.katman Kazı Env. No:455/09 (Öy. Baş sola dönük)
85. AE 23,1mm 6,48gr ? Buluntu Yeri: LCBP 8.mekân 3.açma 2.tabaka -54 Kazı Env. No:041/09 (Öy.baş sola dönük, altta kontrmak: Γ. Ref.Γ için. GICM, no:774 ; Babelon 1901, s.60.)
86. AE 23mm 3,37 gr ?h Buluntu Yeri: LCBP Teras sondaj 6 -228 Kazı Env. No:049/08
87. AE 22,6mm 3,58 gr ? Buluntu Yeri: LCBP 8.mekân 4.açma 5.tabaka -68 Kazı Env. No:235/09 (Öy.IMP [...] N [...]. Büst sağa dönük.)
88. AE 21,2 mm 4,20g 6h Buluntu Yeri: LCBP 5.mekân yüzey Kazı Env. No:36a /07 (Ayakta figür sola dönük.)

Æ, MS 3.yy

Öy. Şua taşlı imparator başı sağa dönük.

Ay. Tanımsız

89. AE 23 mm 6,50gr ?Buluntu Yeri: LCBP 7.mekân 9.açma 2.tabaka Kazı Env. No:637/09

90. AE 19,4mm 1,61gr 12h Buluntu Yeri: LCBP 8.mekân 6.açma 4.tabaka (-155/-162) Kazı
Env.No:430/09 (Ay. Çelenk içinde gemi?)
91. AE 11,9mm 0,57gr ? Buluntu Yeri: LCBP 7. mekân IA Açması Kazı Env. No:052/01

GEÇ ROMA DÖNEMİ

MAXIMIANUS HERCULEUS (Augustus, MS 286-305)

Carthage Darphanesi

Follis, MS 298-299

Öy. IMP MAXIMIANVS PF AVG. Defne çelenkli baş sağa dönük.

Ay. SALVIS AVGG ET CAESS FEL KART. Carthage ayakta ve cepheden başı sola dönük, her iki elinde de meyve tutmakta.

RIC VI, Carthage s.427 no:29b.

92. AE 27mm 1,0gr 12h Buluntu Yeri: LCBP 8.mekân 5.açma 4.katman Kazı Env. No:380/09

Heraclea Darphanesi

Antoniniani, MS 292-295

Öy. IMP C MAXI[M]IANVS [P F AVG]. Şua taçlı, drapeli ve zırlı büst, sağa dönük.

Ay. CONDORDIA MI[LITVM]. İmparator ayakta, sağa dönük, sol elinde parazonium tutmakta; İupiter ayakta, sola dönük, sol elinde scepter tutmakta ve imparatora globus üzerinde Victoria uzatmakta; kesimde [XX]I; kesim üzerinde Γ.

RIC V/II, s.289, no:595.

93. AE 20mm 3,2gr 6h Buluntu Yeri: LC Yüzey Kazı Env. No:012/17

Reform Sonrası

Kyzikos Darphanesi

Follis, MS 295-299

Öy. IMP C MAXIMIANVS P F AVG. Şua taçlı, drapeli ve zırlı büst, sağa dönük.

Ay. CONDORDIA MILITVM. İmparator ayakta, sağa dönük, sol elinde parazonium tutmakta; İupiter ayakta, sola dönük, sol elinde scepter tutmakta ve imparatora globus üzerinde Victoria uzatmakta; aralarında KB.

RIC VI, s.581, no:16b.

94. AE 21,3mm 3,21gr 12h Buluntu Yeri: LCBP Güney Sur Duvarı 14. Açma -80 Kazı Env. No:509/10

ILICINIUS (Augustus, MS 308-324)

Kyzikos Darphanesi

Follis, MS 321-324

Öy. IMP C VAL LICIN LICINIVS PF AVG. Şua taçlı, drapeli ve zırlı büst, sağa dönük.

Ay. IOVI CONS-ERVATORI. Ayakta İüpitör sola dönük, sol omuzunda chlamys, sol elinde scepter, sağ elinde globus üzerinde Victoria taşımakta; solda gagasında çelenk tutan kartal, sağda esir, sağ boşlukta X/II; kesimde SMKA.

RIC VII, Cyzicus, s.645 no:15.

95. AE 19 mm 2,98gr 12h Buluntu Yeri: LCBP 8.mekân 5.açma 4.katman -50 Kazı Env. No:263/09

I.CONSTANTINUS (Caesar, MS 293-306)**Kyzikos Darphanesi****Antoniniani, MS 295-299**

Öy. FL VAL [C]ONSTANTI[VS NOB CAES]. Şua taçlı, drapeli ve zırlı büst, sağa dönük.

Ay. [CON]CORDIA MI[LITVM]. İmparator ayakta, sağa dönük, sol elinde parazonium tutmakta; Jupiter ayakta, sola dönük, sol elinde scepter tutmakta ve imparatora globus üzerinde Victoria uzatmakta.

RIC V/II, s.302, no:672

96. AE 20,3mm 1,50gr 6h Buluntu Yeri: LCBP 4/A açması -122/-180 Kazı Env. No:061/07

I.CONSTANTINUS (Augustus, MS 307-337)**Arles darphanesi****Follis, MS 324-325**

Öy. CONSTAN-TINVS AVG. Defne çelenkli baş sağa dönük.

Ay. PROVIDEN-TIAE AVGG. İki kuleli kale kapısı, üst boşlukta yıldız, kesimde P*AR.

RIC VII, Arles s.263 no:264. LRBC I, PROVIDENTIAE AVGG, Tip 1.

97. AE19 mm 1,94g 12h Buluntu Yeri: LCBP 8.mekân 3.açma 4.tabaka Kazı Env. No:053/09

Kyzikos Darphanesi**Follis, MS 331-333**

Öy. CONSTANTINVS MAX AVG. Rozet diademli, drapeli ve zırlı büst, sağa dönük.

Ay. [GLORI]A EXERC-ITVS. İki asker ayakta, cepheden, miğferli başları birbirlerine dönük, dıştaki ellerinde mızrak tutmakta ve içteki elleriyle kalkanlarına yaslanmaktalar; aralarından çift lejyon standardı; kesimde, SMKΔ.

RIC VII, Cyzicus s.655, no:78; LRBC I, Gloria Exercitvs, Tip 2.

98. AE 19mm 1,93gr 12h Buluntu Yeri: LCBP 7.mekân 22.açma kuyu sond.1. katman Kazı Env.No:482/10

Antiochia Darphanesi**Follis, MS 327-328**

Öy. CONSTAN-TINVS AVG, Rozet diademli baş, sağa dönük.

Ay. PROVIDEN-TIAE AVGG. İki kuleli castrum kapısı; üstte yıldız; kesimde, SMANTB.

RIC VII, Antioch s.690, no:78; LRBC I, Providentiae Avgg, Tip 1.

99. AE 20,7mm 3,61gr 11h Buluntu Yeri: 2007-LCBP 7. mekân içi yüzey Kazı Env. No:063/07

Posthumus Darplar**Follis, MS 347-348**

Öy. [DV CONSTANTINVS PT AVGG]. Togatuslu baş, sağa dönük.

Ay. VN-MR. Rahip giysili imparator ayakta, cepheden, başı sağa dönük, sağ elini yukarı kaldırmakta; kesimde, [A]NT.

RIC VIII, Antioch s.521, no:117; LRBC I, VN-MR, Tip 1.

100. AE 14,7mm 1,65gr 12h Buluntu Yeri: LCBP 8. mekân 5. açma 4.tabaka -50 Kazı Env. No:265/09

CRISPUS (Caesar, MS 317-326)**Siscia Darphanesi****Follis, MS 320-321**

Öy. IVL CRIS-[PVS NOB C]. Defne çelenkli baş, sağa dönük.

Ay. CAESARVM NOSTRORVM. Çelenk içinde, VOT V; kesimde, BSIS[.]

RIC VII, Siscia, s.444, no:161; LRBC II, VOT V; Özüdoğru 2002, s.86, Kat. No:139.

101. AE 18,6mm 2,88gr 6h Buluntu Yeri: LCBP 7.mekân IB açması kuzey 3. katman Kazı Env. No:008/01

II.CONSTANTINUS (Caesar, 324-337)**Constantinopolis Darphanesi****Follis, MS 336-337**

Öy. [FL IVL] CON[STANTIVS] NO[B C]. Defne çelenkli, drapeli ve zırhlı büst, sağa dönük.

Ay. GLOR-IA EXER-CITVS, İki asker ayakta, cepheden, miğferli başları birbirlerine dönük, dıştaki ellerinde mızrak tutmakta ve içteki elleriyle kalkanlarına yaslanmaktalar; aralarından tek lejyon standardı; kesimde CONST.

RIC VII, Constantinople s.589, no:139; LRBC I, GLORIA EXERCITVS, Tip 3.

102. AE 15mm 0,93gr 6h Buluntu Yeri: LC Teras Sond. 6 Ta. -228 Kazı Env. No:050/08

Darphanesi Okunamayanlar**Follis, MS 321-324**

Öy. [DN] FL CL CONSTANTINVS NO[B C]. Defne çelenkli, drapeli ve zırhlı büst, sağa dönük.

Ay. [IOVI CON]S-ERVAT[ORI].Jüpiter ayakta sola dönük, sol omuzunda chlamys, sol elinde scepter ve sağ elinde globus üzerinde Victoria tutmakta, sağda yerde esir.

103. AE 21mm 2,04gr 12h Buluntu Yeri: LCBP Zemin Kazı Env. No:753 /17

II. CONTANTIUS (Augustus, MS 337-361)**Nicomedia Darphanesi****Follis, MS 324-325**

Öy. CONSTANTINVS IVN NOB C. Defne çelenkli, drapeli ve zırhlı büst, sağa dönük.

Ay. PROVIDEN-TIAE CAESS. İki kuleli kale kapısı, üst boşlukta yıldız, kesimde SMNT .

RIC VII, Nicomedia s.615, no.93. LRBC I, PROVIDENTIAE CAESS, Tip 1.

104. AE 19 mm 2,97gr 6h Buluntu Yeri: LCBP 7.mekân 9.açma zemin -87 Kazı Env. No:585/09

Æ3, MS 337-340

Öy. DN CONSTAN-TIVS [PF AVG]. Defne çelenkli baş, sağa dönük.

Ay. [GLOR-IA EXERC-I]TVS. İki asker ayakta, cepheden, miğferli başları birbirlerine dönük, dıştaki ellerinde mızrak tutmakta ve içteki elleriyle kalkanlarına yaslanmaktalar; aralarından çift lejyon standardı; kesimde, SMNT.

RIC VIII, Nicomedia s.471, no:8; LRBC I, Gloria Exercitvs, Tip 2.

105. AE 15,8mm 1,21gr 12h Buluntu Yeri: LCBP I açması-170 Kazı Env. No:010/06

Antiochia Darphanesi**Æ3, MS 347-348****Öy.** DN CONSTAN - [TIVS] PF AVG. İnci diademli baş sağa dönük.**Ay.** VOT XX MULT XXX, kesinde SMAN[.].

RIC VIII, Antioch s.521, no:113.

106. AE 16 mm 1,24gr 12h Buluntu Yeri: Gymnasium Propylonu Yüzey Kazı Env. No:003/03

Alexandria Darphanesi**Æ3, MS 355-361****Öy.** DN CONSTAN-TIVS PF AVG. İnci diademli, drapeli ve zırhlı büst, sağa dönük.**Ay.** FEL TEMP-REPARATIO. Virtus sola dönük, sol koluna takılı kalkan ile yere düşen atlıya mızrağını saplamakta; sağda, yerde kalkan; süvari atından düşerken Virtus' a dönerek kollarını yalvarır şekilde kaldırmakta; kesimde, ALEA.

RIC VIII Alexandria s.545, No. 82; LRBC II, Fel Temp Reparatio, Tip FH3.

107. AE 16,5mm 1,30gr 6h Buluntu Yeri: LCBP 7. mekân kapı söveleri arası Bizans Duvarı üstü Kazı Env.No:050/96

Darphanesi Okunamayanlar**Æ3, MS 350-355****Öy.** [DN CONSTAN]-TIVS PF AVG. İnci diademli, drapeli ve zırhlı büst, sağa dönük.**Ay.** FEL TEMP-RE[PARATIO],darphane belirsiz. Virtus sola dönük, sol koluna takılı kalkan ile yere düşen atlıya mızrağını saplamakta; sağda, yerde kalkan; süvari atından düşerken Virtus' a dönerek kollarını yalvarır şekilde kaldırmakta; sol boşlukta Γ; kesik sikke.

LRBC II, Fel Temp Reparatio, Tip FH3.

108. AE 23,8mm 3,13gr 12h Buluntu Yeri: 2012-LC Yüzey Kazı Env. No:504/12

Æ4, MS 357-363**Öy.** [DN] CONS[TAN-TIVS PF AVG] İnci diademli, drapeli ve zırhlı büst, sağa dönük.**Ay.** [SPES REI-P]VBLICE. İmparator ayakta cepheden, başı sola dönük, sol elinde mızrak, sağ elinde globus tutmakta.

LRBC II, Spes Reipvblice, Tip 1.

109. AE 13,7mm 1.73gr 12h Buluntu Yeri: LCBP Haçlı mekân 23. açma +193 zemin Kazı Env. No:522/10

CONTANS (Augustus, MS 337-350)**Constantinopolis Darphanesi****Follis, MS 336-337****Öy.** FL CONSTANS NOB CAES. Defne çelenkli ve zırhlı büst, sola dönük.**Ay.** GLOR-IA EXERC-ITVS. İki asker ayakta, cepheden, miğferli başları birbirlerine dönük, dıştaki ellerinde mızrak tutmakta ve içteki elleriyle kalkanlarına yaslanmaktalar; aralarından tek lejyon standardı; kesimde, CONS[].

RIC VII, Constantinople s.589-590, no:140,152; LRBC I, Gloria Exercitvs, Tip 3.

110. AE 15mm 1,7gr 6h Buluntu Yeri: LCDP Yüzey Kazı Env. No:004/20

Nicomedia Darphanesi

Follis, MS 337-340

Öy. [DN CONSTA-NS PF AVG]. Defne ve rozet diademli baş, sağa dönük.

Ay. [GLORIA EXERC-I]TVS. İki asker ayakta, cepheden, miğferli başları birbirlerine dönük, dıştaki ellerinde mızrak tutmakta ve içteki elleriyle kalkanlarına yaslanmaktalar; aralarından tek lejyon standardı; kesimde, SMNA.

RIC VIII, Nicomedia s.471, No:15; LRBC I, Gloria Exercitvs, Tip 3.

111. AE 14,7mm 1,44gr 12h Buluntu Yeri: LCBP Kanal içi -165 Kazı Env. No:013b/07

Kyzikos Darphanesi

Æ2, MS 348-350

Öy. DN CONSTAN-NS [PF A]VG.İnci diademli, drapeli ve zırlı büst, sola dönük, sağ elinde globus tutmakta.

Ay. FEL [TEMP-REPARA]TIO. Virtus $\frac{3}{4}$ cepheden, başı sola dönük, sol elinde mızrak tutmakta; solda ağacın altındaki kulübeden bir figürü sağa doğru götürmekte; kesimde SMKA.

RIC VIII, Cyzicus s.495, no:72; LRBC II, Fel Temp Reparatio, Tip SH.

112. AE 21mm 4,50gr 12h Buluntu Yeri:LCBP 8.mekân 4.açma 7.tabaka -145 Kazı Env. No:245/09

II. CONSTANTIUS- CONSTANS

Constantinopolis Darphanesi

Æ4, MS 337-340

Öy. []. İnci diademli, drapeli ve zırlı büst, sağa dönük.

Ay. GL[ORIA EXERC-ITVS]. İki asker ayakta, cepheden, miğferli başları birbirlerine dönük, dıştaki ellerinde mızrak tutmakta ve içteki elleriyle kalkanlarına yaslanmaktalar; aralarından tek lejyon standardı; kesimde, CO[].

LRBC I, Gloria Exercitvs, Tip 3.

113. AE 13,4mm 1,30gr 12h Buluntu Yeri: LCBP 9.mekân 1.açma yüzey Kazı Env. No:231/09

Darphanesi Okunmayanlar

Æ4, MS 342-348

Öy. İnci diademli, drapeli ve zırlı büst, sağa dönük.

Ay. [VICTORIAE DD AVGGQ NN]. Karşılıklı iki Victoria ayakta, birbirlerine dönük ellerinde çelenk tutmakta.

LRBC I, Victoriae DD Avggq NN, Tip 1.

114. AE 15,5mm 0,90gr 6h Buluntu Yeri: LCBP II. ana sıfır (Altılık) -80 cm Kazı Env. No: 058a/05

II. CONSTANTIUS, CONSTANS, CONSTANTIUS GALLUS

Darphanesi Okunmayanlar

Æ3, MS 348-358

Öy. DN CONSTAN[]. İnci diademli, drapeli ve zırlı büst, sağa dönük.

Ay. [FEL TEMP REPARATIO]. Virtus sola dönük, sol koluna takılı kalkan ile yere düşen atlıya mızrağını saplamakta; sağda, yerde kalkan; süvari atından düşerken Virtus' a dönerek kollarını yalvarır şekilde kaldırmakta.

LRBC II, Fel Temp Reparatio, FH, Tip 3.

- 115.** AE 18,4mm 1,61gr 12h Buluntu Yeri: LCBP 1.mekân 10.açma doğu-batı duvar üzeri 2.katman Kazı Env.No:463/10

Öy. [] N CONS[]. İnci diademli baş, sağa dönük.

Ay. Okunmuyor.

- 116.** AE 16,9mm 1,25gr 12h Buluntu Yeri: LCBP 2.mekân doğu-batı doğrultulu kuzey kesit Kazı Env.No:490/10

II. CONSTANTIUS, CONSTANTIUS GALLUS, II. JULIANUS

Darphanesi Okunmayanlar

Æ3, MS 353-358

Öy. İnci diademli, drapeli ve zırhlı büst, sağa dönük.

Ay. [FEL TEMP-REPARATIO]. Virtus sola dönük, sol koluna takılı kalkan ile yere düşen atlıya mızrağını saplamakta; sağda, yerde kalkan; süvari atından düşerken Virtus' a dönerek kollarını yalvarır şekilde kaldırmakta.

LRBC II, Fel Temp Reparatio, FH, Tip 3.

- 117.** AE 17mm 2,43gr 6h Buluntu Yeri: LC- Fener yolu arık çalışması Kazı Env. No:795/17

Æ3, MS 351-361

Öy. İnci diademli, drapeli ve zırhlı büst, sağa dönük.

Ay. [FEL TEMP REPARATIO]. Virtus sola dönük, sol koluna takılı kalkan ile yere düşen atlıya mızrağını saplamakta; sağda, yerde kalkan; süvari atından düşerken Virtus' a dönerek kollarını yalvarır şekilde kaldırmakta.

- 118.** AE 18,4mm 1,95gr 12h Buluntu Yeri: LCBP 8. mekân kuzeydoğu köşe sondaj 2 zemin Kazı Env.No:635/09

- 119.** AE 17,3 mm 2,90gr 12h Buluntu Yeri: LCBP 8. mekân 5.açma 4. Tabaka Kazı Env. No:383/09

- 120.** AE 17,1mm 2,49gr 12h Buluntu Yeri: LCBP 7. mekân IB -1 açması 3.katman -110 Kazı Env.No:030/01

II. CONSTANTIUS – II. JULIANUS

Darphanesi Okunamayanlar

Æ3, MS 355-363 (Kesik)

Öy. [] AVG. İnci diademli, drapeli ve zırhlı büst, sağa dönük.

Ay. SPES [REI-PVBLICE]. İmparator ayakta cepheden, başı sola dönük, sol elinde mızrak, sağ elinde globus tutmakta.

LRBC II, Spes Reipvblice, Tip 1.

- 121.** AE 17mm 0,94gr 12h Buluntu Yeri: LCBP 2. mekân doğu kapı önü zemin Kazı Env. No:269/13

Æ4, MS 357-363

Öy. İnci diademli, drapeli ve zırhlı büst, sağa dönük.

Ay. [SPES REI-P]VBLICE. İmparator ayakta cepheden, başı sola dönük, sol elinde mızrak, sağ elinde globus tutmakta.

LRBC II, Spes Reipvblice, Tip 1.

122. AE 15,2mm 1,71gr 12h Buluntu Yeri: LC 31. Açma zemin üzeri dolgu Kazı Env. No:004/94

I.VALENTINIANUS (Augustus, MS 364-375)

Kyzikos Darphanesi

Æ3, MS 364-367

Öy. DN VALENTINI-ANVS PF [AVG]. İnci diademli, drapeli ve zırhlı büst, sağa dönük.

Ay. GLORIA RO-MANORVM. İmparator sağa doğru ilerlemekte, başı geriye dönük, sol elinde labarum tutmakta, sağ eli ile sol tarafta olan esiri sürüklemekte; kesimde, SMKA.

RIC IX, Cyzicus s.240, no:8a; LRBC II, Gloria Romanorvm, Tip 6.

123. AE 17,1mm 2,82gr 6h Buluntu Yeri: LCBP 4. mekân 20.açma güney kesit zemin -73 Kazı Env. No: 489/10

VALENS (Augustus, MS 364-378)

Antiochia Darphanesi

Æ3, MS 364-367

Öy. DN VALENS-PF [AVG].İnci diademli, drapeli ve zırhlı büst, sağa dönük.

Ay. GLORIA RO-MANORVM.İmparator sağa doğru ilerlemekte, başı geriye dönük, sol elinde labarum tutmakta, sağ eli ile sol tarafta olan esiri sürüklemekte; kesimde, ANTE.

RIC IX Antioch s.274, no:10b ; LRBC II, Gloria Romanorvm, Tip 6.

124. AE 19,1mm 2,36gr 12h Buluntu Yeri: Gymnasium Propylonu 3 Ta. -135 / 0 Kazı Env. No: 061/03

VALENTINIANUS – VALENS

Darphanesi Okunamayanlar

Æ3, MS 364-388

Öy. İnci diademli, drapeli ve zırhlı büst, sağa dönük.

Ay. [GLORIA RO-MANORVM]. İmparator sağa doğru ilerlemekte, başı geriye dönük, sol elinde labarum tutmakta, sağ eli ile sol tarafta olan esiri sürüklemekte.

LRBC II, Gloria Romanorvm, Tip 6.

125. AE 17,0mm 1,96gr 6h Buluntu Yeri: LC Geç dönem yapısı kuzeyi sütun altlığı önü yüzey Kazı Env.No: 011/04 AY: GLORI[A RO-MANORVM].
126. AE 20,1mm 4,88gr 12h Buluntu Yeri: LCBP 3.mekân 13.açma zemin Kazı Env. No:497/10
127. AE 18,3mm 2,02gr 6h Buluntu Yeri: LCBP 8.mekân 6.açma 4.tabaka Kazı Env. No:435/09
128. AE 16,5mm 1,46gr 6h Buluntu Yeri: LCBP I-2.açma döşem altı kanal dibi sond. Kazı Env. No: 007/07
129. AE 15,5mm 1,40gr 6h Buluntu Yeri: LCDP Yüzey Kazı Env. No:037/09
130. AE 13,7mm 1,17gr ?h Buluntu Yeri: LCBP 2.mekân zemin üzeri Kazı Env. No: 310/13 (Öy. Tanımsız)

GRATIANUS (Augustus, MS 367- 383)

Constantinopolis Darphanesi

Æ2, MS 367- 375

Öy. DN GRATIA-NVS PF AVG. İnci diademli, drapeli ve zırhlı büst, sağa dönük.

Ay. GLORIA RO-MANORVM. İmparator sağa doğru ilerlemekte, başı geriye dönük, sol elinde labarum tutmakta, sağ eli ile sol tarafta olan esiri sürüklemekte; kesimde, CONST.

RIC IX, Constantinople s.220, no:41d. LRBC II, Gloria Romanorvm, Tip 6.

131. AE 21,1mm 2,53gr 6h Buluntu Yeri: LCBP 7.mekân IB açması batı kesit 3. Katman Kazı
Env.No:007/01

Darphanesi Okunamayanlar

Æ4, MS 378-383

Öy. [DN] GRATIA-NVS PF [AVG]. İnci diademli, drapeli ve zırhlı büst, sağa dönük.

Ay. VOT/X/MVLT/XX; hepsi çelenk içinde.

LRBC II, Vot X Mult XX, Tip 1.

132. AE 13mm 1,57gr 12h Buluntu Yeri: LCBP 7. mekân IA-1 açması mekân içi zemin Kazı
Env.No:028/01

I.THEODOSIUS (Augustus, MS 379-395)

Antiochia Darphanesi

Æ2, MS 383-388

Öy. DN THEODO-SIVS PF AVG. İnci diademli, drapeli ve zırhlı büst, sağa dönük.

Ay. VIRTVS E-XERCITI. İmparator ayakta, sağa dönük, sağ elinde standart ve sol elinde globus tutmakta, sol ayağı ile sağ taraftaki esirin üzerine basmakta; kesimde, ANTB.

RIC IX, Antioch s.291, no:63c; LRBC II, Virtvs Exerciti, Tip 1.

133. AE 23,4mm 5,03gr 12h Buluntu Yeri: LCBP 3.mekân 6.açma 4. Katman -40 cm Kazı Env. No:484/10

Constantinopolis Darphanesi

Æ2, MS 383-388

Öy. [DN THEOD]O-SIVS PF AV. Rozet diademli, drapeli ve zırhlı büst, sağa dönük.

Ay. VIRTV[S E-XER]CITI. İmparator ayakta sağa dönük, sağ elinde standart ve sol elinde globus tutmakta, sol ayağı ile sağ taraftaki esirin üzerine basmakta, sol boşlukta Chi-Rho; kesimde, CONSA.

RIC IX, Constantinople s.233 no:83b; LRBC II, Virtvs Exerciti, Tip 1.

134. AE 22,7mm 5,82gr 6h Buluntu Yeri: LCBP zemin üstü Kazı Env. No:009/15

Æ2, MS 392-395

Öy. DN THEODO-SIVS PF AVG. İnci diademli, drapeli ve zırhlı büst, sağa dönük.

Ay. [G]LORIA-ROMANORVM. İmparator ayakta ve cepheden, başı sağa dönük, sağ elinde standart, sol elinde globus taşımakta, kesimde CONSB.

RIC IX Constantinople s.235 no.88a. LRBC II, GLORIA-ROMANORVM, Tip 18.

135. AE 22 mm 5,52gr 12h Buluntu Yeri: LCBP 8.mekân 3.açma 3.tabaka -75 Kazı Env. No:048/09

Darphanesi Okunamayanlar

Æ4, MS 388-393

Öy. [DN THE]ODO-SIVS PF AVG. İnci diademli, drapeli ve zırhlı büst, sağa dönük.

Ay. [SALVS] REI-PVBLICAE]. Victoria sola doğru ilerlemekte, omuzunda trophy, sağ eli ile esiri sürüklemekte, sol boşlukta Chi-Rho, darphane belirsiz.

LRBC II, Salvs Reipvblicae, Tip 2.

136. AE 14 mm 1,0gr 12h Buluntu Yeri: LCBP 8.mekân 3.açma 4.katman -170 Kazı Env. No:063/09

ARCADIUS (Augustus, MS 383-408)

Heraclea Darphanesi

Æ3, MS 395-401

Öy. DN ARCAD[I-VS PF AVG]. İnci diademli, drapeli ve zırhlı büst, sağa dönük.

Ay. [VIRTVS-EXE]RCITI. Ayakta imparator cepheden, başı sağa dönük, sağ elinde mızrak, sol eli kalkan üzerinde, önünde Victoria, imparatoru taçlandırmakta ve sol elinde palmiye dalı tutmakta; kesimde SMHA.

RIC X, Arcadius s.246, no:56; LRBC II, Virtvs Exerciti, Tip 2.

137. AE 17mm 2,21gr 6h Buluntu Yeri: LCDP 7. Sütun arkası zemin Kazı Env. No:059/08

Constantinopolis Darphanesi

Æ3, MS 395-401

Öy. [DN ARCA]DI-[VS PF AVG]. İnci diademli, drapeli ve zırhlı büst, sağa dönük.

Ay. VIRT[VS-EXER]CITI. Ayakta imparator cepheden, başı sağa dönük, sağ elinde mızrak, sol eli kalkan üzerinde, önünde Victoria, imparatoru taçlandırmakta ve sol elinde palmiye dalı tutmakta; kesimde, CONSB.

RIC X, Arcadius s.246, no:60. LRBC II, Virtvs Exerciti, Tip 2.

138. AE 17,5mm 2,68gr 6h Buluntu Yeri: LCBP 2.mekân zemin üzeri Kazı Env. No:307/13

Æ3, MS 401-403

Öy. DN ARC[ADI]-VS PF AVG. Helmetli ve inci diademli büst cepheden, drapeli ve zırhlı büst, sol omuzunda kalkan, sağ elinde mızrak taşımakta.

Ay. [CONCORDI-A] AVGG. Tahta oturan Constantinopolis, sağ elinde mızrak, sol elinde globus ve üzerinde Victoria taşımakta, sağ ayağının altında pruva; kesimde CONSA.

RIC X, s.248 no:85, LRBC II, Concordia Avgg, Tip 1.

139. AE 17mm 2,31gr 6h Buluntu Yeri: LCBP 8.mekân 4.açma 7.tabaka -145 Kazı Env. No:246/09

Kyzikos Darphanesi

Æ3, MS 395-401

Öy. [DN ARCA]DI-VS PF AVG. Rozet diademli, drapeli ve zırhlı büst, sağa dönük.

Ay. VIRTVS-[EXERCITI]. Ayakta imparator cepheden, başı sağa dönük, sağ elinde mızrak, sol eli kalkan üzerinde, önünde Victoria, imparatoru taçlandırmakta ve sol elinde palmiye dalı tutmakta; kesimde, SMKA.

RIC X, Arcadius s.247, no:67; LRBC II, Virtvs Exerciti, Tip 2.

140. AE 19mm 1,17gr 12h Buluntu Yeri: LCDP 1.açma 1.stylobat -12 (Zemin) Kazı Env. No:016/07

Æ3, MS 395-401

Öy. [DN ARCA]DI-VS PF AVG. İnci diademli, drapeli ve zırhlı büst, sağa dönük.

Ay. VIRTVS-[EXERCITI]. Ayakta imparator cepheden, başı sağa dönük, sağ elinde mızrak, sol eli kalkan üzerinde, önünde Victoria, imparatoru taçlandırmakta ve sol elinde palmiye dalı tutmakta; kesimde, SMKA.

- RIC X, Arcadius s.247, no:67; LRBC II, Virtvs Exerciti, Tip 2.
141. AE 17mm 2,6gr 12h Buluntu Yeri: LC Yüzey Kazı Env. No:011/17

Æ4, MS 378-383

Öy. DN ARCADIVS P[F AVG]. İnci diademli, drapeli ve zırhlı büst, sağa dönük.

Ay. Çelenk içinde VOT/V; kesimde SMKA.

RIC IX, Cyzicus s.244, no:20d.

142. AE 15,3mm 0,98gr 6h Buluntu Yeri: LC Yüzey Kazı Env. No:505/12

Antiochia Darphanesi

Æ4, MS 383-388

Öy. DN ARCA[DIVS PF AVG]. İnci diademli, drapeli ve zırhlı büst, sağa dönük.

Ay. VOT X MVLTT XX; kesimde ANT.

RIC IX Antioch s.292 no:65c; LRBC II, VOT X MVLTT XX , Tip 1.

143. AE 15mm 1,02gr 6h Buluntu Yeri: LCBP 8.mekân 4.açma 7.tabaka -145 Kazı Env. No:260/09

Æ3, MS 395-401

Öy. DN ARCADI-[VS PF AVG]. İnci diademli, drapeli ve zırhlı büst, sağa dönük.

Ay. [VI]RTVS-EXERCITI. Ayakta imparator cepheden, başı sağa dönük, sağ elinde mızrak, sol eli kalkan üzerinde, önünde Victoria, imparatoru taçlandırmakta ve sol elinde palmye dalı tutmakta; kesimde, []NTA.

RIC X, Arcadius s.247, no:70; LRBC II, Virtvs Exerciti, Tip 2.

144. AE 17,2mm 2,23gr 12h Buluntu Yeri: LCBP 8.açma sokak (kanal) zemin Kazı Env. No: 679/09

Æ3, MS 395-401

Öy. DN AR[CADI]-VS PF AVG. İnci diademli, drapeli ve zırhlı büst, sağa dönük.

Ay. VIRTVS-[EX]ERCITI. Ayakta imparator cepheden, başı sağa dönük, sağ elinde mızrak, sol eli kalkan üzerinde, önünde Victoria, imparatoru taçlandırmakta ve sol elinde palmye dalı tutmakta; kesimde, ANTA.

RIC X, Arcadius s.247, no:70; LRBC II, Virtvs Exerciti, Tip 2.

145. AE 17mm 1,6gr 6h Buluntu Yeri: LC Yüzey Kazı Env. No:013/17

Antiochia, Alexandria Darphanesi

Æ4, MS 361-388

Öy. [DN ARCA]DIVS PF AVG. İnci diademli, drapeli ve zırhlı büst, sağa dönük.

Ay. VOT X MVLTT XX; Kesimde ANT? ALE?.

LRBC II, VOT X MVLTT XX , Tip 1.

146. AE 13mm 1,52gr 6h Buluntu Yeri: LCBP 9.mekân 1.açma yüzey Kazı Env. No:232/09

Darphanesi Okunamayanlar

Æ4, MS 388-394

Öy. [DN A]RCADI-VS [PF AVG]. İnci diademli, drapeli ve zırhlı büst, sağa dönük.

Ay. [SA]LVS [REI-PVBLICAE]. Victoria sola doğru ilerlemekte, omuzunda trophy, sağ eli ile esiri sürüklemekte.

LRBC II, Salvs Reipvblicae, Tip 2.

147. AE 14 mm 0,94gr 12h Buluntu Yeri: LC Yüzey Kazı Env. No:013/16

Æ3, MS 395-401

Öy. [DN AR]CAD[I-VS PF AVG]. İnci diademli, drapeli ve zırhlı büst, sağa dönük.

Ay. [VIRTVS-EXERCITI]. Ayakta imparator cepheden, başı sağa dönük, sağ elinde mızrak, sol eli kalkan üzerinde, önünde Victoria, imparatoru taçlandırmakta ve sol elinde palmiye dalı tutmakta.

RIC X, Arcadius s.246-247, no:56, 58, 60, 62, 64, 66-67, 70-71, 75; LRBC II, Virtvs Exerciti, Tip 2.

148. AE 13,1mm 1,42gr 6h Buluntu Yeri: LCBP 3.mekân yüzey Kazı Env. No: 058/15

Æ3, MS 395-401

Öy. DN ARCADII-V[S PF AV]G. İnci diademli, drapeli ve zırhlı büst, sağa dönük.

Ay. VIR[TVS-EXERCITI]. Ayakta imparator cepheden, başı sağa dönük, sağ elinde mızrak, sol eli kalkan üzerinde, önünde Victoria, imparatoru taçlandırmakta ve sol elinde palmiye dalı tutmakta.

RIC X, Arcadius s.246-247, no:56, 58, 60, 62, 64, 66-67, 70-71, 75; LRBC II, Virtvs Exerciti, Tip 2.

149. AE 18mm 2,7gr 12h Buluntu Yeri: LCBP 7. mekân kesit içi Kazı Env. No:051/20

Æ3, MS 395-401

Öy. DN A[RCADI-VS PF AVG]. İnci diademli, drapeli ve zırhlı büst, sağa dönük.

Ay. V[IRTVS-EXERCITI]. Ayakta imparator cepheden, başı sağa dönük, sağ elinde mızrak, sol eli kalkan üzerinde, önünde Victoria, imparatoru taçlandırmakta ve sol elinde palmiye dalı tutmakta.

RIC X, Arcadius s.246-247, no:56, 58, 60, 62, 64, 66-67, 70-71, 75; LRBC II, Virtvs Exerciti, Tip 2.

150. AE 17mm 2,30gr 5h Buluntu Yeri: LCBP 1.mekân zemin altı sondaj 2 SB:07 Ta: 2.61 Kazı Env.No:709/19

Æ3, MS 395-401

Öy. DN ARC[ADI-VS PF AVG]. İnci diademli, drapeli ve zırhlı büst, sağa dönük.

Ay. VIRTVS-[EXERCITI]. Darphane belirsiz. Ayakta imparator cepheden, başı sağa dönük, sağ elinde mızrak, sol eli kalkan üzerinde, önünde Victoria, imparatoru taçlandırmakta ve sol elinde palmiye dalı tutmakta.

RIC X, Arcadius s.246-248, no:56-76; LRBC II, Virtvs Exerciti, Tip 2.

151. AE 17,4mm 2,11gr 6h Buluntu Yeri: LC Yüzey Kazı Env. No:041/11

AELIA EUDOXIA (Arcadius'un Eşi, Ö. MS 6 Ekim 404)

Constantinopolis Darphanesi

Æ3, MS 391-405

Öy. [AEL EV]DO-[XIA AVG]. İmparatoriçe büstü sağa, inci diademli, dökümlü elbiseli, kolyeli ve küpeli tanrı eli ile taçlandırılmış.

Ay. GLORIA [RO-MANORVM]. İmparatoriçe cepheden ve tahtta otururken, elleri göğsünde birleşmiş, küpeli, tanrı eli ile taçlandırılmış, sol boşlukta haç.

RIC X, Arcadius s.247, no:77-78; LRBC II, Gloria Romanorvm, Tip 24.

152. AE 17,1mm 3,08gr 12h Buluntu Yeri: LCBP 7.mekân IA açması 1.katman -70 Kazı Env. No: 061/01

HONORIUS (Augustus, MS 393-423)

Constantinopolis Darphanesi

Æ2, MS 392-395

Öy. [DN H]ONORIVS PF AVG. İnci diademli, drapeli ve zırhlı büst, sağa dönük.

Ay. GLORI[A-ROMAN]ORVM. İmparator ayakta ve cepheden, başı sağa dönük, sağ elinde labarum, sol elinde globus taşımakta, kesimde CONS[?].

RIC IX Constantinople s.236 no:88c. LRBC II, GLORIA-ROMANORVM, Tip 18.

153. AE 23 mm 3.01gr 12h Buluntu Yeri: LCBP 8.mekân 4.açma 7.tabaka -145 Kazı Env. No:244/09

THEODOSIUS, ARCADIUS

Thessalonica Darphanesi

Æ4, MS 383-388

Öy. []. İnci diademli, drapeli ve zırhlı büst, sağa dönük.

Ay. [G]LO[RIA REI-PVBLI]CAE Castrum kapısı; kesimde[T]E[S].

RIC IX, Thessalonica s.187, no:62b-c ; LRBC II, Gloria Reipvblicae, Tip 2.

154. AE 12mm 0,95g 12h Buluntu Yeri: LC Yüzey Kazı Env. No:003/17

THEODOSIUS, ARCADIUS, HONORIUS

Antiochia Darphanesi

Æ4, 383-392

Öy. [] PF AV[G]. İnci diademli, drapeli ve zırhlı büst, sağa dönük.

Ay. [SA]LVS [REI-PVBLICAE]. Victoria sola doğru ilerlemekte, omuzunda trophy, sağ eli ile esiri sürüklemekte, sağ boşlukta Chi-Rho; kesimde ANTT.

RIC IX, Antioch s.293, no:67b,c,d; LRBC II, Salvs Reipvblicae, Tip 2.

155. AE 13,7mm 1,21gr 6h Buluntu Yeri: LCBP 8.mekân 4.açma 7. Tabaka -14 Kazı Env. No: 249/09

Darphanesi Okunamayanlar

Æ4, MS 383-403

Öy. [] VG. İnci diademli, drapeli ve zırhlı büst, sağa dönük.

Ay. [SA]LVS REI-[PVBLICAE]. Victoria sola doğru ilerlemekte, omuzunda trophy, sağ eli ile esiri sürüklemekte, sağ boşlukta Chi-Rho.

LRBC II, Salvs Reipvblicae, Tip 2.

156. AE 12,4mm 1,00gr 6h Buluntu Yeri: LCBP 6.mekân 21. Açma kuzey-güney doğrultulu duvar 2.katman Kazı Env. No:469/10

Æ4, MS 383-403

Öy. []. İnci diademli, drapeli ve zırhlı büst, sağa dönük.

Ay. [SALVS REI-PVB]LICAE]. Victoria sola doğru ilerlemekte, omuzunda trophy, sağ eli ile esiri sürüklemekte, sağ boşlukta Chi-Rho.

LRBC II, Salvs Reipvblicae, Tip 2.

157. AE 13,0mm 1,10gr 6h Buluntu Yeri: LC yüzey Kazı Env. No:071b /05

158. AE 12,8mm 1,42gr 12h Buluntu Yeri: LCBP Sur dibi Kazı Env. No:42a/07

ARCADIUS – HONORIUS

Darphanesi Okunamayanlar

Æ3, MS 395-401

Öy. İnci diademli, drapeli ve zırhlı büst, sağa dönük.

Ay. [VIRTVS-EXERCITI]. Ayakta imparator cepheden, başı sağa dönük, sağ elinde mızrak, sol eli kalkan üzerinde, önünde Victoria, imparatoru taçlandırmakta ve sol elinde palmiye dalı tutmakta.

LRBC II, Virtvs Exerciti, Tip 2.

159. AE 19,6mm 2,63gr 6h Buluntu Yeri: LCBP 4.mekân açma 6.açma6.katman -80 Kazı Env. No:467/10
 160. AE 19,6mm 2,90gr 12h Buluntu Yeri: LCBP 9.mekân 6.açma 5.tabaka Kazı Env. No:454/09
 161. AE 18,4mm 2,15gr 6h Buluntu Yeri: LCBP 2. mekân 19.açma 2.katman +60 cm Kazı Env. No:521/10
 (Öy. [VS]AY: [VIRTVS]EXERCITI)
 162. AE 17,6mm 2,28gr 6h Buluntu Yeri: LCBP 8.mekân 4. Açma yüzey Kazı Env. No:239/09
 163. AE 17,4mm 1,62gr 6h Buluntu Yeri: LCBP 7. mekân 1.açma 1.katman -30/-70 Kazı Env. No:047/01
 (Öy. DN[...]VG)
 164. AE 17mm 0,98gr 6h Buluntu Yeri: LC- Fener yolu arık çalışması Kazı Env. No:797 /17
 165. AE 17mm 2,19gr 5h Buluntu Yeri: LC Yüzey Kazı Env. No:794 /17
 166. AE 16,9mm 2.43gr 6h Buluntu Yeri: LCBP 3.mekân 7.açma 4.katman -60 Kazı Env. No:481/10

ARCADIUS, HONORIUS, II. THEODOSIUS

Darphanesi Okunamayanlar

Æ4, MS 404-406

Öy. İnci diademli, drapeli ve zırhlı büst, sağa dönük.

Ay. Haç.

167. AE 10mm 1,08g 7h Buluntu Yeri: LCDP 7. sütun arkası zemin Kazı Env. No:060/08

Æ4, MS 406-408

Öy. İnci diademli, drapeli ve zırhlı büst, sağa dönük.

Ay. [GLORIA RO-MANORVM]. Üç imparator ayakta ve cepheden, yanlardaki figürler daha uzun ve ortada duran figür daha kısa, üç imparatorunda mızrak tutmakta, sağ ve soldaki imparatorlar antitetik olarak içlerindeki elleriyle kalkan tutmakta.

LRBC II, Gloria Romanorvm, Tip 21.

168. AE 13mm 1,01gr 12h Buluntu Yeri: LCBP Zemin Kazı Env. No:611/19
 169. AE 15,1mm 2,25gr 12h Buluntu Yeri: LCBP 8.mekân 4.açma 7. tabaka (-145) Kazı Env. No:250/09
 170. AE 13,1mm 1,46gr 12h Buluntu Yeri:LCBP 5.mekân 5.açma K/D-batı kesit zemin Kazı Env. No: 493/10
 171. AE 13mm 0,69gr 12h Buluntu Yeri: LCBP 8.mekân 5.açma 4. Tabaka -40/-57 Kazı Env. No:269 /09

HONORIUS - II. THEODOSIUS

Darphanesi Okunamayanlar

Æ4, MS 408-423

Öy. İnci diademli, drapeli ve zırhlı büst, sağa dönük.

Ay. [GLORIA-ROMANORVM]. Ayakta iki imparator cepheden, dıştaki ellerinde asa tutmakta, diğer ellerinde globus bulunmakta.

- LRBC II, Gloria Romanorvm, Tip 23.
172. AE 14 mm 1,68gr 7h Buluntu Yeri: LC taş tarlası 2 yüzey Kazı Env. No:058/08
Æ4, MS 408-423
Öy. İnci diademli, drapeli ve zırhlı büst, sağa dönük.
Ay. [GLORIA-ROMANORVM]. Ayakta iki imparator cepheden, başları birbirine dönük, bir ellerinde mızrak diğerinde kalkan taşımakta.
 LRBC, Gloria Romanorvm, tip 22.
173. AE 8,4mm 0,42gr 7h Buluntu Yeri: LC yüzey Kazı Env. No: 002/15

MARCIANUS - III. VALENTINIANUS

Darphanesi Okunamayanlar

- Æ4, MS 440-457 (ortası delik)**
Öy. [] NVS PF []. İnci diademli, drapeli ve zırhlı büst, sağa dönük.
Ay. Çelenk içinde haç.
174. AE 13,5mm 1,23gr 1h Buluntu Yeri: LCBP 7.mekân 22.açma kuyu sondajı 3.katman -52 cm Kazı Env.No:466/10

LEO (Augustus, MS 457-474)

Darphanesi Okunamayanlar

- Æ4, MS 457-474**
Öy. Tanımsız.
Ay. Monogram.
 RIC X, Leo, s.295-296, no:719-723, LRBC II, Leo, Tip 2.
175. AE 10mm 0,60gr KY? Buluntu Yeri: LCBP 8.mekân 4.açma 7.tabaka -145 Kazı Env. No:257/09

ZENO (Augustus, MS 476-491)

Thessalonica Darphanesi

- Æ4, MS 476-491**
Öy. İnci diademli, drapeli ve zırhlı büst, sağa dönük.
Ay. Monogram.
 RIC X, Zeno, 314, No. 960, monogram tip 3.
176. AE 8,5mm 0,30gr 12h Buluntu Yeri: LCDP yüzey Kazı Env. No: 029/09
177. AE 8,7mm 0,54gr 12h Buluntu Yeri: LCBP 4. mekân yüzey Kazı Env. No: 037a/07
178. AE 8,4mm 0,54gr 12h Buluntu Yeri: LCBP 8.mekân önü yüzey Kazı Env. No:066/09

Cyzicus Darphanesi

- Æ4, 476-491**
Öy. İnci diademli, drapeli ve zırhlı büst, sağa dönük.
Ay. Monogram.
 RIC X, Zeno, 314, No. 967, monogram tip 14.
179. AE 9,5 mm 0,53gr 12h Buluntu Yeri: LCBP 8.mekân 3.açma 4.tabaka -103 Kazı Env. No:058/09

Darphanesi Okunamayanlar**Æ4, MS 476-491****Öy.** İnci diademli, drapeli ve zırlı büst, sağa dönük.**Ay.** Monogram.

RIC X, Zeno s.314-315 no:962,969. LRBC II, Zeno, Tip 1.

180. AE 9 mm 0,52gr 12h Buluntu Yeri: LCDP Yüzey Kazı Env. No:028/09**Æ4, MS 476-491****Öy.** Tanımsız.**Ay.** Monogram.**181.** AE 9,4mm 0,37gr 12h Buluntu Yeri: LCBP 2. mekân 8.açma kuzey / doğu- batı kesit zemin Kazı Env.No:477 /10**İmparatoru ve Darphanesi Okunamayanlar****Æ3, MS 342-467****Öy.** İnci diademli, drapeli ve zırlı büst, sağa dönük.**Ay.** Victoria sola doğru ilerlemekte ve sağ elinde çelenk tutmakta.**182.** AE 16,8mm 1,52g 12h Buluntu Yeri:LCBP 9.mekân 1.açma kuzey duvar dışı yüzey Kazı Env.No:230/09**183.** 82.AE 13,8mm 1,39g 12h Buluntu Yeri: LCBPS II ana sıfır (altlık) -80 cm Kazı Env. No: 058b/05**Æ4, MS 342-467****Öy.** Miğferli ve zırlı büst, sağa dönük.**Ay.** Okunmuyor.**184.** AE 11,3mm 0,89g 12h Buluntu Yeri: LCBP 9.mekân kuzey-güney doğrultulu kesit Kazı Env.No:634/09**Æ4, MS 347-383****Öy.** [...]. İnci diademli, drapeli ve zırlı büst, sağa dönük.**Ay.** VOT/XV/MVLT/XX, hepsi çelenk içinde.**185.** AE 15,3mm 1,24gr 5h Buluntu Yeri: LC Yüzey Kazı Env. No: 262a/11**Æ3, MS 364-392****Öy.** İnci diademli, drapeli ve zırlı büst, sağa dönük**Ay.** [GLORIA RO-MANORVM]. İmparator sağa doğru ilerlemekte, başı geriye dönük, sol elinde labarum tutmakta, sağ eli ile sol tarafta olan esiri sürüklemekte.

LRBC II, Gloria Romanorvm, Tip 6

186. AE 18mm 2,86gr 6h Buluntu Yeri: LCBP 1 mekân sond.2 SB06 T.a: + 2.68 Kazı Env. No: 690/19**Æ4, MS 378-388****Öy.** [...].İnci diademli, drapeli ve zırlı büst, sağa dönük.**Ay.** VOT X MULT XX.**187.** AE 12,8mm 1,17g 6h Buluntu Yeri: LCBP 8.mekân 4.açma 1.katman -29/-36 Kazı Env. No:238/09

Æ, MS 402-450

Öy. [...] İnci diademli, drapeli ve zırlı büst, sağa dönük.

Ay. Çelenk içinde haç.

- 188. AE 19mm 1,87g 12h Buluntu Yeri: LCBP 3.mekân yüzey Kazı Env. No: 057/15
- 189. AE 11mm 0,82g 6h Buluntu Yeri: LCBP 4.mekân 20. açma 6. katman -83 zemin Kazı Env. No: 483/10
- 190. AE 10,9mm 0,70g 6h Buluntu Yeri: LCDP stylobat arkası 6. açma 0/-30 Kazı Env. No: 017/07
- 191. AE4 12mm 0,90gr 6h Buluntu Yeri: LCBP Zemin Kazı Env. No: 053/20
- 192. AE 12,1mm 0,89g 12h Buluntu Yeri: LCBP 3. Açma -194 Kazı Env. No: 014/07
- 193. AE 12mm 1,0g 6h Buluntu Yeri: LCBP Yüzey Kazı Env. No: 053/05
- 194. AE 10,6mm 1,0g 12h Buluntu Yeri: LCBP Kazı Env. No: 070/05
- 195. AE9,6mm 0.75gr 5h Buluntu Yeri: LCBP zemin üstü Kazı Env. No:008/15
- 196. AE 9,5mm 0,27gr 6h Buluntu Yeri: LCBP 8.mekân 4.açma 7. Katman (-145) Kazı Env. No:256/09

Æ4, MS 440-455

Öy. [...]. Tanımsız.

Ay. VOT/XV, hepsi çelenk içinde.

- 197. AE 94mm 0,36gr ? Buluntu Yeri: LCBP Zemin Kazı Env. No:221b/11

Æ3,4, MS 4.yy- 5.yy

Öy. Tanımsız.

Ay. Tanımsız.

- 198. AE 20,3mm 1,77g 12h Buluntu Yeri: LCBP 8.mekân 4.açma 7.tabaka -145 Kazı Env. No:241/09
- 199. AE 20,3mm 4.99gr ? Buluntu Yeri: LCBP Kazı Env. No:007/15
- 200. AE 19,4mm 4,04g ? Buluntu Yeri: LCBP 2. mekân 18.açma 4.katman -40 cm Kazı Env. No:487/10
- 201. AE 18,3 mm 2,83gr ? Buluntu Yeri: LCBP 9.mekân 6.açma 3. Tabaka Kazı Env. No:390 /09
- 202. AE 3,17mm 2,31g ? Buluntu Yeri: LCBP Zemin Kazı Env. No:752/17
- 203. AE 16,6mm 1,39g ?h Buluntu Yeri: LCBP 2.mekân zemin üzeri Kazı Env. No: 311/13
- 204. AE 16mm 2,33g ?h Buluntu Yeri: LCBP 2.mekân 19.açma -45 cm Kazı Env. No: 498/10
- 205. AE 15,7mm 1,56g 6h Buluntu Yeri: LCBP 2.mekân 2.açma 5. Tabaka Kazı Env. No: 072/10
- 206. AE 15,5mm 1,54g 12h Buluntu Yeri: LCBP 2.mekân zemin üzeri Kazı Env. No: 321/13
- 207. AE 14,5mm 1,59g 12h Buluntu Yeri: LCBP 8.mekân 3.açma 6.tabaka -234 Kazı Env. No: 225/09
- 208. AE 14,5mm 1,48g 12h Buluntu Yeri: LCBP 7.mekân IB açması kuzey 3.katman -130 Kazı Env. No: 050/01
- 209. AE 14mm 1,33g ? Buluntu Yeri: LCDP Yüzey Kazı Env. No: 074/10
- 210. AE 14mm 1,24g 6h Buluntu Yeri: LCBP 2.mekân mozaikli taban Kazı Env. No: 485/10
- 211. AE 14mm 1,06g 12h Buluntu Yeri: LCBP 2.mekân 16.açma 6.katman -137 cm Kazı Env. No: 512/10
- 212. AE4 14mm 0,89g 12h Buluntu Yeri: LCBP Zemin Kazı Env. No:610/19
- 213. AE 13,8mm 1,03g 6h Buluntu Yeri: LCBP Zemin Kazı Env. No:259/11(KESİK)
- 214. AE 13,4mm 1,14g 6h Buluntu Yeri: LCBP 7. mekân yüzey Kazı Env. No: 035/07
- 215. AE 13,4mm 1,48gr ? Buluntu Yeri: LCBP 8.mekân 4.açma 7.tabaka -145 Kazı Env. No:248 /09 (Ay. Ayakta figür sola?)
- 216. AE 13,3mm 0,78g 12h Buluntu Yeri: LCBP 8.mekân 3.açma 3.tabaka -88 Kazı Env. No:044/09
- 217. AE4 13mm 0,76g 3h Buluntu Yeri: LCBP Zemin Kazı Env. No:609/19
- 218. AE 12,9mm 1,39g ?? Buluntu Yeri: LCBP 4.mekân 6.açma kuzeydoğu köşe sond.1 zemin altı Kazı Env.No:833/10
- 219. AE 12,5mm 1,65g ? Buluntu Yeri: LCBP 9.mekân 1.açma yüzey Kazı Env. No: 632 /09
- 220. AE 12,1mm 1,05g ?h Buluntu Yeri: LCBP 2.mekân 16.açma Kazı Env. No: 503/10
- 221. AE 12,1mm 1,20gr ? Buluntu Yeri: LC Yüzey Kazı Env. No:071a/05 (**Öy:** İnci diademli, paludamentumlu ve zırlı büst sağa dönük)
- 222. AE 12mm 1,77g ? Buluntu Yeri: LCBP 2.mekân 18.açma 4.katman -45 cm Kazı Env. No: 474/10
- 223. AE4 12 mm 0,81gr ?h Buluntu Yeri: LCBP Zemin Kazı Env. No:448/19
- 224. AE 11,8mm 1,02g ?h Buluntu Yeri: LC Yüzey Kazı Env. No:18/11
- 225. AE 11,6mm 1,04 g ? Buluntu Yeri: LCBP 4.mekân 20.açma güney uç zemin 6.katman Kazı Env. No: 478/10

226. AE 11,6mm 0,82g 6h Buluntu Yeri: LCBP 8.mekân 5.açma 4.tabaka Kazı Env. No:381/09
 227. AE 11,3mm 1,20g ? Buluntu Yeri: LCBP zemin üstü Kazı Env. No:10/15
 228. AE 11mm 0,99g ? Buluntu Yeri: LCBP 2.mekân 4. tabaka -5 cm Kazı Env. No: 078/10
 229. AE 10,5mm 0,93gr ? Buluntu Yeri: LCBP Mekanlar üzeri yüzey Kazı Env. No:226c/11
 230. AE 10mm 1,16g ? Buluntu Yeri: LCBP 6.mekân 4 açma 3. tabaka +15 cm Kazı Env. No: 076/10
 231. AE 9,7 mm 0,45gr ?h Buluntu Yeri: LCBP Portiko 7. mekân 22.açma Kazı Env. No:834 /10
 232. AE 9,4mm 0,69gr ? Buluntu Yeri: LC 5.mekân yüzey Kazı Env. No: 50a/07
 233. AE 9,3mm 0,49g ? Buluntu Yeri: LCBP 2.mekân Kazı Env. No: 029/07
 234. AE 9,1mm 0,30g 12h Buluntu Yeri: LCBP 4. mekân yüzey Kazı Env. No: 037b/07
 235. AE4 9mm 0.52gr ?h Buluntu Yeri: LCBP Zemin Kazı Env.No. 613/19
 236. AE 8,6mm 0,51g ? Buluntu Yeri:LCBP 6.mekân 21.açma kuzey-güney doğrultulu duvar 3.katman Kazı Env. No: 465/10
 237. AE 8,1mm 0,38g ? Buluntu Yeri: LCDP Güney duvar yüzey Kazı Env. No:030/09

BİZANS DÖNEMİ

LIUSTINUS (MS 518- 527)

Constantinopolis Darphanesi

Æ, Follis, MS 518-527

Öy. [DNIVSTI NVSPPAVC]. İnci diademli, zırhlı ve paludamentumlu büst, sağa dönük.

Ay. M, sağ ve üst alanda haç, solda yıldız, altta officina işareti B, kesimde CON.

DOC I, s.40, No: 9b.1-3.

238. AE 31mm 14,06gr 7h Buluntu Yeri: LCBP 7.mekân 9.açma zemin Kazı Env. No: 636/09

Öy. DNIVSTI – [NVSPPAVC]. Diademli, zırhlı ve paludamentumlu büst, sağa dönük.

Ay. M, sağ ve sol alanda yıldız, üst boşlukta haç, kesimde C[ON].

DOC I, s.39-42, no:8b.1; Aktaş 2013, s.314, Kat.No: 15.

239. AE 30mm 18,73gr 6h Buluntu Yeri: LCBP 9.mekân 2.açma 4.tabaka -150 Kazı Env. No: 040/09

Constantinopolis- Thessalonica Darphanesi

Æ, Pentanummia, MS 518-527

Öy. Sağa dönük baş.

Ay. Chi- Rho monogram.

DOC I, s.46, no:22b.2.

240. AE 8mm 0,57gr 6h Buluntu Yeri: LCBP 1.mekân sondaj 2 SB:06 T.a: 2.63Kazı Env. No:693/19

Æ, Pentanummia, MS 518-527

Öy. Sağa dönük baş.

Ay. Chi- Rho monogam.

DOC I, 45-46, No. 21b6-22b.2.

241. AE 9 mm 0,55g 12h Buluntu Yeri: LCBP Zemin Kazı Env. No:027/19

LIUSTINIANUS (MS 527- 565)

Constantinopolis Darphanesi

Decanummia, 563-564

Öy. Diademli, zırhlı ve paludamentumlu, büst sağa dönük.

Ay. I, solda A/N/N/O, sağda iktidar yılı X/XX/CI, üstte haç, kesimde CON.

DOC I, 101, no:95.

242. AE 16,5mm 3,49gr 6h Buluntu Yeri: LCBP 2.mekân zemin Kazı Env. No: 306/13

Antiocheia Darphanesi

5 Nummi / Pentanummia, 529-539

Öy. DNI[VSTINI ANVSPP]. İnci diademli, zırlı ve paludamentumlu, büst sağa dönük.

Ay. ; sağda officina işareti, A.

DOC I, s.154, no:268a.

243. AE 16mm 2,14gr 6h Buluntu Yeri: LCBP 2.mekân kuzey duvar içi Kazı Env. No: 309/13

Darphanesi Okunamayanlar

Æ, MS 527-565

Öy. Sağa dönük baş.

Ay. Chi- Rho monogram.

244. AE 8mm 0,39gr 3h Buluntu Yeri: LCBP Zemin Kazı Env. No:439/19

II. IUSTINUS (MS 565- 578)

Constantinopolis Darphanesi

Æ, 40 Nummi/Follis, MS 571-572

Öy. DN[IVSTIN]VS PP AVC. Iustinus ve Sophia cepheden ve tahtta oturmakta, Iustinus sağ elinde üzerinde haç bulunan globus, Sophia ise haçlı asa tutmakta, her ikisinin başında nimbus var.

Ay. M, solda A/N/N/O, sağda iktidar yılı , üst , altta officina işareti , kesimde CON.

DOC I, s.209, no:33e; Özüdoğru 2002, s.95, Kat. No:179.

245. AE 30mm 15,56gr 6h Buluntu Yeri: LCBP 7.mekân IA Açması-110 Kazı Env. No: 009/01

Æ, 20 Nummi/Yarım Follis, MS 565-577

Öy. Iustinus ve Sophia cepheden ve tahtta oturmakta, Iustinus sağ elinde üzerinde haç bulunan globus, Sophia ise haçlı asa tutmakta, her ikisinin başında nimbus.

Ay. K, solda A/N/N/O.

DOC I, s.214-217, no:44a-58c.

246. AE 20mm 5,54gr 6h Buluntu Yeri: LC kaldırım üstü dolgu Kazı Env. No: 024/00

Constantinopolis- Thessalonica- Nikomedia Darphaneleri

Æ, Follis, MS 575-576

Öy. [ON] IV[S]TIN[VS PP AVC].Iustinus ve Sophia cepheden ve tahtta oturmakta, Iustinus sağ elinde üzerinde haç bulunan globus, Sophia ise haçlı asa tutmakta, her ikisinin başında nimbus var.

Ay. K, solda A/N/N/O, sağda iktidar yılı XI, üstte haç, altta officina işareti .

DOC I, s.217, 224, 233, no:57c, 81.2, 113; Aktaş 2013, s.315, Kat.No: 19.

247. AE 17mm 6,22g 6h Buluntu Yeri: LCBP 9. mekân üst bölüm 6.açma 3.katman Kazı Env. No: 586/09

II. TIBERIUS (26 Eylül 578 – 14 Ağustos 582)

Constantinopolis Darphanesi

Æ, 40 Nummi/Follis, MS 579-580

Öy. [ôm Tıb]CONS TAN TPPA[VI]. Haçlı ve pendilialı taçlı, konsül giysili büst cepheden, sağ elinde mappa ve sol elinde kartal başlı asa taşımakta.

Ay. M,solda A/N/N/O, sağda iktidar yılı Ψ, kesimde CONF.

DOC I, s.271, no:12c.

248. AE 28mm 11.36gr 6h Buluntu Yeri: LCBP 1.açma 1.tabaka -94/-140 Kazı Env. No: 064/07

MAURICIUS TIBERIUS (MS 582- 602)

Constantinopolis Darphanesi

AV, Solidus, MS 582-602

Öy: [O] N MAVRC TI[bP]PAV[G]. Zırhlı pendilia ve önünde daire şeklinde süslemesi olan tüy sorguçlu başlık giymiş büst cepheden.

Ay: [VICTORIA AVG]. Cepheden melek tasviri, sağ elinde üzerinde ⚡ olan bir asa ve sol elinde ise haçlı globus tutmakta; officina işareti belirsiz; kesimde, COMOB.

DOC I, s.296-297, no:5a-5j.3; Aktaş 2013, s.312, Kat.No: 1.

249. AV 18mm 4,37gr 6h Buluntu Yeri: LCBP 8.mekân 3.açma 3.katman -68 Kazı Env. No: 049/09

Æ, 40 Nummi/Follis, MS 584-585

Öy. Haçlı taç ve zırh giyimli, büst cepheden, haçlı globus tutmakta.

Ay. M, solda A/N/N/O, sağda iktidar yılı II üst boşlukta haç, alt boşlukta ışık işareti Δ, kesimde CON.

DOC I, s.304, no:26b.1; Aktaş 2013, s.314 Kat.No:13.

250. AE 30mm 11,58 gr 12h Buluntu Yeri: LCBP 9.mekân 2. Açma -148 Kazı Env. No: 039/09

Nikomedea Darphanesi

Æ, 40 Nummi/Follis, MS 582-583

Öy: Taçlı ve zırhlı büst cepheden, sağ elinde globus üzerinde haç tutmakta ve sol omuzunda kalkan.

Ay. M, solda A/N/N/O, sağda iktidar yılı I, üstte haç, altta officina işareti A, kesimde NIKO.

DOC I, s.323, no:91a.

251. AE 30mm 10.81gr 6h Buluntu Yeri: LCBP 7.mekân mermer zemin altı +3,23 Kazı Env. No: 113/20

Darphanesi okunamayanlar

Æ ,20 Nummi/Yarım Follis, MS 582-602

Öy. [...] V[.I][...]. Haçlı taç ve zırh giyimli, büst cepheden, haçlı globus tutmakta.

Ay. K, solda A/N/N/O, sağda iktidar yılı belirsiz, altta officina işareti B.

DOC I, s.311-315 no:46-50; Özudoğru 2002, s.95-96, Kat.No:181.

252. AE 26mm 5,75gr 6h Buluntu Yeri: LCBP 7.mekân geç dönem zemini Kazı Env. No: 016/01

PHOKAS (23 Kasım 602 – 5 Ekim 610)**Constantinopolis Darphanesi****Æ, Yarım Follis, Sınıf 1, MS 602-603**

Öy. DN FO[]. Solda, Phokas, ayakta ve cepheden, pendilia taç ve chlamys giyimli; sağ elinde globus üzerinde haç tutmakta, sağda Leontia, ayakta, taçlı ve nimbus harelî, sağ elinde çapraz olarak haçlı asa taşımakta, başlarının arasında haç var.

Ay. M; solda [A/N/]N/O kesimde, CON[].

DOC II/I, s.162, no:24-25.

253. AE 27mm 8,41gr 7h Buluntu Yeri: LC Cadde Kuzey Dolgu Kazı Env. No: 022/00

Darphanesi okunamayanlar**Æ, MS 602-610**

Öy. Solda, Phokas, ayakta ve cepheden, pendilia taç ve chlamys giyimli; sağ elinde globus üzerinde haç tutmakta, sağda Leontia, ayakta, taçlı ve nimbus harelî, sağ elinde çapraz olarak haçlı asa taşımakta, başlarının arasında haç var.

Ay. K?. İktidar yılı ve darphane belirsiz.

254. AE 27mm 8,32 gr 6h Buluntu Yeri: Gymnasium Propylonu Batı giriş önü yürüme zemini Kazı Env.No. 062/05

HERAKLIUS (MS 610 – 641)**Constantinopolis Darphanesi****Æ, Follis, Sınıf 2, MS 613**

Öy. ddNNhER[...] Solda Heraklius, sağda Heraklius Constantinus, her ikisi de cepheden, chlamys ve haçlı taç giyimli; sağ ellerinde üzerinde haç olan globus taşımaktalar; başlarının arasında haç.

Ay. M, solda A/N/N/O, üstte ⌘, sağda iktidar yılı II, altta officina işareti A, kesimde CON. Phokas dönemine ait Nikomedia darbı bir follisin üzerine SÜFRAP; XXXX, solda iktidar yılı II, kesimde NICO. DOC II/I, s.278-279, no:76a.1-4; Süfrap için DOC II.I, s.177-178, no:55-60.

255. AE 25mm 7,81gr 11h Buluntu Yeri:LCBP Stoa I açması 1.mekân Bizans Zemini Kazı Env. No: 062/04

Æ, Follis, Sınıf 2, MS 613

Öy. ddNNhER[...] Solda Heraklius, sağda Heraklius Constantinus, her ikisi de cepheden, chlamys ve haçlı taç giyimli; sağ ellerinde üzerinde haç olan globus taşımaktalar; başlarının arasında haç.

Ay. M, solda A/N/N/O, üstte ⌘, sağda iktidar yılı II, altta officina işareti A, kesimde CON. Phokas dönemine ait Nikomedia darbı bir follisin üzerine SÜFRAP; XXXX, solda iktidar yılı II, kesimde NICO. DOC II/I, s.278-279, no:76a.1-4; Süfrap için DOC II/I, s.177-178, no:55-60.

256. AE 33mm 11,02gr 7h Buluntu Yeri: LCBP 7.mekân 28.açma +70 Kazı Env. No: 511/10

Æ, Follis, MS 630-1, Kesik,

Öy. Solda Heraklius, sağda Heraklius Constantinus, her ikisi de cepheden, chlamys ve haçlı taç giyimli. Sağ ellerinde üzerinde haç olan globus taşırlar. Başlarının arasında haç.

Ay. M, solda A/N/N/O, sağda iktidar yılı belirsiz, üst boşlukta haç, alt boşlukta işlik işareti C. kesimde CON. SÜRFRAP.

DOC II/I, s.297, no:106e.

257. AE 28mm 4,8gr 1h Buluntu Yeri: LCDP Yüzey Kazı Env. No: 033/20

Nikomedia Darphanesi

Æ, Follis, Sınıf 1, MS 610-611 (Kesik)

Öy. dNhRAC-[]AVC. Kısa sakallı, zırhlı pendilia ve tüy sorguçlu başlık giymiş büst cepheden. Sağ elinde globus üzerinde haç, sol omuzunda kalkan taşımakta.

Ay. M, solda A/N/N/O, sağda iktidar yılı II, üst boşlukta haç, alt boşlukta işlik işareti A, kesimde NIKO.

DOC II/I, s.315, no:153a.1-4.

258. AE 23mm 5,54gr 7h Buluntu Yeri: LCBP 7.mekân IB açması -30 Kazı Env. No: 015/01

Æ, Follis, Sınıf 2, MS 612-616

Öy. Solda Heraklius, sağda Heraklius Constantinus, her ikisi de cepheden, chlamys ve haçlı taç giyimli. Sağ ellerinde üzerinde haç olan globus taşırlar. Başlarının arasında haç.

Ay. M, solda A/N/N/O, sağda iktidar yılı belirsiz, üst boşlukta haç alt boşlukta işlik işareti B, kesimde NIKO. Olasılıkla Phokas dönemine ait Constantinopolis darbi bir follisin üzerine SÜRFRAP. Sağda iktidar yılı P, altta officina işareti B, kesimde CON.

DOC II/I, s.317-319, no:158b.1-5,159b.1-4,160.

259. AE 30 mm 12,49gr 6h Buluntu Yeri: LCBP IV.B -170 Kazı Env. No: 003/06

Æ, Follis, Sınıf 2, MS 613-614

Öy. Solda Heraklius, sağda Heraklius Constantinus, her ikisinde cepheden, chlamys ve haçlı taç giyimli. Sağ ellerinde üzerinde haç olan globus taşırlar. Başlarının arasında haç.

Ay. M, solda A/N/N/O, sağda iktidar yılı II/II, üst boşlukta haç alt boşlukta işlik işareti B, kesimde NIKO. Olasılıkla Maurice dönemine ait Nicomedia darbi bir follisin üzerine SÜRFRAP, solda A/N/N/O, kesimde NIKO.

DOC II/I, s.318, no:159b1-4.

260. AE 35mm 11,55gr 6h Buluntu Yeri: LCBP -20 Kazı Env. No: 055/05

Kyzikos Darphanesi

Æ, Follis, Sınıf 1, MS 611-612

Öy. dNhRACLI P[ERBAVC] . Sakallı, zırhlı pendilia ve tüy sorguçlu başlık giymiş büst cepheden. Sağ elinde globus üzerinde haç, sol omuzunda süvari armalı kalkan taşımakta.

Ay. M, solda A/N/N/O, sağda iktidar yılı II, üst boşlukta haç, alt boşlukta işlik işareti B, kesimde KYZ.

DOC II/I, s.321-2, no:168B.1-3.

261. AE 34mm 11,62gr 6h Buluntu Yeri: LCBP 7.mekân 1.açma zemin üzeri Kazı Env. No: 064/01

Constantinopolis Darphanesi

Æ, Follis, MS 613-641

Öy. Heraklius solda, Heraklius Constantine sağda, cepheden, her ikiside chlamys giymiş ve taçlı, haçlı globus tutmaktalar, ikisinin başının arasında haç var . Sürfrap ön yüzde ANNO, X ve kesimde CON okunabilmektedir. 2. Basımda arka yüze ön yüz baskısı yapılmıştır. Sikkenin üçüncü baskısı ise İslamidir. **Ay.** M, sağ boşlukta sağda iktidar yılı II/I, üst boşlukta Chi-Rho, alt boşlukta ışık işareti A, darphane belirsizdir.

Özüdoğru 2002, s.96, Kat.No:182.

262. AE 32mm 11,80gr 6h Buluntu Yeri: LC 31.açma zemin üzeri dolgu Kazı Env. No: 005/94

Darphanesi okunamayanlar

Æ, Follis, Sınıf 5, MS 630-631

Öy.Solda Heraklius, sağda Heraklius Constantinus, her ikiside cepheden, chlamys ve haçlı taç giyimli. Sağ ellerinde üzerinde haç olan globus taşırlar. Başlarının arasında haç var.

Ay. M, solda A/N/N/O, sağda iktidar yılı X/X/I, üst boşlukta haç, alt boşlukta ışık işareti A.

263. AE 28mm 5,30gr 7h Buluntu Yeri: LCBP II Duvar Batısı Kazı Env. No: 039/01

THEOPHILUS (2 Ekim MS 829 – 20 Ocak 842)

Constantinopolis Darphanesi

AR, 4.Grup, Miliarasion, MS 838-840

Öy. Üçlü bordür içinde beş satır yazı ; +ΘΕ Ο ΦΙ / Λ Ο Σ Ε ΘΕΥ / Ρ Ι ΣΤΟΣΒΑ / Σ Ι Λ ΕΥΣ ΡΟ / ΜΑΙΟΝ

Ay. ΙΗΣΥΣ ΧΡΙΣΤΟΣ ΗΙCΑ. Üç nokta bezemeli bordür ile çevirili üç basamak üzerine yükselen potent. DOC III/I, s.432, no:11.3.

264. AR 23mm 2,57gr 12h Buluntu Yeri: LCBP 61/-215 Kazı Env. No: 001/06

II. IOANNES KOMNENOS (15 Ağustos 1118 – 8 Nisan 1143)

Constantinopolis Darphanesi

2. Grup, Billon Aspron Trakhy

Tip A, MS 1122 – 1137?

Öy. Sakallı ve nimbuslu cepheden İsa büstü, tunik ve kolobion giyimli. Sol elinde kutsal kitap tutar. Nimbusunda yer alan her haç kolunda birer nokta bezeme bulunur.

Ay. +ΨΔCCΠΟΤΤ ΠΦΥΡΟΓΝΤ. İmparator cepheden, sakallı, stemma, divetesion, yakalık ve basit bir üslupta loros giyimli. Sağ elinde haç asa, sol elinde haçlı globus taşır.

DOC IV/I, s.265-266, no:10a.1-10.

265. Bill. 29mm 2,84gr 6h Buluntu Yeri: LCBP Teras Sondaj A Dolgu -109 Kazı Env. No: 025/08

Tip B, MS 1137 – 1143?

Öy. IC XC. Sakallı ve nimbuslu cepheden İsa büstü, tunik ve kolobion giyimli. Sol elinde kutsal kitap tutar. Nimbusunda yer alan her haç kolunda birer nokta bezeme bulunur.

Ay. İmparator cepheden, sakallı, stemma, divetesion, yakalık ve basit bir üslupta loros giyimli. Sağ elinde haç asa, sol elinde haçlı globus taşır.

DOC IV/I, s.266-267, no:10b.1-11.

266. Bill. 32mm 3,23gr 6h Buluntu Yeri: LCBP I Açması Kazı Env. No: 012/04

İmparatoru ve Darphanesi Okunamayan Sikkeler

MS 6-7. Yüzyıl

Æ, 40 Nummi/Follis, (Kesik)

Öy. Tanımsız.

Ay. M, üst boşlukta haç, iktidar yılı ve darphane belirsiz.

267. AE 30mm 5,98gr 12h Buluntu Yeri: LCBP 8.mekân 5.açma doğu-batı kesit zemin Kazı Env. No: 680/09

20 Nummi/Yarım Follis

Öy. Tanımsız.

Ay. K, solda A/N/N/O, üst boşlukta haç, iktidar yılı ve darphane belirsiz.

268. AE 20mm 4,80gr ?h Buluntu Yeri: LCDP 4.açma Stylobat seviyesi Kazı Env. No: 004/07

5 Nummi/Pentanummia,

Öy. Tanımsız.

Ay. €.

269. AE 12mm 0,93gr 6h Buluntu Yeri: LCBP 8.mekân 3.açma 4.tabaka (-131) Kazı Env. No: 052/09

270. AE14,4mm 2,50gr 2h Buluntu Yeri: LCBP 9.mekân 7.açma 3.tabaka -75/-100 Kazı Env. No:536/09

MS 11-13. Yüzyıl

Trakhy

Öy. Sakallı ve nimbuslu cepheden İsa büstü, tunik ve kolobion giyimli.

Ay. İmparator cepheden, sakallı. Sağ elinde haç asa, sol elinde haçlı globus taşır.

271. AE 18,6 mm 1,11gr 6h Buluntu Yeri: LCBP III-B açması -245 Kazı Env. No: 028/06

LATİN FEODAL

HENRY III, IV veya V (MS Geç 11.yy)

LUCCA

AR, MS 1039-1125

Öy. +IHPERATOR. OTTO monogramı merkezde (H).

Ay. +ENRICVS. Merkezde bulunan noktanın etrafına çapraz yerleştirilmiş.

Metcalf 1995, Plate 1, no: 9-15.

272. AR 16mm 0,98gr Buluntu Yeri: LCBP 9.mekân batısı 6.açma 3.tabaka -81 Kazı Env. No:458/09

273. AR 17 mm 1,03gr Buluntu Yeri: LCBP 9.mekân üst bölüm 6.açma 3.katman Kazı Env. No:459/09
(Aktaş 2013, s.315 No:20)

İmparatoru ve Darphanesi Okunamayan Sikkeler

AR, MS 11.yy

Öy. Tanımsız.

Ay. Tanımsız.

274. AE 18,4 mm 1,33gr Buluntu Yer: LCBP 9.mekân batısı 1.açma 2.tabaka Kazı Env. No:31/09 (Kıvrık)
 275. AE 20mm 0,99gr Buluntu Yeri: LCBP 9. mekân batısı 6.açma 3.tabaka Kazı Env. No:457/09

İSLAMİ SİKKELER

Anadolu Selçuklu, I. Keyhüsrev (MS 1192-1196, 1205-1211)

Darphanesi okunamayanlar

M 1236-1246

Öy. [La] ilahe [illallah Muhamme]d resu[l Allah].

Ay. Es-sulta[nü'l azam] Keyhüs[rev bin] Keykuba[d].

II. Keyhüsrev, İzmirlier, SN.514, s.210.

276. AE 22 mm 2,79gr 9h Buluntu Yer: LC Yüzey Kazı Env. No:012/15

I. Keykubad (MS 1220-1237)

Darphanesi okunamayanlar

M 1219-1236

Öy. [...]lillah[...].

Ay. Es-sultan [...].

277. AE 19mm 1,51gr 6h Buluntu Yer: ABSKK batı duvar 5.Açma Kazı Env. No:07/10

M 1226/27-1236/37

Öy. [El]-ima[m] El-Mustansır billa[h] emirü'l [müminin].

Ay. [Es-sul]tanü'l muazza[m] Keykubad bin Keyhüs[rev].

A. Keykubad, İzmirlier, SN.367, s.162.

278. AE 22 mm 3,85gr 12h Buluntu Yer: ABSKK batı duvar Kazı Env. No:547/10

M 1226/27-1236/37

Öy. El-[imam] El-Mus[tansır billah] emirü'l müminin

Ay. [Es-sultanü'l mu]azzam Keykubad bin [Key]Hüsrev.

A. Keykubad, İzmirlier, SN.364, s.162.

279. AE 22 mm 3,85gr 12h Buluntu Yer: ABSKK batı duvar Kazı Env. No:06/10

M 1226

Öy. [El]-ima[m] El-Mustansır billa[h] emirü'l [müminin].

Ay. [Es-sul]tanü'l muazza[m] Keykubad bin Keyhüs[rev].

A. Keykubad, İzmirlier, SN.366, s.162.

280. AE 22 mm 2,79gr 12h Buluntu Yer: ABSKK batı duvar Kazı Env. No:546/10

Okunamayan İslami Sikkeler

Selçuklu? MS 13.yy'ın ilk yarısı

Öy. Okunamıyor.

Ay. Okunamıyor.

281. AE 21,3 mm 1,40gr ?h Buluntu Yeri: LC Kaldırım üstü dolgu Kazı Env. No:023/00
 282. AE 15,1mm 1,72gr ?h Buluntu Yeri: LCBP 8.mekân 5.açma 2.Tabaka Kazı Env. No:379/09

Aşırı Yıprandığı ve Korozyona Uğradığı için Tanımlanamayan Sikkeler

Öy. Tanımsız.

Ay. Tanımsız.

283. AE 22,3mm 4,59gr ? Buluntu Yeri: LCBP 2. mekân 16.açma kuzey-güney kesit Kazı Env. No:500 /10
 284. AE 21,8mm 3,54gr ? Buluntu Yeri: LC Güney Sur Duvarı 26.açma -182 cm Kazı Env. No:464 /10
 285. AE 20,5mm 5,53gr ? Buluntu Yeri: LCBP 8. mekân 4.açma 7.tabaka (-118 cm) Kazı Env. No:240 /09
 286. AE 20,3mm 5,53gr ? Buluntu Yeri: LCBP 8.mekân 3.açma 5.katman Kazı Env. No:068 /09
 287. AE 18,7mm 3,75gr ? Buluntu Yeri: LCBP 6.mekân 4.açma D/B d.kuzey kesit Kazı Env. No:496/10
 288. AE 17,7mm 1,36gr ? Buluntu Yeri: ABSKK Kazı Env. No:002 /93(KESİK)
 289. AE 17mm 1,37gr ? Buluntu Yeri: LC-Fener yolu arık çalışması Kazı Env. No:798/17
 290. AE 16,8mm 3,32gr ? Buluntu Yeri: LCBP sokak I merdiven üstü -70 Kazı Env. No:022/01
 291. AE 16,7mm 0,62gr ? Buluntu Yeri: ABSKK Kazı Env. No:003/93
 292. AE 16,5mm 2,11gr ? Buluntu Yeri: LCBP 7.mekân yanı kenet içi döşem altı Kazı Env. No:011/07
 293. AE 16,2mm 1,72gr ? Buluntu Yeri: ABSKK Kazı Env. No:004/93
 294. AE 15mm 0,69gr ? Buluntu Yeri: LC Kuzey 1.açma Kazı Env. No:745/17
 295. AE14,5mm 1,52gr ? Buluntu Yeri: LC Yüzey Kazı Env. No:178a/11
 296. AE 14,3mm 1,97gr ? Buluntu Yeri: LC Yüzey Kazı Env. No:507/12
 297. AE 14mm 0,89gr ? Buluntu Yeri: LC-Fener yolu arık çalışması Kazı Env. No:796/17
 298. AE 14mm 1,34gr ? Buluntu Yeri: LCDP Yüzey Kazı Env. No:528/20
 299. AE 13,8mm 2,02gr ? Buluntu Yeri: LCBP 8.mekân 4.açma 7.katman -145 Kazı Env. No:261/09
 300. AE 13,6mm 2,01gr ? Buluntu Yeri: LCBP 2.mekân 8.açma 4.katman Kazı Env. No:513/10
 301. AE 13,6mm 1,17gr ? Buluntu Yeri: LC Yüzey Kazı Env. No:506/12
 302. AE 13,4mm 1,19gr ? Buluntu Yeri: LCDP Stylobat 3.açma Kazı Env. No:032/07
 303. AE 13,4mm 2,19gr ? Buluntu Yeri: LCBP 4.mekân 6.açma kuzey köşe Sond.1 Kazı Env. No:831/10
 304. AE 13mm 1,71gr ? Buluntu Yeri: LC Sond.1 stoa arka duvarı-sur köşesi Kazı Env. No:178/13
 305. AE 13mm 2,01gr ? Buluntu Yeri: LCBP 7.mekân 22.açma kuyu sondajı +25 Kazı Env. No:460/10
 306. AE 13 mm 0,70gr ? Buluntu Yeri: LCDP Yüzey Kazı Env. No:031/20
 307. AE 12,7mm 1,20g ? Buluntu Yeri: LCBP 8.mekân 3.açma 3.katman -68/-103 Kazı Env. No:046/09
 308. AE 12,6mm 1,07g ? Buluntu Yeri: LCBP 8.mekân 4.açma 7.katman -145 Kazı Env. No:251 /09
 309. AE 12,4mm 0,91g ? Buluntu Yeri: LCDP Stylobat 1.sondaj 1.açma Kazı Env. No:010/07
 310. AE 12,3mm 1,22g ? Buluntu Yeri: LCBP Teras duvarı Kazı Env. No:009/07
 311. AE 12,1mm 1,27g ? Buluntu Yeri: LCBP 5.mekân yüzey Kazı Env. No:045/09
 312. AE 12mm 0,81gr ? Buluntu Yeri: LC Yüzey Kazı Env. No:094/18
 313. AE 12mm 0,97gr ?? Buluntu Yeri: LCDP -20 Kazı Env. No:047a /07
 314. AE 11,9mm 0,35gr ? Buluntu Yeri: LCBP 8. mekân 5.açma 4.katman Kazı Env. No:378/09
 315. AE 11,8mm 0,25gr ? Buluntu Yeri: LCBP 8. mekân 3.açma 4.katman Kazı Env. No:060/09
 316. AE 11,7mm 1,07gr ? Buluntu Yeri: LCBP 8.mekân 4.açma 7.katman -145 Kazı Env. No:243/09
 317. AE 11,7mm 0,90gr Buluntu Yeri: LCBP 2.mekân 18.açma zemin -150 cm Kazı Env. No:462/10
 318. AE 11,6mm 1,05gr ? Buluntu Yeri: LCBP 8.mekân 5.açma 4.katman Kazı Env. No:382 /09
 319. AE 11,6mm 0,38gr ? Buluntu Yeri: LCBP 5.mekân yüzey Kazı Env. No:36c /07
 320. AE 11,5mm 1,23gr ? Buluntu Yeri: : LCBP 2.mekân 18.açma kuzey kesit Kazı Env. No:495/10
 321. AE 11,5mm 1,24gr ? Buluntu Yeri: LCBP 8.mekân 5.açma 4.katman Kazı Env. No:376/09
 322. AE 11,4mm 0,61gr ? Buluntu Yeri: LCBP 8.mekân 4.açma Kazı Env. No:247/09
 323. AE 11,3mm 1,44gr ? Buluntu Yeri: LCBP 9.mekân 6.açma 1.katman Kazı Env. No:388/09
 324. AE 11,2mm 0,36gr ? Buluntu Yeri: LCBP 8.mekân 4.açma 7.katman -145 Kazı Env. No:242/09
 325. AE 11,2mm 1,27gr ? Buluntu Yeri: LC Yüzey Kazı Env. No:224 /11
 326. AE 11,1mm 0,84gr ? Buluntu Yeri: LCBP 9.mekân 5.açma -181 Kazı Env. No:055/09
 327. AE 11,1mm 8,88gr ? Buluntu Yeri: LCBP 9.mekân 6.açma 1.katman Kazı Env. No:387/09
 328. AE 11,1mm 0,66gr ? Buluntu Yeri: LCBP 8.mekân 3.açma 2.katman -52/-68 Kazı Env. No:047 /09
 329. AE 11,1mm 0,31gr ? Buluntu Yeri: LCBP 8.mekân 3.açma 5.katman Kazı Env. No:069 /09
 330. AE 11,1mm 0,77gr ? Buluntu Yeri: LCBP 9.mekân 7.açma 4.katman Kazı Env. No:560 /09

331. AE 11,1mm 1.56gr ? Buluntu Yeri: LCBP 4.mekân 20.açma güney uç zemin Kazı Env. No:492/10
332. AE 11mm 1,30gr ? Buluntu Yeri: LC sondaj 4 -206 Kazı Env. No:053 /08
333. AE 11mm 0,24gr ? Buluntu Yeri: LCBP dolgu Kazı Env. No:067/05
334. AE 11mm 0,95gr ? Buluntu Yeri: LCBP IA açması Kazı Env. No:041b /07
335. AE 11mm 0,39gr ? Buluntu Yeri: LCBP III güney açması zemin üstü Kazı Env. No:032/01
336. AE 11mm 1,24gr ? Buluntu Yeri: LC Yüzey Kazı Env. No:032/19
337. AE 11mm 1,24gr ? Buluntu Yeri: LCBP 8.mekân 5.açma 6.tabaka -122 Kazı Env. No:375/09
338. AE 11mm 0,78gr ? Buluntu Yeri: LCDP -20 Kazı Env. No:047b /07
339. AE 10,9mm 0,22gr ? Buluntu Yeri: LCBP 8.mekân 3.açma 6.katman -234 Kazı Env. No:228/09
340. AE 10,8mm 0,28gr ? Buluntu Yeri: LCBP 4.mekân 20.açma güney uç zemin Kazı Env. No:472/10
341. AE 10,8mm 01,07gr ? Buluntu Yeri: LC Yüzey Kazı Env. No:503 /12
342. AE 10,8mm 0,34gr ? Buluntu Yeri: LCBP 6.mekân 21.açma yüzey Kazı Env. No:491 /10
343. AE 10,7mm 0,79gr ? Buluntu Yeri: LCBP 9.mekân 1.açma -238/-228 Kazı Env. No:032/09
344. AE 10,6 mm 1,37gr ? Buluntu Yeri: LCBP 3.mekân 20.açma güney uç zemin Kazı Env. No: 468/10
345. AE 10,5mm 0,87gr ? Buluntu Yeri: Gymnasium Propylonu 3.açma güney köşe zeminden +40cm Kazı Env. No:64/03
346. AE 10,5mm 0,88gr ? Buluntu Yeri: LCBP 8.mekân 4.açma 7.katman -145 Kazı Env. No: 258/09
347. AE 10,3mm 0,92gr ? Buluntu Yeri: LCBP Kanal içi -165 Kazı Env. No:013a /07
348. AE 10,3mm 0,33gr ? Buluntu Yeri: LCBP 8.mekân önü yüzey Kazı Env. No:065/09
349. AE 10,3mm 0,64gr ? Buluntu Yeri: LCBP 1. Açma Kazı Env. No:043a /07
350. AE 10,2mm 1,20gr ? Buluntu Yeri: LCBP 8.mekân 4.açma 7.katman -145 Kazı Env. No:254 /09
351. AE 10,2mm 0,19gr ? Buluntu Yeri: LCBP 8.mekân 3.açma 4.tabaka Kazı Env. No:057 /09
352. AE 10,1mm 0,63gr ? Buluntu Yeri: LCBP II zemin + 2m dolgu toprak Kazı Env. No:010/04
353. AE 10,1mm 0,87g ? Buluntu Yeri: LCBP 6.mekân 4.açma -73 cm Kazı Env. No:083/10
354. AE 10mm 1,0gr ? Buluntu Yeri: LC Yüzey Kazı Env. No:012 /12
355. AE 10mm 1,04gr ? Buluntu Yeri: LCBP Zemin Kazı Env. No:005/18
356. AE 10mm 0,66gr ? Buluntu Yeri: LCBP 5.mekân yüzey Kazı Env. No: 36d /07
357. AE 10 mm 0,79gr ? Buluntu Yeri: LCBP Zemin Kazı Env. No:619/19
358. AE 10mm 0,50gr ? Buluntu Yeri: LCBP Zemin Kazı Env. No:626/19 (Delik)
359. AE 10mm 0,57gr ? Buluntu Yeri: LCBP Zemin Kazı Env. No:614/19
360. AE 10mm 0,29gr ? Buluntu Yeri: LCBP Zemin Kazı Env. No:615/19
361. AE 10mm 0,74gr ? Buluntu Yeri: LCBP Zemin Kazı Env. No:616/19
362. AE 10mm 0,25gr ? Buluntu Yeri: LCBP Zemin Kazı Env. No:623/19
363. AE 10mm 0,97gr ? Buluntu Yeri: LCBP Zemin Kazı Env. No:624/19
364. AE 10mm 0,21gr ? Buluntu Yeri: LCBP 1.mekân sondaj 2 SB 4 T.a: 2.71 Kazı Env. No:692/19
365. AE 10mm 90,4gr ? Buluntu Yeri: LCBP Dolgu duvarı 1.açma Kazı Env. No:082a /07
366. AE 10mm 0,76g ? Buluntu Yeri: LCBP 9.mekân kuzey yüzey Kazı Env. No:017/10
367. AE 10mm 0,20gr ? Buluntu Yeri: - LCBP 8.mekân 4.açma 7.katman -145 Kazı Env. No:253/09
368. AE 10mm 0,43gr ? Buluntu Yeri: LCBP 6.mekân 4.açma 6.tabaka -145 Kazı Env. No:488 /10
369. AE 9,9mm 0,91gr ? Buluntu Yeri: LC Yüzey Kazı Env. No:508/12
370. AE 9,8mm 0,42gr ? Buluntu Yeri: LCBP IA açması Kazı Env. No:041a /07
371. AE 9,7mm 0,17gr ? Buluntu Yeri: LCBP 8.mekân 4.açma 7.katman -145 Kazı Env. No:252/09
372. AE 9,7mm 0,57gr ? Buluntu Yeri: LCBP Sur dibî Kazı Env. No:42b/07
373. AE 9,5mm 0,92gr ? Buluntu Yeri: LCBP 7.mekân dolgu Kazı Env. No:001/96
374. AE 9,4mm 1,01gr ? Buluntu Yeri: LCBP 8.mekân önü yüzey Kazı Env. No:067 /09
375. AE 9,3mm 0,40gr ? Buluntu Yeri: LCDP Stylobat önü 4.açma geç duvar içi Kazı Env. No:012/07
376. AE 9,3mm 0,93gr ? Buluntu Yeri: LCBP 1.mekân 10.açma -140 cm Kazı Env. No:471/10
377. AE 9,2mm 0,47gr ? Buluntu Yeri: LC Yüzey Kazı Env. No:227c/11
378. AE 9,2mm 0,38gr ? Buluntu Yeri: LC Yüzey Kazı Env. No:270/11
379. AE 9,1mm 0,39gr ? Buluntu Yeri: LCBP Zemin Kazı Env. No:221c/11
380. AE 9,1mm 0,20gr ? Buluntu Yeri: Gymnasium Propylonu doğu ayak güneyi eşikten 10 cm altta Kazı Env.No:53/03
381. AE 9,1mm 0,44gr ? Buluntu Yeri: LCBP 8.mekân 3.açma 4.katman -103 Kazı Env. No:051/09
382. AE 9,1mm 0,81gr ? Buluntu Yeri: LCBP 4.mekân 6.açma KD Sond.1-94 /-120 Kazı Env. No:832/10
383. AE 9mm 0,22gr ? Buluntu Yeri: LCBP II kuzey zemin üstü -167-180 Kazı Env. No:051/01
384. AE 9mm 0,79gr ? Buluntu Yeri: LCBP Yüzey Kazı Env. No:027 /09
385. AE 9mm 0,55gr ? Buluntu Yeri: LCBP 1.mekân sondaj 2 SB 4 T.a: 2.71 Kazı Env. No:691/19

386. AE 9mm 0,82gr ? Buluntu Yeri: LCBP 1.mekân sondaj 2 SB 4 T.a: 2.83 Kazı Env. No:694/19
387. AE 9mm 0,18gr ? Buluntu Yeri: LCBP 4.mekân 6.açma 6.katman -80 Kazı Env. No:479/10
388. AE 9mm 0,25gr ? Buluntu Yeri: LCBP 1.mekân sondaj 2 SB 4 T.a: 2.83 Kazı Env. No:695/19
389. AE 9mm 0,56gr ? Buluntu Yeri: LCBP Zemin Kazı Env. No:438/19
390. AE 9mm 0,66gr ? Buluntu Yeri: LCBP Zemin Kazı Env. No:617/19
391. AE 9mm 0,31gr ? Buluntu Yeri: LCBP Zemin Kazı Env. No:618/19
392. AE 9mm 0,50gr ? Buluntu Yeri: LCDP yüzey Kazı Env. No:014/20
393. AE 9mm 0,97gr ? Buluntu Yeri: LCBP Zemin Kazı Env. No:437/19
394. AE 9 mm 0,95gr ? Buluntu Yeri: LCBP mekân zemin Kazı Env. No:051/08
395. AE 9mm 0,30gr ? Buluntu Yeri: LCBP 5.mekân yüzey Kazı Env. No:50b/07
396. AE 9mm 0,23gr ? Buluntu Yeri: Gymnasium Propylonu 0/-135 Kazı Env. No:62/03
397. AE 9mm 51gr ? Buluntu Yeri: LCBP 8.mekân 3.açma 4.tabaka Kazı EnvNo:059/09
398. AE 9mm 0,62gr ? Buluntu Yeri: LCDP Yüzey Kazı Env. No:562/18
399. AE 9mm 44gr ? Buluntu Yeri: LCBP Yüzey Kazı Env. No:025/09
400. AE 9mm 0,64gr ? Buluntu Yeri: LCBP 4.mekân 6.açma -94 Kazı Env. No:480/10
401. AE 8,9mm 0,29gr ? Buluntu Yeri: LCBP 1 açması Kazı Env. No:005/04
402. AE 8,8mm 0,39gr ? Buluntu Yeri: LCBP 8.mekân 3.açma doğu kesit Kazı Env. No:054 /09
403. AE 8,8mm 0,52gr ? Buluntu Yeri: LCBP 9.mekân 6.açma 3.katman Kazı Env. No:393 /09
404. AE 8,7mm 0,7gr ? Buluntu Yeri: LC Yüzey Kazı Env. No:509/12
405. AE 8,6mm 0,33gr ? Buluntu Yeri: LCBP Yürüme zemini Kazı Env. No:006a/07
406. AE 8,5mm 0,40gr ? Buluntu Yeri: LCBP 7.mekân 22. K/G yarım duvar Zemin Kazı Env. No:476/10
407. AE 8,3mm 0,48gr ? Buluntu Yeri: LCBP 9.mekân 2.açma 2.katman -54/-71 Kazı Env. No:034/09
408. AE 8,3mm 0,38gr ? Buluntu Yeri: LCBP 8.mekân 3.açma 6.katman -234 Kazı Env. No:226/09
409. AE 8,2mm 0,43gr ? Buluntu Yeri: LCBP 8.mekân 3.açma yüzey (-34/-52) Kazı Env. No:033/09
410. AE 8,2mm 0,34gr ? Buluntu Yeri: LC Yüzey Kazı Env. No:178b /11
411. AE 8,1mm 0,71gr ? Buluntu Yeri: LCBP 5.mekân yüzey Kazı Env. No: 36b /07
412. AE 8,1mm 0,34gr Buluntu Yeri: LC Yüzey Kazı Env. No: 262b/11
413. AE 8mm 0,30gr ? Buluntu Yeri: LC - Fener yolu arası yüzey Kazı Env. No:013/20
414. AE 8mm 0,30gr ? Buluntu Yeri: LCBP 1.mekân Zemin Kazı Env. No:028/20
415. AE 8mm 0,6gr ? Buluntu Yeri: LCBP 1.mekân önü Zemin Kazı Env. No:029/20
416. AE 8mm 0,30gr ? Buluntu Yeri: LCBP Yürüme zemini Kazı Env. No:006b/07
417. AE 8mm 0,62gr ? Buluntu Yeri: LCBP Zemin Kazı Env. No:620/19
418. AE 8mm 0,42gr ? Buluntu Yeri: LC Kazı Env. No:055/08
419. AE 7,9mm 0,52gr ? Buluntu Yeri: LCBP 5.mekân 5.açma K/D-B Kesit Kazı Env. No:470/10
420. AE 7,8mm 0,46gr ? Buluntu Yeri: LCBPS zemin +20 cm Kazı Env. No:007 /04
421. AE 7,7mm 0,25gr ? Buluntu Yeri: LCBP Yürüme zemini Kazı Env. No:006c /07
422. AE 7,5mm 0,33gr ? Buluntu Yeri: LC Yüzey Kazı Env. No:510/12
423. AE 7,4mm 0,56gr ? Buluntu Yeri: LC Yüzey Kazı Env. No:227a/11
424. AE 7mm 0,47gr ? Buluntu Yeri: LCBP Zemin Kazı Env. No:612/19
425. AE 7mm 0,14gr ? Buluntu Yeri: LCBP Zemin Kazı Env. No:621/19

ALTINCI BÖLÜM DEĞERLENDİRME

6.1. Katalog Değerlendirme

1992 yılında kazısı başlayan Liman Caddesi'nde 2020 yılına kadar ele geçen sikkelerin tamamı tez kapsamına dahil edilmiştir. Katalogda yer alan toplam sikke sayısı 425'tir. Çalışma kapsamına alınan sikkelerin büyük bir kısmı bronzdur. Sikkelerin meteline göre oranları şu şekildedir; 1 adet (%0,24) altın, 6 adet (%1,41) gümüş, 3 adet (%0,71) billion, 415 (%97,65) adet bronzdur (Grafik 3).

Kazı çalışmaları dışında, yüzeyde bulunan ve 49 adetten oluşan grup dışında tüm sikkeler bulunduğu noktalara göre plan üzerinde işlenmiştir (Harita 3). Sikkelerin bulunduğu alanlara göre sayısal olarak yoğunluk sıralaması şu şekildedir; Batı Portik (%20,00), BP VIII. mekân (%19,29), yüzey (%11,53), BP VII. mekân (%7,29), BP II. mekân (%6,82), Doğu Portik (%6,35), BP IX. mekân (%5,65), BP IV. mekân (%3,53), Agora Batı Stoa Kuzey Kapısı (%1,88), BP V. mekân (%2,59), BP I. mekân (%2,35), BP VI .mekân (%2,12), BP kanallar (%2,12), BP IX. mekân üst bölüm (%1,88), BP III. mekân (%1,41), Batı Portik- Sur Arası (%1,41), Paleastra/Gymnasium Propylonu (%1,41), Yol/Döşem (%1,18), Haçlı Oda/Üst Kat mekânıdır (%0,24) (Grafik 1).

Sikkelerin dönemlere göre sayısal dağılımı ise ; 44 adet (%10,59) Likya Birlik Dönemi, 19 adet (%4,24) Hellenistik Dönem, 28 adet (%6,59) Roma Dönemi, 146 adet (%34,35) Geç Roma Dönemi, 34 adet (%8,00) Bizans Dönemi, 4 adet (%0,94) Feodal / Orta Çağ sikkesi, 7 adet (%1,65) İslami Dönem'dir. Ele geçen 143 adet (%33,65) sikke aşırı yıprandığı ve korozyona uğradığı için tanımlanamamıştır (Grafik 2). Ancak söz konusu sikkelere, ağırlık ve çap bilgileri ile katalogda yer verilmiştir.

Liman Caddesi, kentte ticari hareketin yoğun olduğu bir yerde konumlanması nedeniyle, ele geçen sikkeler hem geniş zaman dilimini hem de farklı kentlere ait darpları kapsamaktadır. En erken sikke III. Ptolemaios Euergetes Dönemi'ne (MÖ 246 – 222), en geç olanı ise Selçuklu Sultanı II. Keyhüsrev Dönemi'ne (M.1236-1246) tarihlendirilmektedir. Sikkelerin yoğunluğu Geç Roma Dönemi'ne aittir. Liman Caddesi'nde bulunan sikkeler bir bütün olarak değerlendirildiğinde, alanın mimari yapı evreleri ile uyumludur. Hellenistik Dönem'den MS 7. yüzyıla kadar aralıksız kullanımı devam eden Liman Caddesi, MS 6. yüzyılda Likya'da meydana gelen depremler ve veba salgının etkisi ile MS 7. yüzyıl sonrasında terk edilmiştir. Bu tarihten sonrasına ait Liman Caddesi'nde bulunan sikkeler ise kentin Orta Çağ'daki varlığını ateste etmektedir.

Liman Caddesi'ndeki sikkeler dönemsel olarak değerlendirildiğinde, yukarıda da bahsedildiği gibi en erken tarihli sikke III. Ptolemaios Euergetes'e ait bronz Kaunos? darbıdır. MÖ 280 sonlarında Ptolemaios egemenliğine giren Patara, aynı zamanda bir garnizon merkezi olmuştur. Bu nedenle kentte ve özellikle üs noktası Tepecik Yerleşimi'nde çok sayıda kraliyet sikkesi ele geçmiştir²³¹. Kralların askerlerin günlük ihtiyaçlarını karşılamak için ana darphaneler dışında da bazı darphanelerde sikke basımına izin verdikleri bilinmektedir²³². III. Ptolemaios Euergetes Dönemi'ne ait olan bu sikke (Kat. No: 47) olasılıkla Kaunos'ta darp edilmiş olmalıdır²³³. Söz konusu sikkelerin ön yüzünde Zeus Ammon tipinde, arka yüzünde kanatları kapalı kartal, sol boşlukta trident ve "ITTOAEMAIOY BΑΣΙΛΕΩΣ" lejantı bulunmaktadır. Ptolemaios egemenliğinde olan Patara, Likya ile birlikte MÖ 197 yılında Seleukos Kralı III. Antiokhos egemenliğine girmiş ve MÖ 190 yılına kadar Seleukos idaresinde kalmıştır. Liman Cadde'sinde bu dönemi işaret eden tek bulgu yürütülen çalışmalarda ele geçen 1 adet *khalkous* biriminde basılmış bronz Antiokheia darbı Seleukos sikkesidir. (Kat. No: 46). Hellenistik Dönem'e ait olup teşhis edilebilen tek sikke ise *dikhalkou* biriminde bronz Kibyra darbıdır (Kat. No. 45). Aynı döneme ait diğer 16 sikke ise aşırı yıpranmış ve korozyona uğramış olduğu için hangi kent ya da kraliyet tarafından basıldıklarını bilmemiz ne yazık ki mümkün olmamıştır (Kat. No: 48-63). III. Antiokhos egemenliğinden sonra Rhodos hâkimiyetine geçen Likya Bölgesi, MÖ 167'den itibaren Roma Senatosunun desteği ile kendi birliğini kurarak, birlik adına darp edilen sikkelerini kullanmaya başlamıştır.

Liman Caddesi'nde Likya Birlik Dönemi'ne ait 44 adet sikke tespit edilmiştir. Sikkeler Troxell'in gerçekleştirdiği çalışmaya göre gruplandırılmış ve onun gruplandırmasına göre; I., III. ve V. Period sikkeler tespit edilmiştir. I. Period sikkeleri ile başlayan grup Likya Birliği geneline ait olmakla birlikte tek tiptir ve sikkeler bronz darp olup üzerinde kent kısaltması yoktur, sadece "ΛΥΚΙΩΝ" lejantı bulunmaktadır. Liman Caddesi'nde I. Period B Serisi'ne ait 6 adet sikke ele geçmiştir (Kat. No: 1-6) ve sikkelerin çapları 9-10 mm civarındadır. Troxell'in çalışmasında sikkelerin darp tarihi MÖ 167 civarında başlamış ve MÖ 160 civarında da bitmiş olmalıdır²³⁴. III. Period sikkelerde, bronz birimde darp edilmektedir ve Troxell'in yaptığı çalışmada üç birimden oluşmaktadır; *Birim* (Tek Birim), *Double Birim* (İki Birim), *Quadruple Birim*'dir (Dörtlü Birim)²³⁵. Liman Cadde'sinde III. Period'da 6 adet *Birim* (Kat. No: 7, 8, 10,

²³¹ Özudoğru, 2002: 56-58 No: 2-11; Lenger-Dündar, 2021. Ayrıca bkz. Tatar, 2022: 604-624.

²³² Asker maaşları için bkz. Psoma 2009; Fischer Bovet 2014: 73-74.

²³³ Bu atüribüsyon için bkz. Ashton, 2002; Ashton, 2004: 46. Kaunos darphanesi için CPE II, s.103-105; Tatar 2020: 52-53.

²³⁴ Troxell, 1983: 19-23.

²³⁵ Söz konusu olan Attika ağırlık sisteminde darp edilen bronzlardır. 1 gümüş obol = 8 khalkoi. Birimler 1 (Khalkoi), 2 (Dikhalkoi), 4 (Hemiobol) = 8 khalkoi = 1 gümüş obol. Bronz ağırlık sistemleri ve birimler için bkz. Psoma, 1998; Tatar 2016: 14.

11, 12, 13) sikke ele geçmiştir. Kentlere göre ise; 2 adet Tlos, 2 adet Kyaneai?, 2 adet Limyra darbı sikkeler bulunmaktadır. Kazılarda genelde az sayıda tespit edilen *Quadruple Birim* sikkelerden ise sadece 1 adet Patara darbı sikke bulunmuştur (Kat. No: 9). Söz konusu sikke kesik olarak ele geçmiştir. V. Period, Masikytos ile Kragos'ta aynı zamanda bazı kentlerde de darp edilen bronz sikkelerdendir. Troxell V. Period'u; Seri A, Seri B, Seri C, Seri D, Seri E, Seri F, Seri G olmak üzere toplamda 7 gruba ayırmıştır. Caddede ise; Seri A (Kat. No: 14, 17), Seri C (Kat. No: 18), Seri E (Kat. No:15), Seri F ya da G (Kat. No:16) grubuna ait sikkeler bulunmuştur. 16 adet sikke uzun süre dolaşımında kalmasından kaynaklı olarak aşırı yıprandığı için sadece III. ya da V. Period olarak gruplanmış ve kentleri tespit edilememiştir (Kat. No: 19-34). 10 adet sikkenin ise sadece Likya Birlik Dönemi'nde darp edildiği bilinmektedir, ancak hangi period ya da kentte basıldığı bilinmemektedir (Grafik 3-6).

Likya Birliği adına basılan ve bölgede yoğun olarak kullanılan sikkelerin darbı Roma Dönemi'nde İmparator Claudius ile son bulmuştur. MS 43 yılında bir Roma Eyaletine dönüştürülen Lykia Bölgesi'ne, diğer eyaletlerin aksine sikke basma hakkı tanınmamıştır²³⁶. Bölge kentleri bu bağlamda yaklaşık 200 yıl kadar Roma merkezi darphanelerinde basılan imparatorluk sikkelerini ve komşu bölge darplarını kullanmak zorunda kalmıştır. Likya'da bu süreç III. Gordianus Dönemine kadar devam etmiştir. MS 240 yılında yaşanan yıkıcı deprem sonrası Likya Bölgesi kentlerine yeniden sikke darp etme hakkı tanınmıştır²³⁷. III. Gordianus Dönemin'de Likya kentlerinde darp edilen sikkeler bölgede basılan son sikkeler olmuştur.

Liman Caddesi kazılarında Roma Dönemi'ne ait toplamda 28 adet sikke ele geçmiştir. Bunlardan 7'si (%25) Roma Eyalet (Kat. No: 64-70), diğer 7'si ise (%25) Roma İmparatorluk darbıdır (Kat. No:71-77). 14 sikke ise (%50) aşırı yıprandığı ve korozyona uğradığı için tanımsız kategorisine ayrılmıştır (Kat. No:78-91). Roma eyalet sikkelerinin tümü Likya dışından gelen yerel kent darplarıdır. Söz konusu sikkelerin Aspendos, Perge, Side (Pamphylia), Rhodos, Iasos (Karia) ve Apollonis? (Lydia) kentlerine ait olduğu tespit edilmiştir (Kat. No: 64-70). Kenti ve otoritesi tanımlanamayan bir sikkenin (Kat. No: 85) ön yüzünde altta "Γ" kontrmarkı bulunmaktadır²³⁸. Bu kontrmark sikkeye vurulan bir değer işareti olup, benzer örnekler Attalia, Isinda, Selge ya da Telmesus kentlerinde tespit edilmiştir, bu bağlamda bahsedilen üç kentin birisinde basıldığı düşünülmektedir²³⁹. Unutulmamalıdır ki

²³⁶ Tek, 2005: 782; Tek, 2009, Tek 2017: 59-60. Claudius zamanında eyalette basılan ve kısa süre tedavülde kalan gümüş denarius ve bronz sestertius, as, semis ve quadrans birimindeki sikkeler için bkz. Tek, 2017.

²³⁷ V.Aulock, 1974:20-21; Tek, 2005; Tek, 2006: 782; Tek, 2007: 61. Bu dönem darpları için bkz. V.Aulock 1974.

²³⁸ Kontrmark için bkz. s.40-41. Roma eyalet sikkelerinde kontrmark kullanımı için bkz. Howgego, 1985.

²³⁹ Bkz. Babelon, 1901: 60

yerel kentlerde darp edilen sikkeler önce basıldıkları yerde, sonra ait oldukları bölgede ya da komşu bölgelerde dolaşım görmektedir²⁴⁰.

Roma İmparatorluk sikkelerinde ise Traianus, Severus Alexander, III. Gordianus, I. Philippus ve Aurelianus'a ait sikkeler ele geçmiştir (Kat. No: 71-77). Ancak katalogda yer alan 14 adet Roma İmparatorluk sikkesi yıprandığı için otoritesini ve basıldığı kenti tanımlamak mümkün olmamıştır (Kat. No: 78-91). Altın ve gümüş sikkeler, metalinin değerli olmasından kaynaklı olarak, kazılarda çok az sayıda ya da hiç bulunmamaktadır²⁴¹. Patara Liman Caddesi buluntuları da bu durumu doğrular nitelikte sonuç vermektedir. Zira kazılarda sadece 1 adet İmparator Traianus'a ait gümüş *denarius* (%3,57) (Kat. No: 71) ve 1 adet İmparator Aurelianus'a ait *antoninianus* (%3,57) (Kat. No: 77) ele geçmiştir. Diğer sikkeler ise bronz *sestertius* (%14,29) ve birimi tanımlanamayan bronz (%78,57) sikkelerdir. Patara'nın Roma Dönemi'nde hem mimari hem de ticari olarak çok hareketli olmasına karşın, tespit edilen sikkelerin Liman Caddesi'nde çok az sayıda ve çok yıpranmış olması, caddenin MS 7. yüzyıla kadar kullanılmasından kaynaklanmaktadır (Grafik 7-9)²⁴².

MS 3. yüzyılda Roma İmparatorluğu'nu etkileyen ekonomik kriz ve yüksek enflasyona çare olarak ekonomik düzenlemeler yapılmıştır²⁴³. MS 274 yılında İmparator Aurelianus yüksek enflasyonu engellemek için bir reform gerçekleştirmiştir²⁴⁴. Ancak dönemde yaşanan karışıklıklar nedeniyle yeni sikke birimleri belirlenememiştir. İç karışıklıkların sona ermesi ile MS 294 yılında İmparator Diocletianus reform gerçekleştirerek para birimlerinde değişiklik yapmıştır²⁴⁵. Para birimlerinde gerçekleşen bu değişim nümismatikte Geç Roma Dönemi başlangıcı olarak kabul edilmiştir²⁴⁶. İmparator Diocletianus'un gerçekleştirdiği reformla, *antoninianus*lar kaldırılarak yerine *follis* birimli sikkeler basılmıştır. Daha sonra, I. Constantinus, MS 321 yılında *follis*lerin ağırlık ve boyutunu düşürmüştür²⁴⁷. MS 348'de ise, II. Constantius ve Constans yeni bir reform yaparak *follis*lerin birimini değiştirmiş, AE1 (25 mm üzeri), AE2 (21-25 mm), AE3 (17-21 mm), AE4 (17 mm'den daha küçük) biriminde sikkeler

²⁴⁰ Hellen ve Roma eyalet sikkelerinin dolaşımı için bkz. s.28,30.

²⁴¹ Bakınız s. 28,29,31,39.

²⁴² Sikkelerin az sayıda olması, alanın son kullanım tarihinin MS 7. yüzyıl olmasından kaynaklanmaktadır. Likya Bölgesinde İmparator Claudius ile sikke basımının durması, bölgedeki sikkelerin uzun süre dolaşımda kalmasına ve bu durumdan kaynaklı olarak çok fazla yıpranmasına neden olmuştur.

²⁴³ İmparatorluğun MS 3. yüzyıldaki finansal buhran, kriz ve para politikaları için bkz. Callu, 1969; Depeyrot 2006: 117-122.

²⁴⁴ RIC V/I: 11-15.

²⁴⁵ RIC VI: 1-7.

²⁴⁶ Mitchell, 2015: 51-107.

²⁴⁷ RIC VIII : 60.

darphanelerde basılmaya başlamıştır²⁴⁸. MS 294-498 yılları arasında, darphaneler doğu ve batı olarak ikiye ayrılarak 3 ayrı dönemde sikke basımı gerçekleştirmiştir²⁴⁹.

Liman Caddesi'nde bulunan Geç Roma Dönemi sikkeleri içerisinde en büyük grubu %50,62 ile Theodosius Hanedanlığı darpları oluşturmaktadır. Onu, %38,27 ile Constantin Hanedanlığı ve ardından %11,11 ile Valentinianus Hanedanlığı sikkeleri takip etmektedir. Tanımlanabilen sikkelerin imparatorlara göre dağılımda en fazla Arcadius adına darp edilen sikkeler ele geçmiştir (Grafik 10). Darphanelere göre dağılımda ise tanımlanabilir durumda olan sikkelerin en yoğun doğu darphanelerinden geldiği tespit edilmiştir: Sikkelerin %24,39'u Constantinopolis, %24,39'u Kyzikos, %19,51'i Antiochia, %9,76'sı Thessalonica, %7,32'si Nicomedia, %4,8'i Heraclea, %2,44'ü Alexandria darbıdır. Batı darphanelerinden de %2,44'lük oranda Arles, Carthage ve Siscia darpları ele geçmiştir (Grafik 12). Patara kentinin sikke ihtiyaçları doğu darphanelerinden karşılanmaktaydı ancak az sayıda batı darphanelerinden gelen sikkenin Liman Caddesi'nde tespit edilmiş olması kentin hem ana liman merkezi olması hem de Liman Caddesi'nin konumunun kentin işlek noktasında olmasından kaynaklanmaktadır ancak bu istatistikler sadece darphanesi okunabilen sikkeler üzerinden hesaplanmıştır. Liman Caddesi'nde tespit edilen Geç Roma Dönemi'ne tarihlenen sikkelerin %71 gibi büyük bir oranı çok aşındığı ve korozyona uğradığı için ne yazık ki darphaneleri belirlenememiştir. Bu durumun temel nedeni ise I. Constantinus ve Constans'ın yaptığı reformda sikke birimlerinin giderek küçülmesi ve metal içeriğinin değişmesi ile sikkelerin uzun süre dolaşımda kalmasıdır. Tespit edilen sikkelerin tümünün metali bronzdur. Alanda hiç altın ya da gümüş sikkenin olmaması *düşük alım gücü* ile açıklanabilir. Örneğin; III. Valentinianus Dönemi'nde çıkarılan kanuna göre 1 *soldius*, 1800 *nummi* değerinde olduğunu bilmekteyiz²⁵⁰. Buda *soldius*ların değerinden dolayı çok fazla dolaşımda olmadığını gösteren nedenlerden sadece bir tanesidir. Ayrıca yaşanan ekonomik krizlerin en büyük nedeni dolaşıma çıkan fazla miktarda paranın vergiler ile hazineye geri dönememesinden kaynaklanmaktadır. I. Constantinus ve Constans'ın yaptığı reformda değersiz metallerin piyasaya sürülmesi, altın ile gümüşün sadece resmi ödemelerde kullanılması ve tekrar hazineye vergi olarak geri dönmesi ekonomik krizi ve yüksek enflasyonu düşürmek için atılan önemli bir adımdır (Grafik 10-12).

MS 5. yüzyıl darplarına gelecek olursak, I. Theodosius ölümünden sonra, MS 395'te Doğu-Batı olarak ikiye ayrılan Roma İmparatorluğu'nda, Doğu bölgeler Arcadius'un

²⁴⁸ RIC VIII: s.69-79.

²⁴⁹ Darphaneler için bkz. MS 294-324 arası RIC VI; MS 324-346 arası RIC VII; MS 346-498 arası RIC VIII/IX/X. Ayrıca genel bilgi için bkz. Sancaktar, 2020: 14.

²⁵⁰ RIC X: 10.

idaresinde yönetilmeye başlamıştır. Arcadius yönetiminde olan Doğu İmparatorluğunda iç karışıklıklar ve savaşların ekonomiyi kötü etkilemesiyle, MS 404 yılından itibaren ağırlıklı olarak AE4 biriminde bronz sikke darbına geçilmiştir²⁵¹. Bu yüzyılda ekonominin kötü gidişatına paralel olarak, AE4 biriminde basılan bu sikkelerin metal oranı da değişikliğe uğramıştır. Her yeni imparator artan darp maliyetleri ve ham metal fiyatlarından ötürü bronz sikkelerin içindeki kurşun ve kalay miktarını her daim artırmıştır²⁵². Kötü gidişatın bir diğer sonucu piyasaların talep ettiği sikkelerin basılamaması ve pek çok darphanenin bu bağlamda kapatılmasıdır²⁵³. Kazılarda az sayıda MS 5. yüzyıla tarihlenen sikkelerin ele geçmesinin temel sebeplerinden birisi de budur. Bir diğer sebep ise içine yoğun kurşun katılmış sikkelerin basıldıklarında çoğu zaman üzerinde taşıdıkları tiplerin silik, lejantların ise okunaksız olmasıdır. Liman Caddesi kazı buluntuları da bu durumu doğrular niteliktedir. Örneğin MS 5. yüzyıla tarihlenen AE4 biriminde ele geçen toplam sikke sayısı 72'dir. Söz konusu gruptan teşhis edilmiş sikke sayısı 27'dir. Buna karşın MS 5. yüzyıl darbu olduğu anlaşılan tanımsız kategorisindeki sikke sayısı ise 45 tir. Dahası piyasaları rahatlatma adına, MS 4. yüzyıl sikkelerinin MS 5. yüzyılda da yoğun olarak kullanıldığı gerçeğini göz önünde bulundurursak²⁵⁴ tanımsız kategorisindeki sikke sayısının neden bu denli yüksek olduğu daha anlaşılır bir hal almaktadır.

MS 5. yüzyılda yükselen enflasyon yeni bir düzenleme yapılmasını zorunlu kılmıştır. İmparator Zeno'nun ölümü ile tahta geçen Anastasius para birimlerinde büyük bir değişiklik gerçekleştirmiştir. Anastasius'un MS 5. yüzyılın sonunda, MS 498 yılında yaptığı yeni sikke reformu nümismatik alanında Bizans Dönemi'nin başlangıcı olarak kabul edilmiştir. Yeni sistemde basılan 40 (M), 20 (K), 10(I) ve 5(€) *nummi* değerindeki bronz sikkeler aynı zamanda büyüklükleriyle de daha önceki sikkelerden kolayca ayrılabilmekteydi²⁵⁵. Ancak anlaşılan o ki reform sonrası basılan yeni sikkelerin düzene girmesi Anastasius'un iktidarı boyunca sürecek ve ardılı I. Iustinus zamanında olacaktı. Örneğin Patara'da 2001 yılına kadar yapılan kazılarda ve kentin o dönemde aktif olarak kullanılan en işlek yeri olan Liman Caddesi'nde Anastasius'a ait sikke tespit edilememiştir²⁵⁶. Bu durumun birkaç nedeni olabilir; birincisi, yeni sikkelerin piyasalara yayılmasının zaman alması, ikincisi reform sonrası basılanların kente ulaşmamış olması, üçüncüsü ise belki de büyük birimlilerin sonradan overstrike olarak kullanılması ve küçük birimlilerin düşük kondisyonları nedeniyle tanımlanamamasıdır. Benzer durumu Likya

²⁵¹ Carson, 1970: 186-187; RIC X, s.19.

²⁵² Morisson, 2018: 234, RIC X, s.19-22..

²⁵³ Carson 1970: 186-189.

²⁵⁴ Bkz s.37-38.

²⁵⁵ Carson, 1970: 196; DOC I, s.2.

²⁵⁶ Bkz. Özüdoğru, 2002.

bölgesinde Arykanda, Olympos ve Dereagzı buluntuları üzerinde gözlemlemek oldukça dikkat çekicidir²⁵⁷. A. T. Tek, gerçekleştirmiş olduğu çalışmada, olasılıkla Arykanda gibi küçük yerleşimlere sikkelerin ulaşmadığını düşünmüştür²⁵⁸. Ancak benzer durum Patara ve Olympos'ta da gözlemlenmiştir. Bu bağlamda, belki de Tek'in çıkarımı, büyük kentler için de uygundur/geçerlidir. Liman Caddesi'nde yapının son kullanım evresinde aynı bağlamlarda tespit edilen sikkelerde Geç Roma ile Bizans Dönemi'ne ait sikkelerin bulunması, muhtemelen açığın Geç Roma Dönemi'ne tarihlenen sikkeler ile kapatıldığını düşündürmektedir²⁵⁹.

Liman Caddesi'nde tespit edilen Bizans Dönemi'ne tarihlendirilen sikkeler %8,00 ile dönemsel olarak gruplamada üçüncü sırada yer almaktadır. Sikkelerin %85'i bronz, %9'u billion, %3'ü altın, %3'ü gümüştür. Darphanelere göre oranlandığında, %51,61 ile Constantinopolis Darphanesi birinci sırada yer alır. Onu, sırayla %12,9 ile Nicomedia, %3,23 ile Kyzikos ve son olarak % 3,23 ile Antiocheia Darphanesi takip eder. %29,03 oranında sikkenin ise darphanesi tanımlanamamıştır. Otoritesi tespit edilen sikkelerin ise sıralaması şu şekildedir; I. Iustinus (%12,90), I. Iustinianus (%9,68), II. Tiberius (%3,23), Mauricius Tiberius (%12,90), Phokas (%6,45), Heraklius (%29,3), Theophilus (%3,23) ve II. Ioannes Komnenos'tur (%6,45).

Liman caddesi kazılarında bulunan tüm Bizans sikkeleri içerisinde belki de en dikkat çekici grup Heraklius Dönemi'ne tarihlenenlerdir. Zira alanda tespit edilen sikkelerin %32,14' ü ile büyük bir kısmı Heraklius'a aittir ve 9 sikkeden 6'sı *overstrike/sürfrap*²⁶⁰tır. Heraklius Dönemi'nde sikkelerde *overstrike/sürfrap*ın bu kadar fazla olması, sikkeleri silmeden, direk üzerine, aceleyle, hızlı bir şekilde ikinci baskının vurulmuş olması, dönemdeki kaotik ortamın bir göstergesidir. Heraklius, iktidarı boyunca önce Sasaniler ve Avarlarla, ardından da yeni kurulan İslam Devletiyle mücadele etmiştir. Bu savaşların finansmanı, zaten ekonomik acıdan zor günler geçiren imparatorluğu neredeyse iflas eder konuma getirmiştir. Bu bağlamda Heraklius'un, MS 622 yıllarında Constantinopolis'te bulunan heykeller ve kiliselerde bulunan kapları, eritip asker bulmak için sikke bastırdığı bilinmektedir²⁶¹.

Liman Caddesi buluntuları içerisinde MS 7. yüzyıl sonrasına tarihlenen sadece 4 sikke vardır: Bunlardan ilki MS 9. yüzyıla ait Theophilus adına basılmış 4. Grup gümüş

²⁵⁷ Arykanda için bkz. Tek, 1996: 151; Olympos buluntuları için bkz. Kara, 2022; Dereagzı için bkz. Gregory, 1993.

²⁵⁸ Tek, 1996: 151.

²⁵⁹ Benzer bir durum Korinth deki Roma hamamında gözlemlenmiştir. I.Iustinianus Dönemine tarihlenen definede MÖ 1. yüzyıl ile MS 6. yüzyıl arasına tarihlenen çok sayıda sikke ele geçmiştir. Bu define ve genel değerlendirme için bkz. Evans, 2013: 139-140. MS 6. yüzyılda MS 4. ve 5. yüzyıl sikkelerinin kullanımı için bkz. Reece, 2011.

²⁶⁰ Overstrike-Sürfrap için bkz. s.40-41.

²⁶¹ Kaegi, 1982: 53-54.

*miliaresion*dur. (Kat. No: 264). Theophilus yeni bir para reformu gerçekleştirmiş, üzerinde değer işareti taşıyan eski *follis*ler yerine yeni seri bronz sikkeler, *miliaresion* biriminde gümüş ve altın *solidus* darp etmiştir²⁶². Theophilus'un altın ve gümüş birimleri 5 grupta bronzlar ise 3 grupta değerlendirilmektedir²⁶³. Diğer 3 sikke ise *trachy* birimindedir. İkisi II. Ioannes Komnenos'a ait olup Constantinopolis darbıdır. (Kat.No:265-266), 1 sikke ise aşındığı için otoritesini tanımlamak ne yazık ki mümkün olmamıştır. (Grafik13-15). Bu sikkelerin kullanımda olduğu dönemde (MS 12. yüzyıl) Patara kenti oldukça küçülmüş, limanı kuşatan bir sur ile çevrilmiş ve Korinth Tapınağı Kule olarak kullanılmaya başlanmıştır²⁶⁴.

Liman Caddesi'nde bulunan Patara'nın Orta Çağ'ına ait diğer sikkeler, Batı Avrupa'da basılmış feodal kent darplarıdır. Söz konusu sikkeler MS 11. yüzyıla tarihlenmektedir. Toplu halde ele geçen 3 gümüş sikkeden 2'si Orta İtalya'da bulunan Lucca kentinde darp edilmiştir. 1 adedi ise aşırı korozyona uğradığı için tanımlanamamıştır (Kat. No: 272, 273, 275). Toplu sikkeler dışında onların yakınında bir alanda 1 kıvrık gümüş feodal sikke ele geçmiştir ancak aşırı korozyona uğradığı için teşhis edilememiştir (Kat. No: 274). Batı Avrupa kökenli bu sikkeler MS 11. yüzyılda Patara limanının halen doğu batı doğrultulu deniz güzergahının önemli bir parçası olduğunu göstermektedir. Alanda olan varlıklarını hem Haçlı Seferleriyle hem de kentin Haç güzergahı üzerinde önemli bir dinsel merkez olmasıyla yorumlamak/açıklamak mümkündür.²⁶⁵

Kazı çalışmalarında ele geçen 5 sikke ise Selçuklu darbıdır. Liman Caddesi ile Merkez Agora'yı birbirine bağlayan Agora Batı Stoa Kuzey Kapısı'nda yüzeye yakın kotta toplamda 4 adet I. Keykubad'a ait (Kat. No: 277-280), yüzeyde 1 adet I. Keyhüsrev'e ait (Kat. No: 276) sikkeler tespit edilmiştir. 2 adet islami sikke ise aşırı korozyona uğradığı için tanımlamak mümkün olmamıştır (Kat. No: 281-282). Varlıkları Selçuklu Patara'sını işaret eder. Bilindiği üzere Patara *Kitab Ghara'ib al-funun wamulah al-unun* isimli eserde Selçukluların liman kentlerinden biri olarak karşımıza çıkmaktadır.²⁶⁶

²⁶² Doc III.I: s.405; Morrisson 2006: 289.

²⁶³ Doc III.I: s.408

²⁶⁴ Kentin Orta Çağ'daki genel durumu için bkz. Şahin, 2020.

²⁶⁵ Özüdoğru, 2002: 108, Lenger, 2019: 339-400, Şahin, 2020: 120-121.

²⁶⁶ Şahin-Aktaş, 2019: 174

6.2. Patara Liman Caddesi Kazılarında Ele Geçen Sikkelerin Alanlara Değerlendirmesi

Çalışmada incelenen 427 adet sikkenin; 14'ü Agora Batı Stoa Kuzey Kapısı'ndan, 5'i Cadde üzerinden, 27'si Doğu Portik'ten, 7'si Batı Portik-Sur arasından, 86'sı Batı Portik mekanlarının ön kısmından, 10'u I. mekândan, 29'u II. mekândan, 1'i Haçlı Oda/Üst Kat mekânından, 6'sı III. mekândan, 15'i IV. mekândan, 11'i V. mekândan, 9'u VI. mekândan, 31'i VII. mekândan, 82'si VIII. mekândan, 25'i IX. mekândan, 8'i IX. mekân batısından, 82'si ise yüzeyden ele geçmiştir. (Grafik 1).

6.2.1 Batı Portik ve Mekânlar

6.2.1.1. Batı Portik

Sikkelerin alanlara göre sayısal dağılımına bakıldığında 86 adet ile Batı Portikin ilk sırada geldiği görülmektedir. Bu yoğunluğun nedenleri arasında buranın ticari amaçlı kullanılan mekânlara yakınlığı ile son evresinde yürüme zemininin sıkıştırılmış topraktan olması gösterilebilir²⁶⁷.

Portik'te ele geçen tanımlanabilir sikkelerin 4'ü Hellenistik, 8'i Likya Birlik, 1'i Roma, 24'ü Geç Roma, 7'si Bizans, 2'si Geç Bizans Dönemi'ne tarihlendirilmektedir. Tanımlanamayan sikkelerin sayısı ise 8'dir.

Hellenistik Döneme tarihlendirilen sikkelerin uzun süre kullanımdan kaynaklı aşınma ve korozyona uğramaları nedeniyle darp ettiren otoriteleri ve kent isimleri okunamamıştır. Söz konusu sikkelerin 2'si yüzeyde (Kat. No: 52, 62), 2'si de dolgu tabakasında (Kat. No: 49, 51) bulunmuştur. Roma Dönemine tarihlendirilen 1 adet sikke (Kat. No: 81) yine dolgu tabakasında ele geçmiştir. Likya Birlik sikkelerinin 6'sı zeminde (Kat. No: 10, 26, 30, 40, 41, 43), 2'si (Kat. No: 13, 36) yüzeyde tespit edilmiştir. Geç Roma Dönemi'ne tarihlendirilen sikkelerin 5'i yüzeyde (Kat. No: 158, 178, 193, 194, 229), 5'i dolguda (Kat. No: 96, 105, 114, 183, 192), 14'ü zeminde (Kat. No: 103, 134, 168, 191, 195, 197, 199, 202, 212, 213, 217, 223, 235, 227) bulunmuştur. Bizans Dönemi'ne tarihlendirilen sikkelerin 4'ü dolgu tabakasında (Kat. No: 248, 259, 264, 260), 3'ü zeminde, (Kat. No: 241, 244, 263), Geç Bizans Dönemi'ne tarihlendirilen sikkelerin 1'i yüzeyde (Kat. No: 266), 1'i dolgu tabakasında (Kat. No: 271) bulunmuştur. Alanda ayrı yerlerde birlikte ele geçen sikkelerde mevcuttur. Toplu olarak bulunan sikkelerde, bir gruba ait olan sikkelerin aşırı yıpranmış 1 adedi Likya Birlik Dönemi'ne (Kat. No: 43), 1'i MS 440-455 tarihleri arasına (Kat. No: 197) aittir. 1 tanesi ise yıprandığı ve korozyona uğradığı

²⁶⁷ Batı Portiğin zeminin son evresinde sıkıştırılmış toprak olması sikke kaybını arttıran faktörlerin başında gelmektedir, Sikke kaybı için bkz. s. 30-31.

için tanımlanamamıştır (Kat. No: 379). Diğer grupta olan sikkeler yüzeyde ele geçmiştir. Bunların 1'i Helenistik Dönem'e (Kat. No: 63), 1'i Likya Birlik Dönemi'ne (Kat.No:36), 1'i ise (Kat. No: 229) Geç Roma Dönemi'ne aittir. (Tablo 1).

Batı Portik'te tanımlanabilir sikkelerin en erken olanı MÖ 1. yüzyıla ait Likya Birlik Dönemi'ne (Kat. No: 10), en geç olanı MS 630-631 darp tarihli Heraklius Dönemi'ne aittir (Kat. No: 263). Sayısal olarak yoğunluk ise sırası ise şu şekildedir; Geç Roma Dönemi, Likya Birlik Dönemi ve Bizans Dönemi'dir.

6.2.1.2. I. Mekân

Mekân içerisinde ele geçen 10 adet sikkenin 1'i yüzeyde (Kat. No: 74), 2'si mekân kazısında (Kat. No: 115, 376), 7'si ise (Kat. No:150, 186, 240, 364, 385, 386, 388) 2019 yılında zemin altına açılan sondajda bulunmuştur (Tablo 2) .

Mekânda bulunan sikkelerin 5'i (Kat. No: 364 ,376, 385, 386, 388) aşırı korozyon nedeniyle tanımlanamamıştır. Yüzeyde 1adet III. Gordianus Dönemi'ne (Kat. No: 74), 2. tabakada 1 adedi Geç Roma Dönemine ait (Kat. No: 115) sikkeler ele geçmiştir. Zemin altında açılan sondajda bulunan sikkelerin, 4'ü aşırı yıpranma nedeniyle tanımlanamamıştır. Tanımlanabilir sikkelerin 2'si Geç Roma Dönemi'ne (Kat. No: 150, 186), 1'i ise Bizans Dönemine tarihlendirilmektedir (Kat. No: 240).

Zemin altında gerçekleştirilen sondaj kazısında ele geçen, 2 adet Geç Roma sikkesinin kenarlarında kırpmalar mevcuttur. Bu durum sikkelerin çap ve ağırlıklarının düşürülerek, kullanımın daha geç dönemde devam ettiğini göstermektedir²⁶⁸. I. Iustinus'a (Kat. No: 240) ait en geç sikke (MS 518-527) *terminus post quem* oluşturmaktadır yani bu katman MS 527'den sonraya tarihlendirilmelidir. Bu durum her ne kadar I. mekânın en az MS 6. yüzyılın ilk yarısına kadar kullanıldığına işaret etse de sağlıklı bir çıkarım yapabilmemiz için diğer bulgu ve buluntuların birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir.

6.2.1.3. II. Mekân

II. mekânda kazı çalışmaları iki etapta tamamlanmıştır. 2010 yılında başlanan kazı çalışmalarına, mekânın kuzey bölümünde 7,70x6,65 m boyutlarında bir alanda oldukça tahribata uğramış, üst kat mekânına ait çöküntü mozaik zemin tespit edildiği için ara verilmiştir²⁶⁹. Konservasyon çalışmalarının bitirilmesiyle beraber 2013 yılında mekân kazısı

²⁶⁸ Sikkelerin kırılması için bkz. Evans, 2013.

²⁶⁹ Aktaş, 2022: 19.

tamamlanmıştır. Mozaikli zemine kadar 6 stratigrafik birim tespit edilmiştir. Mozaik altında ele geçen buluntular, “mozaikli zemin altı” olarak ayrıca belgelenmiştir.

II. mekânda ele geçen 30 adet sikkenin 4’ü (Kat. No: 283, 300, 317, 320) düşük kondisyonları nedeniyle aşırı tahrip olduğu için tanımlanamamıştır. Yüzeyde; 1 adet Likya Birlik Dönemi (Kat. No: 32), 1 adet aşırı deforme olduğu için sikkeyi darp ettiren otorite ve kent ismi okunamayan Roma Dönemi (Kat. No: 70), 2 adet Geç Roma Dönemi (Kat. No: 116, 233) sikkeleriyle beraber 2 adet de tanımlanamayan sikke bulunmuştur. 2. tabakada; 1 adet MS 395-401 darp tarihli sikke ele geçmiştir (Kat. No: 161). 4. tabakada; 1 adet Likya Birlik (Kat.No: 22), 4 adet aşırı yıpranmış Geç Roma Dönemi’ne ait (Kat. No: 200, 204, 222, 228) ve 1 adet tanımlanamayan sikke (Kat. No: 300) bulunmuştur. 5. tabakada; 1 adet tanımlanamayan Hellenistik Dönem (Kat. No: 61), 1 adet Likya Birlik sikkesi (Kat. No: 25), 2 adet aşırı yıpranmış Geç Roma Dönemi’lerine ait sikke (Kat. No: 205, 220) ele geçmiştir. Mozaik üzerinde bulunan 6. tabakada; 1 adet aşırı yıpranmış Geç Roma Dönemi’ne (Kat. No: 211), mozaikli zeminin tam üzerinde 2 adet Geç Roma Dönemi’ne tarihlenen (Kat. No: 181, 210) sikke bulunmuştur. Kat. No: 211 aşırı yıprandığı için otoritesi ne yazık ki okunamamıştır ancak Kat. No: 181 Zeno ’ya ait MS 476-491 darp tarihli dir. Mozaik altında ele geçen 9 sikkenin 1 adedi aşırı yıprandığı ve korozyona uğradığı için tanımlanamamıştır (Kat. No: 317). Tanımlanabilen sikkelerin; 1’i Likya Birlik Dönemi’ne (Kat. No: 27), 5’i Geç Roma Dönemine (Kat. No: 121, 130, 138, 203, 206) ve 2’si Bizans Dönemi’ne (Kat. No: 242, 243) tarihlendirilmektedir. (Tablo 3).

Bir üst kata ait olan mozaikli zemin yıkılarak buradaki bulguyu arkeolojik kazılara kadar mühürlemiştir. AE3 birimli, MS 355-363 darp tarihli sikke kesilmiştir (Kat. No: 121). AE3 birimde basılan MS 364-388 darp tarihli sikkenin de kenarlarında kırpmalar mevcuttur (Kat. No: 130). MS 563-564 darp tarihli, I. Iustianus ’a ait bronz sikkenin birimi *Decanummia*’dır (Kat. No: 242). Söz konusu sikkelerin çapları 16 mm civarındadır ve ağırlıkları birbirine yakındır. MS 4. yüzyıl ile MS 6. yüzyılın ikinci yarsına tarihlenen sikkelerin aynı mekân içerisinde yıkılan zemin altında kalması, Geç Roma Dönemi sikkelerinin çap ve gramajlarının yakın olması nedeniyle MS 6. yüzyılın ikinci yarısında kullanımda olduğuna işaret etmektedir²⁷⁰. R. Reece sikkelerin uzun süre kullanımı üzerine yaptığı çalışmalarda MS 6. yüzyılda, geçmiş yüzyıllarda darp edilmiş sikkelerin dolaşımında olduğunu ve stratigrafik birimlerden gelen sikkelerin bütünsel bir biçimde ele alınmasın fark yaratacağını ifade

²⁷⁰ G.Bijovsky, MS 4.-5. yüzyıllara tarihlenen bronz sikkelerin, MS 6. yüzyılda kullanılmasını, çap ve ağırlıkları birbirine yakın olması ile açıklamaktadır, detaylı bilgi için bkz. Bijovsky, 2018: 171-226. MS 4.-5. yüzyıl sikkelerinin 6. yüzyılda kullanımda olduğunu gösteren örnekler için bkz. Evans, 2013.

etmektedir²⁷¹. Karataca'daki durumu değerlendiren yazar, MS 4.-5. yüzyıllarda darp edilen sikkelerin MS 6. yüzyılda darp edilenler ile birlikte dolaşımda olduğunu gözlemlemiştir²⁷². Benzer durum Peloponnessos²⁷³ ve İsrail coğrafyasında da gözlemlenmiştir²⁷⁴. Liman Caddesi'nde ele geçen sikkelerde de aynı bağlamda MS 6. yüzyıl ve MS 4.-5. yüzyıl sikkelerinin olması aynı durumun burada olduğunu göstermektedir ve üst kat tabanın çökmesi ile alanın kapanan bölümün altında ele geçen Kat. No: 242 olan MS 563-564 darp tarihli olan sikke *terminus post quem* oluşturmaktadır. Ancak kesin bir kanıya varmak için mekân içerisinde bulunan diğer verilerin değerlendirilmesi gerekmektedir.

6.2.1.4. Haçlı Oda/Üst Kat Mekânı

II. mekânda gözlemlenen mozaikli odanın antresi olan bölümdür. Kazı esnasında II. Constantius'a ait, MS 357-363 tarihli sadece 1 adet ve AE4 biriminde bronz 1 adet Geç Roma Dönemi sikkesi ele geçmiştir (Kat. No: 109). (Tablo 4).

6.2.1.5. III. Mekân

Mekân içerisinde toplam 7 adet sikke bulunmuştur. Yüzeyde 2 (Kat. No: 148, 188), 4. tabakada ise 2 adet (Kat. No: 133, 166) Geç Roma Dönemi sikkeleri, 6. tabakada; 1 adet Helenistik Kent (Kat. No: 45) ve zemin üzerinde 1 adet (Kat. No: 126) Geç Roma Dönemine tarihlenen sikkeler ele geçmiştir (Tablo 5).

III. mekânda nümismatik verilerin az ve münferit olarak bulunması, tabakaların tarihlendirilmesini zorlaştırmaktadır. Alanın mimari değerlendirmesi ile son yapı evresine ait tabakada MS 6.-7. yüzyıllara ait bir kandilin²⁷⁵ bulunması, bu yüzyıllara kadar mekânın kullanımının devam ettiğini gösterse de münferit olarak ele geçen nümismatik veriler ile mekânın kullanımını ilişkilendirmek mümkün değildir.

6.2.1.6. IV. Mekân

Mekânda gerçekleştirilen kazılarda 16 adet sikke ele geçmiştir. Yüzeyde 2 adet sikke birlikte bulunmuş olup Geç Roma Dönemi'ne tarihlendirilmektedir (Kat. No: 177, 234). 7 stratigrafik birimin ortaya çıkarıldığı kazılarda, ilk 5 birimde sikke ele geçmemiştir. 6. tabakada bulunan sikkelerin 3'ü aşırı korozyona uğradığı için tanımlanamamıştır (Kat. No: 387, 400, 472). Tanımlanabilir durumda olan sikkelerin 3'ü Geç Roma Dönemi'ne tarihlendirilmektedir (Kat.

²⁷¹ Reece, 2011.

²⁷² Reece, 2003: 153-154. Uzun süreli kullanım üzerine ayrıca bkz. Reece, 2011.

²⁷³ Bijovski 2013. Ayrıca bkz. Sanders 2018: 4

²⁷⁴ Bijovski 1998.

²⁷⁵ Aktaş, 2013: 307, Kat. No: S70.

No: 159, 189, 225). Zeminde bulunan sikkelerin ise 4'ü aşırı korozyona uğradığı için tanımlanamamıştır (Kat. No: 331, 344, 382, 303). Tanımlanabilen sikkelerin 1'i Hellenistik Dönem'e aittir ancak aşırı korozyon sebebiyle sikkeyi darp ettiren otoritesi ve kent ismi okunamamıştır (Kat. No: 62), diğer 2 sikke ise Geç Roma Dönemi'ne tarihlendirilmektedir (Kat. No: 123, 218).(Tablo 6).

Zeminde bulunan sikkelerden sadece 1 tanesinin darp yeri ve otoritesi tanımlanabilmiştir (Kat. No: 123). I. Valentinianus'a ait olan bronz sikke MS 364-367'de darp edilmiştir. Münferit olarak ele geçen sikke ile mekânın kronolojik ilişkisini saptamak zordur. Tanımlanamayan sikkelerin çoğunun 10 mm civarında olması ve diğer mekanlarda da bu boyutlarda olan sikkelerin MS 6. yüzyıla tarihlenen sikkeler ile birlikte olması, IV. mekânda da benzer durum olduğunu düşündürmektedir. Ancak sikkeler tanımlanamadığı için kesin bir çıkarım yapılamamaktadır.

6.2.1.7. V. Mekân

Mekânda gerçekleştirilen kazıda toplamda 11 adet sikke ele geçmiştir. Sikkelerin 8'i yüzeyde, 3'ü ise zeminde bulunmuştur ve yüzeyde ele geçen 5 adet sikke aşırı korozyona uğradığı için tanımlanamamıştır. Tanımlanabilir sikkelerin 1 adedi Likya Birlik Dönemi (Kat. No: 37), 1 adedi Roma Dönemi (Kat. No: 88), 1 adedi Geç Roma Dönemi'ne tarihlendirilmektedir (Kat.No: 232). Zeminde ise; 1 adet tanımsız (Kat. No: 419), 1 adet Likya Birlik sikkesi (Kat. No: 44) ve 1 adet Geç Roma Dönemi'ne tarihlendirilen sikke bulunmuştur (Kat. No: 170). (Tablo 7).

Mekânın son kullanım evresine denk gelen tabakada tespit edilen sikkelerin çapları ve ağırlıkları birbirine çok yakın olup en geç olanı MS 5.yüzyılın başlarına tarihlendirilmektedir. Sikkeler uzun süre dolaşımda kalabildiği için son kullanım tarihini, aynı tabakada bulunan diğer veriler ile karşılaştırmalı analiz yaparak yorumlamak gerekmektedir. Örneğin I. ve II. mekânda MS 4.-5. yüzyıl sikkelerinin, MS 6. yüzyıl sikkeleri ile aynı bağlamda tespit edilmesi, sikkelerin uzun süre kullanımını göstermektedir. Ancak V. mekânda kesin bir kanıya varmak için nümismatik veriler yeterli değildir.

6.2.1.8. VI. Mekân

Mekânda gerçekleşen kazıda toplamda 9 sikke ele geçmiştir. Yüzeyde bulunan 2 adet sikke düşük kondisyonları nedeniyle tanımlanamamıştır (Kat. No: 287, 342). 2. tabakada; 1 adedi Likya Birlik Dönemi'ne (Kat. No: 42), diğer 1 tanesi Geç Roma Dönemi'ne tarihlendirilen iki sikke ele geçmiştir (Kat. No: 156). 3. tabakada bulunan 2 adet sikke Geç Roma Dönemi'ne tarihlendirilmektedir (Kat. No: 230, 236). 4. tabakada 1 adet Likya Birlik

sikkesi (Kat. No: 28) bulunmuştur. 5. ve 6. tabakalarda bulunan sikkeler ise aşırı yıprandıkları için tanımlanamamıştır (Kat. No: 353, 368). (Tablo 8).

3, 4, 5 ve 6. tabakalarda sikkeler münferit olarak ele geçtiği için tabakaların tarihlendirilmesine yönelik sağlıklı bir çıkarım yapmak zordur. Bu nedenle alandaki diğer bulgu ve buluntuların birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir.

6.2.1.9. VII. Mekân

Mekânda gerçekleşen kazılarda 31 adet sikke ele geçmiştir. Yüzeyde bulunan sikkelerin 1'i aşırı korozyona uğradığı için tanımlanamamıştır (Kat. No: 373). Kenti ve otoritesi tanımlanamamakla beraber sikkelerin 1'i Hellenistik Döneme (Kat. No: 48), 1'i Roma Dönemine (Kat. No: 69), 4'ü ise Geç Roma Dönemi'ne tarihlendirilmektedir (Kat. No: 99, 107, 149, 214). 1. tabakada ele geçen sikkelerin 1'i aşırı deforme olduğu için tanımlanamamış olup, (Kat. No: 305), 3'ü Geç Roma Dönemi'ne (Kat. No: 98, 152, 163), 2'si Bizans Dönemi'ne tarihlendirilmektedir (Kat. No: 256, 258). 2. tabakada Roma Dönemine ait 2 adet sikke bulunmuştur (Kat. No: 89, 91). 3. tabakada 1 adet kenti ve otoritesi tanımlanamayan Hellenistik Dönem sikkesi (Kat. No: 59), 6 adet Geç Roma Dönemi (Kat. No: 101, 120, 131, 174, 208, 231), 1 adet Bizans Dönemi'ne ait sikke ele geçmiştir (Kat. No: 245). AE3 biriminde darp edilen Kat. No: 120 kenarlarından kırılmıştır, Kat. No: 101 bronz *follis* ise kesilmiştir.

Zeminde tespit edilen sikkelerin 2'si aşırı korozyona uğradığı için tanımlanamamıştır (Kat. No: 292, 406). Tanımlanabilir sikkelerin 2 adedi Geç Roma Dönemi (Kat. No: 104, 132), 4 adedi ise Bizans Dönemi'ne tarihlendirilmektedir (Kat. No: 238, 251, 252, 261). Zeminde tespit edilen Bizans Dönemi'ne ait sikkelerin 1 tanesi 2020 yılı restorasyon çalışmaları esnasında tuğla zemin derzinin içinde tespit edilmiştir (Kat. No: 251).

VII. mekân Bizans Dönemi'ne ait sikkelerin en yoğun tespit edildiği mekândır. Mekânın son kullanım evresinde tespit edilen sikkelerden en erken olanı II. Constantius'a ait MS 324-325 darp tarihli bronz *follis* (Kat. No: 104), en geç olanı ise Heraklius'a ait MS 611-612 darp tarihli bronz *follis* (Kat. No: 261). MS 7. yüzyılda Batı Portik kullanımının sonlanması ile mekânın batısına giriş eklenmesi mekân kullanımının devam ettiğini göstermektedir. Mekân içerisinde bulunan seramikler²⁷⁶ MS 5 ile 7. yüzyıllar arasına tarihlendirilmektedirler ve kuyunun kuzeyinde tespit edilen bir kandil²⁷⁷ MS 550-650 tarihli dir. Ele geçen diğer buluntulardan olan Ampullalar ise MS 5.-6.-7. yüzyıllara tarihlendirilmektedir²⁷⁸. Batı Portikte, VII. mekânın hemen doğu bitişiğinde bulunan sikkeler de (Kat. No: 263, 259) MS 7. yüzyılın

²⁷⁶ Aktaş, 2013: 300, Kat.No: S33,S34.

²⁷⁷ Aktaş, 2013: 306 , Kat.No: S68.

²⁷⁸ Aktaş, 2013: 311, Kat.No: Ampulla 1,2,3.

ilk yarısına tarihlenmektedir. Bu alanda tespit edilen sikkeler *terminus post quem* oluşturmaktadır. Dolayısıyla mekânın kullanımının MS 612'den sonrasına ulaştığı anlaşılmaktadır.

6.2.1.10. VIII. Mekân

Liman Caddesi kazılarında 82 adet ile en çok sikkenin bulunduğu mekândır (Grafik 1). Bu sikkelerin 26 adedi düşük kondisyonları nedeniyle tanımlanamamıştır. Diğerlerinin dönemlere göre dağılımı şu şekildedir; 5'i Hellenistik, 10'u Likya Birlik, 11'i Roma, 26'sı Geç Roma, 3 adet Bizans ve 1 tanesi de İslami Dönemdendir.

Mekânda 7 stratigrafik birime rastlanmıştır²⁷⁹. 5 açmada kazısı yapılan mekânda 2. ve 3. tabakalarda, yer yer 4. tabakaya kadar inen yangın tabakası ve yoğun çatı kiremidi gözlemlenmiştir. Yüzeyde ele geçen 5 adet sikkenin, 2'si aşırı korozyona uğradığı için tanımlanamamıştır (Kat. No: 402, 409). Tanımlanabilir sikkelerin 2'si Likya Birlik sikkesi (Kat. No: 324), 1 adedi ise Geç Roma Dönemi'ne aittir. 1. tabakada 1 adet Hellenistik Dönem'e (Kat. No: 47), 1 adet de Geç Roma Dönemi'ne tarihlenen sikke ele geçmiştir (Kat. No: 187). 2. tabakada ele geçen sikkelerin, 1'i tanımsız (Kat. No: 328), 1'i Hellenistik Dönem, 2 adedi Likya Birlik sikkesi (Kat. No: 5,8), 1 adedi Roma Dönemi (Kat. No: 85), 1 adedi ise Selçuklu(?) Dönemine aittir (Kat. No: 282). 3. tabakada 1 adet tanımsız (Kat. No: 307), 1 adet Roma Dönemi Kent Sikkesi (Kat. No: 68), 2 adet Geç Roma Dönemi sikkesi (Kat. No: 135, 216), 1 adet Bizans Dönemine tarihlenen altın soldius (Kat. No: 249) ele geçmiştir. 4. Tabaka 32 adet sikke bulunmuştur. Sikkelerden 7'si tanımsız (Kat. No: 314, 315, 318, 321, 351, 381, 397), 3'ü Hellenistik Dönem (Kat. No: 53, 56, 58), 5'i Likya Birlik Dönemi (Kat. No: 14, 16, 18, 20, 34), 6'sı Roma Dönemi (Kat. No: 65, 66, 71, 75, 78, 90), 10'u Geç Roma Dönemi (Kat. No: 92, 95, 97, 100, 119, 127, 136, 171, 179, 226), 1'i Bizans Dönemi'dir (Kat. No: 269). 5. tabakada ele geçen sikkelerin 2 adedi tanımsız (Kat. No: 286, 329), 2 adedi Roma Dönemi'dir (Kat. No: 84, 87). 6. tabakada ele geçen sikkelerin 3 adedi tanımsız (Kat. No: 337, 339, 408), 1 adedi Roma Dönemine (Kat. No: 67), 1 adedi ise Geç Roma Dönemi'ne tarihlendirilmektedir (Kat. No: 207) 7. tabaka zemin üzerindedir. Mekânda toplamda 21 adet sikke toplu halde ele geçmiştir (Kat. No: 17, 112, 139, 143, 153, 155, 169, 175, 196, 198, 215, 285, 299, 308, 316, 322, 324, 346, 350, 367, 371). Toplu sikkelerin 10 tanesi korozyona uğradığı için tanımlanamamıştır (Kat. No: 285, 299, 308, 316, 322, 324, 346, 350, 367, 371). Tanımlanabilir sikkelerin 1 adedi Likya Birlik sikkesi (Kat. No: 17), 10 adedi Geç Roma Dönemi'ne tarihlendirilmektedir (Kat. No: 112, 139, 143, 153, 155, 169, 175, 196, 198, 215). Hemen yakın

²⁷⁹ Bkz. Aktaş, 2013: Levha 76, Res. 133.

noktada zemin üzerinde 1 adet kesilmiş Bizans Dönemi'ne tarihlendirilen sikke ele geçmiştir (Kat. No: 267).

Mekân içerisinde Kuzeydoğu köşede yapılan sondajda ise MS 351-361 darp tarihli (Kat. No: 118) bir adet sikke bulunmuştur. (Tablo 10).

Sikkeler ve küçük buluntular 8. mekânda tespit edilen yanık tabakanın altında yoğunlaşmaktadır. 3. tabakada bulunan Mauricius Tiberius'a ait MS 582-602 darp tarihli altın *soldius* (Kat. No: 249) ayrıca Traianus' ait gümüş *denerius* (Kat. No: 249) mekân içerisinde ele geçen değerli metali olan sikkelerdir. Zemin altında sondajda ele geçen sikke AE3 biriminde MS 351-361 darp tarihli bronz sikkedir (Kat. No: 118). Toplu ele geçen sikkelerde ise; 1 adet Likya Birlik sikkesinin ve MS 4. yüzyıl sikkelerinin, MS 5. yüzyılın sonunda darp edilen sikkeler ile birlikte olması ne kadar geniş zaman diliminde sikkelerin kullanımda olduğunun bir diğer kanıtıdır. Yangın tabakası (2.,3. Tabaka) ile kapanan mekân içerisinde, 4. Tabakadan itibaren değerlendirilen sikkelerde Likya Birlik, Roma İmparatorluk, Geç Roma Dönemi ve 1 adet kesik Bizans sikkesinin olması aslında mekânın caddede ticari bir dükkân olarak kullanılmasından kaynaklıdır. Ele geçen sikkeler ile *terminus post quem* oluşturulduğunda mekânın en az MS 582 yılına kadar²⁸⁰ kullanıldığı söylenebilir. Ancak yangın tabakasıyla kapanan mekânda tüm buluntuların değerlendirilmesi ile sağlıklı çıkarımlar yapılacaktır.

6.2.1.11. IX. Mekân

Mekânın batısında, son evrede ayrılmış 2,40x3,05m ölçülerinde bir oda bulunmaktadır²⁸¹. Son evrede bölünen odanın mekân ile ilişkisinin kesilmesi ve girişinin de farklı yönde olması nedeniyle nümismatik veriler bu mekânda iki bölüm için de ayrı değerlendirilecektir.

Ana Bölüm

Mekânda 6 stratigrafik birime rastlanmıştır ve VIII. mekânda gözlemlenen yanık tabaka IX. mekânda da gözlemlenmiştir²⁸². Mekân içerisinde 25 adet sikke ele geçmiştir. Yüzeyde bulunan 5 adet sikkenin 1'i tanımsız (Kat. No: 366), 4'ü ise Geç Roma Dönemi'ne tarihlendirilmektedir (Kat. No: 113, 146, 182, 219) ve Kat. No: 182 olan sikke kenarından

²⁸⁰ Mekânda ele geçen en geç tarihli sikke altın solidus olup basım aralığı MS 582-602'dir. Değerli madenden basılan sikkelerin kullanım ömrünün daha uzun olduğu ve sikkenin aşınmışlığı da göz önünde bulundurulduğunda belki de söz konusu sikke MS. 7. yüzyıl içerisinde, bilemediğimiz bir tarihte düşmüş olmalıdır. Yangın tabakası ve Cadde genelinde Heraklius'a ait sikkelerin çokluğu da göz önüne alınacak olursa belki mekân MS 7. yüzyıldaki Sasani – Bizans savaşlarından etkilenmiş olmalıdır. Konuyla alakalı nümismatik çıkarımlar için bkz. Tek, 2015.

²⁸¹ Aktaş, 2013: 86.

²⁸² Bkz. Aktaş, 2013: Lev.76, Res.133. Yangın tabakası yüzey (tarım toprağı ile 3. katman içerisinde devam etmektedir. Ancak 1. Açmada 4.tabakda da gözlemlenmektedir.)

kırpılmıştır. 1 tabakada 1 adet aşırı yıpranma nedeniyle kenti ve otoritesi tanımlanamayan, Hellenistik Dönem'e ait (Kat. No: 57), 3 adet ise yine aşırı yıpranma ve korozyon nedeniyle tanımlanamayan sikke (Kat. No: 323, 327, 407) ele geçmiştir. 3.tabakada 8 adet sikke bulunmuş ancak 1 adedi aşırı korozyona uğradığı için tanımlanamamıştır (Kat. No: 403). Tanımlanabilir sikkelerin 1'i Likya Birlik sikkesidir (Kat. No: 15). Diğer 1'i aşırı yıpranma nedeniyle kenti ve otoritesi tanımlanamayan, Hellenistik Dönem'e (Kat. No: 55), 2'si Roma Dönemi'ne (Kat. No: 73, 79), 2'si Geç Roma Dönemi'ne (Kat. No: 184, 201) ve 1 adedi de Bizans Dönemi'ne tarihlendirilmiştir (Kat. No: 270). 4. tabakada; 1 adet Roma Dönemi (Kat. No: 80), 2 adet Bizans Dönemi (Kat. No: 239, 250), 1 adet Feodal sikke (Kat.No:274) ele geçmiştir. 5. ve 6. tabakalarda 3 adet sikke bulunmuştur ancak 2'si aşırı korozyona uğradığı için tanımlanamamıştır (Kat. No: 326, 343). Tanımlanabilir durumda olan 1 adet sikke ise Geç Roma Dönemi'ne tarihlendirilmektedir ve sikkenin kenarlarında kırpmalar mevcuttur (Kat. No: 160). (Tablo 11a).

VIII. ve IX .mekânlarda yoğun olarak Geç Roma Dönemi' ne tarihlendirilen sikkeler ele geçmiştir. Ancak yüzey katmanları hariç, bulunan en geç tarihli sikkeler sayısal olarak az olan Bizans Dönemi'ne (MS 6.-7. yüzyıla) tarihlendirilmektedir. 4. tabakada ele geçen 1 adet gümüş Feodal (Orta Çağ) sikke ise (Kat. No: 274)²⁸³, kıvrılıp bükülmüş durumdadır. Sikkelerin kıvrılıp bükülmesi çoğu zaman bireysel bir yemin ya da adağın, bazen de ritüellerde kullanımın bir göstergesidir.²⁸⁴ Sikkenin bu aşamadan sonra maddi bir değeri kalmamaktadır. Maddi değeri kalmayan bu sikke, doğal faktörler ile (yağmur, toprak kayması, bir hayvan taşınması vb.) aşağı tabakalara inmiş olması yüksek bir ihtimaldir. Ş. Aktaş gerçekleştirilmiş olduğu doktora çalışmasında Liman Caddesi'nin MS 7. yüzyıla kadar kullanımda olduğunu tespit etmiştir. Nümismatik veriler, özellikle de MS 6. yüzyılın sonuna tarihlenen sikkeler (Kat. No: 250) Ş. Aktaş'ı doğrulamaktadır.

Liman caddesinde ele geçen Bizans sikkeleri bize mekanların dönemsel kullanımı hakkında bilgi vermektedir. Fakat mekanlarda ele geçen çok sayıda Geç Roma sikkesinin izahı için kontekslerin sağlıklı bir şekilde tüm bulgularla birlikte değerlendirilmesi gerekir²⁸⁵.

Üst Bölüm

Alanda gerçekleştirilen kazı çalışmalarında 4 stratigrafik birim izlenirken 1. tabakada bulunan ve Roma Dönemi'ne tarihlendirilen 1 adet sikkenin arka yüzü aşırı aşınmış ve silinmiştir²⁸⁶ (Kat. No: 82). 3. tabakada 1 adet Likya Birlik Dönemi (Kat. No: 6), 1 adet Roma

²⁸³ Feodal sikke yangın tabakasında ele geçmiştir.

²⁸⁴ İnşaat ritüellerinde sikkenin kullanımı ve kıvrılması olgusu için bkz. Jacops, 2015.

²⁸⁵ Liman caddesi seramikleri halen O.Ç. Ekiz tarafından, Ş.Aktaş denetiminde yüksek lisans tezi olarak çalışılmaktadır.

²⁸⁶ Konuyla alakalı bkz. s.40.

İmparatorluk sikkesi (Kat. No: 82), 1 adet Bizans Dönemi sikkesi (Kat. No: 247), 3 adet gümüş Feodal Orta Çağ sikkesi ele geçmiştir (Kat. No: 272, 273 ,275). 4. tabakada tespit edilen bir sikke aşırı yıprandığı ve korozyona uğradığı için tanımlanamamıştır (Kat. No: 330). (Tablo 11b).

IX. mekânda sonradan ayrılmış olan üst bölüm tıpkı VII. mekânda olduğu gibi giriş yönü değiştirilerek eski işlevinden farklı olarak kullanıma devam etmiştir. Tespit edilen Orta Çağ Avrupa Feodal sikkeleri ise, olasılıkla kentin Orta çağ yaşantısında²⁸⁷ değerlendirilmesi daha doğrudur. Çünkü cadde işlevini yitirmiş olsa bile, hemen yakınında yer alan Orta Çağ Suru ve Sur İçi Kilisesi güzergahındadır. Bu nedenle bu kayıp son derece olağan bir durumdur.

6.2.1.12. VII-VIII mekân arası sokak altından Geçen Kanal

Kanal içinde ele geçen 5 adet sikkenin 1'i Likya Birlik Dönemi (Kat. No: 19), 2'si Roma Dönemi (Kat. No: 76, 83), 1'i Geç Roma Dönemi'ne (Kat. No: 144) tarihlendirilmekte olup 1 adedi ise düşük kondisyonları nedeniyle tanımlanamamıştır (Kat. No: 290). (Tablo 12).

6.2.1.13. Sur -Batı Portik Arasından Geçen Kanal

Kanal içinde ele geçen 4 adet sikkenin 1 adedi Likya Birlik Dönemi (Kat. No: 7), 2 adedi Geç Roma Dönemi'ne (Kat. No: 111, 128) tarihlendirilmekte olup, 1 adedi ise aşırı yıprandığı için tanımlanamamıştır (Kat. No: 347). (Tablo 13).

6.2.2. Doğu Portik

Doğu Portikte ele geçen 27 adet geçen sikkenin 18'i yüzeyde bulunmuştur. Yüzeyde bulunan sikkelerin 2'si Hellenistik Dönem'e (Kat. No: 46, 60), 4'ü Likya Birlik Dönemi'ne (Kat. No: 23, 31, 33,35), 6'sı Geç Roma Dönemi'ne (Kat. No: 110, 129, 176, 180, 237, 209), 1'i Bizans Dönemi'ne (Kat. No: 257) tarihlendirilmekte olup, 5'i ise düşük kondisyonları nedeniyle tanımlanamamıştır (Kat. No: 298, 302, 306, 392, 398). 1. tabakada bulunan sikkelerin, 1'i Geç Roma Dönemi' ne (Kat. No: 190) tarihlendirilmektedir ancak 4'ü düşük kondisyonları nedeniyle tanımlanamamıştır (Kat. No: 309, 313, 338, 375). Zeminde ele geçen sikkelerin ise 3'ü Geç Roma Dönemi (Kat. No: 137, 140, 167), 1 adedi ise Bizans Dönemidir (Kat. No: 268). (Tablo 17).

²⁸⁷ Orta çağda kent ile ilgili genel bilgi için bkz. Şahin, 2020: 117-127.

6.2.3. Cadde

Caddede gerçekleştirilen kazı çalışmalarında ele geçen 5 adet sikkenin tamamı zemin üzeri dolgu tabakasında bulunmuştur. Bunların 1 adedi Likya Birlik sikkesi (Kat. No: 9), 1 adedi Geç Roma Dönemi (Kat. No: 122), 2 adedi Bizans Dönemi'dir (Kat. No: 253, 262) ancak 1 adedi düşük kondisyonları nedeniyle tanımlanamamıştır (Kat. No: 294). (Tablo 14).

Liman Caddesinin kesme taşlarla döşenmiş olan bölümde ele geçen sikkelerin sayısının çok az olması tamamen zemini ile alakalıdır. Sürekli kullanılan taş döşeli bir zemin üzerine düşen bir sikkenin düşüren tarafından ya da yoldan geçenler tarafından bulunması daha kolay olmalıdır. Bu nedenle cadde zemininde sikke ele geçmemiştir.²⁸⁸ Zemin üzeri dolgu tabakada tespit edilen en erken sikke MÖ 100-48 tarihli, kesilmiş Patara darbı Likya Birlik sikkesi (Kat. No: 9), en geç olanı ise Phocas sikkesine overstrike olan Heraklius'a ait, MS 613'te basılmış *folistis* (Kat. No: 262).

6.2.4. Agora Batı Stoa Kuzey Kapısı

Agora Batı Stoa Kuzey Kapısı'nda ele geçen 8 adet sikkenin 6 adedi yüzeyde bulunmuştur. Yüzeyde bulunan sikkelerin 1 adedi Likya Birlik Dönemi'ne (Kat. No: 21), 4 adedi Selçuklu Dönemi'ne (Kat. No: 277, 278, 279, 280), tarihlendirilmektedir. 1 adet sikke ise aşırı korozyona uğradığı için tanımlanamamıştır (Kat. No: 293). Dolgu tabakasında bulunan 2 adet sikke ise düşük kondisyonları nedeniyle tanımlanamamıştır (Kat. No: 288, 291). (Tablo 18).

6.2.5. Gymnasium / Palaestra Propylonu

Yapı içerisinde toplamda 6 adet sikke bulunmuş ve 1 adedi MS 347-348 darp tarihli olup yüzey buluntusudur (Kat. No: 106). Zemin üzeri dolgu tabakada tespit edilen sikkelerin 3'ü aşırı korozyon nedeniyle tanımlanamamıştır (Kat. No: 345, 380, 396). Tanımlanabilir sikkelerin 1 adedi Valens'e ait MS 364-367 (Kat. No: 124), 1 adedi ise Phocas'a ait MS 602-610 darp tarihli bronz sikkedir (Kat. No: 254). (Tablo 19).

6.2.6. Liman Caddesi Yüzey Sikkeleri

Bu bölümde yer alan sikkeler, Liman Caddesinde gerçekleştirilen kazı çalışmaları dışında, yüzeyde bulunan ve 49 adetten oluşan sikke grubudur. Bunların 1'i Hellenistik (Kat. No: 54), 7'si Likya Birlik (Kat. No: 1, 2, 4, 11, 29, 38, 39), 1'i Roma Eyalet (Kat. No: 64), 17'si Geç Roma (Kat. No: 93, 108, 117, 141, 142, 145, 147, 151, 154, 157, 164, 165, 172, 173,

²⁸⁸ Sikke kaybı ve zemin ilişkisi için bkz. s.30-31.

185, 221, 224), 1'i Bizans (Kat. No: 246) ve 2'si de İslami sikkedir (Kat. No: 276, 281). 20 adet sikke ise düşük kondisyonları nedeniyle tanımlanamamıştır (Kat. No:289, 295, 296, 297, 301, 312, 325, 336, 341, 354, 369, 377, 378, 404, 410, 412, 413, 418, 422, 423).

SONUÇ

Patara antik kentinin coğrafi konumu ve güvenli limanı Geç Antik Çağ'a kadar tercih edilmesini sağlamıştır. Kent merkezine ulaşımı sağlayan Liman Caddesi ise dükkân işlevi gören mekanları ile en geç Hellenistik Dönem'den itibaren MS 7. yüzyıla kadar kent içindeki en önemli yol ağı olarak kalmıştır. Liman Caddesi, kent meydanına yani Merkezi Agora'ya limandan ve kent içinden bağlanan sokaklarla ulaşımı sağlamaktadır. Batı Portikte bulunan dükkânlar/mekânlar ile ticari hareketinde yoğun olduğu caddede gerçekleşen kazılarda ele geçen 425 adet sikkenin tamamı çalışma kapsamında değerlendirilmiş, tanımlanamayan 143 adedi ölçü ve buluntu yerleri ile katalogda sunulmuştur.

Tez dahilinde çalışılan sikkelerin büyük bir kısmının metali bronzdur (%97,65) ve Likya Birlik, Hellenistik, Roma, Geç Roma, Bizans, Feodal/Orta Çağ, Selçuklu olmak üzere 7 ayrı dönemi kapsamaktadır. Liman Caddesi'nde ele geçen nümismatik veriler Patara'nın tarihi ve ticari ilişkileri ile uyumludur ancak kısıtlı bir alanda gerçekleşen çalışmada Patara için genel bir çıkarım yapmak mümkün değildir. Bu nedenle sadece Liman Caddesi ve bağlantılı yapıların değerlendirmesi yapılmıştır.

Bir otoriteye bağlı olarak darp edilen sikkeler aynı zamanda bir belge niteliğindedir ancak günlük alışverişlerde toplumun tüm vatandaşları tarafından kullanılmaktadır. Bu nedenle kazılarda ele geçen sikkeler kentin toplum yapısını, ekonomisini, ticari ilişkilerini yansıtmaktadır. Ancak sikkelerin darp edildiği otorite ve dönem dışında yüzyıllar sonra da hem kullanımı hem de kaybı olabilmektedir. Bu nedenle sikkenin darp tarihi ile kayıp tarihi ve kullanım süresinin değerlendirilmesi için stratigrafik birimlerde ele geçen tüm bulgu ve buluntuların birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir. Liman Caddesi'nde ele geçen sikkelerde, alanda bulunan seramikler ve diğer buluntular çalışılma aşamasında olduğu için sadece *terminus post quem* yapılarak alt tarih belirlenebilmiştir. Ancak bazı mekân içlerinde ve dolgularda ele geçen münferit sikkeler ile mekân ilişkisini entegre etmek sağlıklı olmayacağı için ileride tabakalarda bulunan diğer bulgular değerlendirildiğinde nümismatik veriler hakkında yorum yapılabilecektir.

Çalışmalarda değerlendirilen sikkelerin büyük bölümü (%72) Batı Portik ve mekanlarında ele geçmiştir. Nümismatik verilerin bu alanda yoğunlaşmış olmasının nedeni ticari amaçlı kullanılan mekanların/dükkanların Batı Portik'te konumlanmasından kaynaklanmaktadır. Dönemsel olarak Geç Roma Dönemi'ne tarihlendirilen sikkelerin sayısı fazladır ve %58,05'i AE4 biriminde darp edilmiştir (Grafik 12). MS 5. yüzyılda küçük boyutlarda olan sikkeler piyasaya sürülmeye başlamış ve günlük alışverişte kullanılmıştır.

Liman Caddesi'nde MS 5. yüzyıla tarihlendirilen sikkelerin sayısı çok azdır. Bunun temel nedenlerinden biri MS 5. yüzyılda artan maliyetlerden dolayı az sayıda sikke basılmasıdır. Bu dönemde piyasalardaki açık, eski dönemlerin sikkelerinin kullanımıyla kapatılmaya çalışılmıştır. Konuyla ilgili bir diğer husus ise MS 4. ve 5. yüzyıllarda basılan küçük birimli bronz sikkeler ile, çapı ve ağırlığı çok yakın olan Likya Dönemi'nde darp edilmiş bronz sikkelerin birlikte ele geçmiş olmasıdır. Bu durum sikkelerin hala gayri resmi olarak dolaşımda olduğunu göstermektedir. Arykanda ve Korinth'te Roma Hamamı'nda ele geçen definelerde Likya Birlik Dönemi ile Geç Roma Dönemi'ne tarihlendirilen sikkelerin birlikte bulunması ve aynı durumun Olympos Kentinde de olması, sikkelerin MS 5. yüzyılda ağırlık ve çaplarının aynı olmasından dolayı kullanımda olduğunu göstermektedir. Ayrıca günlük alışverişlerin yapıldığı ticari bir merkez olan Patara Liman Caddesi'nde hem toplu olarak bulunan hem de alanın genelinde Likya Birlik sikkelerinin yaygın olması H. Sancaktar'ın tespitini doğrulamaktadır. J. D. Evans'ın 2013 yılında Sardes'te bulunan 5 küçük define üzerinden sikkelerin kullanım ömrüne ilişkin önemli bir çalışma gerçekleştirmiştir. Geç Roma sikkelerinin özellikle MS 4. yüzyılda AE4 biriminden büyük boyutlarda darp edilenlerde kenarlarından kırpılma ya da kesilerek ağırlık ve çapının düşürülerek kullanıldığını hususunu kaleme almıştır. Patara Liman Caddesi'nde tespit edilen sikkelerde aynı zamanda Arykanda ve Olympos sikkelerinde de bu durumu görmekteyiz. Tanımlanamayan sikkelerin sayısının fazla olmasının ise temel olarak iki nedeni bulunmaktadır. İlk faktör; bir bölümü bataklığa dönüşen alanın toprak yapısı ile denize yakın olduğu için toprakta bulunan tuz ve asit oranının sikkeleri korozyondan dolayı bozmasıdır. İkinci faktör ise; düşük kondisyonları ve uzun süre dolaşımdan kaynaklanan aşınmışlıktan ötürü teşhis edilememesidir.

Liman Caddesi ve bağlantılı alanlarda bulunan sikkeler mekanlarla birlikte değerlendirildiğinde, özellikle VIII. mekânda önemli sonuçlara ulaşılmıştır. Batı Portikte yer alan VIII. mekânda ele geçen sikke sayısı her şeyden önce diğer mekanlara kıyasla oldukça fazladır. Sikkeler her zaman metalinden dolayı tekrar tekrar kullanılabilir. Her ne kadar küçük birimli sikkelerin tedavülden kalktığı için bilinçli atılma durumu olsa da bunun kullanımda olan bir mekânda gerçekleşmesi çok zordur. Alanda yangın tabakasının olması ve sikkelerinde söz konusu tabakanın altında yoğunlaşması bu mekânın yangın sonrası terk edildiğini düşündürmektedir. Son kullanım evresinde 6 bölüme ayrılan mekânın farklı noktalarında ve toplu halde sikkeler bulunmuştur (Harita 3). 3. tabakadan itibaren Likya Birlik sikkeleri, Roma Eyalet ve İmparatorluk sikkeleri (1 adet'i İmparator Traianus'a ait Denarius Kat. No: 237), Geç Roma sikkeleri (Follis, AE2, AE3, AE4 biriminde darp edilen) ve Bizans sikkesi (1 adet'i Mauricius Tiberius'a ait Soldius) ele geçmiştir. Sikkelerin bu kadar yoğun ve çok geniş dönem

aralığı ile farklı birimlerden oluşması alışveriş amacıyla kullanılan dükkânın sahibinin birikimi olarak da yorumlanabilir. Ayrıca sikkelerin yüzlerce yıl sonra da geç bir bağlamda bir arada olabileceğinin bir diğer örneğini teşkil etmektedir. Bu nedenle sadece sikkeler kullanılarak tabaka ya da mekân değerlendirmesinin yapılması oldukça risklidir. Toplu halde bulunan sikkelerin büyük bir kısmı üzerinde uzun süre kullanımdan kaynaklı aşınma görülmektedir. Bu nedenle özellikle küçük birimlerdeki sikkeleri tanımlamak mümkün olmamıştır. I. mekânda ise kuzey ve doğu duvar bitişiğinde zemin altına sondaj açılmıştır. Sondajda tanımlanabilir durumda olan sikkeler MS 4. yüzyılın sonu ve 5. yüzyıl başlarına tarihlenmektedir, en geç sikke ise I. Iustinus'a aittir. Liman Caddesi'nin tümünde ele geçen sikkelerde en erken Bizans sikkesi I. I. Iustinus ile başlamaktadır. 2001 yılına kadar yapılan kazılarda ele geçen sikkelerle ilgili Ş. Özudoğru'nun gerçekleştirdiği çalışmada da Patara genelinde hiç Anastasius'a ait sikke tespit edilememiştir. Bu durumun iki nedeni olabilir; birincisi, yeni reformun oturmasının zaman alması, ikincisi ise kente sikkenin ulaşmamış olmasıdır. Liman Caddesi'nde alan genelinde aynı bağlamlarda tespit edilen sikkelerde Geç Roma ile Bizans Dönemi'ne ait sikkelerin bulunması, muhtemelen Geç Roma Dönemi'ne tarihlendirilen sikkelerin reform geldiğinde de bir müddet kullanılmış olduğuna işaret etmektedir, ancak kesin bir çıkarım yapılması için Patara'da bulunan sikkelerin tamamının değerlendirilmesi gerekmektedir.

Bizans Dönemi sikke buluntularından en önemli çıkarım Liman Caddesi'nin kullanımının Heraclius zamanında son bulmasıdır. Bu sonuç alanın MS 7. yüzyılda terk edildiğini arkeolojik verilerle tespit eden Şevket Aktaş'ı da doğrular niteliktedir. Anlaşılan o ki Patara, bu imparator zamanı yaşanan Sasani savaşlarından ve ardı sıra Müslüman Arap akınlarından oldukça etkilenmiştir. VIII. ve IX. mekanlarda gözlemlenen yangın tabakası altında ele geçen, uzun kullanım gördüğü anlaşılan aşınmış Mauricius Tiberius *soldiusu* da bu olaylarla bağlantılı olmalıdır. Mekanlarda ele geçen az sayıda MS 9. yüzyıl ve sonrasına tarihli sikke ise her ne kadar Liman Caddesi kullanılsa da Patara'nın orta çağına şahitlik yapan münferit buluntulardır.

KAYNAKÇA

ANTİK KAYNAKLAR

- Plut. Alex. Plutarkhos, Bioi Paralleloi Alex. (Alexandros), Kullanılan Metin ve Çeviri: Plutarch's Lives. With an English Translation by. B. Perrin, vol. VII, London, 1919. Plutarkhos, Paralel Hayatlar: İskender - Sezar. Çev.: İo Çokona. İstanbul, 2015.
- Arr. Anab. Arrianus, Anabasis. Kullanılan Metin ve Çeviriler: Arrian. With an English Translation by E. Iliff Robson - I-II. Cambridge, Mass.– London 1929 - 1967. Testimonia Numaria. Greek and Latin Texts concerning ancient Greek Coinage Vol : Texts and Translations. J. R. Melville Jones, London 1993.
- Diod. Diodorus Siculus, Bibliothke Historike, Kullanılan Metin ve Çeviriler: Diodorus of Sicily. With an English Translation by C. H. Oldfather, vol. I-VI; C. H. Sherman, Vol. VII; C. B. Welles vol. IV- VIII; R. M. Geer, vol. IX-X.; F. R. Walton, vol. XI-XII. Cambridge, Mass.– London 1933 - 2004 (The Loeb Classical Library).
- Livius, Livius, Ab urbe condita Kullanılan Metin ve Çeviriler: Livy, From the founding of city. With an English Translation by A. C. Schlesinger. I-XIV. London, New York 1967 (The Loeb Classical Library). Titus Livius, Roma Tarihi: Şhrin Kuruluşundan İtibaren. Çev: S. Şenbark. İstanbul 1992 vdd.
- Polyb. Polybios, Historiai, Kullanılan Metin ve Çeviri: The Histories. With an English translation by W. R. Paton I-VI. Cambridge, Mass.-London 1922 vd. (The Loeb Classical Library).

MODERN KAYNAKLAR

- Acara Eser M. (2018). "Maden Buluntular 1989-1999". S. Doğan, E. F. Fındık (ed.). *Aziz Nikolaos Kilisesi Kazıları 1989-2009*. İstanbul: 353-380.
- Aitchison N. B. (1988). "Roman wealth, native ritual: coin hoards within and beyond Roman Britain.". *World Archaeology* 20(2): 270–283.
- Ashton R. H. J.-Meadows A. R. (2008). "The Letoon deposit: Lycian league coinage, Rhodian Plinthophori, and pseudo-rhodian drachms from Haliartos (yet again) and Asia minor". *NC* 168: 111-134.
- Ashton R. H. J. (2002). "The Ptolemaic Coins in Fethiye Museum", *Numismatic Circular CX/1*: 7-12.
- Ashton R. H. J. (2004). "Kaunos, not Miletos or Mylasa", *NC*: 33- 46.
- Akşit O. (1967). *Likya Tarihi, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları No: 1218*, İstanbul, 1967, 20.
- Akşit O. (1971). *Helenistik ve Roma Devrinde Likya*, 1971.
- Aktaş Ş.-Gülşen F. (1994). "Roma Kapısı". bkz.: F. Işık Patara 1992. *KST* 15.2: 279-301.
- Aktaş Ş.-Gülşen F. (1995). "Ana Cadde". bkz.: F. Işık, Patara 1993. *KST* 16.2: 253-282.
- Aktaş Ş.-Gülşen F. (1996). "Ana Cadde". bkz.: F. Işık, Patara 1994. *KST* 17.2: 159-184.
- Aktaş Ş.- Coşkun N. (1998). "Ana Cadde". bkz.: F. Işık, Patara 1996. *KST* 19.2: 53–79.
- Aktaş Ş. (2002). "Ana Cadde ". bkz.: F. Işık, Patara 2000. *KST* 23.1: 397-412.
- Aktaş Ş.-Gülşen F. (2003). "Ana Cadde Stoası". bkz.: F. Işık, Patara 2001. *KST* 24.1: 1-10.
- Aktaş Ş. (2004). "Ana Cadde", bkz.: F. Işık, *Patara Kazısı 2003, ANMED*: 37-44.
- Aktaş Ş. (2005a). "Ana Cadde", bkz.: F. Işık, *Patara 2004, ANMED* 3: 57-65.
- Aktaş Ş. (2005b). "Ana Cadde Stoa ve Güney Kapı". bkz.: F. Işık, *Patara Kazısı 2004, ANMED* 2: 57-65.
- Aktaş Ş. (2007). "Ana Cadde ve Agora Kapısı". bkz.: F. Işık. Patara 2005 Yılı Kazı ve Restorasyon Çalışmaları. *KST* 28. 1: 15-28.
- Aktaş Ş. (2008). "Ana Cadde". bkz.: F. Işık. Patara 2006. *KST* 29.1: 59-72.
- Aktaş Ş. (2009). "Ana Cadde". bkz.: F. Işık. Patara 2007. *KST* 30. 4, 2009, 337-354.
- Aktaş Ş. (2010). "Ana Cadde". bkz.: F. Işık. Patara 2008. *Anatolia/Anadolu* 36: 229-243.
- Aktaş Ş. (2011). "Ana Cadde". bkz.: H. İşkan Işık. Patara 2009, *KST* 32. 3, 2011: 1-21.
- Aktaş Ş. (2012). "Ana Cadde". bkz.: H. İşkan Işık. Patara 2010 Yılı Kazı ve Restorasyon Çalışmaları. *KST* 33.3: 15-39.

- Aktaş Ş. (2013). *Patara Ana Caddesi*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Akdeniz Üniversitesi, Antalya, 2013.
- Aktaş Ş. (2016). “Patara Nero Hamamı Gymnasium Propylonu”. E. Dünder, Ş. Aktaş, M. Koçak, S. Erkoç (ed.). *Havva İşkan’a Armağan Lykiarkhissa Festschrift Für Havva İşkan*, İstanbul: 1-14.
- Aktaş Ş. (2019). “Sosyal Yaşamın Merkezi: Liman Caddesi ve Merkez Agora”. H. İşkan (ed.). *Patara: Kent, Liman, Kült*, İstanbul, 2019: 250-271.
- Aktaş Ş. (2020). “Liman Caddesi”. H. İşkan, F. Şahin (ed.). *Patara Lykia’nın Akdeniz’e Açılan Kapısı*, Ankara: 61-66.
- Aktaş Ş. (2022). “Patara Liman Caddesinde mozaikli bir yapı”, *JMR*,15: 17-33.
- Anson E. M. (2014). *Alexander’s Heirs: The Age of the Successors*, West Sussex.
- Arslan M. (2002). “I. Mithridates-Roma Savaşı: Rhodos ve Lykia’nın Durumuna Genel Bakış”. S. Şahin, M. Adak (ed.). *Lykia İncelemeleri I*:115-128.
- Babelon E. (1901). *Traité des Monnaies Grecques et Romaines*, 1/1, Bologna.
- Barron J. P. (1966). Barron, *The silver coins of Samos*, London.
- Bagnall R. S. (1976). *The Administration of the Ptolemaic Possessions Outside Egypt*, Leiden.
- Bellanger L.-Tomassone R.- Husi P. (2008). *A Statistical Approach for Dating Archaeological Contexts*, *Journal of Data Science* 6:135-154.
- Bean G. E. (1997). *Eskiçağ’da Lykia Bölgesi*. (Çev.: H. Kökten), İstanbul.
- Behrwald R. (2000). *Der lykische Bund : Untersuchungen zu Geschichte und Verfassung*, Bonn.
- Bijovskii G. (1998). “The Gush Halav Hoard Reconsidered” *Atiqot*, 35: 77-136.
- Bijovskii G. (2012). *Gold coin and small change: monetary circulation in the fifth-seventh century Byzantine Palestine*, Trieste, EUT Edizioni Università di Trieste.
- Bijovskii G. (2013). *Gold Coin and Small Change: Monetary Circulation In Fifth–Seventh Century Byzantine Palestine*, Polymnia: Numismatica antica e medievale. Studi 2.Trieste: Edizioni Università di Trieste and Israel Numismatic Society.
- Bijovskii G. (2018). “The Gush Halav Hoard Reconsidered” *Atiqot*, 35: 171-226.
- Bilgin M.-Lenger D. S. (2019). “Nif Dağı Karamattepe Nekropolis’inden Bir Mezar Konteksti”, *OLBA XXVII*: 189-206.
- BMC Ionia (1892) V. B. Head, *A Catalogue The Greek Coins The British Museum: Catalogue of the Ionia*, Vol. 14, London.
- Bosch E. (1949). *Türkiyenin Antik Devrindeki, Meskukatına Dair Bibliyografya*, Ankara.

- Bresson A. (1998). “Rhodes, Cnide et les Lyciens au début du IIe siècle av. J. C”, *Revue des Études Anciennes* 100/1/2: 65-88.
- Brousseau L. (2010). “Sybaris et l’origine de la monnaie de bronze”, *RBN* 156: 23-34.
- Brousseau L. (2013) “La naissance de la monnaie de bronze en Grande Grece et en Sicile”. C. Grandjean, A.Moustaka (ed.). *Aux origines de la monnaie fiduciaire. Traditions métallurgiques et innovations numismatiques. Actes de l’atelier international des 16 et 17 novembre 2012 à Tours, Scripta Antiqua* 55, Bordeaux: 81-96.
- Bulgurlu V. (2007). “Demre Aziz Nikolaos Kazısında Bulunan Sikkeler Hakkında Notlar”. K. Dörtlük, T. Kahya (ed.). *III. Uluslararası Lykia Sempozyumu 7- 10 Kasım 2005 Antalya, Sempozyum Bildirileri*: 121- 128.
- Bulgurlu V. (2018). “Maden Buluntuları 2000-2009”, S. Doğan, E. F. Findık (ed.). *Aziz Nikolaos Kilisesi Kazıları 1989-2009*: 381-456.
- Bulut S.-Şengül M. (2010). “2009-2010 Yılı Andriake Kazılarında Bulunan Sikkeler Üzerine Ön Rapor”. N. Çevik (ed.). *Arkeolojisinden Doğasına Myra/Demre ve Çevresi*: 119-125.
- Bulut S.-Şengül M. (2014). “2009-2012 Yılları Andriake Kazı Sikkeleri ve Yerleşim Tarihine Katkıları”. K. Dörtlük, O. Tekin, R. Boyraz Seyhan (ed.). *I. Uluslararası Anadolu Para Tarihi ve Numismatik Kongresi Bildiriler, AKMED Kongre,Sempozyum, Seminer Dizisi* 4: 79-111.
- Burrell B. (2007). “A Hoard of Minimi from Sardis and the Currency of the Fifth Century C.E.”, *Revue numismatique*, 163: 235–282.
- Buttrey T. V. (1993). “THE PRESIDENT’S ADDRESS: Calculating Ancient Coin Production: Facts and Fantasies”, *The Numismatic Chronicle* (1966-), 1993, Vol. 153: 335-351.
- Brand H.-Kolb F. (2005). *Lykia at Pamphylia. Eine römische Provinz im Südwesten Kleinasiens*, Mainz.
- Callataÿ F. de (2005). “Coins and Archaeology: The (mis)use of Mithridatic Coins for Chronological Purposes in the Bosporean Area”. V. F. Stolba, L. Hannestad (ed.). *Chronologies of the Black Sea area in the period, c. 400-100 BC*: 119-136.
- Callataÿ F. de (2006). “Greek Coins from Archaeological Excavations: A Conspectus of Conspectuses and a Call for Chronological Tables”. P. G. van Alfen (ed.). *Agoranomia. Studies in Money and Exchange presented to J. H. Kroll*. New York: 177-200.
- Callataÿ F. de (2016). “De quoi les monnaies grecques trouvées en fouille sont-elles le reflet? Propos diachroniques de méthode”. F. Duyrat, C. Grandjean (ed.). *Les monnaies de*

- fouille du monde grec (VIe-Ier s. a.C.). Apports, approches et méthodes.* Bordeaux: 239-261.
- Callataÿ F. de (2018). “L’iconographie des monnaies grecques: brève historiographie et présentation des principales problématiques”. P.P. Iossif, F. de Callataÿ & R. Veymiers (ed.). *TYPOI. Greek and Roman coins seen through their images: noble issuers, humble users?*. Liège: 29-56.
- Callataÿ F. de (2019). “Money and its Ideas: State Control and Military Expenses”. S. Krmnicek (ed.). *A Cultural History of Money in Antiquity*: 123-169.
- Callu J. P. (1969). *La Politique monétaire des empereurs romains de 238 a 311*. Paris.
- Capdetrey L. (2022). *L’Asie Mineure après Alexandre (vers 323-vers 270 av. j. C.)*. Rennes 2022.
- Carson R. A. G. (1970). *Coins, Ancient, Mediaeval & Modern*. London.
- Collis J. (1974). “Data for dating”. J. Casey ve R. Reece (ed.). *Coins and The Archaeologist, British Archaeological Reports 4*. London: 173-183.
- CPE (2018). *Coins of the Ptolemaic Empire*, C. C. Lorber. Vol. I-II. New York.
- Çakıcı D.-İşkan H. (2020). “Patara Telsiz Telgraf İstasyonu”. H. İşkan, F. Şahin (ed.). *Patara Lykia’nın Akdeniz’e Açılan Kapısı*. Ankara: 129-134.
- Çevik N. (2015). *Lykia Kitabı*. İstanbul.
- Çizmeli Öğün-Marcellesi 2011 Z. Çizmeli Öğün, M. C. Marcellesi, “Réseaux d’échanges régionaux en Asie Mineure occidentale: l’apport des monnaies fouilles”, ed. O. Picard, *Nomisma, La circulation monétaire dans le monde grec antique. Actes du colloque international, Athènes 14-17 avril 2010*, Atina, (BCH suppl. 53), 2011: 297-342.
- Davies G. (1895). “Greek Inscriptions from Lycia”. *JHS* 15: 100-115.
- Demirel Gökalp Z. (2016). “Olympos Kazısı 2009-2012 Yılları Bizans Sikke Buluntuları”. *Phaselis II*: 323-337.
- Des Courtils J. (2001). “L’archéologie du peuple lycien”. V. Fromentin, S. Gotteland (ed.). *Origines Gentium*. Bordeaux.
- Depeyrot G. (2006). *La monnaie Romaine, 211 av. J.-C-476 apr. J.-C.* Paris.
- DOC I (1966). Bellinger, A.R. - Grierson, P. - Hendy, M.F. *Catalogue of the Byzantine Coins in the Dumbarton Oaks Collection and in the Whittemore Collection*. Washington D.C..
- DOC II/I (1968). A.R. Bellinger, A.R. – P. Grierson, M.F Hendy. *Catalogue of the Byzantine Coins in the Dumbarton Oaks Collection and in the Whittemore Collection, Vol. II Phocas to Theodosius III 602-717*. Washington D.C.

- DOC III/I (1973). A.R. Bellinger, A.R. – P. Grierson, M.F Hendy. *Catalogue of the Byzantine Coins in the Dumbarton Oaks Collection and in the Whittemore Collection, Vol. III: Leo III to Michael III 717-867*. Washington D.C.
- DOC IV/I (1999). A.R. Bellinger, A.R. – P. Grierson, M.F Hendy, *Catalogue of the Byzantine Coins in the Dumbarton Oaks Collection and in the Whittemore Collection, Vol. IV: Alexius I to Alexius V 1081-1204*. Washington D.C.
- Doğan S. vdd. (2014). S. Doğan, N. Çorağan, V. Bulgurlu, Ç. Alas, E. Fındık, E. Apaydın. *Demre-Myra Aziz Nikolaos Kilisesi*. İstanbul.
- Duggan T. M. P. (2010). “The Lycian port of Patara and its environs during the 13th and 14th centuries – An interpretation”. *Gephyra* 7: 47-72.
- Duyrat F. (2016). “Some Recommendations for Publishing Coins from Excavations”. F. Duyrat, C. Grandjean (ed.). *Les monnaies de fouille du monde grec (VIe-Ier s. a.C.). Apports, approches et méthodes, Scripta Antica n° 93, Ausonius*. Bordeaux: 297-302.
- Dündar E. (2020). “Liman ve Ticaret”. H. İşkan- F. Şahin (ed.). *Lykia'nın Akdeniz'e Açılan Kapısı*. Ankara: 87-92.
- Dündar E.-Lenger D. S. (2022). “A Ptolemaic Hoard from Patara”. *AJA* 126/2:201-217.
- Elkins N. T. (2009). “Coins, contexts, and an iconographie approach for the 21st century”. Hans-Markus Von Kaenel ve Fleur Kemmers (ed.). *Coins In Context I: New perspectives for the interpretation of coin finds, Colloquium Frankfurt a. M., October 25-27, 2007*. Germany: 25-46.
- Evans J. D. (2013). “Five Small Bronze Hoards from Sardis and Their Implications for Coin Circulation in the Fifth Century”. *Bulletin of the American Schools of Oriental Research*, 369(1):137-156.
- Fellows C. (1841). *An Account of the Discoveries in Lycia: Being a Journal Kept During a Second Excursion in Asia Minor*. London.
- Fellows C. (1853). *Ein Ausflug nach Kleinasien und Entdeckungen in Lycien*, Leipzig.
- Fischer Bovet C. (2014). *Army and Society in Ptolemaic Egypt*. Cambridge.
- Forestier J. B. (2006). *Les contremarques sur les monnaies grecques antiques: histoire d'un procédé monétaire*. (Yayınlanmamış doktora tezi). Université Paris IV (Sorbonne). Paris.
- Frazer E. J.-Van der Touw J. (2010). “The Random Walk”. *A Study of Coins Lost and Found in an Urban Environment. NC* 170: 375-405.

- Gândilă A. (2009). "Face Value or Billon Value? Early Byzantine Coins Beyond the Lower Danube Border". M. Wołoszyn (ed.). *Byzantine Coins in Central Europe between the 5th and 10th Century, MORAVIA MAGNA. Seria Polona, vol. III*. Kraków: 449-471.
- Gorecki J. (1986). "8. Zum Stand der Münzfundaufnahme", J. Borchhardt, "Bericht der Limyra-Grabung 1984", *KST* 7: 474-479.
- Gorecki J. (1991-1992). "Antike Fundmünzen in Limyra", J. Borchhardt, "Grabungen und Forschungen in Limyra aus den Jahren 1984-1990", *Öjh* 61, 1991-1992: 175-182.
- Gorecki J. (1999). "Sikke basımı ve sikke buluntuları", J. Borchhardt, *Limyra. Zemuri Taşlar*. (Çev.: G. Yümer): 123-136.
- Görkay K. (2012). "Arykanda (1971-2010)". O. Bingöl, A. Öztanü-H. Ş. Taşkiran (ed.). *DTCF 75. Yıl Armağanı, Arkeoloji Bölümü Tarihçesi ve Kazıları. Anadolu/Anatolia Ek Dizi-Supplements III.2*. Ankara: 313-316.
- Grandjean C. (2013). "Une monnaie fiduciaire issue du monde colonial" C. Grandjean, A. Moustaka (ed.). *Aux origines de la monnaie fiduciaire. Traditions métallurgiques et innovations numismatiques. Actes de l'atelier international des 16 et 17 novembre 2012 à Tours, Scripta Antiqua 55*. Bordeaux: 97- 108.
- Gregory T. (1993) T. Gregory, "The ancient and Byzantine coins". J. Morganstern (ed.). *The Fort at Dereagzi, Istanbul Forschungen* 40: 140-154.
- Gregory T. (2019). *Bizans Tarihi*. (Çev. Esra Erment).
- Hellenkemper H.-F. Hild (2004). F. Hild, *Tabula Imperii Byzantini 8: Lykien und Pamphylien*. Wien.
- Howgego C. J. (1992). "The Supply and Use of Money in the Roman World 200 B.C. to A.D. 300". *The Journal of Roman Studies* 82:1-31.
- Howgego C. J. (1985). *Greek Imperial Countermarks: Studies in the Provincial Coinage of the Roman Empire*. Royal Numismatic Society. London.
- Işık F. (1990) 'Kazı Çalışmaları' bkz. F. Işık, Patara 1989. *KST* 11.2: 6-8.
- Işık F. (1999). "Patara. Eine lykische Metropole erwacht aus ihrem Dornröschenschlaf". *AW* 30.5: 477-493.
- Işık F. (2000). *Patara: The History and Ruins of the Capital City of Lycian League*. Antalya.
- Işık F. (2011). *Caput Gentis Lyciae Patara "Likya Soyunun Başkenti"* H. Işık - Ş. Aktaş (ed.).
- Işık F. -İşkan H. – Çevik N. (2001). "Milliarum Lyciae: Patara Yol Kılavuz Anıtı Das Wegweisermonument von Patara. Önrapor/Vorbericht". *Lykia* 4, 1998/1999.
- Işın G. (2010a). "The building complex on the Tepecik acropolis at Patara". *Anatolian Studies* 60: 93-104.

- Işın G. (2010b). *Tepecik Akropolü" Bey Evi" Kazıları (2003-2007): Geç Arkaik-Erken Klasik Dönem Terracottaları*. Olba Journal.
- İplikçioğlu B. (2016). "Bir Roma Eyaleti Olarak Likya". H. İşkan, E. Dünder (ed.). *Lukka'dan Likya'ya: Sarpedon ve Aziz Nikolaos'un Ülkesi*. İstanbul: 60-67.
- İşkan H. (2016). "Liykia Birliği ve Eyaleti Başkenti: Patara". H. İşkan, E. Dünder (ed.). *Lukka'dan Likya'ya Sarpedon ve Aziz Nikolaos'un ülkesi*. İstanbul: 142-165.
- İşkan H. (2019). "Konum, Araştırma Tarihi, Kazılar". H. İşkan (ed.). *Patara: Kent, Liman, Kült*. İstanbul: 16-23.
- İşkan H. (2020). "Konum ve Tarih". H. İşkan, F. Şahin (ed.). *Patara Lykia'nın Akdeniz'e Açılan Kapısı*. Ankara: 11-22.
- İşkan H.-Aktaş Ş. (2019). "İçinde ve dışında: Kent Kapısı". H. İşkan (ed.). *Patara: Kent, Liman, Kült*. İstanbul: 198-2013.
- İzmirlier Y. (2009). *Anadolu Selçuklu Paraları*. İstanbul.
- Jacobs I. (2015). "Archaeological evidence for building and termination deposits in a Christian age.". A. Bosselmann,-Ruickbie (ed.). *The Material Culture of Magic, Leiden: Brill; manuscript submitted: 1-15*.
- Jameson S. (1980). "The Lycian League: Some Problems in its Administration". *Band 7/2. Halbband Politische Geschichte 470 (Provinzen und Randvölker: Griechischer Balkanraum; Kleinasien [Forts.])*: 832-856.
- Jimenez A. (2019). "Money and its Interpretation: Archaeological and Anthropological Perspectives". S. Krmnicek (ed.). *A Cultural History of Money in Antiquity*: 306-351.
- Jones J. M. (1986). *A Dictionary of Ancient Greek Coins*. B.A. Seaby. London.
- Jones J. M. (1990). *A Dictionary of Ancient Greek Coins*. B.A. Seaby. London.
- Kaegi W. E. (1982). "Late Roman Continuity in Financing of Heraclius' Army". XVI. *Internationaler Byzantinistenkongress Akten II-2 (Jahrbuch der Österreichischen Byzantinistik), Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaft*. Viyana: 53-61.
- Kalinka E. (1900). "Zur historischen Topographie Lykiens". *ÖJh 3,1900*. Beiblatt: 37-68.
- Kara S. (2022). *Olympos Antik Kenti Kazılarında Bulunan Roma ve Bizans Sikkeleri (2008-2019 Yılları Arası)*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Kemmers F. (2009). "Sender or receiver? Contexts of coin supply and coin use". H. M. von Kaenel, F. Kemmers (ed.). *Coins in Context I: New perspectives for the interpretation of coin finds*: 137-156.

- Kent J. P. C. (1974). "İnterpreting coin-finds". J. Casey ve R. Reece (ed.). *Coins and The Archaeologist, British Archaeological Reports* 4. London: 184-200.
- Klein D. (1999). *Nomismata, Historisch-numismatische Forschungen III*. Edizioni.
- Koçak M.-Dündar E. (2019). "Batı Lkia'nın Denize açılan Kapısı: Patara Limanı". H. İşkan (ed.). *Patara, Kent, Liman, Kült.* İstanbul: 286-301.
- Kolb F. (2016). "Beylikler Dönemi'nde Likya (MÖ. 550-360)". H. İşkan, E. Dündar (ed.). *Lukka'dan Likya'ya: Sarpedon ve Aziz Nikolaos'un Ülkesi*: 36-45.
- Kolb F. (2019). "Likya ve Pamhlia Eyaleti". O. Tekin (ed.). *Hellenistik ve Roma Döneminde Anadolu*. İstanbul: 314-334.
- Kraay C. M. (1976). *Archaic and Classical Greek Coins*. London.
- Lenger D. S. (2018). "Antik Çağ'da sikkenin Amulet ve Talisman Olarak Kullanımı". *MCBÜ Sosyal Bilimler Dergisi* C.16 S.3: 317-326.
- Lenger D. S. (2019). "Patara Kazılarında Bulunan Sikkeler". H. İşkan (ed.). *Patara: Kent, Liman, Kült.* İstanbul: 394-403.
- Lenger D. S. (2021). "Ödeme aracı olan sikkenin kemden kötuden koruyan amulete dönüşümünde kültürel dinamikler". G. A. Mirza (ed.). *Sosyal Bilimlerde Yaklaşımlar, Yönelimler, Yeni Boyutlar*: 347-364.
- Lenger D. S. (2022). *Antalya'nın Denizcilik ve Deniz Ticareti*, F. Şimşek (e.). Antalya: 73-94
- Lenger D. S.-Dündar E. (2021). "Attestation of a Ptolemaic Garrison in the Light of Coins: Tepecik Settlement at Patara, Lycia". *AIIN* 67: 37-70.
- Lockyear K. (2007). "Where Do We Go From Here? Recording and Analysing Roman Coins from Archaeological Excavations". *Britannia* XXXVIII: 211-224.
- Lockyear K. (2012). "Dating coins, Dating With Coins". *Oxford Journal of Archaeology* 31 (2): 191-211.
- LRBC I (1965). P.V. Hill, J. P. C. Kent. *Late Roman Bronze Coinage (A.D. 324-346)*. London: 4-40.
- LRBC II (1965). R.A.G Carson, J. P. C. Kent. *Late Roman Bronze Coinage (A.D. 324-498)*. London: 41-114.
- MacDonald W. (1986). *The Architecture of the Roman Empire II: An Urban Appraisal*.
- Lund H. S. (1992). *Lysimachus: A study in early Hellenistic kingship*. London-New York.
- Marcellesi M. Ch. (2007). "Le "trésor" du temple du Létôn de Xanthos (1975-2002). Les monnaies rhodiennes et la circulation monétaire en Lycie à la basse époque hellénistique". *RN* 163: 45-90.

- Mattingly H. (1960). *Roman Coins: From the Earliest Times to the Fall of the Western Empire*. 2nd rev. London: Methuen.
- Metcalf W. E. (1995). *Coinage, of The Crusades and The Latin East in The Ashmolean Museum Oxford*. London.
- Metcalf W. E. (2012). *The Oxford Handbook of Greek and Roman Coinage*. Oxford: 3–11.
- Mithcell S. (2015). *A History of the Later Roman Empire, MS 284-641, Second Edition*. Blackwell Publishing Ltd., UK.
- Mithcell S. (2019). “Anadolu’da Geç Antik Çağ”. O. Tekin (ed.). *Hellenistik ve Roma Dönemlerinde Anadolu*: 358-374.
- Morrisson C. (2002). *Antik Sikkeler Bilimi Nüvizmatik*. Arkeoloji ve Sanat Yayınları. İstanbul.
- Morrisson C. (2018). “Bizans Doğusu’nda Nüfus, İktisat ve Toplum”. (Çev. A. Bilge). *Bizans Dünyası 2. Basım*: 211-236.
- Mryberg N. (2009). “The social identity of coin hoards: an example of theory and practice in the space between numismatics and archaeology”, *Coins in context. I, New perspectives for the interpretation of coin finds : colloquium Frankfurt a.M., October 25-27, 2007*:157-171.
- Newton D. P. (2006). “Found Coins as Indicators of Coins in Circulation: Testing Some Assumptions”. *European Journal of Archaeology* 9 (2-3): 211-227.
- Öner E. (1997a). “Eşen Çayı Taşkın-Delta Ovasının Jeomorfolojisi ve Antik Patara Kenti”. *Ege Üniversitesi Coğrafya Dergisi* 9: 89-130.
- Öner E. (1997b). "Eşen Ovasının Alüvyal Jeomorfolojisi ve Lykia Antik Kentleri". *A. Ü. Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi* 6: 203-242.
- Öner E. (1998a). "Zur Geomorphologie der Eşen-Deltaebene und des antiken Hafens von Patara in der Südwesttürkei". *Adalya* 3: 207-220.
- Öner E. (1998b). "Lykia Limanlarının Kaderi. (Teke Yarımadası Kıyılarında Jeoarkeolojik Araştırmalar)". *AST XIX.I*: 419-440.
- Öner E. (1999a). “Letoon Kazı Alanı ve Çevresinde Jeomorfolojik-Jeoarkeolojik Araştırmalar”. *Ege Coğrafya Dergisi* 10: 51-82.
- Öner E. (1999b). "Zur Geomorphologie der Eşen-Deltaebene und des antiken Hafens von Patara, Südwesttürkei", *Marburger Geographische Schriften* 134: 98-104.
- Özüdoğru Ş. (2002). *Patara Sikke Basımları ve Patara Kazılarında (1988-2000) Ele Geçen Sikkeler* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Antalya.
- Perassi C. (2011). “Monete Romane Forate: Qualche Riflessione Su “Un Grand Thème Européen” (J.-P. Callu)”. *Aevum, Fase* 2:257-315.

- Picard O. (2002). "Thasos: les fouilles de l'agora et les monnaies". *Asolati & Gorini, éd.* 2002: 52-57.
- Picard O. (2007). "Monnaie et circulation monétaire à l'époque classique". *Pallas* 74: 113-128.
- Pinder M.-Friedlaender J. (1851). *Beitrag zur alteren Munzkunde*. Berlin.
- Poetto M. (1993). *L'iscrizione luvio- geroglifica di Yalburt. Nuove acquisizioni relative alla geografia dell'Anatolia sud-occidentale, Studia Mediterranea*, 8. Pavie.
- Price M. J. (1968). "Early Greek Bronze Coinage". C. M. Kraay, G. K. Jenkins (ed.). *Essays in Greek coinage presented to Stanley Robinson*. Oxford: 90-104.
- Psoma S. (1998). "Le Nombre de chalques dans l'obole dans le monde grec", *RN* 153:19-29.
- Psoma S. (2009). "Tas Sitarchias tous Misthous [(ARIST.), OEC. 1351b] Bronze Currencies and Cash-allowances in Mainland Greece, Thrace and the Kingdom of Macedonia". *RBN*, 155: 3-38.
- Psoma S. (2012). "Obols, Drachms, and Staters of Bronze during the Hellenistic Period". *AJN* 24: 11-19.
- Radke G. (1949). "Patara". *RE XVIII/4*: 2555-2561.
- Reece R. (1981). "Understanding coin finds and coin hoards in the Third Century". A. King, M. Henig (ed.). *The Roman West in the Third Century: contributions from archaeology and history*: 79-88.
- Reece R. (1982). "Economic history from site finds". T. Hackens, R. Weiller (ed.). *Proceedings of the 9th International Congress of Numismatics, Berne, September 1979, Louvain-la-Neuve: Association internationale des numismates professionnels*: 495-502.
- Reece R. (1996). "The interpretation of site finds: a review". C.E. King-D. G. Wigg (ed.). *Coin finds and coin use in the Roman World: Oxford symposium on coinage and monetary history* 13. Berlin: 341-355.
- Reece R. (2003). "Coins and the late Roman Economy". L. Lavan, W. Bowden (ed.). *Theory and practice in late antique archaeology*,: 139-168.
- Reece R. (2011). "Coins, potter and the Dating of Assemblages". M. A. Cau, P. Reynolds, M. Bonifay (ed.). *RRFW 1. Late Roman Fine Wares. Solving Problems of Typology and Chronology*: 45-47.
- RIC II (1968). H. Mattingly, E. A. Sydenham. *Vespasian to Hadrian, Roman Imperial Coinage*, vol.2. Londra.
- RIC IV/II (1968). H. Mattingly, E. A. Sydenham, *Macrinus- Pupienu, Roman Imperial Coinage*, vol.IV/II. Londra.

- RIC IV/III (1968). H. Mattingly, E. A. Sydenham, *Gordian III to Uranius, Roman Imperial Coinage, vol.IV/III*. Londra.
- RIC V/I (1968). H. Mattingly, E. A. Sydenham, *Valerian to Florian, Roman Imperial Coinage, vol.V/I*. Londra.
- RIC VI (1968). C. H. V. Sutherland. *Diocletian to Maximinus, Roman Imperial Coinage, vol.VI*. Londra.
- RIC V/II (1968). Percy H. Webb. *Marcus Aurelius Probus–Maximian, Roman Imperial Coinage, vol.V/II*. Londra.
- RIC VII (1968). P. M. Bruun. *Constantine I-Licinus, Roman Imperial Coinage, vol.VII*. Londra.
- RIC VIII (1968). J. P. C. Kent. *The Family of Constantine I, Roman Imperial Coinage, vol.VIII*. Londra.
- RIC IX (1951). J. W. E. Pearce, M. A., F. S. A.. *Valentinian I-Theodosius I, Roman Imperial Coinage, vol.IX*. Londra.
- RIC X (1994). J. P. C. Kent. *The Divided Empire, Roman Imperial Coinage, vol.X*. Londra.
- Rider G. Le (1975). “Contremarques et surfrappes dans l'antiquité grecque”. J. M. Dentzer, Ph. Gauthier ve T. Hackens (ed.). *Numismatique antique. Problèmes et méthodes*. Nancy-Louvain: 27-56.
- Robert L. (1966). *Monnaies antiques en Troade*. Geneve/Paris.
- Robinson E. S. G. (1914). “Coins from Lycia and Pamphylia”. *JHS* 34: 36-46.
- Rotroff S. I. (1997). “Coins and stratigraphy”. K. A. Sheedy, Ch. Papegeorgiadou-Banis (ed.). *Numismatic archaeology. Archaeological numismatics: Proceedings of an international conference held to honour Dr. Mando Oeconomides in Athens 1995 (Oxbow Monographs 75)*. Oxford: 8-16.
- RPC I (1992). A. Burnett, M.Amandry ve P.P. Ripollés. *Roman Provincial Coinage, Volume I: From the Death of Caesar to the Death of Vitellius (44 BC- AD 69)*. France.
- RPC III-I (1992). J. Amandry, A. Burnett. *Roman Provincial Coinage, Volume III.I, From Nerva to Hadrian (AD 96–138)*. France.
- Ruge W. (1927). “Lykia”, *RE XIII/2*: 2270-2282.
- Sancaktar H. (2012). “2011 Yılı Arykanda Kazısı TK3 Definesi: Bir Ön Değerlendirme”. *MJH II/2*: 219-228.
- Sancaktar H. (2016). “Arykanda VI. Hamam Tahliye Kanalındaki Ele Geçen Sikkeler”. Z. Çizmeli Öğün (ed.). *Anadolu/Anatolia, Ek Dizi 1.3, Kaunos/Kbid Toplantıları 3 Anadolu Nüvizmatik Araştırmaları Çalıştayı*: 13-38.

- Sancaktar H. (2018). “Analysis of the Coins Found at the Excavations of the 6th Bath Complex in Arycanda”. O. Tekin (ed.). *İkinci Uluslararası Akdeniz Dünyasında Para Tarihi ve Nüsmatik Kongresi, Bildiriler*: 361-370.
- Sancaktar H. (2020). “Late Antique and Byzantine Coins in Arykanda-Arif Kale (Lycia)”. E.Kavalçalan (ed.). 24. *Uluslararası Ortaçağ ve Türk dönemi Kazılar ve Sanat Tarihi Araştırmaları Bildirileri Kitabı*: 585-601.
- Sanders G. D. R. (2018). “Bridging the Grande Brèche: Rethinking Coins, Ceramics, Corinth and Commerce in the Centuries Following A.D. 500”. Online Publication via Academia.edu.
- Sartre M. (2003). *L’Anatolie hellénistique: de l’Égée au Caucase (334-31 av. j.- C.)*. Paris.
- SC (2002-2008). A.Houghton, C. C. Lorber, O. D. Hoover. *Seleucid Coins. A Comprehensive Catalogue*. New York: The American Numismatic Society. London.
- Schuler C. (2016). “Hellenistik Dönem’de Likya ve Likya Birliği (MÖ 4. – 1. yüzyıl)”. H. İşkan, E. Dündar (ed.). *Lukka’dan Likya’ya: Sarpedon ve Aziz Nikolaos’un Ülkesi*. İstanbul: 46-59.
- Schuler C. (2019a). “Küçük Asya’da Seleukoslar Egemenliği”, O. Tekin (ed.). *Hellenistik ve Roma Dönemlerinde Anadolu: Krallar, İmparatorlar, Kent Devletleri*: 14-25.
- Schuler C. (2019b). “Patara Tarihi: Klasik Çağ’dan Lycia Eyaleti’nin Kuruluşuna Kadar”, H. İşkan (ed.). *Patara: Kent, Liman, Kült*, İstanbul: 68-84.
- Schuler C.-Zimmermann K. (2019). “Patara Tarihi”. H. İşkan (ed.). *Patara: Kent, Liman, Kült*, İstanbul: 68-103.
- SNG Cop Phrygia 29/30 (1947). *Sylloge Nummorum Graecorum, The Royal Collection of Coins and Medals. Danish National Museum. Vol. 29-30, Phrygia I-II*, Kopenhagen.
- SNG Turkey 1 (2002). K. Konuk. *Sylloge Nummorum Graecorum, Turkey 1, The Muharrem Kayhan Collection*, Ausonius Numismatica Anatolica 1, İstanbul.
- SNG v. Aulock, Pamphylien (1964). H. Von Aulock. *Sylloge Nummorum Graecorum Deutschland, Sammlung, Vol.11, Pamphylien*, Berlin.
- SNG v.Aulock Ionien (1960). H. Von Aulock. *Sylloge Nummorum Graecorum Deutschland, Sammlung, Vol.6, Ionien*, Berlin.
- SNRIS (2008). *Sylloge Nummorum Religionis Isiacae Et Sarapiacae*, Paris.
- Svoronos J. N. (1904-1908). *Τα νομίσματα του κρατους των Πτολεμαίων, Athens 1904-1908/Ta Nomismata tou Kratous ton Ptolemaion (Ptolemaic Coinage)*, (Çev.:C. Lorber).

- Şahin F. (2020). “Geç Antik Dönem ve Orta Çağ”. H. İşkan, F. Şahin (ed.). Patara, *Lykia'nın Akdeniz'e açılan kapısı*, Ankara: 117-127.
- Şahin F.-Aktaş Ş. (2019). “Patara'da kentsel değişim”. H. İşkan (ed.). *Patara Kent, Liman, Kült*, İstanbul: 156-177.
- Tatar Ö. (2016). *İzmir Arkeoloji Müzesi'nde Bulunan III. Aleksandros ve III. Philippos Dönemine Atfedilen Makedon Kralı Bronz Sikkeleri*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Akdeniz Üniversitesi, Antalya.
- Tatar Ö. (2022). *Nüsmistik veriler ışığında Lykia Bölgesi'nde Ptolemaios Egemenliği*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Akdeniz Üniversitesi, Antalya.
- Tek A. T. (1996). *Arykanda Kazılarında Bulunan Antik Sikkeler*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Tek A. T. (2001). “Arykanda Kazılarında Bulunan Bir Myra Sikkesi”, C. Özgünel, O. Bingöl, V. İdil, S. Doruk, K. Gökay, M. Kadioğlu (ed.). *Gün Işığında; Anadolu Cevdet Bayburtluoğlu İçin Yazılar*, İstanbul: 238-243.
- Tek A. T. (2002a). *Arykanda Kazılarında Bulunan Antik Sikkeler Üzerinde Yeni İncelemeler: 1971-2000 Sezonları*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Tek A. T. (2002b). “Arykanda'da Bulunan Beylikler ve Osmanlı Sikkeleri”, *Anadolu Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi* 1/3: 355-370.
- Tek A. T. (2005). “The coins of Gordianus III found at Arykanda. Evidence for an earthquake relief fund in Lycia?”. C. Alfara, C. Marcos, P. Otero (ed.). *XIII Congreso Internacional de Numismatica Madrid-2003*, Vol. 1: 946-957.
- Tek A. T. (2006). “Hellenistik ve Erken Roma İmparatorluk Dönemlerinde Likya'da Basılan Otonom Şehir Sikkeleri”, Kayhan Dörtlük vd. (ed.). *III. Lykia Sempozyumu. Sempozyum Bildirileri*, AKMED, Antalya, 2, 2006: 769-787.
- Tek A. T. (2009). “1971-2002 Yılları Arasında Arykanda Kazılarında Bulunan Pamphylia Bölgesine Ait Sikkeler”, O. Tekin- A. Erol (ed.). *Ancient History, Numismatics and Epigraphy in the Mediterranean World. Studies in memory of Clemens E. Bosch and Sabahat Atlan and in honour of Nezahat Baydur*: 345- 356.
- Tek A. T. (2015). “Side Sikke Buluntuları Işığında MS 622/3'te Pamphylia'ya "Olası" Bir Sasani Saldırısı” *Collan* 14: 123-136.
- Tek A. T. (2017). “Lykia Bölgesi'nde Roma İmparatorluk Dönemi'nde Sikke Basımı”. *Toplumsal Tarih Antik Nüsmistik*, 277.
- Tekin O. (1994). *Yapı Kredi Koleksiyonu; Grek ve Roma Sikkeleri*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.

- Tekin O. (2008). *Antik Nüsmistik ve Anadolu (Arkaik ve Klasik Çağlar)*, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul.
- Tietz W. (2006). “Die Fundmünzen aus Korba auf dem Territorium von Kyaneai”. F. Kolb (ed.). *Lykische Studien 7: Die Chora von Kyaneai. Tübinger Althistorische Studien 2*: 205-206.
- Tietz W. (2008). “Fundmünzen aus dem Territorium von Kyaneai”. F. Kolb (ed.). *Lykische Studien 8: Keramik, Münzen, Kirchen und Wirtschaftskomplexe des zentrallykischen Yavu-Berglandes.(Gebiet von Kyaneai) Tübinger Althistorische Studien 4*: 255-259.
- Tietz W. (2010a). “Die Fundmünzen aus dem Stadtgebiet von Kyaneai”. F. Kolb (ed.). *Lykische Studien 9: Die Siedlung von Kyaneai in Zentrallykien. Tübinger Althistorische Studien 5*: 365-369.
- Tietz W. (2010b). “Eine Fundmünze aus dem Landgebiet von Kyaneai”. F. Kolb (ed.). *Lykische Studien 9: Die Siedlung von Kyaneai in Zentrallykien. Tübinger Althistorische Studien 5*: 371-372.
- Touratsoglou I. (2000). “Numismatique et Archéologie”, XII. *Internationaler Numismatischer Kongress Berlin 1997*, Berlin: 149-156.
- Troxell H. A. (1982). *Coinage Of The Lycian League, ANS, Numismatic Notes And Monograph*.
- Tulay A. S. (2001) A. S. Tulay, *Genel Nüsmistik Sözlüğü*, İstanbul.
- Türkoğlu Ş. M. (2022). *Patara Lahitleri*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Akdeniz Üniversitesi, Antalya.
- V.Aulock H. (1974). *Die Münzprägung des Gordian III und der Tranquilla in Lykian, IstMitt Beiheft II*.
- Waddington W. H. (1853). *Voyage en Asie-Mineure au point de vue numismatique*.
- Walker A. (1976). “Worn And Corroded Coins: Their Importance for the Archaeology”. *Journal of Field Archaeology*, Vol. 3, No: 3, Boston University: 239-334.
- Walker A. (1997). “Excavation Coins: The Use and Misuse of Numismatic Evidence in Archaeology”. K. A. Sheedy (ed.). *Ch. Papegeorgiadou-Banis, Numismatic archaeology. Archaeological numismatics: Proceedings of an international conference held to honour Dr. Mando Oeconomides in Athens 1995 (Oxbow Monographs 75)*, Oxford:17-26.
- Waner M.-Safrai Z. (2001). *A Catalogue of Coin Hoards and the Shelf Life of Coins in Palestine Hoards during the Roman-Byzantine Period. Liber Annus 51*: 305–336.

- Wigg Wolf D. (2018). “Death by deposition? Coins and ritual in the late Iron Age and early Roman transition in northern Gaul”, N. Myrberg Burström (ed.), *G. Tarnow Ingvardson, Divina Moneta Coins in Religion and Ritual*:13-29.
- Woodard A. M.-Ormerod H.A. (1909-1910). “A Journey in South-Western Asia Minor”, *The Annual of the British School at Athens* 16, 1909-1910: 76-136.
- Zimmermann K. (1999). “Lykia”, *DNP* 7: 559-560.
- Zimmermann K. (2016). “Osmanlı Fethine Kadar Doğu Roma ve Bizans Dönemi’nde Lykia” H. İşkan, E. Dünder (ed.). *Lukka’dan Likya’ya: Sarpedon ve Aziz Nikolaos’un Ülkesi*, İstanbul: 68-77
- Zimmermann K. (2019). “Patara Tarihi: Lycia Eyaleti’nin Kuruluşundan Geç Antik Çağ’a Kadar”. H. İşkan (ed.). *Patara: Kent, Liman, Kült*, İstanbul: 84-100.

LEVHALAR

LEVHA 1

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

45

46

47

LEVHA 2

64

65

66

67

68

69

70

71

72

73

74

LEVHA 3

75

76

77

78

82

83

85

92

93

94

95

LEVHA 4

96

97

98

99

100

101

102

103

105

106

107

108

110

111

112

113

114

LEVHA 5

115

116

117

118

119

121

122

123

124

125

126

127

129

131

132

133

134

135

136

137

LEVHA 6

138

139

140

141

142

143

144

145

146

147

148

149

150

151

152

153

154

155

156

157

158

160

LEVHA 7

161

162

163

164

165

166

167

168

172

174

175

176

177

178

179

180

184

185

188

197

198

LEVHA 8

238

239

240

241

242

243

244

245

246

274

248

249

250

251

LEVHA 9

252

253

254

255

256

257

258

259

260

261

262

LEVHA 10

263

264

265

266

267

268

271

272

273

274

275

276

277

278

279

280

TABLÖLAR

Tablo 1. Batı Portik'te ele geçen sikkelerin stratigrafik birimlere göre sıralaması

Kat No:	Kazı Env. No:	Buluntu Yeri:	Bununtu Seviyesi:	Brim	Otorite	Dönem	Darphane
13	277/09	LCBP 9.mekân önü	Yüzey	AE	Lilya Birlik	MÖ 1.yy	Limyra
36	226b/11	LCBP (Mekân ların Üstü)	Yüzey	AE	Likya Birlik	MÖ 2.yy - MS 1.yy	Bilinmiyor
52	704/10	LCBP	Yüzey	AE	Helenistik	Helenistik	Bilinmiyor
63	226a/11	LCBP	Yüzey	AE	Helenistik	Helenistik	Bilinmiyor
158	042a/07	LCBP Sur Dibi	Yüzey	AE4	Theodosius-Arcadius-Honorius	MS 383-403	Bilinmiyor
178	066/09	LCBP 8. Mekân Önü	Yüzey	AE4	Zeno	MS 476-491	Thessalonica
193	053/05	LCBP	Yüzey	AE4	Geç Roma	MS 402-450	Bilinmiyor
194	070/05	LCBP	Yüzey	AE4	Geç Roma	MS 402-450	Bilinmiyor
229	226c/11	LCBP (Mekân ların Üstü)	Yüzey	AE4	Geç Roma	MS 4-5.yy	Bilinmiyor
266	012/04	LCBP Stoa I	Yüzey	Billon, Tip B	II.Ionnes Kommenos	MS 1137-1143?	Constantinopolis
310	009/07	LCBP Teras Duvarı	Yüzey	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
348	065/09	LCBP 8. Mekân Önü	Yüzey	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
372	042b/07	LCBP Sur Dibi	Yüzey	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
384	027/09	LCBP	Yüzey	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
374	067/09	LCBP 8. Mekân Önü	Yüzey	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
399	025/09	LCBP	Yüzey	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
405	006a/07	LCBP Yürüme Zemini	Yüzey	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
416	006b/07	LCBP Yürüme Zemini	Yüzey	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
421	006/07	LCBP Yürüme Zemini	Yüzey	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
49	028/07	LCBP 2. Açma	-188	AE	Helenistik	Helenistik	Bilinmiyor
51	030/07	LCBP 2. Açma	-269	AE	Helenistik	Helenistik	Bilinmiyor
81	005/07	LCBP 4IA	-180/-242	Bronz	Roma Dönemi	MS 2-3.yy	Bilinmiyor
96	061/07	LCBP 4/A	-122/-180	AE, Antoniniai	I.Constantius	MS 295-299	Kyzikos
105	010/06	LCBP I	-170	AE3	II.Constantius	MS 337-340	Nicamedia

114	058a/05	LCBP II Ana Sıfır (Altılık)	-80 cm	AE4	II.Constantius-Constans	MS 342-348	Bilinmiyor
183	058b/05	LCBP Stoa II Ana Sıfır (Altılık)	-80 cm	AE3	Geç Roma	MS 342-467	Bilinmiyor
192	014/07	LCBP 3. Açma	-194	AE4	Geç Roma Dönemi	MS 402-450	Bilinmiyor
248	064/07	LCBP 1. Açma 1. Tabaka	-94/ -140	AE,Follis	II.Tiberius	MS 579-580	Constantinopolis
259	003/06	LCBP IV. B	-170	AE, Follis	Heraklius	MS 612-616	Nicamedia
260	055/05	LCBP 1. Tabaka - 20		AE, Follis	Heraklius	MS 613-614	Nicomedia
264	001/06	LCBP 06 I	-215	AR, Miliariesion	Theophilus	MS 838-840	Constantinopolis
271	028/06	LCBP IIIB	-245	Billion	G.Bizans	MS 11-13.yy	Bilinmiyor
333	067/05	LCBP Dolgu		AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
334	041b/07	LCBP 4/A	-89/-122	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
349	043a/07	LCBP 1. Açma		AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
352	010/04	LCBP Stoa II	Zemin + 2m Dolgu Toprak	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
365	082a/07	LCBP / Dolgu Duvarı 1. Açma		AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
370	041a/07	LCBP 1. Açma 4/A	-89/-122	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
383	051/01	LCBP Stoa II Kuzey Zemin Üstü	-167-180	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
401	005/04	LCBP Stoa 1 Açması	-90 cm	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
420	007/04	LCBP	Zemin , Seviye: +20 cm	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
10	011/15	LCBP	zemin	AE, Brim	Lilya Birlik	MÖ 1.yy	Kyaneai?
26	585/18	LCBP	Zemin	AE	Likya Birlik	MÖ 1.yy - MS 1.yy	Bilinmiyor
30	026/09	LCBP	Zemin	AE	Likya Birlik	MÖ 1.yy - MS 1.yy	Bilinmiyor
40	625/19	LCBP	Zemin	AE	Likya Birlik	MÖ 2.yy - MS 1.yy	Bilinmiyor
41	622/19	LCBP	Zemin	AE	Likya Birlik	MÖ 2.yy - MS 1.yy	Bilinmiyor
43	221a/11	LCBP	Zemin	AE	Likya Birlik	MÖ 2.yy - MS 1.yy	Bilinmiyor
103	753/17	LCBP	Zemin	AE, Follis	II.Constantinus	MS 321-324	Bilinmiyor
134	009/15	LCBP	Zemin Üstü	AE2	I.Theodosius	MS 383-388	Constantinopolis
168	611/19	LCBP	Zemin	AE4	Arcadius-Honorius-II.Theodosius	MS 406-408	Bilinmiyor

191	53/20	LCBP	Zemin	AE4	Geç Roma	MS 402-450	Bilinmiyor
195	008/15	LCBP	Zemin Üstü	AE4	Geç Roma Dönemi	MS 402-450	Bilinmiyor
197	221b/11	LCBP	Zemin	AE4	Geç Roma	MS 440-455	Bilinmiyor
199	007/15	LCBP	Zemin Üstü	AE3	Geç Roma Dönemi	MS 4-5.yy	Bilinmiyor
202	752/17	LCBP	Zemin	AE3	Geç Roma	MS 4-5.yy	Bilinmiyor
212	610/19	LCBP	Zemin	AE4	Geç Roma	MS 4-5.yy	Bilinmiyor
213	259/11	LCBP	Zemin	AE4	Geç Roma	MS 4-5.yy	Bilinmiyor
217	609/19	LCBP	Zemin	AE4	Geç Roma	MS 4-5.yy	Bilinmiyor
223	448/19	LCBP	Zemin	AE4	Geç Roma	MS 4-5.yy	Bilinmiyor
227	010/15	LCBP	Zemin Üstü	AE4	Geç Roma Dönemi	MS 4-5.yy	Bilinmiyor
235	613/19	LCBP	Zemin	AE4	Geç Roma	MS 4-5.yy	Bilinmiyor
241	027/19	LCBP	Zemin	AE, Pentanummia	I.Iustinus	MS 518-520	Bilinmiyor
244	439/19	LCBP	Zemin	AE	I.Iustianus	MS 527-565	Bilinmiyor
255	62/01	LCBP Stoa I açması I. Mekân önü	Bizans Zemini	AE, Follis	Heraklius	MS 613	Constantinopolis
263	039/01	LCBP II Duvar Batısı	Zemin	AE, Follis	Heraklius	MS 630-631	Bilinmiyor
335	032/01	LCBP Stoa III Güney Açması	Zemin Üstü	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
355	005/18	LCBP	Zemin	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
357	619/19	LCBP	Zemin	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
358	626/19	LCBP	Zemin	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
359	614/19	LCBP	Zemin	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
360	615/19	LCBP	Zemin	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
361	616/19	LCBP	Zemin	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
362	623/19	LCBP	Zemin	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
363	624/19	LCBP	Zemin	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
379	221c/11	LCBP	Zemin	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
389	438/19	LCBP	Zemin	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
390	617/19	LCBP	Zemin	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
391	618/19	LCBP	Zemin	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
393	437/19	LCBP	Zemin	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
394	051/08	LCBP	Zemin	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
414	028/20	LCBP I. Nolu Mekân Önü	Zemin	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
415	029/20	LCBP I. Nolu Mekân Önü	Zemin	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
417	620/19	LCBP	Zemin	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor

424	612/19	LCBP	Zemin	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
425	621/19	LCBP	Zemin	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor

Tablo 2. Batı Portik I.mekân 'da ele geçen sikkelerin stratigrafik birimlere göre sıralaması.

Kat. No:	Kazı Env. No:	Buluntu Yeri:	Bununtu Seviyesi:	Brim	Otorite	Dönem	Darphane
74	006/15	LCBP 1.mekân	Yüzey	AE, Sestertius	III. Gordianus	MS 238-244	Roma
115	463/10	LCBP 1.mekân 10. açma Doğu/Batı Duvar üzeri	2. Tabaka	AE3	II.Constantius- Constans- Constantius Gallus	MS 348-358	Bilinmiyor
376	471/10	LCBP 1.mekân 10. açma	6.Tabaka - 140 cm	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
150	709/19	LCBP 1.mekân Sond. 2	Zemin altı +2.61	AE3	Arcadius	MS 395-401	Bilinmiyor
186	690/19	LCBP 1.mekân Sond. 2	Zemin altı + 2.68	AE3	Geç Roma	MS 364-392	Bilinmiyor
240	693/19	LCBP 1.mekân Sond. 2	Zemin altı 2.63	AE, Pentanummia	I.Iustinus	MS 518-527	Constantinopolis- Thessalonica
364	692/19	LCBP 1.mekân Sond. 2	Zemin altı 2.71	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
386	694/19	LCBP 1.mekân Sond. 2	Zemin altı 2.83	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
388	695/19	LCBP 1.mekân Sond. 2	Zemin altı 2.83 / 2.2.76	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
385	691/19	LCBP 1.mekân Sond. 2	Zemin altı 2.71	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor

Tablo 3. Batı Portik II. mekân 'da ele geçen sikkelerin stratigrafik birimlere göre sıralaması.

Kat. No:	Kazı Env. No:	Buluntu Yeri:	Bununtu Seviyesi:	Birim	Otorite	Dönem	Darphane
32	461/10	Liman Caddesi Batı Portiko18 Nolu Açma / Kuzey Kesiti	Kesit	AE	Likya Birlik	MÖ 1.yy - MS 1.yy	Bilinmiyor
70	740/17	LCBP 2.mekân	Yüzey	AE	Roma Dönem	MS 1-2.yy	Bilinmiyor
116	490/10	LCBP 2.mekân Geç yapılanma Doğu-Batı Doğrultulu Kuzey Kesiti	Kesit	AE3	II.Constantius-Constans-Constantius Gallus	MS 348-358	Bilinmiyor
233	029/07	LCBP 2.mekân	Yüzey	AE4	Geç Roma	MS 4-5.yy	Bilinmiyor
283	500/10	LCBP 2.mekân 16.açma Kuzey-Güney Doğrultulu Kesit	Kesit	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
320	495/10	LCBP 2.mekân 18.açma Kuzey Kesiti	Kesit	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
161	521/10	LCBP 2.mekân 19.açma	2. Tabaka +60 cm	AE3	Arcadius-Honorius	MS 395-401	Bilinmiyor
22	77/10	LCBP 2.mekân	4. Tabaka - 18 cm	AE	Likya Birlik	MÖ 1.yy - MS 1.yy	Bilinmiyor
200	487/10	LCBP 2.mekân 18.açma	4. Tabaka - 40 cm	AE3	Geç Roma Dönemi	MS 4-5.yy	Bilinmiyor
204	498/10	LCBP 2.mekân 19.açma	4. Tabaka - 45 cm	AE4	Geç Roma Dönemi	MS 4-5.yy	Bilinmiyor
222	474/10	LCBP 2.mekân 18 açma	4. Tabaka - 45 cm	AE4	Geç Roma Dönemi	MS 4-5.yy	Bilinmiyor
228	78/10	LCBP 2.mekân 2.açma	4. Tabaka - 5 cm	AE4	Geç Roma Dönemi	MS 4-5.yy	Bilinmiyor
300	513/10	LCBP 2.mekân 8.açma	4. Tabaka	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
25	502/10	LCBP 2.mekân 16.açma	5. Tabaka - 85 cm	AE	Likya Birlik	MÖ 1.yy - MS 1.yy	Bilinmiyor
61	473/10	LCBP 2.mekân 19.açma	5. Tabaka - 87 cm	AE	Helenistik	Helenistik	Bilinmiyor
205	72/10	LCBP 2.mekân 2.açma	5. Tabaka	AE4	Geç Roma Dönemi	MS 4-5.yy	Bilinmiyor

220	503/10	LCBP 2.mekân 16.açma	5. Tabaka - 85cm	AE4	Geç Roma Dönemi	MS 4- 5.yy	Bilinmiyor
181	477/10	LCBP 2.mekân 8.açma Kuzey/Doğu- Batı Kesit	Mozaikli Zemin Üzeri	AE4	Zeno	MS 476- 491	Bilinmiyor
210	485/10	LCBP 2.mekân	Mozaikli Zemin Üzeri	AE4	Geç Roma	MS 4- 5.yy	Bilinmiyor
211	512/10	LCBP 2.mekân 16.açma	6. Tabaka - 137 cm	AE4	Geç Roma	MS 4- 5.yy	Bilinmiyor
27	308/13	Liman Caddesi Batı Portiko 2. mekân Kuzey Duvarı İçi	Mozaikli Zemin Altı	AE	Likya Birlik	MÖ 1.yy - MS 1.yy	Bilinmiyor
121	269/13	LCBP 2.mekân doğu Kapı Önü	Mozaikli Zemin Altı	AE3	II.Constantius- II.Julianus	MS.355- 363	Bilinmiyor
130	310/13	LCBP 2.mekân	Mozaikli Zemin Altı	AE3	Valentinianus- Valens	MS 364- 388	Bilinmiyor
138	307/13	LCBP 2.mekân	Mozaikli Zemin Altı	AE3	Arcadius	MS 395- 401	Constantinopolis
203	311/13	LCBP 2.mekân	Mozaikli Zemin Altı	AE4	Geç Roma Dönemi	MS 4- 5.yy	Bilinmiyor
206	321/13	LCBP 2.mekân	Mozaikli Zemin Altı	AE4	Geç Roma Dönemi	MS 4- 5.yy	Bilinmiyor
242	306/13	LCBP 2.mekân	Mozaikli Zemin Altı	AE, Decanummia	I.Iustianus	MS 563- 564	Constantinopolis
243	309/13	LCBP 2.mekân Kuzey Duvar içi	Mozaikli Zemin Altı	AE,Pentanummia	I.Iustianus	MS 529- 539	Antiocheia
317	462/10	LCBP 2.mekân 18.açma	Mozaikli Zemin Altı	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor

Tablo 4. Batı Portik Haçlı Oda Üst Kat Mekânın 'da ele geçen sikkelerin stratigrafik birimlere göre sıralaması.

Kat. No:	Kazı Env. No:	Buluntu Yeri:	Bununtu Seviyesi:	Birim	Otorite	Dönem	Darphane
109	522/10	LCBP Haçlı mekan 23.açma	Ta. 193 Zemin	AE4	II.Constantius	MS 357- 363	Bilinmiyor

Tablo 5. Batı Portik III.mekân 'da ele geçen sikkelerin stratigrafik birimlere göre sıralaması.

Kat. No:	Kazı Env. No:	Buluntu Yeri:	Bununtu Seviyesi:	Birim	Otorite	Dönem	Darphane
148	058/15	LCBP 3.mekân	Yüzey	AE3	Arcadius	MS 395-401	Bilinmiyor
188	057/15	LCBP 3.mekân	Yüzey	AE3	Geç Roma	MS 402-450	Bilinmiyor
133	484/10	LCBP 3.mekân 6.açma	4. Tabaka - 40 cm	AE2	I.Theodosius	MS 383-388	Antiochia
166	481/10	LCBP 3.mekân 7.açma	4. Tabaka - 60	AE3	Arcadius-Honorius	MS 395-401	Bilinmiyor
45	475/10	LCBP 3.mekân 7.açma Kuzey-Güney Duvarının Üstü	6. Tabaka	AE, Dikhalkou	Hellnistik Kent darbı	MÖ 167-88	Kibyra
126	497/10	LCBP 3.mekân 13.açma	Zemin	AE3	Valentinianus-Valens	MS 364-388	Bilinmiyor

Tablo 6. Batı Portik IV.mekân 'da ele geçen sikkelerin stratigrafik birimlere göre sıralaması.

Kat No:	Kazı Env. No:	Buluntu Yeri:	Bununtu Seviyesi:	Birim	Otorite	Dönem	Darphane
177	037a/07	LCBP 4.mekân	Yüzey	AE4	Zeno	MS 476-491	Thessalonica
234	037b/07	LCBP 4.mekân	Yüzey	AE4	Geç Roma	MS 4-5.yy	Bilinmiyor
159	467/10	LCBP 4.mekân 6.açma	6. Tabaka - 80 cm	AE3	Arcadius-Honorius	MS 395-401	Bilinmiyor
189	483/10	LCBP 4.mekân 20.açma Güney Uç Zemin (12 Nolu Açma İçi)	6. Tabaka - 83 cm	AE4	Geç Roma	MS 402-450	Bilinmiyor
225	478/10	LCBP 4.mekân 20.açma Güney Uç Zemin (12 Nolu Açma İçi)	6. Tabaka -83 cm	AE4	Geç Roma	MS 4-5.yy	Bilinmiyor
340	472/10	LCBP 4.mekân 20.açma Güney Uç Zemin (12 Nolu Açma İçi)	6. Tabaka - 83 cm	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
387	479/10	LCBP 4.mekân 6.açma	6. Tabaka - 80 cm	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
400	480/10	LCBP 4.mekân 6.açma	6. Tabaka - 94 cm	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
62	501/10	LCBP 4.mekân 20.açma Güney Uç Zemin (12 Nolu Açma İçi)	Zemin -83 cm	AE	Helenistik	Helenistik	Bilinmiyor
123	489/10	LCBP 4.mekân 20.açma Güney Uç Zemin (12 Nolu Açma İçi)	zemin -73 cm	AE3	I.Valentinianus	MS 364-367	Kyzikos
218	833/10	LCBP 4.mekân 6.açmanın Kuzeydoğu köşesi / Sondaj 3	Zemin altı -94 / -120	AE4	Geç Roma	MS 4-5.yy	Bilinmiyor
303	831/10	LCBP 4.mekân 6.açmanın Kuzeydoğu köşesi / Sondaj 2	Zemin altı - 94 / -120	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
331	492/10	LCBP 4.mekân 20.açma Güney Uç Zemin (12 Nolu Açma İçi)	Zemin	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
344	468/10	LCBP 4.mekân 20.açma Güney Uç Zemin (12 Nolu Açma İçi)	Zemin	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
382	832/10	LCBP 4.mekân 6.açmanın Kuzeydoğu köşesi / Sondaj 1	Zemin altı - 94 / -120	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor

Tablo 7. Batı Portik V.mekân 'da ele geçen sikkelerin stratigrafik birimlere göre sıralaması.

Kat. No:	Kazı Env. No:	Buluntu Yeri:	Buluntu Seviyesi:	Brim	Otorite	Dönem	Darphane
37	036e/07	LCBP 5.mekân	Yüzey	AE	Likya Birlik	MÖ 2.yy - MS 1.yy	Bilinmiyor
88	036a/07	LCBP 5.mekân	Yüzey	AE	Roma Dönemi	MS 2-3.yy	Bilinmiyor
232	050a/07	LCBP 5.mekân	Yüzey	AE4	Geç Roma	MS 4-5.yy	Bilinmiyor
311	045/09	LCBP 5.mekân	Yüzey	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
319	036c/07	LCBP 5.mekân	Yüzey	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
356	036d/07	LCBP 5.mekân	Yüzey	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
395	050b/07	LCBP 5.mekân	Yüzey	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
411	036b/07	LCBP 5.mekân	Yüzey	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
44	494/10	LCBP 5.mekân 5.açma K/D-B Kesit	Zemin	AE	Likya Birlik	MÖ 2.yy - MS 1.yy	Bilinmiyor
170	493/10	LCBP 5.mekân 5.açma K/D-B Kesit	Zemin	AE4	Arcadius-Honorius-II.Theodosius	MS 406-408	Bilinmiyor
419	470/10	LCBP 5.mekân 5.açma K/D-B Kesit	Zemin	AE	Tanımsız	Tanımsız.	Bilinmiyor

Tablo 8. Batı Portik VI.mekân 'da ele geçen sikkelerin stratigrafik birimlere göre sıralaması.

Kat. No:	Kazı Env. No:	Buluntu Yeri:	Bununtu Seviyesi:	Brim	Otorite	Dönem	Darphane
287	496/10	LCBP 6.mekân 4.açma Doğu Batı doğrultulu Kuzey kesit	Yüzey	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
342	491/10	LCBP 6.mekân 21.açma	Yüzey	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
42	499/10	LCBP 6.mekân 21.açma	2.Tabaka -12	AE	Likya Birlik	MÖ 2.yy - MS 1.yy	Bilinmiyor
156	469/10	LCBP 6.mekân 21.açma Kuzey-Güney Doğrultulu Arka Duvar	2. Tabaka -20 cm	AE4	Theodosius- Arcadius- Honorius	MS 383- 403	Bilinmiyor
230	76/10	LCBP 6.mekân 4.açma	3. Tabaka+15 cm	AE4	Geç Roma	MS 4-5.yy	Bilinmiyor
236	465/10	LCBP 6.mekân 21.açma Kuzey-Güney Doğrultulu Arka Duvar	3. Tabaka-100 cm	AE4	Geç Roma	MS 4-5.yy	Bilinmiyor
28	071/10	LCBP 6.mekân 4.açma	4. Tabaka	AE	Likya Birlik	MÖ 1.yy - MS 1.yy	Bilinmiyor
353	83/10	LCBP 6.mekân 4.açma	5. Tabaka -73 cm	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
368	488/10	LCBP 6.mekân 4.açma	6. Tabaka-145 cm	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor

Tablo 9. Batı Portik VII.mekân 'da ele geçen sikkelerin stratigrafik birimlere göre sıralaması.

Kat. No:	Kazı Env. No:	Buluntu Yeri:	Bununtu Seviyesi:	Birim	Otorite	Dönem	Darphane
48	055/01	LCBP 7.mekân IB açması Güney kesit	Dolgu	AE	Helenistik	Helenistik	Bilinmiyor
69	012/01	LCBP 7.mekân IB açması Güneybatı kesit	Dolgu	AE	Lidya?	MS 1-2.yy	Apollonis?
99	063/07	LCBP 7.mekân	Yüzey	AE, Follis	I.Constantinus	MS 327-328	Antiochia
107	050/96	LCBP 7.mekân kapı söveleri arası Bizans Duvarı üstü		AE3	II.Constantius	MS 355-361	Alexandria
149	51/20	LCBP 7.mekân	Kesit içi	AE3	Arcadius	MS 395-401	Bilinmiyor
214	035/07	LCBP 7.mekân	Yüzey	AE4	Geç Roma Dönemi	MS 4-5.yy	Bilinmiyor
373	001/96	LCBP 7.mekân	Dolgu	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
98	482/10	LCBP 7.mekân 22.açma Kuyu Sond.	1. Tabaka +25	AE, Follis	I.Constantinus	MS 331-333	Kyzikos
152	061/01	LCBP 7.mekân IA açması	1. Tabaka - 70	AE3	Aelia Eudoxia	MS 491-405	Constantinopolis
163	047/01	LCBP 7.mekân I-açma	1. Tabaka - 30/-70	AE3	Arcadius-Honorius	MS 395-401	Bilinmiyor
256	511/10	LCBP 7.mekân 28.açma	1.Tabaka +70 cm	AE, Follis	Heraklius	MS 613	Constantinopolis
258	015/01	LCBP 7.mekân IB açması	1. Tabaka - 30	AE, Follis	Heraklius	MS 610-611	Nicomedia
305	460/10	LCBP 7.mekân 22.açma Kuyu Sond.	1. Tabaka +25 cm	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor

89	637/09	LCBP 7.mekân 9.açma	2. Tabaka	AE	Roma Dönemi	MS 2-3.yy	Bilinmiyor
91	052/01	LCBP 7.mekân IA açması	2.Tabaka -110	AE	Roma Dönemi	MS 2-3.yy	Bilinmiyor
59	062/01	LCBP 7.mekân Kuzey Söve içi	3. Tabaka - 160	AE	Helenistik	Helenistik	Bilinmiyor
101	008/01	LCBP 7.mekân IB açması Kuzey duvar önü	3. Tabaka - 130	AE, Follis	Crispus	MS 320- 321	Siscia
120	030/01	LCBP 7.mekân IB -1 açması batısı	3. Tabaka - 110	AE3	II.Constantius- Constantius Gallus- II.Julianus	MS 351- 361	Bilinmiyor
131	007/01	LCBP 7.mekân IB açması Batı kesit	3. Tabaka - 130	AE2	Gratianus	MS 367- 375	Constantinopolis
174	466/10	LCBP 7.mekân 22.açma Kuyu Sond.	3. Tabaka - 52 cm	AE4	Marcianus- III. Valentinianus	MS 440- 457	Bilinmiyor
208	050/01	LCBP 7.mekân IB açması	3. Tabaka - 130	AE4	Geç Roma Dönemi	MS 4-5.yy	Bilinmiyor
231	834/10	LCBP 7.mekân 22.açma	3. Tabaka - 74 Kuyu Kuzeyi	AE4	Geç Roma Dönemi	MS 4-5.yy	Bilinmiyor
245	009/01	LCBP 7.mekân IA açması	3. Tabaka - 110	AE, Follis	II.Iustinus	MS 571- 572	Constantinopolis
104	585/09	LCBP 7. mekân 9.Açma	Zemin - 87	AE, Follis	II.Constantius	MS 324- 325	Nicomedia
132	028/01	LCBP 7.mekân IA-1 açması	Zemin Üstü	AE4	Gratianus	MS 378- 383	Bilinmiyor
238	636/09	LCBP 7.mekân 9.açma	Zemin	AE, Follis	I.Iustinus	MS 518- 527	Constantinopolis
251	113/20	LCBP 7.mekân	Zemin kaplama arası/ +3,23	AE,Follis	Mauricius Tiberius	MS 582- 583	Nicomedia

252	016/01	LCBP 7.mekân	Zemin - 125	AE, Yarım Follis	Mauricius Tiberius	MS 582- 602	Bilinmiyor
261	064/01	Ana Cadde / 1. Açma Dükkan İçi	Zemin Üstü	AE, Follis	Heraklius	MS 611- 612	Kyzikos
292	011/07	Ana Cadde Batı Portiko 7. Dükkan Yanı Kenet İçi Döşem Altı	Zemin? - 70 cm	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
406	476/10	LCBP 7.mekân 22.açma Kuzey Güney Doğrultulu Yarım Duvar Örgüsü	Zemin	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor

Tablo 10. Batı Portik VIII.mekân 'da ele geçen sikkelerin stratigrafik birimlere göre sıralaması.

Kat. No.	Kazı Env. No:	Buluntu Yeri:	Bununtu Seviyesi:	Brim	Otorite	Dönem	Darphane
3	266/09	LCBP 8.mekân 5.açma	Yüzey	AE, Brim	Likya Birlik	MÖ 167- MÖ geç 2. yy	Genel
24	792/17	LCBP 8.mekân	Yüzey	AE	Likya Birlik	MÖ 1.yy - MS 1.yy	Bilinmiyor
162	239/09	LCBP 8.mekân 4.açma	Yüzey	AE3	Arcadius-Honorius	MS 395-401	Bilinmiyor
402	054/09	LCBP 8.mekân 3.açma doğu kesit	Kesit	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
409	033/09	LCBP 8.mekân 3.açma	Yüzey (-34/-52)	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
47	389/09	LCBP 8.mekân 5.açma	1. Tabaka	AE, Khalkous	III.Ptolemaios Euergetes	MÖ 246-222	Kaunos?
187	238/09	LCBP 8.mekân 4.açma	1. Tabaka (-29/-36)	AE4	Geç Roma	MS 378-388	Bilinmiyor
5	233/09	LCBP 8.mekân 4.açma	2. Tabaka -48	AE, Brim	Likya Birlik	MÖ 167- MÖ geç 2. yy	Genel
8	050/09	LCBP 8.mekân 3.açma	2. Tabaka -54	AE, Quadruple Birim	Likya Birlik	MÖ 1.yy	Genel
50	234/09	LCBP 8.mekân 4.açma	2. Tabaka -48	AE	Helenistik	Helenistik	Bilinmiyor
85	041/09	LCBP 8.mekân 3.açma	2. Tabaka -54	AE	Roma Dönemi	MS 2-3. yy	Bilinmiyor
282	379/09	LCBP 8.mekân 5.açma	2. Tabaka	AE	Selçuklu?	MS 13.yy ilk yarısı	Bilinmiyor
328	047/09	LCBP 8.mekân 3.açma	2. Tabaka (-52/-68)	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
68	043/09	LCBP 8.mekân 3.açma	3. Tabaka -75	AE	Pamphylia, İmp?	MS 2-3. yy	Aspendos
135	048/09	LCBP 8.mekân 3.açma	3.tabaka -75	AE2	I.Theodosius	MS 392-395	Constantinopolis
216	044/09	LCBP 8.mekân 3.açma	3. Tabaka -88	AE4	Geç Roma	MS 4-5.yy	Bilinmiyor

249	049/09	LCBP 8.mekân 3.açma	3. Tabaka -68	AV, Soldius	Mauricius Tiberius	MS 582-602	Constantinopolis
307	046/09	LCBP 8.mekân 3.açma	3. Tabaka (-68/- 103)	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
14	236/09	LCBP 8.mekân 4.açma	4. Tabaka	AE, Yarım Birim	Likya Birlik	MÖ 30-27	Kragos
16	385/09	LCBP 8.mekân 5.açma	4. Tabaka	AE	Likya Birlik	MS 15-43	Tlos, Kragos ya da Masikytos
18	267/09	LCBP 8.mekân 5.açma	4. Tabaka	AE, Çift Birim	Likya Birlik	MÖ 30-MS 18	Tlos-Kragos, Ksanthos- Kragos ya da Masikytos
20	428/09	LCBP 8.mekân 6.açma	4. Tabaka (-155/- 162)	AE	Likya Birlik	MÖ 1.yy - MS 1.yy	Bilinmiyor
34	377/09	LCBP 8.mekân 5.açma	4. Tabaka	AE	Likya Birlik	MÖ 1.yy - MS 1.yy	Bilinmiyor
53	264/09	LCBP 8.mekân 5.açma	4. Tabaka- 50	AE	Helenistik	Helenistik	Bilinmiyor
56	432/09	LCBP 8.mekân 6.açma	4. Tabaka (-155/- 162)	AE	Helenistik	Helenistik	Bilinmiyor
58	427/09	LCBP 8.mekân 6.açma	4. Tabaka (-155/- 162)	AE	Helenistik	Helenistik	Bilinmiyor
65	429/09	LCBP 8.mekân 6.açma	4. Tabaka (-155/- 162)	AE	Aurelianus	MS 270-275	Side
66	268/09	LCBP 8.mekân 5.açma	4. Tabaka- 50	AE	Karia-İmp?	MÖ 31-MS 60	Rhodos
71	237/09	LCBP 8.mekân 4.açma	4. Tabaka -54/-64	AR, Denarius	Traianus	MS 98-117	Roma
75	384/09	LCBP 8.mekân 5.açma	4. Tabaka	AE, Sestertius	I.Philip	MS 245	Roma
78	062/09	LCBP 8.mekân 3.açma	4. Tabaka -170	AE	Roma İmparatorluk	MS 2-3. yy	Bilinmiyor
90	430/09	LCBP 8.mekân 6.açma	4. Tabaka (-155/- 162)	AE	Roma Dönemi	MS 2-3. yy	Bilinmiyor
92	380/09	LCBP 8.mekân 5.açma	4. Tabaka	AE, Follis	Maximianus Hercules	MS 298-299	Carthage Darphanesi
95	263/09	LCBP 8.mekân 5.açma	4. Tabaka- 50	AE, Follis	I.Licinius	MS 321-324	Kyzikos

97	053/09	LCBP 8.mekân 3.açma	4. Tabaka	AE, Follis	I.Constantinus	MS 324-325	Arles
100	265/09	LCBP 8.mekân 5.açma	4. Tabaka- 50	AE, Follis	I.Constantinus	MS 347-348	Posthumus
119	383/09	LCBP 8.mekân 5.açma	4. Tabaka	AE3	II.Constantius- Constantius Gallus- II. Julianus	MS 351-361	Bilinmiyor
127	435/09	LCBP 8.mekân 6.açma	4.Tabaka (-155/- 162)	AE3	Valentinianus- Valens	MS 364-388	Bilinmiyor
136	063/09	LCBP 8.mekân 3.açma	4. Tabaka -170	AE4	I.Theodosius	MS 388-393	Bilinmiyor
171	269/09	LCBP 8.mekân 5.açma	4. Tabaka (-40/-57)	AE4	Arcadius- Honorius- II.Theodosius	MS 406-408	Bilinmiyor
179	058/09	LCBP 8.mekân 3.açma	4. Tabaka (-103)	AE4	Zeno	MS 476-491	Kyzikos
226	381/09	LCBP 8.mekân 5.açma	4. Tabaka	AE4	Geç Roma	MS 4-5.yy	Bilinmiyor
269	052/09	LCBP 8.mekân 3.açma	4. Tabaka (-1031)	AE, Pentanummia	Bizans	MS 6-7.yy	Bilinmiyor
314	378/09	LCBP 8.mekân 5.açma	4. Tabaka	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
315	060/09	LCBP 8.mekân 3.açma	4. Tabaka -143	AE	Tanımsız	tanımsız	Bilinmiyor
318	382/09	LCBP 8.mekân 5.açma	4. Tabaka	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
321	376/09	LCBP 8.mekân 5.açma	4. Tabaka	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
351	057/09	LCBP 8.mekân 3.açma	4. Tabaka	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
381	051/09	LCBP 8.mekân 3.açma	4. Tabaka (-103)	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
397	059/09	LCBP 8.mekân 3.açma	4. Tabaka	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
84	455/09	LCBP 8.mekân 6.açma	5. Tabaka	AE	Roma Dönemi	MS 2-3. yy	Bilinmiyor
87	235/09	LCBP 8.mekân 4.açma	5. Tabaka -68	AE	Roma Dönemi	MS 2-3. yy	Bilinmiyor

286	068/09	LCBP 8.mekân 3.açma	5. Tabaka	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
329	069/09	LCBP 8.mekân 3.açma	5. Tabaka	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
67	229/09	LCBP 8.mekân 3.açma	6. Tabaka -234	AE	Karia-İmp?	MS 2.yy sonu-3.yy başı	Iasos
207	225/09	LCBP 8.mekân 3.açma	6. Tabaka -234	AE4	Geç Roma	MS 4-5.yy	Bilinmiyor
337	375/09	LCBP 8.mekân 5.açma	6. Tabaka -122	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
339	228/09	LCBP 8.mekân 3.açma	6. Tabaka -234	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
408	226/09	LCBP 8.mekân 3.açma	6. Tabaka -234	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
17	262/09	LCBP 8.mekân 4.açma	7. Tabaka (-145)	AE, Yarım Birim	Likya Birlik	MÖ 30-27	Masikytos
112	245/09	LCBP 8.mekân 4.açma	7. Tabaka -145	AE2	Constans	MS 348-350	Kyzikos
139	246/09	LCBP 8.mekân 4.açma	7. Tabaka -145	AE3	Arcadius	MS 401-403	Constantinopolis
143	260/09	LCBP 8.mekân 4.açma	7. Tabaka -145	AE4	Arcadius	MS 383-388	Antiochia
169	250/09	LCBP 8.mekân 4.açma	7. Tabaka (-145)	AE3	Arcadius- Honorius- II.Theodosius	MS 406-408	Bilinmiyor
153	244/09	LCBP 8.mekân 4.açma	7. Tabaka -145	AE2	Honorius	MS 392-395	Constantinopolis
155	249/09	LCBP 8.mekân 4.açma	7. Tabaka -145	AE4	Theodosius, Arcadius, Honorius	MS 383-392	Antiochia
175	257/09	LCBP 8.mekân 4.açma	7. Tabaka (-145)	AE4	Leo	MS 457-474	Bilinmiyor
198	241/09	LCBP 8.mekân 4.açma	7. Tabaka -145	AE3	Geç Roma	MS 4-5.yy	Bilinmiyor
196	256/09	LCBP 8.mekân 4.açma	7. Tabaka (-145)	AE4	Geç Roma	MS 402-450	Bilinmiyor
215	248/09	LCBP 8.mekân 4.açma	7. Tabaka -145	AE4	Geç Roma	MS 4-5.yy	Bilinmiyor

285	240/09	LCBP 8.mekân 4.açma	7. Tabaka (-118 cm)	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
299	261/09	LCBP 8.mekân 4.açma	7. Tabaka (-145)	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
308	251/09	LCBP 8.mekân 4.açma	7. Tabaka (-145)	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
316	243/09	LCBP 8.mekân 4.açma	7. Tabaka (-145)	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
322	247/09	LCBP 8.mekân 4.açma	7. Tabaka -145	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
324	242/09	LCBP 8.mekân 4.açma	7. Tabaka -145	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
346	258/09	LCBP 8.mekân 4.açma	7. Tabaka (-145)	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
350	254/09	LCBP 8.mekân 4.açma	7. Tabaka -145	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
367	253/09	LCBP 8.mekân 4.açma	7. Tabaka (-145)	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
371	252/09	LCBP 8.mekân 4.açma	7. Tabaka (-45)	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
267	680/09	LCBP 8.mekân 5.açma D/B kesit	Zemin	AE, Follis	Bizans	MS 6-7.yy	Bilinmiyor
118	635/09	LCBP 8.mekân Kuzeydoğu Köşe Sond. 2	Zemin	AE3	II.Constantius- Constantius Gallus- II. Julianus	MS 351-361	Bilinmiyor

Tablo 11a. Batı Portik IX.mekân 'da ele geçen sikkelerin stratigrafik birimlere göre sıralaması.

Kat. No:	Kazı Env. No:	Buluntu Yeri:	Bununtu Seviyesi:	Brim	Otorite	Dönem	Darphane
113	231/09	LCBP 9.mekân 1.açma	Yüzey	AE4	II.Constantius-Constans	MS 337-340	Constantinopolis
146	232/09	LCBP 9.mekân 1.açma	Yüzey	AE4	Arcadius	MS 361-388	Antiochia, Alexandria
182	230/09	LCBP 9.mekân 1.açma kuzey duvar dış taraf	Yüzey	AE3	Geç Roma	MS 342-467	Bilinmiyor
219	632/09	LCBP 9.mekân 1.açma	Yüzey	AE4	Geç Roma	MS 4-5.yy	Bilinmiyor
366	17/10	LCBP 9.mekân kuzey	Yüzey	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
57	057/08	LCBP 9.mekân Sondaj 1	1. Tabaka 85 / 75	AE	Helenistik	Helenistik	Bilinmiyor
323	388/09	LCBP 9.mekân 6.açma	1. Tabaka	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
327	387/09	LCBP 9.mekân 6.açma	1. Tabaka	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
407	034/09	LCBP 9.mekân 2.açma	1. Tabaka (-54/-71)	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
15	391/09	LCBP 9.mekân 6.açma	3. Tabaka	AE, Yarım Birim	Likya Birlik	MÖ 23 - MS 14	Kragos
55	534/09	LCBP 9.mekân 7.açma	3. Tabaka (-75/-100)	AE	Helenistik	Helenistik	Bilinmiyor
73	035/09	LCBP 9.mekân 2.açma	3. Tabaka -99	AE, Sestertius	Severus Alexander	MS 228	Roma
79	392/09	LCBP 9.mekân 6.açma	3. Tabaka	AE	Roma Dönemi	MS 2-3.yy	Bilinmiyor
184	634/09	LCBP 9.mekân Kuzey-Güney Doğr. Kesit	3. Tabaka	AE4	Geç Roma Dönemi	MS 342-467	Bilinmiyor
201	390/09	LCBP 9.mekân 6.açma	3. Tabaka	AE3	Geç Roma Dönemi	MS 4-5.yy	Bilinmiyor
270	536/09	LCBP 9.mekân 7.açma	3. Tabaka -75/-100	AE, Pentanummia	Bizans	MS 6-7.yy	Bilinmiyor
403	393/09	LCBP 9.mekân 6.açma	3. Tabaka	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
80	036/09	LCBP 9.mekân 2.açma	4. Tabaka (-127/-187) -109	AE	Roma Dönemi	MS 2-3.yy	Bilinmiyor
250	039/09	LCBP 9.mekân 2.açma	4. Tabaka -148	AE, Follis	Mauricius Tiberius	MS 584-585	Constantinopolis

239	040/09	LCBP 9.mekân 2.açma	4. Tabaka -150	AE, Follis	I.Iustinus	MS 518- 520	Constantinopolis
274	031/09	LCBP 9.mekân 1.açma	4. Tabaka- 149/-161	AR	Feodal	MS 11.yy	Bilinmiyor
160	454/09	LCBP 9.mekân 6.açma	5. Tabaka	AE3	Arcadius- Honorius	MS 395- 401	Bilinmiyor
326	055/09	LCBP 9.mekân 5.açma	5. Tabaka- 181 / kesit 1. açma ile	AE	tanımsız	Tanımsız	Fişi düzelecek
343	032/09	LCBP 9.mekân 1.açma	6. Tabaka- 228/-238	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor

Tablo 11b. Batı Portik IX.mekân 'da ele geçen sikkelerin stratigrafik birimlere göre sıralaması.

Kat. No:	Kazı Env. No:	Buluntu Yeri:	Bununtu Seviyesi:	Brim	Otorite	Dönem	Darphane
82	386/09	Ana Cadde Batı Portiko 6 Nolu Açma	1. Tabaka	AE	Roma Dönemi	MS 2-3.yy	Bilinmiyor
6	456/09	LCBP 9.mekân üst bölüm 6.açma	3.Tabaka- 81	AE, Brim	Likya Birlik	MÖ 167- MÖ geç 2. yy	Genel
77	460/09	LCBP 9.mekân üst bölüm 6.açma	3.Tabaka	AE, Antoninianus	Lucius Domitus Aurelianus	MS 270- 275	Roma
247	586/09	LCBP 9.mekân üst bölüm 6.açma	3.Tabaka	AE, Follis	II.Iustinus	MS 575- 576	Constantinopolis- Thessalonica- Nicomedia
272	458/09	LCBP 9.mekân üst bölüm 6.açma	3.Tabaka- 81	AR	Feodal, Henry III,IV veya V	MS 1039- 1125	Lucca
273	459/09	LCBP 9.mekân üst bölüm 6.açma	3.Tabaka- 81	AR	Feodal, Henry III,IV veya V	MS 1039- 1126	Lucca
275	457/09	LCBP 9.mekân üst bölüm 6.açma	3.Tabaka- 81	AR	Feodal	MS 11.yy	Bilinmiyor
330	560/09	LCBP 9.mekân üst bölüm 7.açma	4. Tabaka	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor

Tablo 12. Batı Portik VII.mekân-VIII.mekân arası kanal 'da ele geçen sikkelerin stratigrafik birimlere göre sıralaması.

Kat. No:	Kazı Env. No:	Buluntu Yeri:	Buluntu Seviyesi:	Brim	Otorite	Dönem	Darphane
19	023/01	Ana Cadde Stoa IB-1 Açması Kanal İçi	Kanal içi-270	AE	Likya Birlik	MÖ 1.yy - MS 1.yy	Belirsiz
76	678/09	LCBP sokak 8 Nolu Açma	1. Tabaka	AE, Sestertius	I.Philip	MS 244-249	Roma
83	040/01	LCBP sokak IB -1 Açması	1. Tabaka - 50	AE	Roma Dönemi	MS 2-3.yy	Bilinmiyor
290	022/01	LCBP sokakSokak I Merdiven Üstü	-70	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
144	679/09	LCBP 8 Nolu Açma Sokak	Zemin	AE3	Arcadius	MS 395-401	Antiochia

Tablo 13. Batı Portik Sur-1.mekân arası kanal 'da ele geçen sikkelerin stratigrafik birimlere göre sıralaması.

Kat. No:	Kazı Env. No:	Buluntu Yeri:	Bununtu Seviyesi:	Brim	Otorite	Dönem	Darphane
7	013c/07	LCBP Kanal İçi	-165	AE,Brim	Likya Birlik	MÖ 1.yy	Tlos
111	013b/07	LCBP Kanal İçi	-165	AE, Follis	Constans	MS 337-340	Nicomedia
128	007/07	LCBP 1. Cadde 2. Açma Döşem Altı Kanal Dibi Sondaj Kanalizasyon		AE3	Valentinianus-Valens	MS 364-388	Bilinmiyor
347	013a/07	LCBP Kanal İçi	-165	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor

Tablo 14. Batı Portik Caddesi’de ele geçen sikkelerin stratigrafik birimlere göre sıralaması.

Kat. No:	Kazı Env. No:	Buluntu Yeri:	Bununtu Seviyesi:	Birim	Otorite	Dönem	Darphane
9	008/02	LC Yol Üzeri	Dolgu	AE, Quadruple Birim	Likya Birlik	MÖ 100-48	Patara
122	004/94	LC 31.açma	Zemin Üzeri Dolgu	AE4	II.Constantius-II.Julianus	MS 357-363	Bilinmiyor
253	022/00	LC Kuzey Dolgu	-60 cm	AE, Yarım Follis	Phokas	MS 602-606	Constantinopolis
262	005/94	LC 31.açma	Zemin Üzeri Dolgu	AE, Follis	Heraklius	MS 613-641	Constantinopolis
294	745/17	LC Kuzey Açma 1	+1.21-1.05 (2.Tabaka)	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor

Tablo 15. Sur- Batı Portik İmekân arasında ele geçen sikkelerin stratigrafik birimlere göre sıralaması.

Kat. No:	Kazı Env. No:	Buluntu Yeri:	Bununtu Seviyesi:	Birim	Otorite	Dönem	Darphane
125	011/04	Ana Cadde Geç Dönem Yapısı Kuzeyi Sütun Altlığı Önü	Yüzey	AE3	Valentinianus-Valens	MS 364-388	Bilinmiyor
12	064/05	LCBP Sur	zemin	AE	Likya Birlik	MÖ 1.yy	Limyra
72	217/10	Ana Cadde Güney Sur Duvarı 14 Nolu Açma	-68 cm	AE	Traianus	MS 98-117	Roma
94	509/10	Ana Cadde Güney Sur Duvarı 14 Nolu Açma	-80 cm	AE, Follis	Maximianus Hercules	MS 295-299	Kyzikos
284	464/10	Ana Cadde Güney Sur Duvarı 26 Nolu Açma	-182 cm	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
304	178/13	Ana Cadde Sondaj 1 Stoa Arka Duvarı ve Sur Köşe	Ta: +2.07 cm - 1.78 m	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor

Tablo 16. Batı Portik teras sondajında ele geçen sikkelerin stratigrafik birimlere göre sıralaması.

Kat No:	Kazı Env. No:	Buluntu Yeri:	Bununtu Seviyesi:	Brim	Otorite	Dönem	Darphane
86	049/08	LCBP Teras Sondaj 6	Ta. -228	AE	Roma Dönemi	MS 2-3.yy	Bilinmiyor
102	050/08	LCBP Teras Sondaj 6	Ta. -228	AE, Follis	II.Constantinus	MS 336-337	Constantinopolis
265	025/08	LCBP Teras Sondaj A	Yüzey Dolgu/ -109	Billion, Tip A	II. İonnes Komnenos	MS 1122-1137?	Constantinopolis
332	053/08	LCBP Sondaj 4	Ta. -206	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor

Tablo 17. Doğu Portik'te ele geçen sikkelerin stratigrafik birimlere göre sıralaması.

Kat. No:	Kazı Env. No:	Buluntu Yeri:	Bununtu Seviyesi:	Brim	Otorite	Dönem	Darphane
23	038/07	LCDP	Yüzey	AE	Likya Birlik	MÖ 1.yy - MS 1.yy	Bilinmiyor
31	30/20	LCDP	Yüzey	AE	Likya Birlik	MÖ 1.yy - MS 1.yy	Bilinmiyor
33	70/20	LCDP	Yüzey	AE	Likya Birlik	MÖ 1.yy - MS 1.yy	Bilinmiyor
35	21/10	LCDP	Yüzey	AE	Likya Birlik	MÖ 2.yy - MS 1.yy	Bilinmiyor
46	038/09	LCDP	Yüzey	AE, Birim D	Seleukoslar, III. Antiokhos		Antiokheia
60	32/20	LCDP	Yüzey	AE	Helenistik	Helenistik	Helenistik
110	004/20	LCDP	Yüzey	AE, Follis	Constans	MS 336-337	Constantinopolis
129	037/09	LCDP	Yüzey	AE3	Valentinianus-Valens	MS 364-388	Bilinmiyor
176	029/09	LCDP	Yüzey	AE4	Zeno	MS 476-491	Thessalonica
180	028/09	LCDP	Yüzey	AE4	Zeno	MS 476-491	Bilinmiyor
302	032/07	LCDP Stylobat 3. Açma	Yüzey	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
209	74/10	LCDP	Yüzey	AE4	Geç Roma	MS 4-5.yy	Bilinmiyor
237	30/09	LCDP	Yüzey	AE4	Geç Roma	MS 4-5.yy	Bilinmiyor
257	33/20	LCDP	Yüzey	AE, Follis	Heraklius	MS 630-631	Constantinopolis

298	528/20	LCDP	Yüzey	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
306	31/20	LCDP	Yüzey	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
392	014/20	LCDP	Yüzey	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
398	562/18	LCDP	Yüzey	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
375	012/07	LCDP Stylobat Önü 4. Açma Geç Duvar İçi	1. Tabaka 0/-30	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
309	010/07	LCDP Stylobat 1. Sondaj 1.Açma	1. Tabaka 0/-30	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
190	017/07	LCDP Stylobat Arkası 6. Açma	1. Tabaka 0/-30	AE4	Geç Roma	MS 402- 450	Bilinmiyor
313	047a/07	LCDP	1. Tabaka - 20cm	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
338	047b/07	LCDP	1. Tabaka - 20cm	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
137	059/08	LCDP 7. Sütun Arkası	Zemin	AE3	Arcadius	MS 395- 401	Heraclea
140	016/07	LCDP 1. Açma Stylobat 1. Taban	Zemin -12	AE3	Arcadius	MS 395- 401	Kyzikos
167	060/08	LCDP 7. Sütun Arkası	Zemin	AE4	Arcadius- Honorius- II.Theodosius	MS 404- 406	Bilinmiyor
268	004/07	LCDP 4. Açma Stylobat	Zemin	AE, Yarım Follis	Bizans	MS 6- 7.yy	Bilinmiyor

Tablo 18. ABSKK’da ele geçen sikkelerin stratigrafik birimlere göre sıralaması.

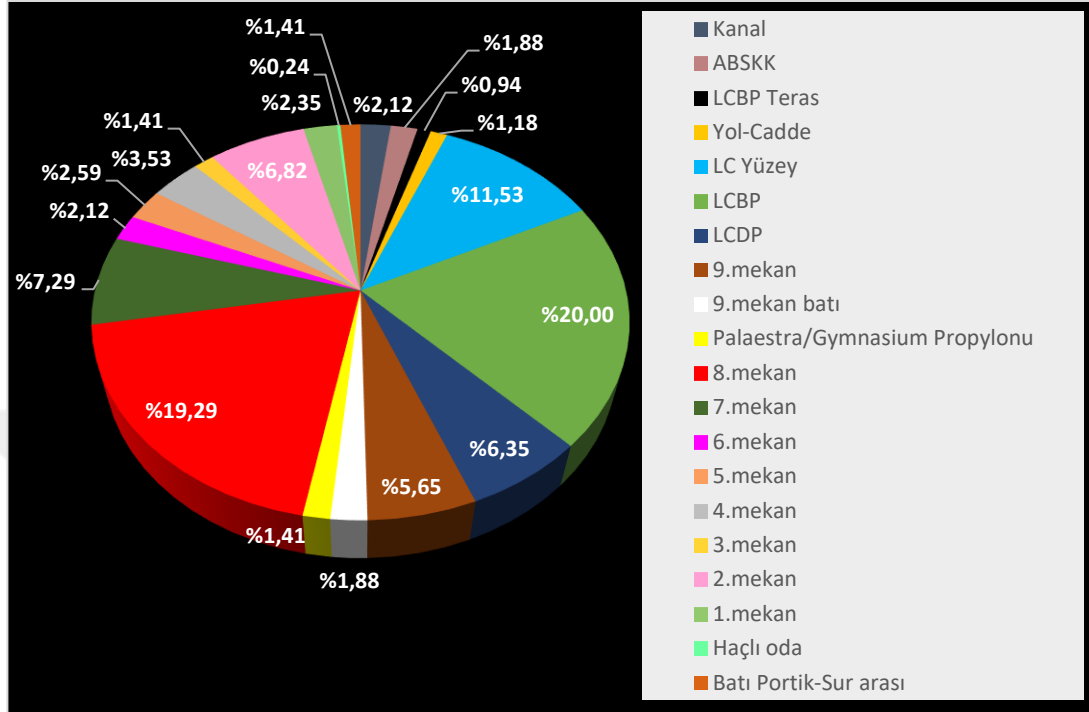
Kat No:	Kazı Env. No:	Buluntu Yeri:	Bununtu Seviyesi:	Brim	Otorite	Dönem	Darphane
21	057/05	ABSKK önü	Yüzey	AE	Likya Birlik	MÖ 1.yy - MS 1.yy	Belirsiz
277	07/10	ABSKK Batı Duvar 5. Açma Yüzey	Yüzey	AE	I.Keykubad	MS 1219-1237	Bilinmiyor
278	547/10	ABSKK Batı Duvar 5. Açma Yüzey	Yüzey	AE	I.Keykubad	MS 1226/27-1236/37	Bilinmiyor
279	06/10	ABSKK Batı Duvar 5. Açma Yüzey	Yüzey	AE	I.Keykubad	MS 1226/27-1236/38	Bilinmiyor
280	546/10	ABSKK Batı Duvar 5. Açma Yüzey	Yüzey	AE	I.Keykubad	MS 1226	Bilinmiyor
293	004/93	ABSKK	Yüzey	AE	Tanımsız	Tanımsız	Tanımsız
288	002/93	ABSKK	Dolgu	AE	Tanımsız	Tanımsız	Tanımsız
291	003/93	ABSKK	Dolgu	AE	Tanımsız	Tanımsız	Tanımsız

Tablo 19. Gymnasium Propylonu'nda ele geçen sikkelerin stratigrafik birimlere göre sıralaması.

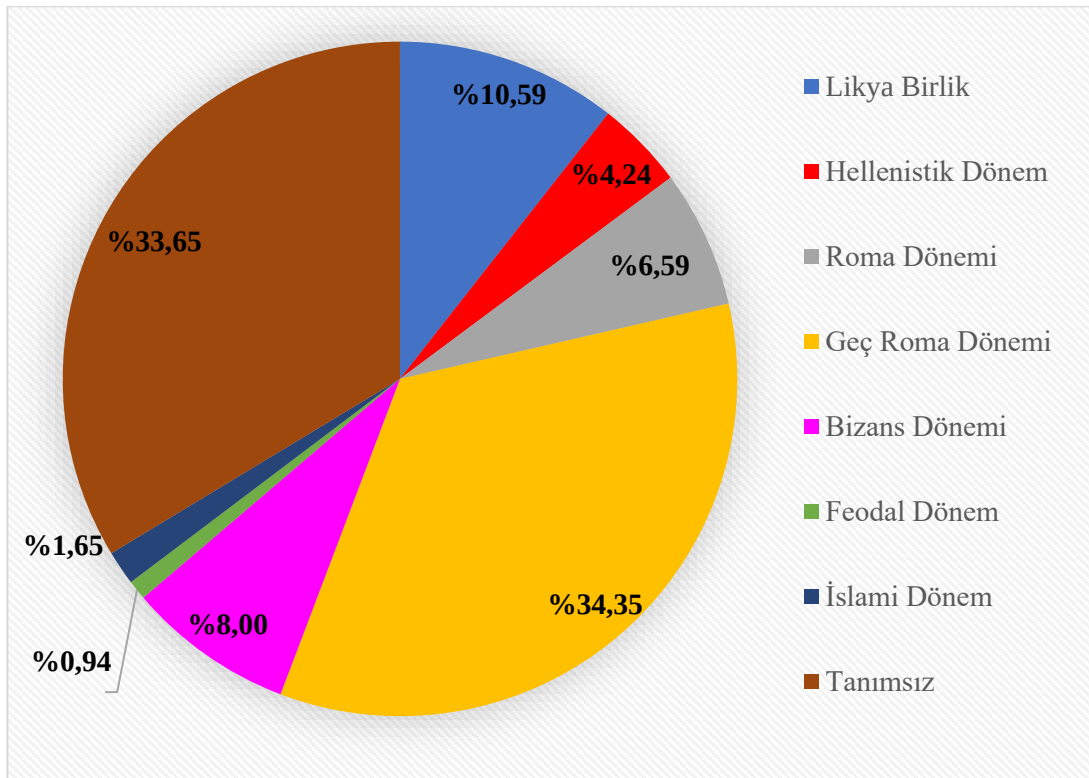
Kat No:	Kazı Env. No:	Buluntu Yeri:	Bununtu Seviyesi:	Brim	Otorite	Dönem	Darphane
106	003/03	Gynasium Propylonu önü	Yüzey	AE3	II.Constantinus	MS 347-348	Antiochia
396	062/03	Gymnasium Propylonu	Ta. -135 / 0	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
345	064/03	Gynasium Propylonu açması Güney Köşe	Zeminden 40 cm Yüksek	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor
124	061/03	Gynasium Propylonu 3	Ta. -135 / 0	AE3	Valens	MS 364-367	Antiochia
254	062/05	Gynasium Propylonu Batı Giriş Önü Cadde	Yürüme Zemini	AE	Phokas	MS 602-610	Bilinmiyor
380	053/03	Gynasium Propylonu Ayağı Güneyi	Eşikten 10 cm Aşağıda	AE	Tanımsız	Tanımsız	Bilinmiyor

GRAFİKLER

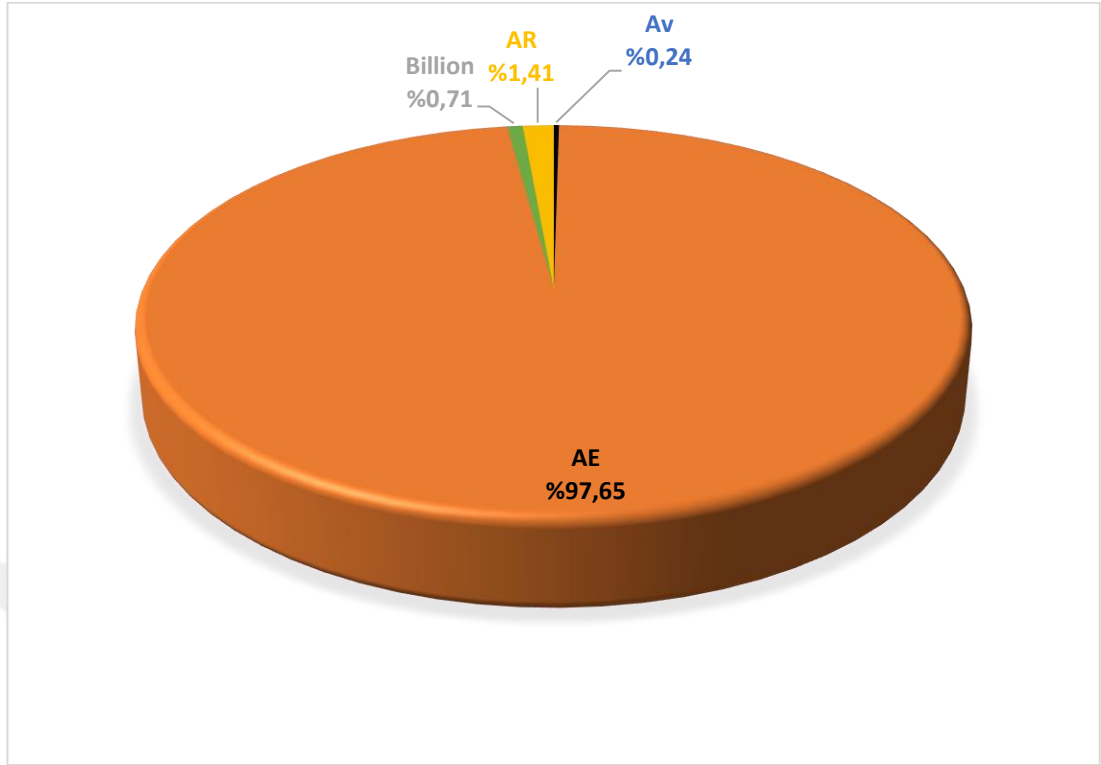
Grafik 1. Liman Caddesi'nde ele geçen sikkelerin alanlara göre dağılımı.

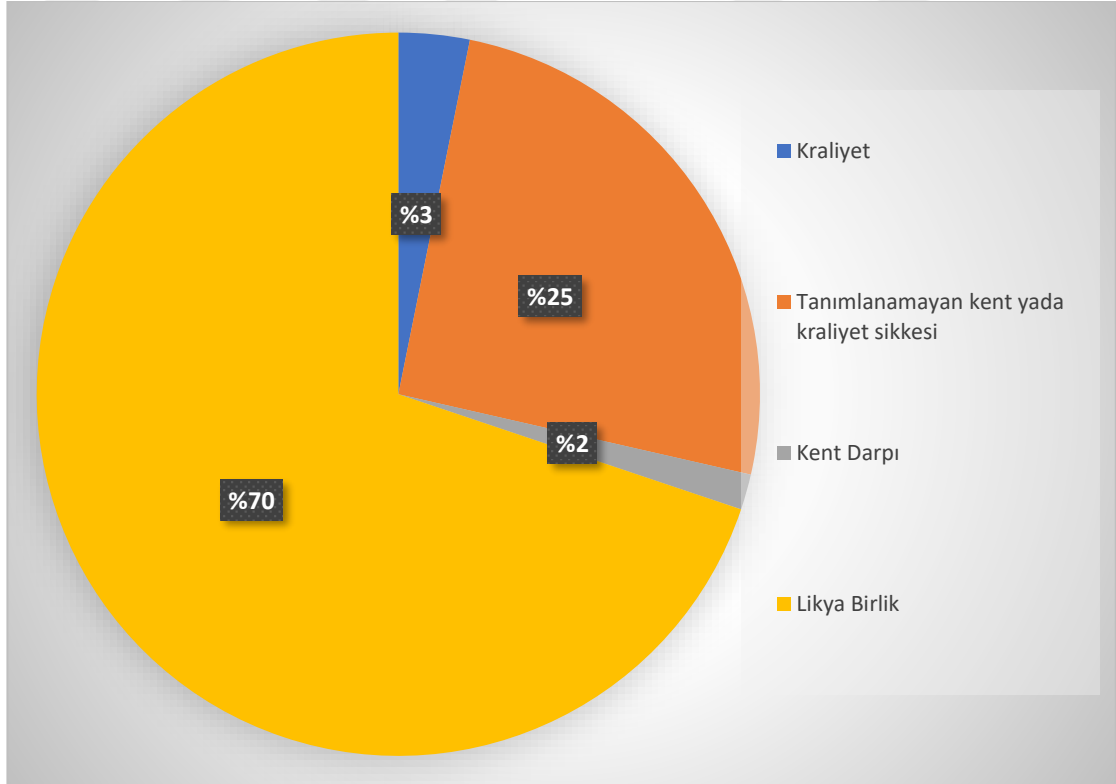
Grafik 2. Liman Caddesi'nde ele geçen sikkelerin dönemlere göre dağılımı.

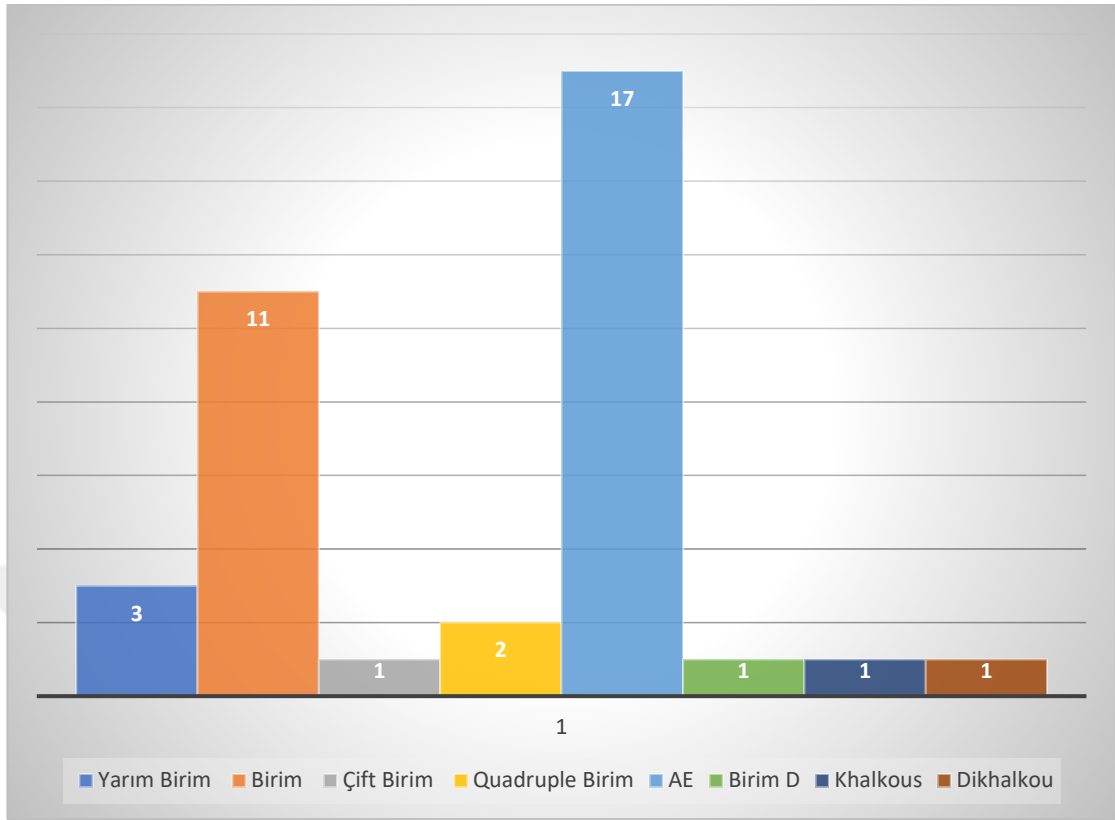
Grafik 3. Liman Caddesi'nde ele geçen sikkelerin metal oranlarının dağılımı.

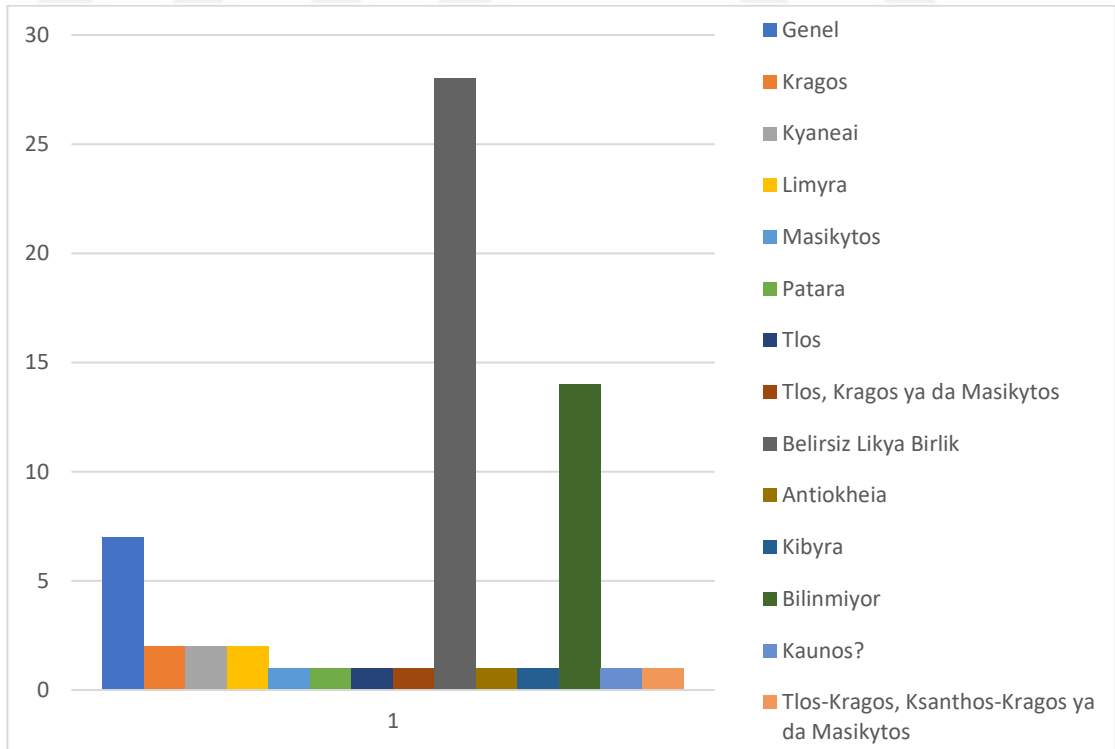
Grafik 4. Hellenistik Dönem sikkelerinin dağılımı.

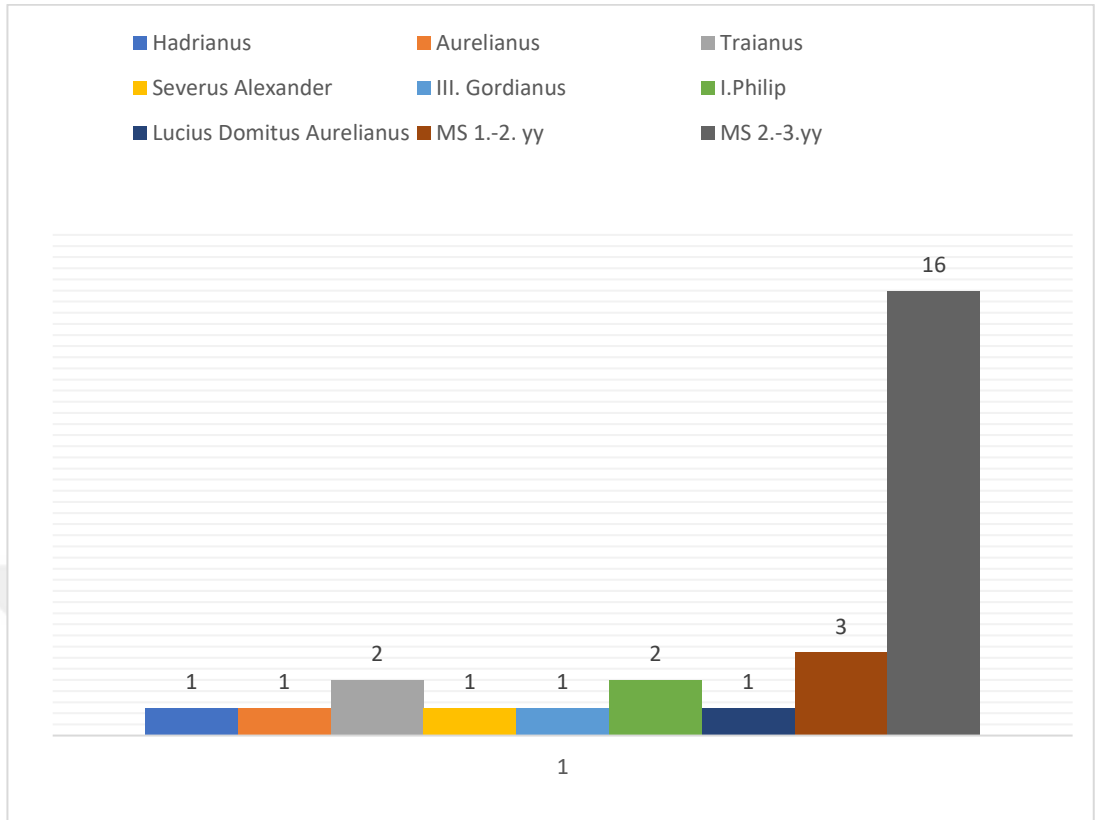
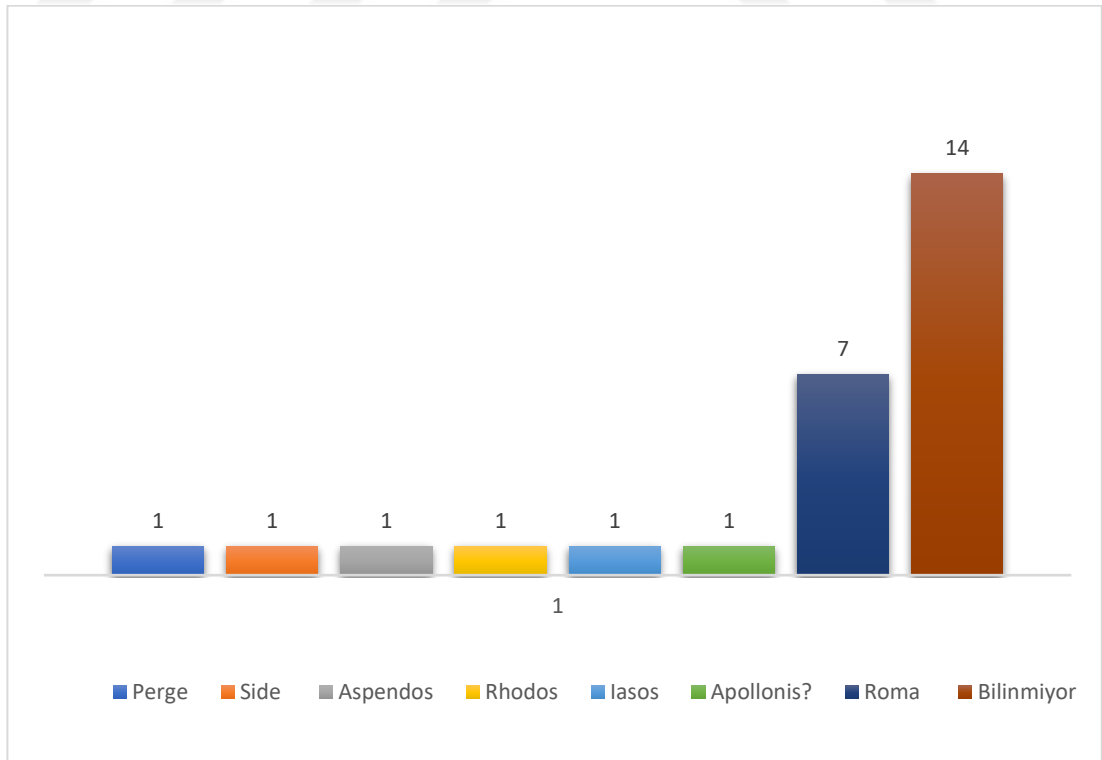

Grafik 5. Hellenistik Dönem sikkelerinin birimlerine göre dağılımı.

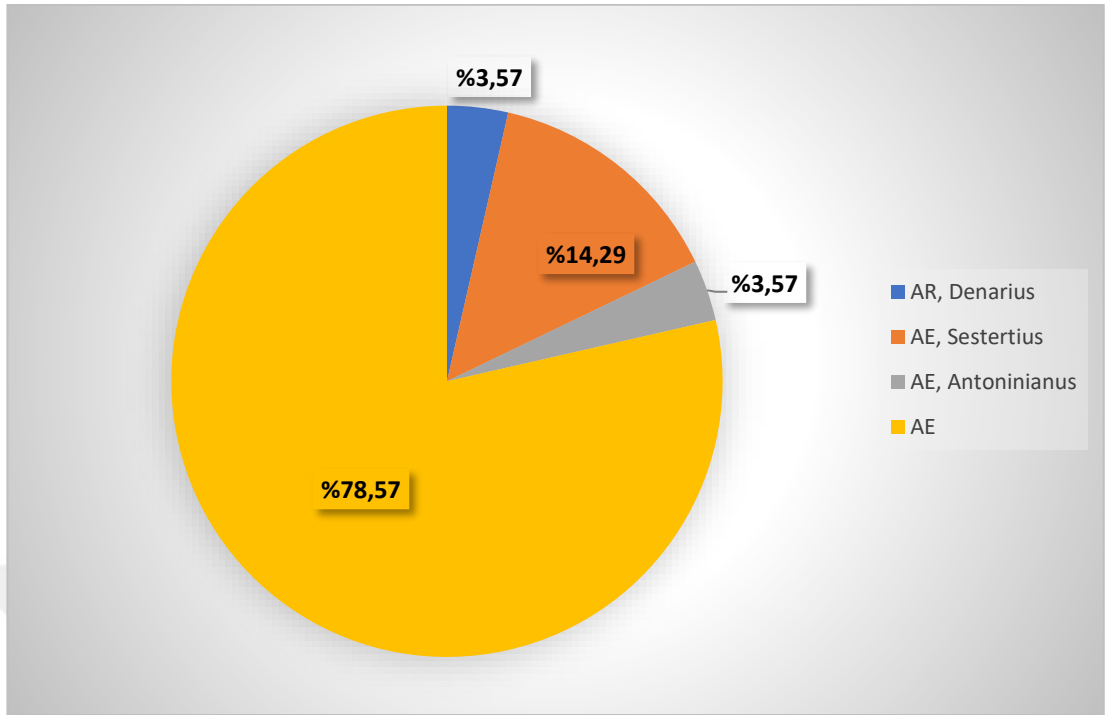

Grafik 6. Hellenistik Dönem sikkelerinin darphanelere göre dağılımı.

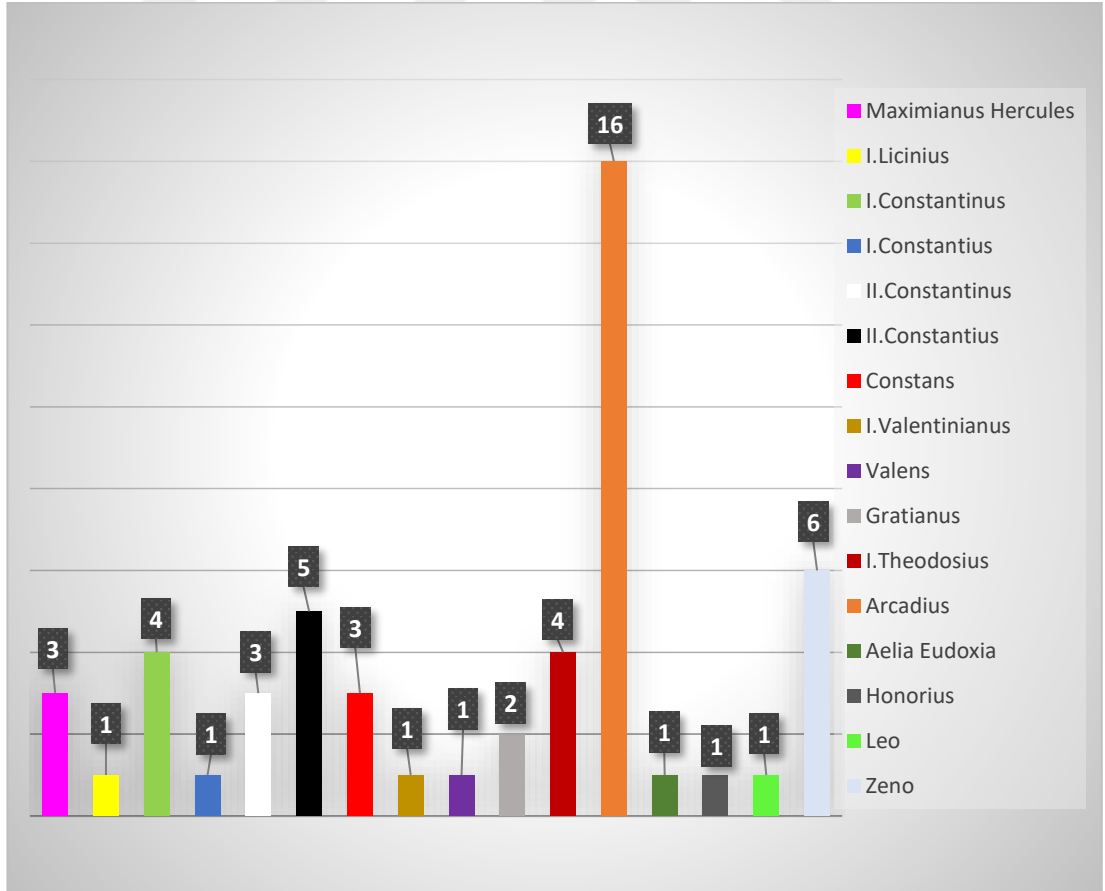

Grafik 7. Roma Dönemi sikkelerinin imparatorlara göre dağılımı.**Grafik 8. Roma Dönemi sikkelerinin darphanelere göre dağılımı.**

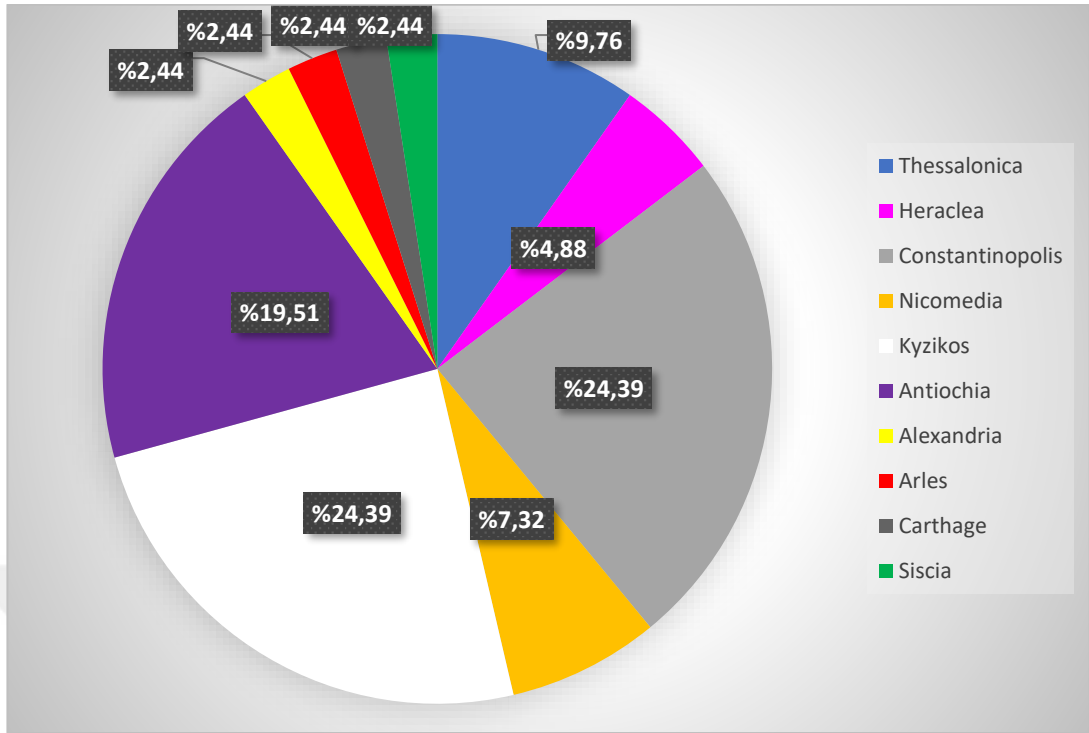
Grafik 9. Roma Dönemi sikkelerinin birimlerine göre dağılımı.

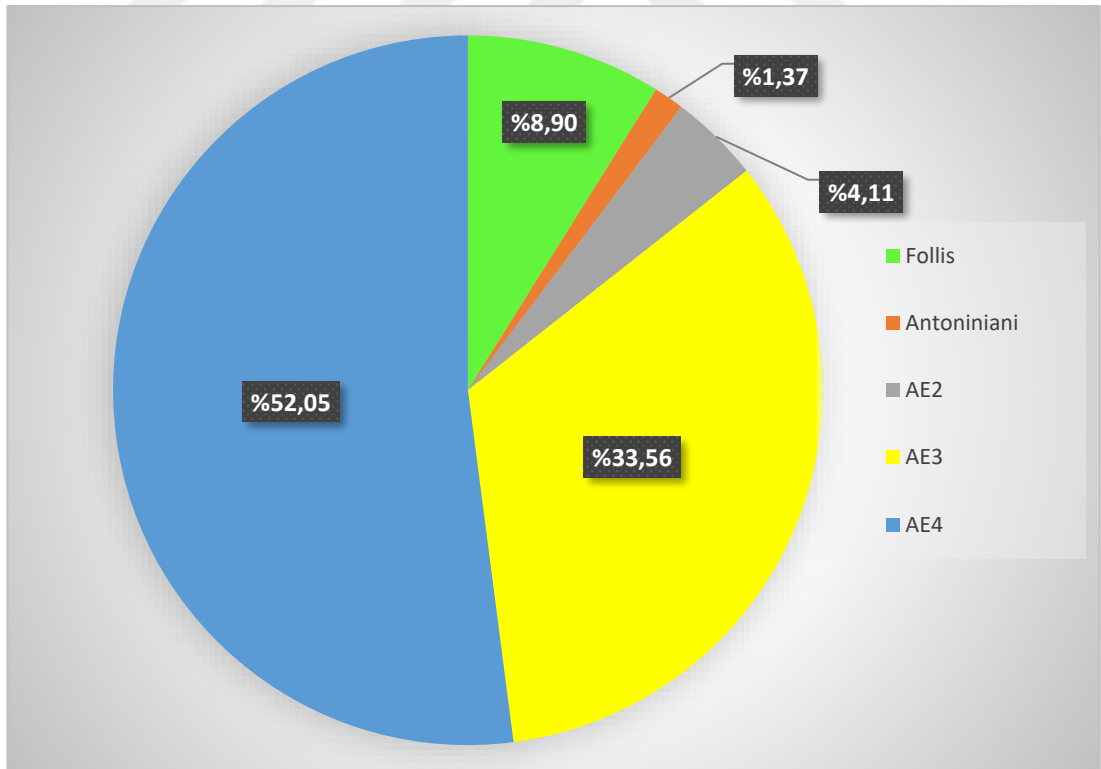
Grafik 10. Geç Roma Dönemi sikkelerinin imparatorlara göre dağılımı.

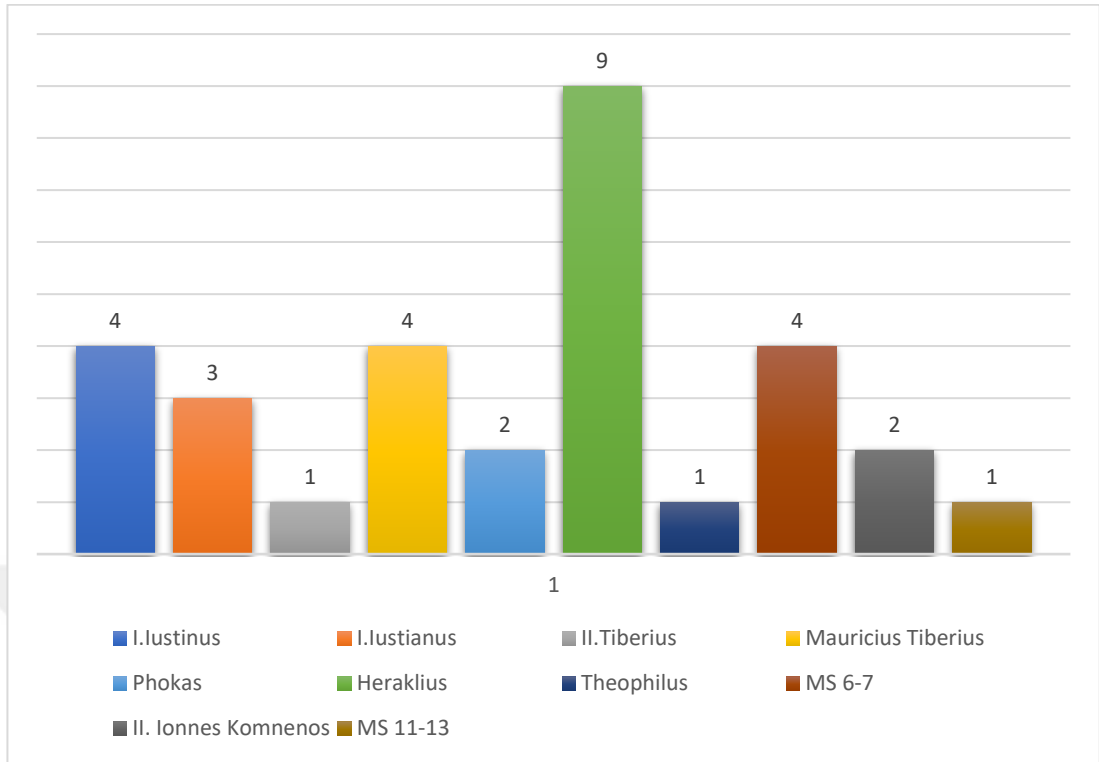
Grafik 11. Geç Roma sikkelerinin darphanelere göre dağılımı.

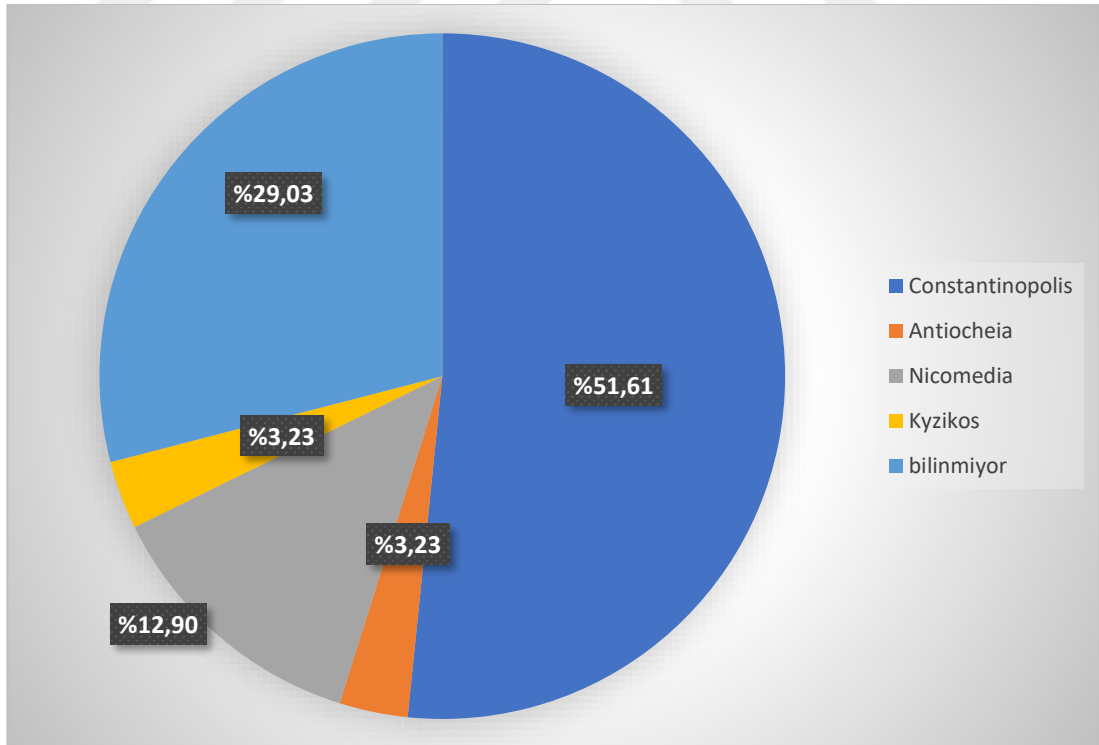
Grafik 12. Geç Roma Dönemi sikkelerinin birimlerine göre dağılımı.

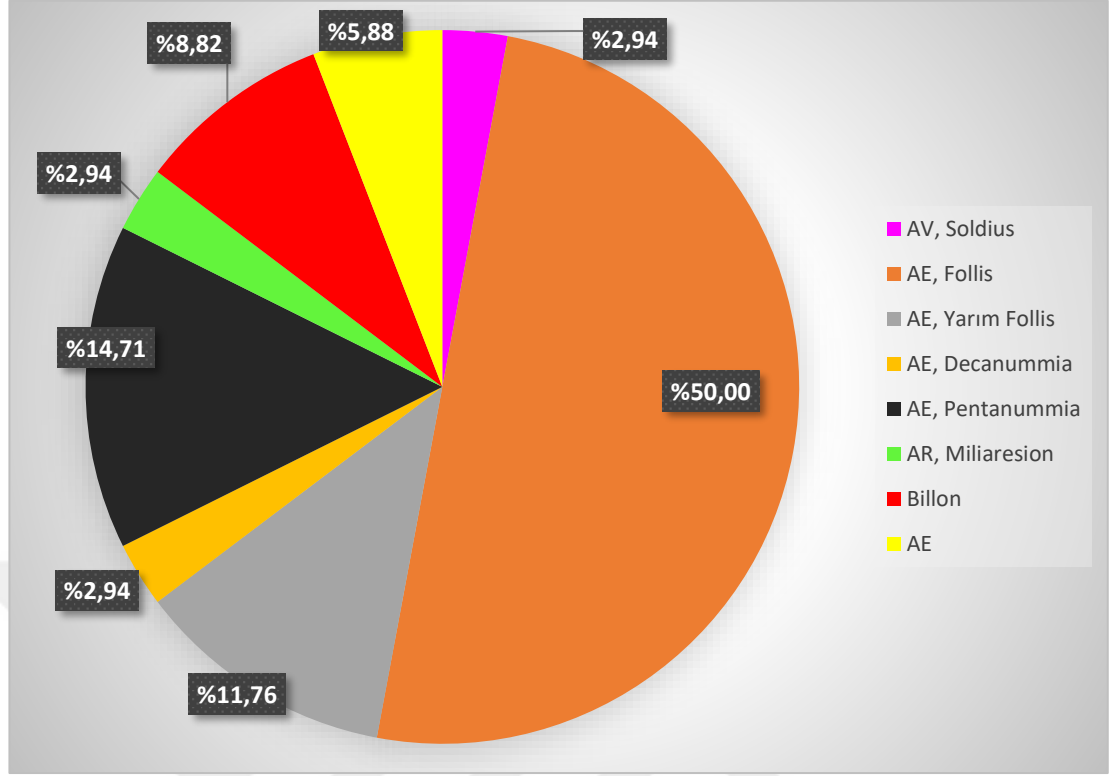
Grafik 13. Bizans Dönemi sikkelerinin imparatorlara göre dağılımı.

Grafik 14. Bizans Dönemi sikkelerinin darphanelere göre dağılımı.

Grafik 15. Bizans Dönemi sikkelerinin birimlerine göre dağılımı.

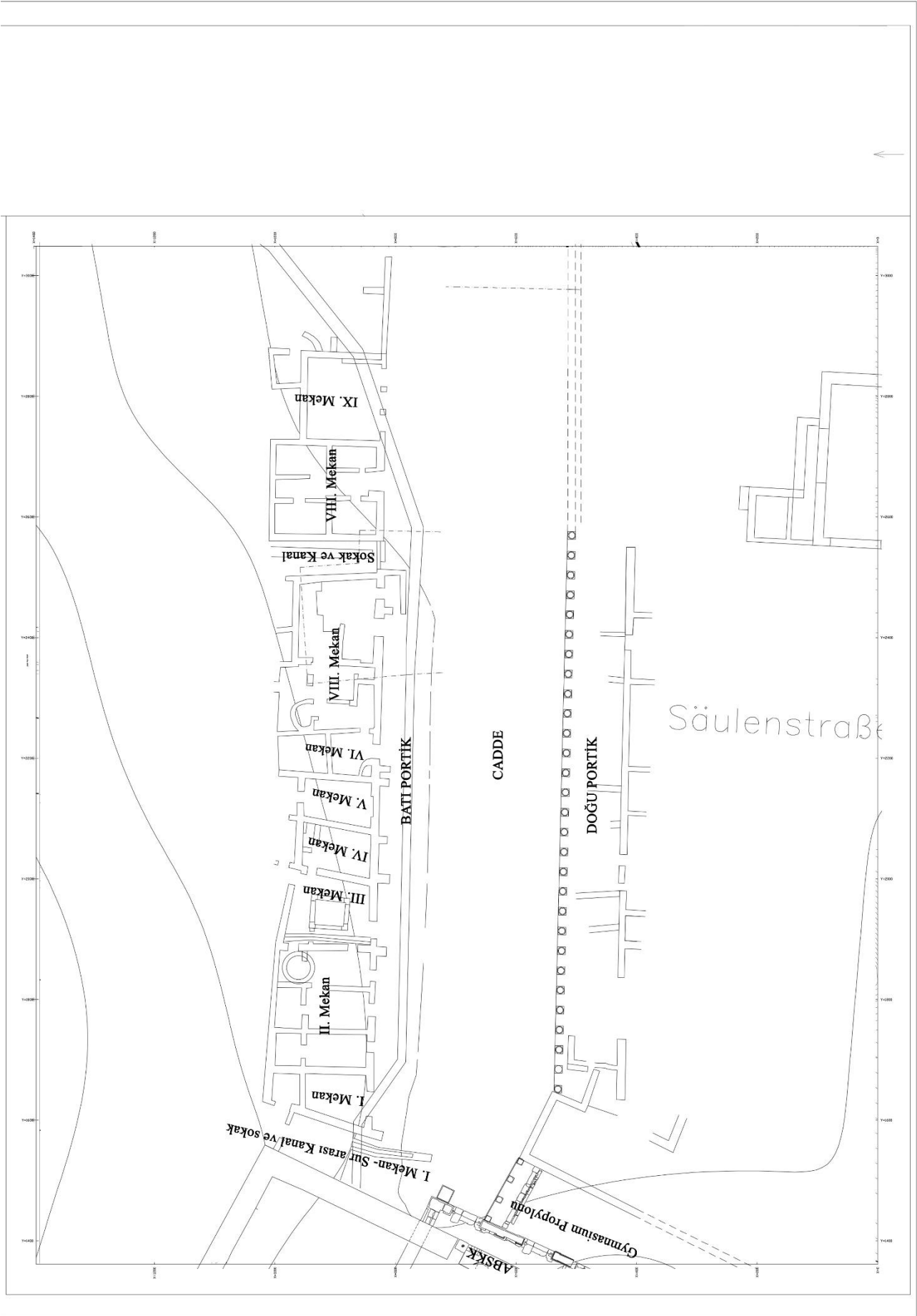

HARİTALAR VE RESİMLER

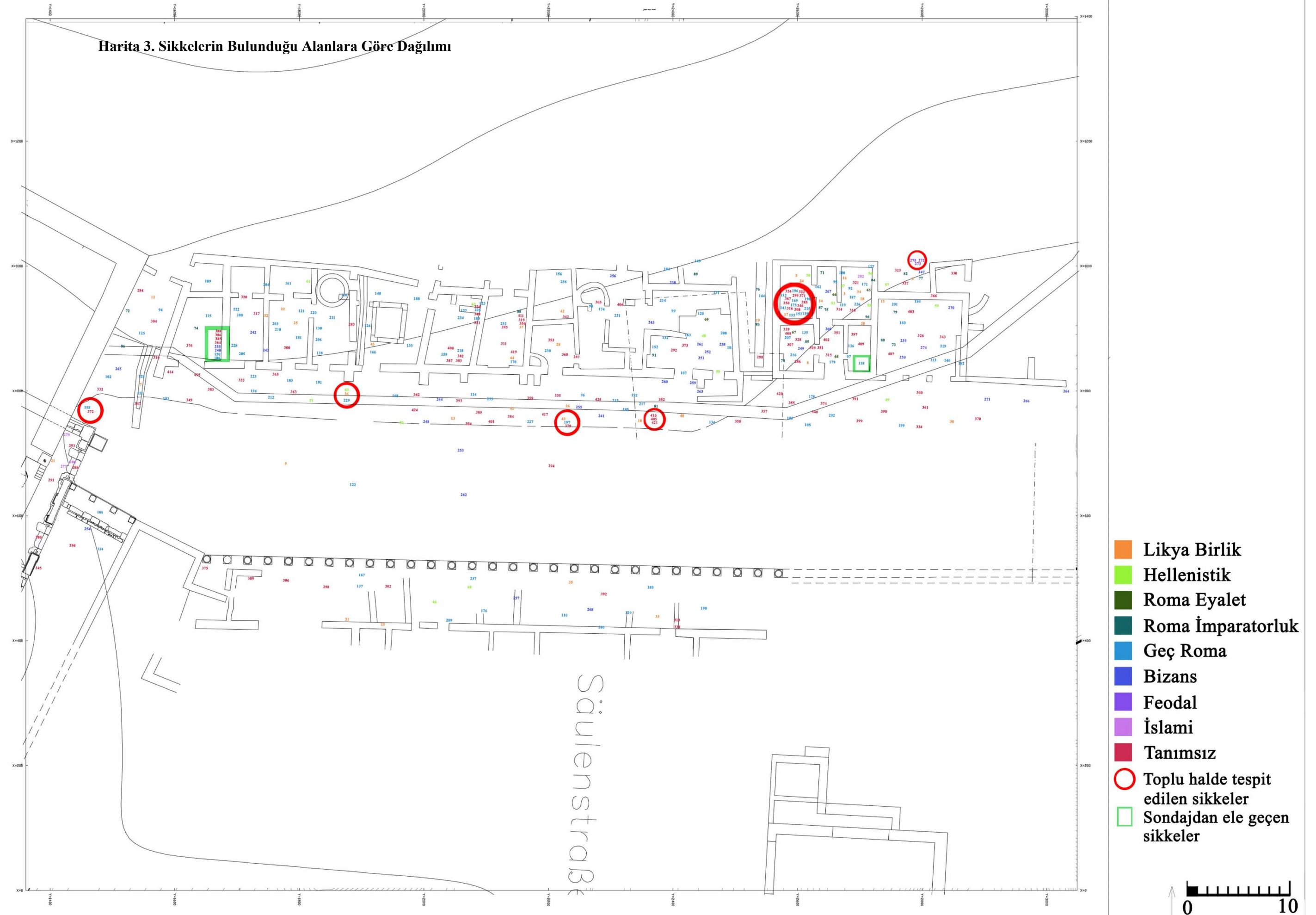
Harita 1. Patara Kent Planı (Kazı Arşivi)

Harita 2. Liman Caddesi Planı

Harita 3. Sikkelerin Bulunduğu Alanlara Göre Dağılımı

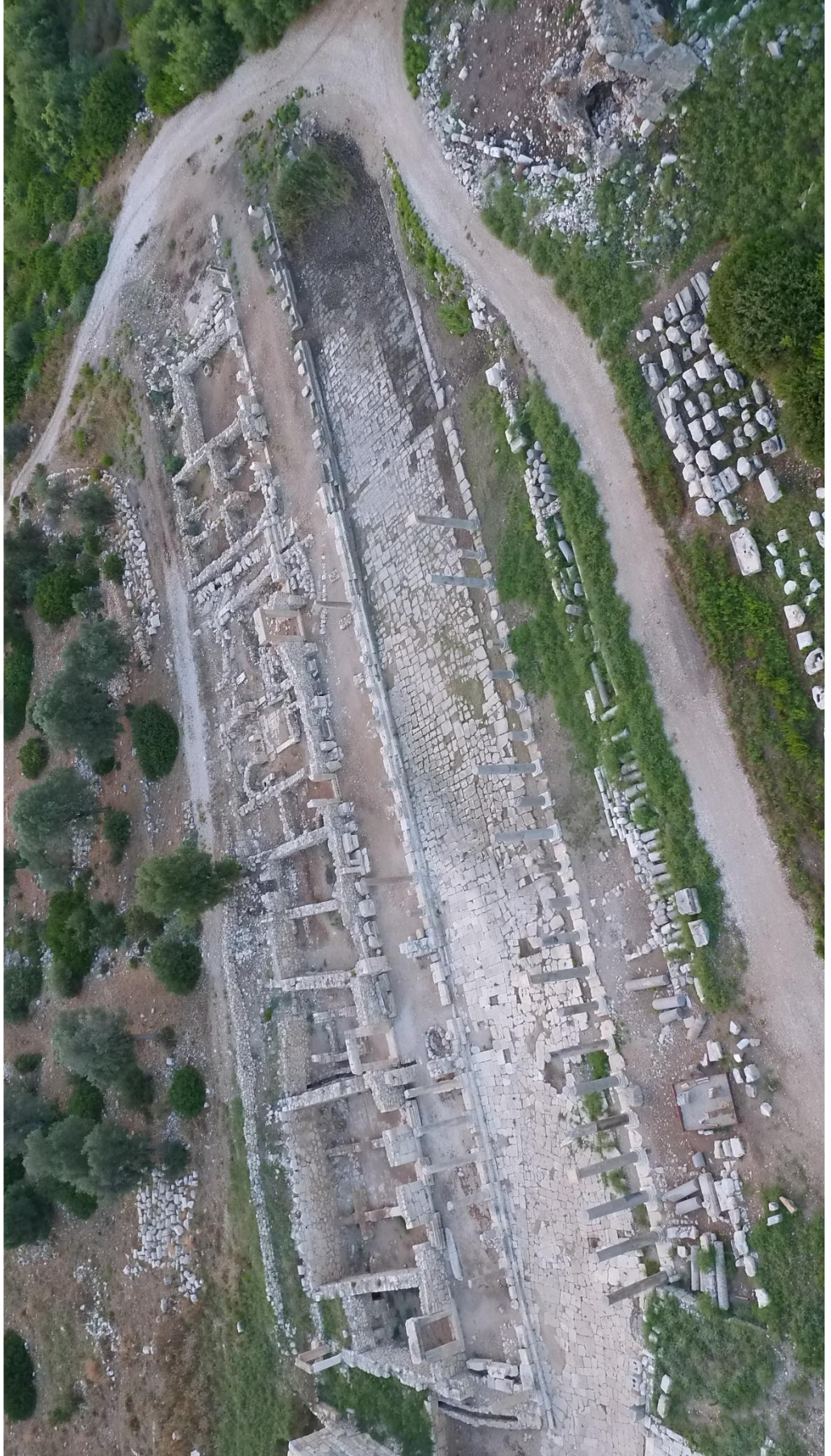
Resim 1. Liman Caddesi ve Bağlantılı Yapılar

Resim 2. Liman Caddesi Üstten Görünüm

Resim 3. Liman Caddesi

Resim 4. Portikler ve Mekanlar

ÖZGEÇMİŞ

Adı ve SOYADI	Burcu DAMA
EĞİTİM DURUMU	
Mezun Olduğu Lise	Saruhanlı Anadolu Lisesi, 2008
Lisans Diploması	Akdeniz Üniversitesi Arkeoloji, 2013
Yabancı Dil / Diller	İngilizce
BİLİMSEL FAALİYETLER	
İŞ DENEYİMİ	
Stajlar	2010-2013 Patara Kazıları / Öğrenci
Projeler	
Çalıştığı Kurumlar	2013-2022 Patara Kazıları / Arkeolog